

Statsforvalteren i Innlandet

Årsrapport 2024

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	8
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	8
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	8
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	8
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	8
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	8
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	8
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	13
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	16
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	18
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	19
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	21
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	22
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	22
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	23
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	27
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	30
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	32
3.1.1.13 Andre oppdrag	36
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	38
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	38
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	39
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	39
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	40
3.1.2.5 Andre oppdrag	42
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	42
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	42
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	44
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	47
3.1.3.4 Andre oppdrag	50
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	50
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	51
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	52
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	61
3.1.4 Gjennomførte evalueringer	61

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	62
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	62
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	62
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	62
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	62
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	62
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	62
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	62
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	62
3.2.9 Landbruksdepartementet	62
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	63
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	94
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	94
3.6 Andre forhold	95
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	96
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	96
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	96
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	96
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	96
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	97
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	97
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	97
4.3 Fellesføringer 2024	98
4.4 Andre forhold	98
5 Vurdering av framtidsutsikter	99
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	99
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	99
5.3 Andre forhold	100
6 Årsregnskap	101
7 Vedlegg	102

1 Statsforvalterens beretning

En overordnet vurdering er at embetet i Innlandet har levert gode resultater i 2024.

Jeg vil fremheve at vi har høy aktivitet og måloppnåelse, få avvik og samhandler godt med kommuner, regionale aktører og oppdragsgivere

Den virkeligheten vi står oppe i med økende ustabilitet, uro og krig, klimaendringer, demografi og mangel på kompetanse og arbeidskraft i flere sektorer påvirker hverdagen i Innlandet både i offentlig og privat sektor. Kommunene har gjort mye for å kunne hjelpe mennesker på flukt og gi dem en god start i Norge. Den innsatsen som er nedlagt i tilrettelegging og oppfølging av flyktninger er rett og slett imponerende. Næringslivet omstiller seg og tar tak for å produsere med mindre fotavtrykk, være med å utvikle framtidige arbeidstakere og kunne dekke etterspørsel som det sikkerhetspolitiske verdensbildet har skapt.

De demografiske endringene har vist å være utfordrende på flere vis. At vi har flere eldre enn yngre innbyggere gjør at behovet er endret og det er nødvendig med store og ofte krevende endringer. Endringer av skoletilbudet og skolenedleggelse er vanskelige spørsmål og er eksempler på et saksfelt hvor motsetningene kan være store, det blir mye uro og debattklimaet blir utfordrende. Det er bekymringsfullt dersom vi ikke klarer å beholde et ytringsklima der det er lov å være uenig og stå opp for sine synspunkter uten å være redd for trusler eller hevnaksjoner.

Vi har i 2024 arbeidet med en søknad fra en kommune som ønsker å bytte fylkestilhørighet. For Gran kommune er det slik jeg ser det naturlig at de ønsker å bytte fylke da de samarbeider tett med Lunner og Jevnaker kommuner som endret fylkestilhørighet i 2020. For et distriktsfylke som Innlandet er det imidlertid krevende om flere kommuner i randsonen av fylket søker seg over til Akershus, da det vil gi færre ressurser og dermed mindre mulighet for å møte behovene i hele fylket. Det er i strid med målet om sterkere regioner som kan gi gode og velfungerende tjenester til sine innbyggere.

Vi har også i 2024 holdt fast ved våre seks langvarige innsatsområder; barn og unge, fremtidsrettet kommunesektor, rettssikkerhet, grønn omstilling og klima, samfunnssikkerhet og beredskap, og organisasjon.

Tverrfaglig samarbeid for barn og unge skal sikre utsatte barn og unge en bedre hverdag og større forutsetninger for å lykkes senere i livet. Vi har vært i dialog med kommunene på mange arenaer for å øke bevisstheten om og evnen til å etablere gode og målrettede tjenester for barn og unge. Av fjorårets samarbeid med andre vil jeg nevne oppsummering av ung-data undersøkelsen "Ung i Innlandet", laget av Kompetansesenter for rusfeltet, region øst (KORUS øst), Innlandet fylkeskommune og oss. Rapporten tar for seg muligheter og utfordringer, og er et kunnskapsgrunnlag som kan brukes i forbedrings- og oppfølgingsarbeid i kommunene, fylkeskommunen og andre aktører. Med to filmproduksjoner rettet vi og flere aktører oppmerksomhet på temaet "Ungt utenforskap i Innlandet", med NAV, NHO og frivilligheten, og "Veien til ny avgangsfeiring", med Ombudet for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold og Forbrukerrådet.

Kommunedialogen bidrar i stort til at det ytes gode og riktige tjenester i kommunene. Mye går i riktig retning i kommunene når det kommer til kvalitet på tjenester, planer og vedtak. Samtidig er utfordringene mer sammensatte og stiller større krav til kapasitet og kompetanse. Dette er mer krevende for noen kommuner enn andre, og det er grunn til å stille spørsmål om dagens kommunestruktur gjør kommunene i stand til å levere på fremtidens oppdrag og krav. Allerede nå er det i ferd med å bli et gap mellom befolkningens forventninger til tjenester og kommunenes evne til å levere. En økende grad av detaljregulering og individuelle rettigheter skaper et stort krysspress for kommunene. Dette er bekymringsfullt.

At vi er etterspurt og prioriterer å være kompetansesenter for kommunene, skapte også i fjor verdier i flere forvaltningsledd. Vi har kompetansetiltak og veiledning på alle våre fagområder, noe som er høyt verdsatt av kommunene. Et eksempel er vår opplæring av kommunene i forskrift for ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgssektoren som har hatt hundrevis av deltagere på to år. Her traff vi et behov i kommunene, og vi ser allerede effekten av det ved at ansatte i kommunene er bedre kjent med kravene. Når de gjør ting riktig første gang, får de frigjort tid til andre oppgaver. For oss kan det bety at vi finner vesentlig færre avvik i tjenestene, færre klagesaker og frigir tid å sette inn i områder der det er behov.

På **rettssikkerhetsområdet** vurderer vi også at resultatene i 2024 var gode, med noen få avvik. Kvaliteten i saksbehandlingen er jevnt over høy. Saksbehandlingstiden varierer, og på noen områder sliter vi med å nå målkravene over tid, og ressursene strekker ikke til. For å sikre enhetlig praksis mellom embetene, har våre ledere og saksbehandlere deltatt i en rekke tiltak der veiledning og deling av informasjon og riktig praksis skjer.

Grønn omstilling og klima har mange elementer i seg. Vi ser en klart økende forståelse og interesse for både å ivareta og restaurere natur, og vi opplever oss selv som en viktig bidragsyter gjennom veiledning, støtte, planuttalelser og egne prosjekter. Presset for å utvikle arealer til andre formål er imidlertid høyt, der viktige naturhensyn ofte taper til fordel for andre hensyn. Det er fortsatt et stort behov for å ivareta naturområder for framtida gjennom vern. Jeg er derfor glad for at det har kommet til en rekke nye og utvidede verneområder i 2024, at vi har på gang en utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark i god dialog med berørte kommuner, og at det er stor interesse og pågang for frivillig skogvern.

Klimaendringene påvirker oss stadig mer og krever tilpasning og omstilling. Oppfølging av planarbeidet, nettverk innen klimatilpasning og kompetansebygging gjennom bl.a. en årlig klima- og naturkonferanse er sentralt i arbeidet vårt.

Av viktige prosesser ellers, vil jeg nevne den store innsatsen vi legger ned for å bevare villreinen, og arbeidet med tiltak for å bedre situasjonen i Oslofjorden. Begge disse prosessene har store effekter på kommuner og næringsliv, og der det er viktig å utøve klokskap i oppfølgingen samtidig som det er tydelighet om mål.

På landbruksområdet vil jeg spesielt fremholde det nærmest sømløse samarbeidet vi har utviklet med fylkeskommunen om en rekke større satsinger knyttet til grønn og landbruksbasert verdiskaping, bl.a. Innlandsporteføljen og Matfylket Innlandet. Det gleder meg også at investeringsviljen har tatt seg betydelig opp i jordbruket i Innlandet siste året.

På feltet **samfunnssikkerhet og beredskap** har det vært høy aktivitet og omfattende samarbeid. Samordningen som vi utøver på dette området, er viktig for å øke motstandskraft og sikre at ressursene finner hverandre, slik at vi kan håndtere kriser i hele krisespekteret. For å møte behovene som følger av klimaendringer, krig og konflikter, har vi lagt vekt på å være en premissleverandør i arbeidet som gjøres med beredskap og totalforsvar. Vi organiserer arbeidet i programmer som tilsvarer NATOs sju krav til motstandsdyktighet, og kommunene er en integrert del av dette arbeidet. Dette systemet gir effekt i form av økt samarbeid og mer løpende situasjonsforståelse. Beredskapsarbeidet og -kompetansen har fått et stort løft de siste år.

Vår innsats som samordner, initiativtager og formidler av innsikt til oppdragsgivere og samfunnet rundt oss gir etter min mening gode resultater. Generelt vil jeg si at behovet for både initiativ, kunnskapsdeling og samordning øker. Det er urolige tider, og vi må være relevante i en ny situasjon og løse oppdraget enda mer effektivt.

Organisasjonen vår må utvikles i takt med at kravene fra omverdenen endres. I 2024 startet vi et systematisk arbeid med digital transformasjon i embetet. Vi har kartlagt vår digitale modenhet, og ut fra det vil vi utarbeide en stegvis utviklingsplan for de neste årene. Her er det helt nødvendig at vi lykkes for å gi innbyggerne gode tjenester, være en relevant samarbeidspartner og forvalte ressursene våre godt fremover. Dette må vi få til i et godt samarbeid på tvers av embetene og med STAF.

Jeg er veldig glad for at medarbeiderundersøkelsen i fjor viste at vi har et godt arbeidsmiljø og motiverte medarbeidere. Embetet har stabile og kompetente medarbeidere med høy oppdragslojalitet, mye initiativ og stort engasjement. Jeg vil berømme alle mine ledere og medarbeidere for solid innsats i 2024.

Høsten 2024 kom det et varsel om min rolleforståelse og adferd. Dette skapte uro i arbeidsmiljøet og ble en belastning for ansatte og organisasjonen. Dette beklager jeg på det sterkeste.

Årsregnskapet for 2024 viser et mindreforbruk på 4.4 millioner kroner som i sin helhet er avsatt til etterbetaling av lønnsoppgjøret for 2024 som ble gjennomført etter nyttår. Vi har startet et omstillingsarbeid som så langt har gitt ønsket effekt - tidligere års overforbruk er snudd til balanse i 2024. Fortsatt gjenstår det å ta ned ni stillinger over de neste par årene. Dette gjør vi for å sikre oss et nødvendig økonomisk handlingsrom i årene som kommer. Dette omstillingsarbeidet krever tydelige prioriteringer og innsats fra hele embetet. Dette arbeidet er jeg sikker på at vi vil lykkes med. Samtidig vil jeg understreke at våre oppdragsgivere må bidra med gode avklaringer, prioriteringer og økte ressurser ved behov.

Knut Storberget (sign)

Lillehammer, 28.2.2025

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og sentraladministrasjonens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp. Vi skal virke til det beste for fylket og ta initiativ som er nødvendig.

Statsforvalteren i Innlandet skal kjennes som trygg og god medspiller. Embetets visjon er: "Ha åpen dør, lav terskel og være sterk på initiativ. Alt for å bidra til å bygge Innlandet sterkt".

Vi skal bidra til gjennomføring av nasjonal politikk ut fra statsforvalterens fire roller. Og der leverer vi jevnt over gode resultater. I løsning av samfunnsoppdraget er det tett dialog med andre statsforvaltere på fagnivå for å sikre enhetlig praksis, læring og erfaringsutveksling.

For å løse oppdraget vårt må vi være en del av det regionale partnerskapet og delta aktivt sammen med andre regionale aktører som bidrar til utviklingen av Innlandet. Vi ser at det er viktig og svært sentralt at vi deltar på ulike regionale arenaer. Listen over aktører vi samarbeider med er lang og kan ikke presenteres i sin helhet her. Den viktigste samarbeidspartneren er fylkeskommunen som vi samarbeider med på mange fagområder og på et overordnet nivå. Vi samarbeider innen en rekke områder som samfunnsutvikling, planlegging, folkehelse, klima, energi, samfunnssikkerhet, strategisk næringsutvikling, samarbeid med offentlige aktører i Sverige m.v.

Av andre viktige aktører vil vi nevne politiet, forsvaret, sivilforsvaret, NAV, KS, Sykehuset Innlandet, helsefelleskapene og næringsorganisasjonene.

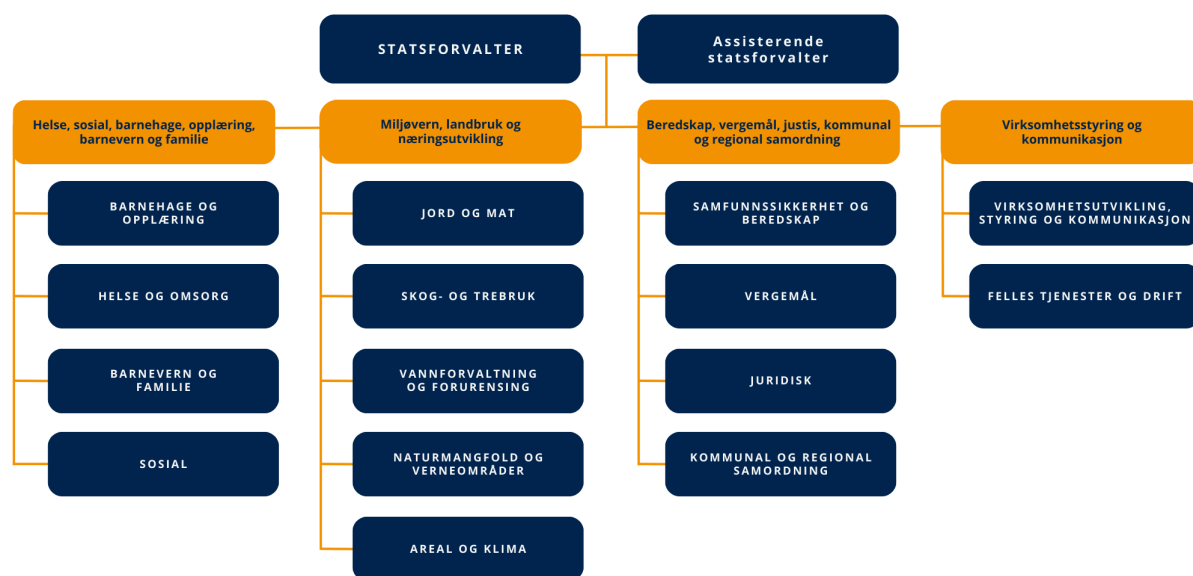
Og så er selvsagt kommunene som er nær folk og er kjernen i velferdssamfunnet viktig både som premissleverandør og samarbeidspart for oss da de langt fleste oppgavene våre må løses i samhandling og dialog med dem.

Embetets organisering skal forsterke evnen til å løse samfunnsoppdraget ved at sektorfaglige oppdrag kan løses med helhetlig tilnærming.

Organisasjonsmodellen legger til rette for koordinering slik at krav til samordning og samhandling mellom fag og profesjoner, muligheter og løsninger gjennom digitalisering og nye arbeidsformer blir tatt i bruk. Vi legger til rette for effektiv ressursbruk ved å ha relativt høy ledertetthet der ledelse utøves nær medarbeidere og oppgaveløsningen. Evalueringen vi gjennomførte av organisasjonsmodellen i 2023 understreket viktigheten av dette.

2.2 Organisasjon og ledelse

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Organisasjonskart Statsforvalteren Innlandet

Statsforvalter Knut Storberget tiltrådte embetet januar 2019, og har fått fornyet åremålet fra 2025. Virksomheten er organisert med virksomhetsområder (VO) og underliggende enheter. Organisasjonsmodellens hensikt er å sikre og skape merverdier i oppgaveløsning av sektorfaglige oppdrag, helhetlig koordinering for å møte økte krav til samordning og samhandling mellom fag og profesjoner, muligheter og løsninger gjennom digitalisering og nye arbeidsformer, effektiv ressursbruk og ledelse som utøves tett på medarbeidere og oppgaveløsning.

Virksomhetsområdene ledes av fire direktører. Enhetene ledes av enhetsledere, med unntak av enhetene kommunal og regional samordning og virksomhetsutvikling, styring og kommunikasjon, disse ledes av aktuell VO-direktør. Statsforvalter, ass.statsforvalter, VO-direktører og kommunikasjonssjef er embetets ledergruppe.

Embetet hadde i 2024 totalt 244 ansatte, dette fordelt seg på 208,2 årsverk. Statsforvalteren i Innlandet har sitt hovedsete på Lillehammer, og de fleste ansatte har arbeidssted der. På Hamar har Statsforvalteren i Innlandet et mindre kontorfellesskap, hvor 40 medarbeidere har sitt kontorsted. I

tillegg har Statsforvalteren i Innlandet flere mindre kontorfellesskap for nasjonalparkforvaltere og regionstillinger innenfor landbruk flere steder i Innlandet.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser utvalgte nøkkeltall for Statsforvalteren i Innlandet. For nærmere omtale av utvalgte nøkkeltall vises det til kap.7.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2024	2023
Antall ansatte	244.0	255.0
Utførte årsverk	209.5	215.2
Turnover (%)	7.0	3.9
Sykefravær (%)	6.6	5.6
Samlet tildeling alle poster	537 390.0	526 814.0
Driftsutgifter	216 311.0	206 980.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	2.1	-1.1
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	82.3	80.6
Lønnsutgifter per årsverk	987.6	953.7
Husleie	23 637.0	22 375.0
Journalposter (totalt)	120 554.0	123 117.0

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Statsforvalteren i Innlandet har høy måloppnåelse på å sikre at nasjonal politikk er kjent og iverksatt i fylket. Bred involvering, opplæring gjennom konferanser og webinarer, uttalelser i plansaker og dialog med kommunene, regionale samarbeidspartnere og oppdragsgivere bidrar til dette. Eksempelvis har vi introdusert ny opplæringslov i Innlandet på en regionrunde der vi møtte 600 fagfolk og skoleeiere.

Imidlertid ser vi at kommunene står i en svært krevende situasjon der mange individuelle rettigheter, nye lovkrav og føringer skal implementeres samtidig som demografiske endringer og kommuneøkonomi gir utfordringer i gjennomføringen. Mange små kommuner med liten kapasitet og manglende tilgang på nødvendig kompetanse forverrer situasjonen. Dialog, informasjon og systematisk jobbing over tid er nødvendig for å sikre ønsket måloppnåelse i alle ledd.

En suksessfaktor er at egne og nasjonale satsinger må ha et perspektiv som går over år. Et eksempel her er implementering av oppvekstreformen, der en besøksrunde til 46 kommuner ble fullført i 2024. Et annet eksempel er det langsiktige arbeid med økt landbruksbasert verdiskaping gjennom satsingene BioValley og Innlandsporteføljen. Disse har vært viktige for etableringen av klyngen AgriFoodTech og videreutvikling av Sirkulære Solør.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Statsforvalteren i Innlandet er seg svært bevisst rollen som samordningsaktør i fylket og har mange tiltak der rollen blir aktivt utøvd. Styringen og oppgavene som skal løses er veldig sektorisererte, samtidig som utfordringene samfunnet står overfor blir mer komplekse og sammensatte. Dette medfører at behovet for samordning er økende for at bidra til at samfunnsutviklingen skal gå i riktig retning. Vi har særlig hatt fokus på samordning innen samfunnsikkerhet og beredskap, plan, klima, velferdsområdet, boligsosialt arbeid og grønn verdiskaping.

Et eksempel hvor vi har tatt en aktiv rolle er i samordningen av planprosesser i Moelv, der Mjøssykehuset, E6, jernbane og utvikling av Moelv er under planlegging samtidig. Vi mener det er viktig at vi samordner slike prosesser i en tidlig fase og skaper arenaer der de som er aktører i ulike planprosesser ser at deres planer er en del av et større bilde og at prosessene derfor må sees i sammenheng.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Måloppnåelsen knyttet til ivaretagelse av rettsikkerhet er høy - med noen få unntak. Vi har jevnt over høy kvalitet i saksbehandlingen og riktige kompetanse på rett plass. Saksbehandlingstiden varierer imidlertid, og vi har områder der vi ikke når målene om saksbehandlingstid. Vi har tett oppfølging av avvik på saksbehandlingstid. Samtidig må vi erkjenne at det er noen områder vi sliter med å nå målkravene hvert år som vergemål og sosialfeltet, der ressursene ikke strekker til.

Deltagelse i fagmøter med oppdragsgivere, samarbeidsmøter mellom embetene og skriftlige veiledere er eksempler på tiltak som er viktige for å skape en mer enhetlig praksis mellom embetene. Ledere er tett på sine saksbehandlere og deltar aktivt i vurdering av saker og organisering av arbeidet for å sikre enhetlig behandling. Vi lærer av saker behandlet hos overordnet myndighet eller Sivilombudet for å implementere eventuelle endringer i egen saksbehandling. Rett kompetanse til rett sak og i henhold til delegasjonsfullmakt er viktig for god ivaretagelse av rettsikkerheten.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Vi vurderer at måloppnåelsen er god. Vi har et velfungerende samarbeid både internt mellom fagområder og eksternt med andre statlige virksomheter og fylkeskommunen. Dette bidrar til at vi fanger opp utfordringer tidlig og at dialogen med kommunene er målrettet og konsistent. Kommunene har ulik kapasitet og kompetanse. For å balansere våre ressurser best mulig opp mot kommunenes behov, gjennomfører vi risikoanalyser som vi benytter til å målrette innsatsen mot de kommunene som har størst behov. I dette arbeidet benytter vi kommunebildene aktivt. Risikoanalyser bidrar også til å identifisere temaer vi må veilede om og utfordringer vi må følge opp gjennom dialog og læringstiltak. Det er viktig at kommunene er godt kjent med de nasjonale hensyn de skal ivareta i planleggingen. Vi erfarer også at det er viktig at kommunene og vi har kunnskap om hverandres roller og oppgaver og anerkjenner disse.

Vi mener at det har vært en positiv utvikling på området og at kommunene tenker mer helhetlig og langsiktig. Vi mener å kunne se at kommunene har styrket sammenheng i plansystemet slik at planverk i større grad benyttes i helhetlig styring og prioritering. Alle kommunene i Innlandet har utarbeidet kommunal planstrategi etter kommunevalget i 2023. Det er en positiv utvikling på oppdaterte samfunnsdelere. Vi ser at arealplanprosessene trekker mer ut i tid enn tidligere, dette skyldes kommunenes kapasitet og kompetanse i kombinasjon med større kompleksitet i krav til denne type planlegging.

Vi jobber systematisk og målrettet. Vi evaluerer vår innsats og setter inn tiltak der vi ser at det er forbedringspotensiale. Vi mener å se at kommunene har en økt oppmerksomhet på god planlegging som faktor i deres samfunnsutviklerolle. Vi mener også at vår veiledning i samarbeid med andre regionale aktører er med å bidra til denne utviklingen.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

Overordnet har vi sett det som sentralt å formidle viktigheten av sammenheng, omstillingsbehov og realistisk planlegging i vår dialog med kommunene. Vi har utarbeidet en veileder til kommunene som tar for seg nasjonale og regionale føringer til arbeidet med kommunale planstrategier. Vi har også gjennomført konferanser og webinarer, bidratt aktivt i regionale planforum og annen kommunedialog. Av tema som har vært særlig i fokus vil vi trekke frem planvask, arealregnskap og naturverdier samt klima- og beredskapshensyn i planlegging.

Vi oppfatter at kommunene i betydelig grad har tilstrekkelig kunnskap om nasjonale og regionale interesser. Vi anser også at våre tiltak har hatt innflytelse på resultatet.

Samfunnssikkerhet følges opp regionalt og lokalt i vårt arbeid med areal- og kommunal planlegging.

Nye Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet er nylig vedtatt. Disse vil være tema på Plan- og byggkonferansen for kommunene i Innlandet i år.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Kommunene i Innlandet er svært ulike når det gjelder kapasitet på planområdet. De største kommunene har god kompetanse og god kapasitet på planområdet, og vi har god dialog med disse. Blant de mindre kommunene kan ressursene i planforvaltningen være begrenset, og behovet for tett dialog og veiledning større. Samtidig er det mindre aktivitet på planområdet i de mindre kommunene, og den direkte kontakten blir dermed sjeldnere.

IVaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Nasjonale og viktige regionale interesser er i middels til betydelig grad synliggjort i planprogram og planer som er vedtatt av kommunene i Innlandet. Dette viser den årlige statistikken for innsigelser. Antall innsigelser i den enkelte kommune er knyttet til flere faktorer. Noen kommuner har høy planaktivitet og derigjennom mange saker til høring. I andre kommuner kan det være mangelfull kvalitetssikring av planforslag før disse sendes på høring, og dermed formelle feil og mangler i planmaterialet.

Etablering av nytt sykehus på Moelv samordnes og er sett i sammenheng med andre infrastruktur- og samfunnsutviklingsplaner, eks. ny E6 med ny mjøsbru, videreutvikling av jernbane i området og generell samfunnsutvikling i tilknytning til området. Vi ser at vi kan ha en viktig rolle i å bidra til samordning og koordinering av flere instanser for å sikre hensiktsmessig samfunnsutvikling og robust kritisk infrastruktur og -samfunnsfunksjoner i slike prosesser.

Statsforvalteren i Innlandet har etablert "Totalforsvarssystem for Innlandet" for å sikre helhetlig og koordinert styrking av motstandskraft og helhetlig utvikling av totalforsvaret i regionen.

Statsforvalteren har fortsatt et forbedringspotensial når det gjelder systematisk oppfølging av kommuner som har begrenset kapasitet på planområdet. I 2025 vil vi bruke kommunebildene og ROS til å målrette innsatsen mot et avgrenset antall kommuner.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statlige innsigelser er samordnet.

Statsforvalteren uttalte seg til 394 arealplansaker i 2024 og fremmet selv innsigelse til 52 av planene. Samla sett er det fremmet innsigelse fra statlige myndigheter til 60 planer.

Det vektlegges å samordne i tidlig planfase, men vi bidrar også til dialog og løsninger av innsigelser i seinere planfaser sammen med kommunene og andre myndigheter. De aller fleste innsigelsene løses gjennom dialog.

I 2024 ble det avholdt mekling i 3 ulike plansaker. To av meklingsene førte frem. I den tredje saken er meklingen satt på pause, det forventes videre mekling i 2025.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Vi gjennomgår alle kommunale arealplaner, det vil si kommuneplaner og reguleringsplaner som Statsforvalteren har på høring, for å sjekke at risiko- og sårbarhetsanalyser er utført og at de er i tråd med veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ga ut i 2017. De fleste planer har risiko- og sårbarhetsanalyse som er utarbeidet i tråd med veilederen, men noen planer mangler tilfredsstillende oppfølging av farer og uønskede hendelser som er avdekket i analysen. Dette følger vi opp gjennom å gi faglige råd og/eller innsigelser.

Noen kommuneplaner, dvs. arealdelen, har ikke tilfredsstillende risiko- og sårbarhetsanalyser for kommunens areal som helhet, mens risiko- og sårbarhetsvurderinger er utført for foreslåtte utbyggingsområder i planen. I slike tilfeller fremmer vi innsigelse til planforslaget på dette punktet.

Innsigelser som gjelder mangler knyttet til samfunnssikkerhet fører i hovedsak fram, det vil si at krav til risiko- og sårbarhetsanalyse og oppfølging i planen har blitt ivaretatt. Vi stiller krav om oppfølging av analysen ved at risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak skal være synlig i analysen og i planen.

Hensyn til klimaendringer og klimatilpasning er viktige tema for vår gjennomgang av kommunenes planer. Klimatilpasning skal synliggjøres i planene og blir nå ivaretatt i de fleste planene der dette er aktuelt.

Over tid ser vi at samfunnssikkerhet får stadig større oppmerksomhet i kommunenes planer etter plan- og bygningsloven.

Samtidig ser vi at Totalforsvaret og viktig kritisk infrastruktur i stadig større grad må tas hensyn til når det gjelder samfunnssikkerhet og beredskap i arealplanleggingen. Spesielt gjelder dette kritiske samfunnsfunksjoner og -infrastruktur der vi heretter både forventer og krever at all dokumentasjon gjelder hele krisespekteret fra fred til krig. Som eksempel nevner vi at vi i vår uttalelse til varsel om oppstart av arbeid med reguleringsplan for nytt Mjøssykehus i Moelv i Ringsaker kommune påpekte at sykehuset har en viktig beredskapsfunksjon og er en kritisk samfunnsfunksjon i hele krisespekteret. Vi understreket derfor viktigheten av at risiko- og sårbarhetsanalysen må omfatte all viktig infrastruktur som kreves for å holde sykehuset i drift i hele krisespekteret. Konsekvenser av bortfall av enkeltfunksjoner og tiltak for å redusere konsekvenser må beskrives der dette er relevant for reguleringsplanen. Framdrift for gjennomføring av ny E6 og dobbeltspor på jernbanen er ikke avklart og det er derfor viktig at flaskehals og hindringer for utrykningskjøretøyer, ansatte og pasienter til og fra sykehuset blir vurdert i risiko- og sårbarhetsanalysen.

Vi nevner også som eksempel at vi i 2024 fremmet innsigelser til reguleringsplan for E6 fra Moelv og nordover langs Mjøsa i Ringsaker og Gjøvik kommuner. Innsigelsen for Gjøvik var blant annet begrunnet med manglende og redusert framkommelighet i nordgående kjørefelt ved 200-årsflom i flom i Mjøsa. Innsigelsen for Ringsaker gjaldt blant annet manglende vurderinger av flomutsatt vegstrekning som har kan ha betydning for framkommelighet til Mjøssykehuset som behandles i egen reguleringsplan. Vi understreket også betydningen av at alternative adkomster til det planlagte sykehuset blir sikret gjennom reguleringsplanen for ny E6. I lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen og klimaendringene, må vi høyne krav kritisk infrastruktur, og spesielt der infrastrukturen har nasjonalstrategisk betydning.

I våre uttalelser til kommuneplanenes samfunnsdeler påpeker vi at den må omfatte mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap som er basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser. Over tid har vi sett forbedringer i kommunenes samfunnsdeler når det gjelder dette. De fleste planforslag har samfunnssikkerhet og beredskap som tema, men i noen tilfeller er det forbedringspotensial når det gjelder utforming av mål og strategier.

Ved gjennomgang av kommunale planstrategier har vi i år fokusert på at samfunnssikkerhet og beredskap er et av fokusområdene fra nasjonale myndigheter, og at kommunene nå må begynne å planlegge for hendelser i øvre del av krisespekteret.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner der det er aktuelt.

Problemstillinger knyttet til storulykkebedrifter har kun vært aktuelt i én plansak i 2024; dette gjaldt endring av reguleringsplan der eventuelle konsekvenser av nærliggende storulykkebedrift ikke var vurdert og avklart i risiko- og sårbarhetsanalysen. Etter vår innsigelse ble det avklart at planområdet ikke ble berørt av storulykkebedriften. Dette ble dokumentert i risiko- og sårbarhetsanalysen.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er ivaretatt

Kommunene ivaretar i middels til betydelig grad nasjonale og regionale føringer. Dette gjenspeiles i innsigelses-statistikken. Det er store forskjeller

mellom kommunene. Noen kommuner har høy planaktivitet og derigjennom mange saker til høring. I andre kommuner kan det være mangelfull kvalitetssikring av planforslag før disse sendes på høring, og dermed formelle feil og mangler i planmaterialet.

Kommunene er i varierende grad godt kjent med innholdet i T-2/16. Her har vi et forbedringspotensiale når det gjelder å gjøre kommunene kjent med innslagspunkt for innsigelser på klima- og miljøområdet i tidlig planfase.

Statsforvalteren har prioritert å gjennomføre webinarer for kommunene jevnlig, ca. 4 i året. Disse planlegges i samarbeid med Innlandet fylkeskommune. Her presenteres tema som er dagsaktuelle, eller som vi registrerer at er utfordrende for kommunene. Her bidrar også Miljødirektoratet og andre statlige etater.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Kommunene i Innlandet ivaretar boligsosiale hensyn på en god måte i sine planer. Vi har for 2024 blant annet hatt fokus på dette i våre høringsuttalelser til kommunal planstrategi. Gjennom samarbeidet mellom 5 regionale aktører i "Bolig for Velferd Innlandet", sørger vi for å innhente uttalelse fra flere aktører når vi gir innspill på kommunenes planer på det boligsosiale området. Vi anser at det er en fordel for kommunene å få så helhetlige innspill som mulig.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Kompetansesituasjonen i Innlandet gjør at kommunene i stor grad setter rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten på dagsorden i sin samfunnsplanlegging. Noen kommuner har et forbedringspotensial på området, noe det har vært jobbet med og vil bli jobbet videre med fremover gjennom råd, veiledning, tilsyn og tilskuddsforvaltning. Kvalifisert arbeidskraft er også et satsningsområde i begge helsefelleskapene i Innlandet.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer på dette området i middels grad. Mange av kommunene i Innlandet stiller fortsatt i for liten grad konkrete krav til høy arealutnytting, transformasjon og lokalisering av varehandel. Transformasjons- og fortettingsprosjekt er ofte initiert av private aktører, og disse styrer da i stor grad premisser for planleggingen.

Bykommuner og kommuner med utbyggingspress planlegger i stadig større grad for fortetting med høy arealutnytting i sentrumsområder, og for transformasjon av sentrumsnære areal. Samtidig ser vi at det er utfordrende å sikre god bokvalitet, kvalitet på ute- og lekeareal og støyforhold i disse områdene. Statsforvalteren har vektlagt dette temaet i vår veiledning og plansaksbehandling, gjennom deltagelse i kommunale ATP-prosjekt og det regionale strategiarbeidet for Mjøsbymen.

Statsforvalteren fremmer innsigelser til både overordna planer og reguleringsplaner med arealutnytting som tema. Vi legger vekt på dette temaet i dialogen med kommunene i Regionalt planforum. Vi opplever at Statens vegvesen og Innlandet fylkeskommune i mindre grad enn tidligere er tydelige aktører på dette området.

Det er ikke gjennomført særskilte tiltak ut over generell veiledning innenfor dette fagområdet. Vi har et forbedringspotensiale i å målrette veiledning mot kommuner med utbyggingspress.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Massehåndtering ivaretas i varierende grad i kommunale arealplaner. Det er ikke utarbeidet regionale planer for massehåndtering i Innlandet.

I Innlandet er temaet særlig relevant i samferdselsprosjekter, men også i forbindelse med større feltutbygginger for boliger eller fritidsboliger. Massehåndtering ivaretas i større grad enn tidligere i store infrastrukturprosjekt. Dette er et resultat av tett oppfølging av og økende fokus på dette temaet over flere år.

Flere kommuner med stor byggeaktivitet regulerer inn massedeponi i tilknytning til områder med stor byggeaktivitet. Dette gjelder både sentrumsområder, boligområder og hytteområder.

Massehåndtering er et av de tema vi spiller inn ved oppstart av planarbeid. Dette er også sett i sammenheng med ny praksis fra 2022, der Statsforvalteren krever at alle typer anlegg eller virksomhet som skal ta imot jord- og steinmasser fra flere eksterne kilder må søke om særskilt tillatelse etter forurensningsloven. Til tross for dette ser vi fortsatt at massehåndtering som tema ofte utsettes til detaljplanlegging eller prosjekteringsfasen.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer om vassdragsforvaltning i betydelig grad i overordna planer (kommunedelplan/kommuneplan). I vår dialog med kommunene vektlegger vi at det må fastsettes byggeforbudssone mot vassdrag og krav til bevaring av vegetasjon i strandsone ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Kommunene ivaretar dette gjennom at det i stor grad innarbeides planbestemmelser som sikrer ivaretagelse av vassdragshensyn.

Statsforvalteren fremmer innsigelse til reguleringsplaner som ikke ivaretar hensynet til vassdrag. Vi gir klare tilbakemeldinger ved høring av dispensasjonssaker og påklager kommunenes dispensasjonsvedtak dersom de legger til rette for en arealbruk som er i strid med vassdragshensyn. Vi opplever fortsatt at vassdragshensyn utfordres i større grad i reguleringsplaner og i enkeltsaker (dispensasjoner), og at effekten av dialogen med kommunene ikke er like god på dette plannivået.

Innenfor fagområde vassdragsforvaltning har vi en tett og god dialog med Innlandet fylkeskommune og NVE, og innspill og innsigelser samordnes i stor grad.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader.

Statsforvalteren i Innlandet vektlegger betydningen av langsiktige utbyggingsgrenser i vår dialog med kommunene. Dette er særlig relevant ved kommuneplanrevisjoner. Enkelte kommuner har fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser. Dette er kommuner med stort utbyggingspress og aktivitet, med etablerte turistdestinasjoner og store konsentrasjoner av hytter. For kommuner med en høy andel spredt fritidsbebyggelse oppleves dette temaet som mindre relevant.

I Innlandet er regionale planer for fjellområdene/villrein særlig relevant. Kommunene følger i betydelig grad opp regionale planer i overordna planer (kommuneplan/-delplan). De regionale planene følges i middels grad opp i reguleringsplaner og på enkeltsaksnivå (dispensasjoner). Statsforvalteren fremmer innsigelse til reguleringsplaner, og påklager enkeltvedtak (dispensasjon), der disse er i strid med regionale planer. Til tross for dette utfordres de regionale planene stadig gjennom reguleringsplaner og dispensasjoner. For villreinområdene spesielt er det viktig at vi prioriterer dialogen med kommunene, og kommer tidlig inn i plansaker og ved vurdering av konkrete tiltak.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Kommunene i Innlandet ivaretar i middels til betydelig grad hensynet til Nasjonal jordvernstrategi i sine planer. Jordvernet har over tid hatt et særlig fokus i vår dialog med kommunene, og vi opplever at forventninger knyttet til bevaring av dyrka jord er godt kjent i kommunene.

Jordvernet utfordres i store samferdselsprosjekt, som ikke er initiert av kommunene, men hvor planleggingen ligger til statlige aktører (vei/bane). Det utfordres også i kommunale planer, ved revisjon av overordna planer, i reguleringsplaner og enkeltsaker (dispensasjoner).

Statsforvalteren fremmet innsigelse med hjemmel i Nasjonal jordvernstrategi til en kommunedelplan og en arealdel i 2024. Innsigelse til kommunedelplanen ble løst ved meklings, innsigelser til arealdelen er uavklart. Det ble fremmet innsigelse til ti reguleringsplaner i 2024, noe som er en økning fra 2023. Seks av disse er løst/imøtekommet.

Kostratallene viser en reduksjon i omdisponeringen av dyrka jord i Innlandet for 2023. Vi forventer at dette vil øke igjen, og dette skyldes pågående utbygging av dobbeltspor fram til Hamar og videreføring av firefelt E6 nordover til Lillehammer. Begge disse samferdselsprosjektene vil berøre jordbruksareal.

Innlandet fylkeskommune lanserte i 2024 areal og naturregnskap, og Statsforvalteren har anbefalt kommunene å ta dette i bruk. Vi forventer at dette vil styrke kommunenes bevissthet når det gjelder nedbygging av areal.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
698	795	862	247	337	358	875	485	495	234

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift)

Statsforvalteren har over tid gitt tydelige anbefalinger til kommunene i Innlandet om å vektlegge arealoversikt og beregning av realistisk utbyggingsbehov ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Dette inngår som et sentralt punkt i vår tilbakemelding ved oppstart av kommuneplanrevisjoner.

Flere av de kommunene som har revidert arealdelene sine de siste årene har vurdert, og tatt ut store areal som var avsatt til LNFR med spredt bebyggelse (bolig, fritid eller næring). Disse områdene er endret til rent LNFR-formål.

I dag ser vi at kommuner i større grad også vurderer på nytt areal som er avsatt, og dels også regulert til utbyggingsformål. De kommunene som har revidert kommuneplanens arealdel det siste året har gjennomført en planvask og har tilbakeført tidligere avsatte utbyggingsområder til LNFR-formål. Her er dyrka jord og myrareal prioritert tilbakeført.

Forbedringspotensialet er fortsatt stort, og kommunene planlegger fortsatt med betydelige arealreserver til utbyggingsformål i sine overordna planer.

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging

Kommunene ivaretar i middels grad nasjonale føringer om å legge til rette for høy arealutnytting i byområder gjennom fortetting og transformasjon, i overordna arealplaner. Vi registrerer imidlertid at føringer i overordna planer ikke i like stor grad blir fulgt opp i detaljplanleggingen.

Ved oppstart av revisjon av kommuneplanens arealdel ber vi kommunene utarbeide arealregnskap og synliggjøre planreserven for ulike utbyggingsformål. Videre forutsetter vi at dette legges til grunn når kommunen vurderer framtidig behov for nye utbyggingsområder. Effektiv arealbruk er også tydeliggjort gjennom de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging, der kommunene oppfordres til planvask.

Statsforvalteren arrangerer i samarbeid med fylkeskommunen en årlig natur- og klimakonferanse for kommunene. Både her og i den årlige plan- og byggkonferansen er effektiv arealbruk et gjennomgående tema.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Styrking av totalforsvaret og involvering av kommunene

Statsforvalteren i Innlandet har i 2024 fortsatt intensiveringen av totalforsvarsarbeidet for å styrke motstandskraften og samarbeidet i regionen. Arbeidet er organisert i program som tilsvarer NATOs 7 krav til motstandsdyktighet, og kommunene er en integrert del av dette arbeidet. Vi anser nå krav om FylkesROS å være en kontinuerlig analyseprosess.

Dette utgjør en systematisering vi allerede nå ser effekten av gjennom økt samarbeid og en mer løpende situasjonsforståelse. For eksempel gjelder dette store regionale utviklingsprosesser som for eksempel nytt Mjøssykehus der totalforsvarsbehov er en del av planprosessen. Kommunene etterlyser også retningslinjer for hva totalforsvarsarbeidet betyr i praksis, og hvordan ROS-analyser mv. skal tilpasses dette. Det er fortsatt mange ubesvarte spørsmål, men arbeidet er i godt gjenge, og vil fortsette gjennom 2025. Vi ser gjennom den økte aktiviteten i kommunene på dette området at dette arbeidet har gitt resultater, og vi anser måloppnåelse som god.

Tilsyn

Statsforvalteren i Innlandet har gjennomført tilsyn med samfunnssikkerhet og beredskap som tema i 2024, alle tre ble gjennomført som felles tilsyn med Helse, og dekker også helseberedskapen i kommunene. All tilsynsaktivitet er koordinert med øvrige tilsyn fra embetet gjennom tilsynskalenderen.

Erfaringen fra tilsyn gjennomført siste år, er at det er større avvik etter helseberedskapsloven m.m., enn det er etter sivilbeskyttelsesloven.

Vi mener kommunene gjennom våre tilsyn, og prosessen i etterkant, tilpasser seg kravene i lov og forskrift, og forbedrer kvaliteten på beredskapsplanleggingen i betydelig grad der det er påvist mangler. Imidlertid har vi av ressurs hensyn redusert antall tilsyn siden 2022 for å kunne prioritere totalforsvarsarbeidet. Vi vil vurdere denne prioriteringen på nytt når vi nå får ansatt nye medarbeidere.

Vurdering

Krigen i Ukraina, flere værhendelser og tunge kommisjonsrapporter har utløst en situasjonsforståelse og økt innsats hos alle beredskapsaktører i fylket, herunder kommunene. Dette koblet med vårt totalforsvarsarbeid og en betydelig økt risikoerkjennelse har medført at beredskapskompetansen og -arbeidet har utviklet seg vesentlig i riktig retning de siste år. Vi mener mye av den positive utviklingen også skyldes statsforvalterens innsats, både når det gjelder det systematiske forbedringsarbeidet vi har igangsatt, men også den rollen vi har tatt i krisehåndteringen de senere år. Eksempler på dette kan for eksempel finnes i evalueringsrapportene fra pandemien og ekstremværet Hans.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Orienterer kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap.

Vi gjennomførte to konferanser med beredskapskoordinatører og kommunedirektører i Innlandet i 2024. Begge møtene handlet om totalforsvar, og kommuniserte alvoret i den sikkerhetspolitiske situasjonen gjennom gradert vedlegg til fylkesROS og innlegg fra PST, DSB, forsvaret og Politiet.

Gjennom felles rammeverk for arbeidet med økt motstandskraft i totalforsvarsarbeidet i Innlandet er dette utredet, analysert og kommunisert ut til kommunene ved flere anledninger. Samtidig ser vi at dette er et arbeid som fortsatt krever fokus og videre arbeid.

Statsforvalteren har gjennom veiledning rundt sikkerhetsloven tatt for seg temaene sikkerhetsklarening av nøkkelpersonell, autorisasjon og sikkerhetskultur. I dette arbeidet har vi veiledet på oppbygging av styringsdokument og tilhørende kontrollerende og utførende dokumentasjon ved rutiner, samt utarbeidet en enkel mal for styringsdokument for sikkerhet som kommunene kan anvende.

Statsforvalteren i Innlandet har gjennomført 3 tilsyn med samfunnsikkerhet og beredskap som tema i 2024, alle tre ble gjennomført som felles tilsyn med Helse, og dekker også helseberedskapen i kommunene. All tilsynsaktivitet er koordinert med øvrige tilsyn fra embetet gjennom tilsynskalenderen.

Videre planlegger vi en form for egenmeldingstilsyn som supplement til systemrevisjoner, da vi ser at vi av ressursmessige forhold ikke får gjennomført så mange tilsyn som ønskelig.

Erfaringen fra tilsyn gjennomført siste år, er at det er større avvik etter helseberedskapsloven m.m., enn det er etter sivilbeskyttelsesloven.

Egenmeldingstilsynet utarbeides derfor i samarbeid med enhet for helse og omsorg, og tar utgangspunkt i GAP-analysen, der vi la til egne spørsmål som forberedelse til utarbeidelse av et egenmeldingstilsyn.

Vår oppfatning er at kommunene setter pris på den veiledningen et tilsyn gir, slik at de kan rette manglende på helseberedskap, og at dette gjøres i stor grad. Noe av avvikene skyldes at man ikke har vært tilstrekkelig klar over, eller bevisst på kravene til beredskapsplanlegging innen enkelte temaer. Andre avvik kan skyldes metodevalg som gjør risiko- og sårbarhetsanalysene og beredskapsplanene litt lite tilgjengelige, og dermed ikke oppfyller kravene til beredskapsplanleggingen fullt ut.

Vi mener kommunene gjennom våre tilsyn, og prosessen i etterkant, tilpasser seg kravene i lov og forskrift, og forbedrer kvaliteten på beredskapsplanleggingen i betydelig grad der det er påvist mangler.

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Være en pådriver og veilede for samfunnsikkerhet og tilfredsstillende beredskap i klimatilpasningsarbeidet.

Klimatilpasning ivaretas gjennom plansystemet og i samfunnsikkerhetskjeden. Forventningene når det gjelder hensyn til klimaendringer og klimatilpasning formidles til kommunene i alle uttalelser til oppstartsvarsel i plansaker etter plan- og bygningsloven. Dette følges videre opp ved å vurdere innsigelser i arealdeler og reguleringsplaner hvor overvannshåndtering, flom- og skredfare ikke er ivaretatt i ROS-analyser, plankart (hensynssoner) og planbestemmelser. Vi ser en positiv effekt av vår samlede innsats på området ved at kommunenes planforslag stadig oftere tar hensyn til framtidige klimaendringer når naturfare vurderes i arealplaner.

Vi har etablert et Klimatilpasningsnettverk. Dette er en felles arena for kommuner og regionale aktører. Her dekkes også samfunns sikkerhetsperspektivet.

Regional plan for samfunstryggleik er et samarbeid mellom statsforvalteren og fylkeskommunen der FylkesROS følges opp i en regional plan. Dette sikrer tiltak for å bygge robuste lokalsamfunn.

Vi ser at arbeidet med å bygge motstandskraft i totalforsvaret også gir en positiv effekt på tilpasning til klimaendringer. Dette sikrer tiltak for å bygge

robust infrastruktur og håndteringsevne.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Diskusjonsøvelse

Statsforvalteren lagde en diskusjonsøvelse for alle 46 kommuner i Innlandet, navnet på øvelsen var "Motstandskraft 2024". Øvelsen hadde scenario på den sikkerhetspolitiske situasjonen Europa og Norge befinner seg i/ kan komme i. Fokus på falsk informasjon som fører til manglende tillit til regjering, dyrtid og problemer for innbyggere å kjøpe mat og oppfølging av diskusjonsøvelsen "Advent i 2023". Statsforvalteren har dermed fokus på hvordan kommunen følger opp tiltak etter øvelser. I forbindelse med øvelsen rapportere kommunen på hva de har gjort for å øke kommunes motstandskraften og hva kommunen planlegger å gjøre i 2025 for å øke sin motstandskraft/ resiliens.

Spilløvelser

Vi plana for tre regional øvelse i Innlandet i 2024. Regionale øvelser vil si at alle kriseledelser i regionen blir involvert i øvelsen sammen med deler av kommunale beredskapsråd som kommunen selv inviterer med inn i øvelsene. Det er i hovedsak Heimevernet, frivillige, politi og brann som blir invitert med fra beredskapsrådene.

Region Valdres, Nord Aurdal, Sør Aurdal, Etnedal, Øystre Slidre; Vestre Slidre og Vang kommune ble øvd sammen med lokal kraftleverandør, bortfall av kritisk infrastruktur.

Region Nord Østerdal med kommunene, Tynset, Rendalen, Folldal, Alvdal, Tolga og Os øvde sin kriseledelse med Heimevernet HV 05 under øvelse Birkebeiner. Liasionoffiserer i HV 05 var fysisk i kriseledelsen og ba kommunens kriseledelse om konkrete oppdrag. Fysisk EPS ble øvd sammen med nabokommuner og politi ved øvelsen.

For Regionen Lillehammer og Midt Gudbrandsdal med kommune Gausdal, Lillehammer, Øyer, Nord Fron, Sør Fron og Ringeby var det planlagt en øvelse sammen med lkt leverandør og lokal strømleverandør. Øvelsen ble avlyst dagen før av Statsforvalteren på grunn av oransje farevarsel.

Fullskalaøvelse

Region; Stange, Hamar, Løten og Ringsaker ble øvd under en fullskala beredskapsøvelse i regi av øvingsutvalget i Innlandet. EPS (evakuert og pårørendesenter ble øvd sammen med kommuner, politi og hotell og RVTS øst, ca 170 markører deltok)

Øvingsutvalget ledes fra 01.01.2025 av Statsforvalteren i Innlandet for å samordne øvelser slik at flere etater deltar når det øves. Utvalget vil i tillegg ha fokus på gjennomgang av evalueringsrapporter og læring av disse i 2025.

Erfaringsdeling

Statsforvalterne i hele landet gjennomfører to møter årlig på teams for å fortelle om sin øvingsaktivitet til hverandre.

DSB (gjennom ledelse av Nasjonalt Øvings og Evaluerings Forum) besøker i februar 2025 statsforvalterne. Vi har store forventninger til dialogen.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	46	52	Alle 46 kommuner gjennomførte en diskusjonsøvelse i egen kriseledelse med scenario gitt fra oss: Hackerangrep og ekom-bortfall. 6 spilløvelser med scenario fra FylkesROS
2020	46	10	TISK øvelse og øvelse på smittesporing
2021	46	0	Pandemihåndtering
2022	46	3	1 fullskala og 2 spilløvelser. I spilløvelsene er minst 2 nabokommuner observatør. Scenario fra FylkesROS og kommunenes ROS
2023	46	51	Kommunens krisehåndtering og samvirke
2024	46	31	- Øke kompetansen og oppmerksomhet til å håndtere sammensatte trusler - Øke kompetansen og oppmerksomhet på bruka av samordningskanal, informasjon internt i organisasjonen og til innbyggerne - Øke kompetansen og oppmerksomhet på å håndtere situasjoner med desinformasjon - Øke kompetansen og oppmerksomhet ved kommunens plikt til å bistå særskilte innbyggere - Øke kompetansen og oppmerksomhet for evaluering oppfølging av tiltak etter øvelser. Samvirkeøvelse, fullskala i regi av Øvingsutvalget og Statsforvalteren; øvelse Skilbladder 2024. Felles øvingsmål; Kommunikasjon Samvirkeaktørene skulle ivareta rutiner for god informasjonsutveksling mellom alle nivåer. Samvirke God samhandling, og samvirke skulle sørge for en effektiv oppdragsløsning. Planverk Planverket skulle aktivt benyttes for å sikre god oppdragsløsning. Spilløvelse, Region Valdres, øvingsmål; samvirke med eier av Kritisk infrastruktur. De øvingsmålene som er opplistet er fra øvelse Motstandskraft 2024

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Storm/værhendelser

Oppfølging av arbeidet med opprydding etter stormskadene fra stormen 19.11.2021 fortsatte også inn i 2024 i de berørte områdene, med mål om å berge verdier og redusere risiko for ytterligere barkbilleangrep på stående skog.

I 2024 var det ingen ekstremværhendelser som påvirket Innlandet i særlig grad, men flere episoder med styrtregn førte til skader på skogsbilveinettet. Den store nedbørsmengden gjennom sommeren resulterte også i svært høy grunnvannstand og utfordrende driftsforhold i skogen.

Barkbiller

Barkebillesesongen i 2024 startet med en uvanlig varm og tørr periode i mai, og hadde mange likhetstrekk med 2023. Ved første tømning i mai ble det registrert svært høye tall, særlig i «bekymringskommunene» som ble rammet av stormen i 2021. Etter at værforholdene ble kjøligere og våtere i juni og juli, sank imidlertid fangsttallene, og sesongen endte totalt sett på et lavere nivå enn året før. Overvåkingen tyder dermed på at barkebilletoppen etter stormen er nådd. De fleste skadene på stående skog i 2024 antas å stamme fra angrep i 2023, noe som betyr at trær angrepet i 2024 vil vise tydelige symptomer i 2025.

Temaet ble også tatt opp på kommunesamlingen som Statsforvalteren arrangerte. Her ble det understreket at ulike informasjons- og veiledningstiltak har hatt effekt. SFIN har også initiert tett dialog med andelslagene og skogeierne, med fokus på å berge mest mulig tømmerverdier. Denne innsatsen sammen med høye tømmerpriser har bidratt positivt til økt vilje og fokus på å ta ut tørkestresst skog før den blir ytterligere svekket.

Skogbrann

Det ble i april gjennomført skogbrannrådsmøte med alle berørte instanser og skognæringen i henhold til samarbeidsavtale om skogbrannberedskap i Innlandet. Forsommeren var tørr, og det var flere tilfeller til brann, i løpet av sommeren avtok faren og krevde mindre håndtering enn i 2023, vi fikk likevel god nytte og erfaring med riggen for skogbrann med bygging av situasjonsbilde, gjennomføring av skogbrannråd, fylkesberedskapsråd og kommunemøte. Statsforvalteren bidro til å informere om brannfaren blant annet gjennom publisering av [nyhetssaker](#), samt gjennom møter i fylkesberedskapsrådet med regionale aktører, kommuner og brannvesen. Det gode samarbeidet bygger på [samarbeidsavtalen mellom brannvesen, Statsforvalter og næringen](#) inngått i 2022. God kommunikasjon mellom næring og brannvesen gjør at brann unngås eller slukkes raskt.

SFIN har initiert at kommunene skal investere i utstyr for skogbrannslukking som en del av skogbrannreserven, noe som styrker beredskapen ytterligere.

Skogberedskap

Beredskap har vært i fokus i 2024 og var blant hovedtemaene under kommunesamlingen som SFIN arrangerte i november 2024. Videre har det vært tatt opp på forvaltningskontroller. I 2024 har vi sendt en henstilling til skogbruksansvarlige i kommunene om å inkludere skogberedskap i kommunale beredskapsplanverket. Dette har også vært en del av Statsforvalterens generelle dialog med kommunene på området samfunnssikkerhet og beredskap.

I lys av siste års værhendelser har vi inntrykk av at flere og flere kommuner gjør ROS-analyser også knyttet til skogbruket.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Vi ser at flere kommuner har etablert gode system der kommuneplanrevisjon foretas jevnlig, og er tilpasset lokale behov og sentrale føringer. Det er også flere kommuner som ikke har planer som er oppdaterte nok.

Mange mindre kommuner er sårbare både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Det medfører at de er avhengige av ganske omfattende konsulentbistand for å utarbeide overordnede planer, og/eller at planprosessene trekker ut i tid. Dette gjelder i hovedsak arealplanene.

De fleste kommuner har god involvering av politisk nivå når det gjelder samfunnsplanleggingen. Dette bidrar til bedre sammenheng med kommunens øvrige plan- og styringssystemer.

Nasjonale føringer til planarbeidet, som omfatter mange fagområder, medfører større krav til kunnskapsgrunnlaget. I praksis fører dette til at kravene til konsekvensutredninger blir mer omfattende og utfordrende for kommunene.

Kommunenes overordnede planer har generelt god juridisk kvalitet. Men vi ser at ROS-analyser og konsekvensutredninger ofte har mangler og ikke gjennomføres i tråd med anbefalt metodikk. Vi har gjennomført webinarer for å styrke kommunens kompetanse på disse områdene, samtidig som vi veileder enkeltkommuner gjennom tilbakemeldinger i høringen av planer og i påfølgende dialog om nødvendighet. Vi vil fortsette arbeidet med å øke kommunens kompetanse på disse områdene.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

Statsforvalteren vurderer at kommunene i middels til liten grad har oppdaterte overordnede planer. Snittalder for samfunnsdelene er 6 år mens tilsvarende

tall for for arealdelene er 9 år. Flere kommuner er igang med revidering av kommuneplaner. Fylkestinget i Innlandet har i løpet av 2024 vedtatt Innlandsstrategien. Denne bygger videre på tre regionale planer som ble vedtatt i 2023.

Vi har i 2024 lagt vekt på veiledning rundt kommunale planstrategier. Vi har utarbeidet en veileder til dette arbeidet som vi har formidlet til kommunene. Vi har gitt høringsuttalelser til alle kommunale planstrategier. I våre uttalelser har vi vektlagt betydningen av oppdaterte overordna planer.

Sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanleggingen fremheves også i vår oppfølging av ROBEK-kommuner og andre kommuner med store omstillingsbehov.

Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å foreta hyppige revisjoner av kommuneplanen, men ikke gjøre det mer omfattende enn nødvendig. Flere kommuner har etablert gode systemer for rullerende kommuneplanlegging, og adgangen til mindre endringer i arealdelen er også tatt i bruk, jf. pbl. §11-17.

Vi kommuniserer at kommunene må eie sine egne, overordna planer og sikre at mest mulig av kompetansen blir igjen i kommunen når planrevisjoner er ferdigstilt. Mange mindre kommuner er imidlertid sårbare både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Dette medfører at de er avhengige av ganske omfattende konsulentbistand. Prosessene kan også trekke ut i tid ved at enkeltsaker tar tid og oppmerksomhet fra arbeidet med kommuneplanen.

I klagebehandling på reguleringsplaner ser vi at mange av klagen gjelder interessekonflikter mellom fortetting og naturinteresser som f.eks myr og villrein. Vi ser også at det er større grupper med klageinteresser og medfølgende høyt antall anførsler i sakene.

Oppdaterte nasjonale føringer til planarbeidet medfører generelt et styrket krav til kunnskapsgrunnlag. Dette gjelder både konsekvensutredninger av klima- og miljøtema og krav til utredninger av virkninger av arealbruksendringer. I praksis fører dette til at kravene til konsekvensutredninger blir mer omfattende og utfordrende for kommunene. Konsekvensutredningene har varierende kvalitet og gjennomføres ikke alltid i tråd med anbefalt metodikk. Denne tendensen ser vi også oversikten over innsigelse. Der ser vi at kommunale planer generelt har god juridisk kvalitet, men at innsigelser knyttet til formelle feil og mangler når det gjelder utredningskrav og ROS-analyser utgjør en betydelig andel.

Vi har fortsatt et forbedringspotensial i å tilpasse oppfølgingen til den enkelte kommunes behov, og ikke bidra til å gjøre planleggingen mer omfattende enn nødvendig. Dette er imidlertid et dilemma så lenge kravene til utredninger og kunnskapsgrunnlag øker.

Tilpasset og dialogbasert oppfølging av kommuner med særlige bistandsbehov vil være et viktig samarbeidsområde med fylkeskommunen også i 2025, jf. også Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

Vi behandlet 42 klager på reguleringsplan, hvorav sju ble tatt til følge. 86 % ble behandlet innenfor 12 uker.

Vår ambisjon er å kunne prioritere flere regulerings-klager innen 12 uker, da hver enkelt sak ofte har større betydning for samfunnet enn byggesaker. En utfordring med å rekke fristene, er at de gjerne har stort antall klager og anførsler. Mange av klagen gjelder interessekonflikter mellom fortetting og naturinteresser i hytteområdene (villrein, myr).

I 2024 har vi intensivert prøvingen knyttet til naturmangfoldloven. Dette i lys av statlige føringer, uttalelser fra Sivilombudet og generelt større fokus på naturtap i media, særlig nedbygging av myr. Fem av planene ble opphevet pga. mangelfull KU og/eller mangelfulle vurderinger etter naturmangfoldloven.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

Dersom man tar utgangspunkt i innsigelsesstatistikken for Innlandet har kommunale planer i betydelig grad god juridisk kvalitet. En lav andel av våre innsigelser er knyttet til formelle feil og mangler i planbestemmelsene. Innsigelser knyttet til formelle feil og mangler når det gjelder utredningskrav og ROS-analyser utgjør imidlertid en betydelig andel. Plankart har i betydelig grad god kvalitet.

Det er viktig å peke på at kun overordna planer (kommuneplaner/-delplaner) gjennomgår en juridisk kvalitetssikring i forbindelse med høringer. Ved vurdering av detaljplaner til høring blir planbestemmelser kun vurdert opp mot ivaretagning av nasjonale og viktige regionale hensyn - ikke juridisk kvalitet.

Regelmessig påpekes uklarheter og misforståelser omkring kommuneplanens rettsvirkning ift. tidligere vedtatte arealplaner. Det er også en klar tendens til at kommunen vedtar detaljerte bestemmelser i kommuneplanens arealdel som skal erstatte/utfylle eksisterende reguleringsplaner. Dette er problematisk med tanke på rettsikkerhet da berørte ikke blir direkte varslet og heller ikke kan påklage kommune(del)planer.

Det ligger et forbedringspotensial i at Statsforvalteren kan foreta en juridisk gjennomgang av alle arealplaner. Dette vil imidlertid være svært ressurskrevende og neppe bidra til nevneverdig økt juridisk kvalitet på detaljreguleringer.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

KU-forskriftens utredningskrav følges opp i middels grad. Innsigelser knyttet til utredningskrav har økt noe i antall.

Det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder kompetanse og kapasitet på planområdet. Enkelte små kommuner leier inn ekstern kompetanse i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel og til gjennomføring av konsekvensutredninger. Dette kan være uheldig fordi resultatet da avhenger av kommunens bestillerkompetanse og at fagkompetanse i egen organisasjon i liten grad blir bygd opp. I de store kommunene er fagmiljøet større og utredninger gjennomføres på en god måte av kommunene selv.

Oppdaterte nasjonale føringer til planarbeidet medfører et økende krav til kunnskapsgrunnlag og krav til utredning av virkninger av arealbruksendringer. I praksis fører dette til at kravene til konsekvensutredninger blir mer omfattende og utfordrende for kommunene.

Statsforvalteren har gjennomført webinar om konsekvensutredninger og hatt temaet på den årlige Plan- og byggkonferansen for kommunene. Vi registrerer fortsatt at konsekvensutredninger har varierende kvalitet og ikke alltid gjennomføres i tråd med anbefalt metodikk.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Norge Digitalt -samarbeidet i Innlandet har i mer enn ti år hatt stort fokus på kommunenes føring av planregister og digital tilgjengeliggjøring av plankartet. Egne tiltak i fylkesgeodataplanen har satt fokus på dette. Gjennomføring av disse, kommunikasjon fra SFIN, som forventningsbrev, direkte kontakter ifm. enkeltplaner m.m. har også vært benyttet til å informere om viktigheten med føring og ajourhold av planregister. Konkret fører kommunene planregister i betydelig grad. Et mindretall av kommunene fører i middels grad.

Resultatene av dette arbeidet illustreres godt på nettstedene «Arealplaner.no» og «Dataflyt for Norge Digitalt Arealplankartdatabase (NAP)» på Geonorge.no. De viser at status for kommunene i Innlandet er god når det gjelder arbeidet med planregister

Konsekvensutredninger av klima- og miljøtema har god kvalitet og er i tråd med håndbok M-1941 (fra kapittel 3.1.1.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredninger av klima- og miljøtema er i tråd med håndbok M-1941

Statsforvalteren registrerer at konsekvensutredninger har svært varierende kvalitet, og ikke alltid gjennomføres i tråd med anbefalt metodikk. Vi prioriterer å henvise til håndbok M-1941 i våre innspill til plansaker der det er relevant.

Vi har gjennomført webinar for kommunene om M-1941 i samarbeid med Miljødirektoratet. Håndboka var tema på Plan- og bygningslovkonferansen for kommunene i Innlandet i april 2024, med innlegg fra Miljødirektoratet. Her er det et betydelig forbedringspotensiale, både når det gjelder formidling til kommunene men også for kunnskap internt i egen organisasjon.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Måloppnåelse vurderes samlet sett som bra. Vi har gjennom oversikt over risikoområder og erfaringer fra samhandling med Nav-kontor og tjenestemottakere, fanget opp mangelfull kunnskap og svakheter. Dette er senere tematisert på etablerte arenaer for opplæring, dialog og veiledning. Tiltakene har som målsetting å øke kunnskapen om de sosiale tjenestene. Vi anser at vi på denne måten har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven, samt bidratt til økt kvalitet i de sosiale tjenestene. Vi vil særlig fremheve at vi ser en tydelig effekt av opplæringen knyttet til barneperspektivet i klagesakene vi nå får til behandling.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

SFIN jobber strukturert med å nedtegne/oppsummere samlet informasjon om tjenesteytingen i Nav-kontorene gjennom vårt ROS-arbeid. Gjennom systematisk oversikt over tematikk i klagesaker, tilsyn og annen kontakt med Nav-kontor og tjenestemottakere, har vi god kjennskap til hvilke utfordringer som preger tjenesteytingen etter sosialtjenesteloven.

SFIN vurderer at det er variasjon mellom Nav-kontorene når det gjelder kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter, og hvordan bestemmelsene anvendes i praksis. Den største utfordringen ved Nav-kontorets forståelse av regelverket, synes også i 2024 å være hva som skal kartlegges rundt det enkelte barn, og hva en konkret og individuell vurdering innebærer i praksis.

Vurderinger etter sosialtjenesteloven er i stor grad skjønnsbasert, som krever god kartlegging for å kunne gjøre konkrete og individuelle vurderinger. SFIN har derfor i vår opplæring og veiledning til Nav-kontor, lagt stor vekt på å forklare hva konkrete og individuelle vurderinger innebærer i praksis.

Forventningene til å vurdere barns behov og hvilket ansvar for, og handlinger innenfor barneperspektivet, som følger av sosialtjenesteloven, anses svakt beskrevet i rundskriv og veiledere. Dette medfører utfordringer i dialog og opplæringsaktiviteter. SFIN vurderer at gjennomføringen av, og oppfølgingen etter det landsomfattende tilsynet i 2022 -2023, «Nav-kontorets ansvar for å ivareta barns behov når familien søker om økonomisk stønad», har bidratt til en større forståelse for barneperspektivet i Nav. I alle våre opplæringstiltak har vi lagt vekt på at barne- og familieperspektivet omhandler mer enn bare å kartlegge for den enkelte søknaden. Vi har presisert Nav-kontorets ansvar for å kartlegge barnas situasjon i et forebyggende perspektiv, for å identifisere risikoforhold som gjør at det er behov for å opprette kontakt med andre velferdstjenester. Vi har også lagt vekt på hvor viktig kartleggingen er, for å kunne gjøre konkret og individuell vurderinger av hvert enkelt barns faktiske behov.

Tilgjengelighet til de sosiale tjenestene vurderes fortsatt å være en utfordring. I denne sammenheng mener vi tilgjengelighet forstått som noe annet enn "kun" diskusjonen om fysiske eller digitale treffpunkter. Tilgjengelighet til tjenestene må her forstås som at man gjennom kartlegging og identifisering av hva brukers behov for bistand er, igangsetter eller tilbyr sosiale tjenester ut over/i tillegg til tjenesten økonomisk stønad. Dette gjelder særlig å gjøre tjenestene kvalifiseringsprogram, opplysning, råd og veiledning, samt individuell plan tilgjengelig. Statsforvalteren har gjennom landsomfattende tilsyn med økonomisk rådgivning i 2024, sett at Nav-kontorene er opptatt av å snakke med tjenestemottakere om økonomi, og tilbyr økonomisk rådgivning.

Styrket krav om samarbeid mellom de ulike tjenestene ved endringene i de ulike velferdslovene, herunder sosialtjenesteloven og Nav-loven, utgjør også en utfordring for Nav-kontorene. Nav-kontorets plass og ansvar i kommunens helhetlige samarbeidsstruktur og i samarbeid på individnivå, har stort fokus i vårt arbeid med å kommunisere/implementere endringene i samhandlingsbestemmelsene både ovenfor det enkelte Nav-kontor, men også ovenfor kommuneledelsen.

På bakgrunn av oversikten gjennom vårt ROS-arbeid, anser vi at den opplæring/veiledning vi gir treffer utfordringsbildet både samlet sett og for det enkelte Nav-kontor. SFIN har gjennomført opplæringstiltak som basiskurs i økonomisk rådgivning, ivaretagelse av barns behov, herunder opplæring i den nye veilederen i Nav: "Barnets beste". Vi har også gitt dialogbasert opplæring med enkelte Nav-kontor bl.a. hvor vilkår og saksbehandling har vært tema, og vi har gitt konkrete tilbakemeldinger ved bruk av oversendelsesbrev etter behandling av rettighetsklage, samt annen faglig veiledning. Som følge av ny tolkning av EØS-regelverket, har vi også gitt opplæring i disse endringene i rundskriv til sosialtjenesteloven.

Vi opplever at vi er etterspurt som kompetansemiljø i kommunenes forbedringsarbeid, og ved tilbud om opplæring og veiledning etter tilsyn. Vi ser noe forbedring gjennom vår behandling av rettighetsklager, i Nav-leder/fagleders internkontrollaktiviteter og også forbedring gjennom den faglige dialogen vi har med Nav-kontorene.

Vi har gjennom året blitt kontaktet av flere Nav-kontor som ønsker faglig påfyll særlig knyttet til Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov og konkrete og individuelle vurderinger. Vi vurderer derfor at opplæringen har bidratt til styrket kunnskap om disse temaene, og at Nav-kontorene ser at det må jobbes systematisk og målrettet for å implementere dette i sin daglige tjenesteutøvelse.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	26	26

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Demografi utfordringen i Innlandet er godt kjent og kommunene har i stor grad planer for å imøtekomme dette. Samtidig økes utfordringen med økende andel eldre og manglende tilgang på kompetanse. Helsefellelesskapene bidrar i noe grad med å skape sammenhengende og bærekraftige tjenester, men det er fortsatt lang vei å gå for å skape én felles helse- og omsorgstjeneste. Utfordringsbildet knyttet til mangel på kompetanse deles mellom primær og spesialisthelsetjenesten, og arbeid med felles løsninger er krevende i en presset situasjon.

God ledelse og etterlevelse av forskrift for ledelse og kvalitetsforbedring bidrar til bedre kvalitet og pasientsikkerhet. Statsforvalteren i Innlandet har bidratt til måloppnåelse gjennom opplæring i forskriften, samarbeid med flere aktører rundt kompetansetiltak og oppgaveglidning, samt målrettet tilskuddsforvaltning.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenesteutvikling for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulike språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivarettatt i planleggingen.

Kommunene i Innlandet kjenner til utfordringsbildet sitt med demografiutfordringer og de har fokus på bærekraft. Gjennom sin helhetlige og langsiktige planlegging jobber de for å imøtekomme dette. Dette ser vi i arbeidet de gjør rundt planstrategi, kommuneplanen sin samfunnsdel og kommunedelplaner. Allikevel er det tilfeller av kommuner som har noe å gå på når det gjelder å få til en mer langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Statsforvalteren mener tilgangen på kompetanse i enkelte kommuner har blitt noe forverret. Vi får henvendelser fra kommuner som har så stor mangel på helsepersonell at de har søkt råd og veiledning. Vi ser at de har fokus på oppgaveglidning, men mangler kompetansen for å få utført dette arbeidet forsvarlig. De ønsker bistand på hvordan de skal kunne løse situasjonen for å overholde sine lovpålagte tjenester. Gjennom kommunedialogen har vi blitt kjent med at tilgangen på utenlandske helsearbeidere er lavere enn tidligere år, særlig i våre grensekommuner. Våre samarbeidspartnere som Fylkeskommunen og NAV har fokus på språkopplæring til utenlandske helsearbeidere. Andel helsearbeidere som går ut av tjenesten er fortsatt høyere enn tilgangen.

KS er pådriver for å prøve ut ulike modeller med oppgaveglidning og rett kompetanse på rett oppgave i fylket. Statsforvalteren ser dette som et nyttig og nødvendig arbeid og støtter kommunene med tilskuddsmidler fra KTT til deltakelse i TØRN.

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester

Innlandet har to helsefelleskap, Ahus med tilhørende kommuner og Helsefelleskapet Innlandet (Sykehuset Innlandet med 42 tilhørende kommuner i 7 helseregioner). Statsforvalteren har status som observatør med talerett og er representert ved velferdsdirektør og assisterende fylkeslege. I Helsefelleskapet Innlandet deltar vi på møter i strategisk samarbeidsutvalg og i partnerskapsmøte, i Helsefelleskap Ahus og kommuner i partnerskapsmøte. Problemstillinger som vi ser bør løses gjennom samhandling mellom nivåene tar vi opp både i møtene vi deltar i og i fortløpende i dialog med helsefelleskapets ledelse og sekretariat (Innlandet) og Kongsvingerregionens samhandlingskoordinator (Ahus).

Helsefelleskap Ahus og kommuner har vedtatt ny handlingsplan 2024-2025 som konkretiserer satsningsområdene i overordnet samhandlingsstrategi 2023-2026 som er utvikling av tjenester til de mest sårbare pasientgruppene, digitale løsninger og innovasjon og fremtidig rekruttering og kompetanse. I 2024 har Ahus og kommunene vedtatt ny overordnet samarbeidsavtale med bl.a. endret struktur av samarbeidsformer i helsefelleskapet. Statsforvalteren opplever at kommunenes arbeid i dette helsefelleskapet er godt koordinert gjennom samhandlingskoordinatorene i hver helseregion. Helseforetaket og kommunene jobber godt sammen om problemstillinger som involverer ulike tjenestenivåer og har en aktiv dialog om gjensidige forventninger. Blant ulike av helsefelleskapets aktiviteter vil vi fremheve fagdag om beredskap og beredskapsøvelsen, som også SFIN deltok i. Vi ser positivt på at beredskapsarbeid inkluderes i helsefelleskapets arbeid og ses i sammenheng med øvrig samhandling i helsefelleskapet.

Helsefelleskapet Innlandets strategi 2023-2026 har en tilknyttet handlingsdel som gjelder for 2023-2024, slik at helsefelleskapet jobbet etter den samme handlingsdelen som i fjor. Helsefelleskapet har bl.a. jobbet med å kategorisere prosjektene i porteføljen i tråd med de strategiske satsningsområdene, og med etablering av fagutvalg psykisk helse barn og unge, som er det første fagutvalg i Helsefelleskapet Innlandet. Sykehuset Innlandet og kommunene har vedtatt revidert samarbeidsavtale som trådte i kraft 1.3.2024. Helsefelleskapet Innlandet omfatter svært mange kommuner og vi ser at det er et betydelig behov for koordinering både mellom kommunene i hver helseregion, og mellom helseregionene. Det er forskjell mellom kommunene og helseregionene i hvordan man har organisert dette koordineringsarbeid og ressursene som er satt av til det.

Langsiktig arbeid med kvalitet i helse- og omsorgstjenestene (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. Dette må ses i sammenheng med implementering av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene.

Statsforvalteren i Innlandet i samarbeid med Utviklingsentrene for sykehjem og hjemmetjenester utviklet i 2023 et opplæringsprogram (God ledelse i praksis). Målsetningen er at programmet skal gi helse- og omsorgsledere økt kunnskap om forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. Bakgrunnen for utvikling av programmet er våre erfaringer fra tilsynsarbeid og bidrag til implementering av nasjonal politikk. Der

erfarer vi at styring og ledelse ved bruk av systematikken i forskriften er lite kjent og brukt i helse og omsorgstjenesten i fylket. Kull 1 med 550 deltakere gjennomførte programmet i 2023/2024 og deltok på webinar, regionmøter og prosessveiledning. Kull 2 ble startet opp høst 2024 og har fått tilbud om samme aktiviteter. Vi har gjenbrukt undervisningsopplegget laget for kull 1. I 2025 prioriteres ferdigstillelse av e-læringsmodulen som utvikles med økonomisk støtte fra Helsedirektoratet, og web support fra utviklingsenter.no. Ambisjonen at undervisningsprogrammet skal tilbys alle kommuner i hele landet, og vi er i dialog med Helsedirektoratet om videre fremdrift. Videre vil vi benytte oss av dette programmet i arbeidet med kompetanse og ressursmangel i helse- og omsorgssektoren. Vi har allerede tatt i bruk opplæringsprogrammet i oppfølging av kommuner som trenger bistand når det kommer til systematisk styring og ledelse.

Med vårt fokus på forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgssektoren får lederne kjennskap til en systematikk for sitt lederarbeid, som videre styrker pasientsikkerheten. Vi ser at kommunene Innlandet har et stadig økende fokus på heltidsskulturen, tverrsektorielt samarbeid og organiseringsformer som gir bedre kompetanseutnyttelse.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi vurderer at tiltakene og prosjektene vi initierer selv, støtter økonomisk, og/eller gir innspill til, i sum gir en positiv effekt og bidrar til at økosystemorienterte løsninger vinner fram i fylket. Kunnskapen om naturverdiene, økosystemer og økosystemtjenester blir stadig bedre, og dette øker potensialet for kloke beslutninger om ivaretagelse av naturmangfoldet. Samtidig ser vi at hensynet til natur og naturmangfold fortsatt ofte taper for andre hensyn i arealforvaltningen i kommunene. Vår vurdering er at vi er en stor bidragsyter til en positiv utvikling gjennom veiledning, støtte, dialog, innspill og egne prosjekter, men at arealforvaltningen generelt fortsatt trekker i motsatt retning. Det vil kreve økte ressurser og økt innsats dersom vi skal nå målsettingen fullt ut.

Gjennom målrettet innsats mot kjente store kilder til nitrogenutslipp, er det iverksatt arbeid for å redusere utslippene av nitrogen til resipientene i Innlandet. Det er langt frem til målet om god tilstand i Oslofjorden, men gjennom en samordnet og koordinert innsats vil utslippene bli redusert. Samtidig vil ny aktivitet og utvikling kunne motvirke de gevinstene man oppnår gjennom strengere regulering. Alt i alt går utviklingen i riktig retning, og bidraget fra Statsforvalteren er viktig for å sikre fremdrift i arbeidet.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Vi vurderer at både opprettelse av nye verneområder, gjennomførte tiltak i og utenfor verneområdene, biotop- og bestandsforbedrende tiltak, vannovervåking, en målrettet tilskuddsforvaltning, gjennomførte restaureringsprosjekter og bekjempelse av fremmede arter, i sum har bidratt til en bedre tilstand for flere trua arter og naturtyper, samt økosystemer i Innlandet. Samtidig ser vi behovet for økt innsats, dersom målsettingen skal nås fullt ut:

- 890 daa myr ble restaurert i 2024, og mer enn 200 000 meter med myrgrøfter er nå tettet i Innlandet. Restaureringspotensialet i myr er likevel fortsatt stort, og det samme gjelder våtmark og skog.
- Behovet for bekjempelse av fremmede arter øker, ettersom nye arter kommer inn og etablerte arter spres til nye områder. Innsatsen er målrettet, men monner lite.
- Arbeidet med nytt vern vurderes å gi størst positiv effekt for naturmangfoldet. Seks nye reservater og ni utvidelser har kommet til i 2024, men det er behov for økt innsats de kommende årene for å sikre et representativt og tilstrekkelig vern av natur i Innlandet.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Statsforvalteren har i 2024 opprettholdt én koordinerende stilling på arbeidet med tiltaksplanen for Oslofjorden, internt og eksternt, som også deltar i sekretariatet for Oslofjordrådet.

Vi har i løpet av 2024 gjennomført flere foredrag/møter, som har bidratt til økt forståelse for arbeidet med Oslofjordplanen. Vi ser det som positivt at svarprosenten fra kommunene i Innlandet for rapporteringsperioden 2023-2024 har økt til 79%, som viser at Innlandskommunene har forståelse for at også utslipp/avrenning fra deres kommune påvirker tilstanden i Oslofjorden.

I 2024 har regionale miljøkrav i jordbruket i deler av Innlandet (Mjøsområdet og Glåmdalen) vært på høring. Forskriften vil bli vedtatt vinteren 2025. Etter initiativ fra Statsforvalteren ble Gran kommune inkludert i forskrift om regionale miljøkrav i Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud, samt Gran kommune i Innlandet. Dette sikret et enhetlig regelverk for jordbruket på Hadeland på tvers av fylkesgrensen. Statsforvalteren vil fortsette arbeidet med kunnskapsgrunnlaget for ytterligere tiltak innen potet-, grønnsaker- og bær-produksjon i Innlandet.

For å redusere tilførselen av nitrogen fra kap. 14 anlegg i forurensningsforskriften, har Statsforvalteren i 2024 fulgt opp med dialogmøter med de fem største anleggene som vil få krav om nitrogenrensing. Alle anleggene er i prosess med utredning av nitrogenrensetrinn. Statsforvalteren har sendt ut varsel om pålegg om utredning av nitrogenrensing til ytterligere tre anlegg. I tillegg har Gran kommune (Brandbu renseanlegg) fått utkast til ny

utslippstillatelse med krav om nitrogenrensing gjeldende fra 2030. Til sammen er det 10 avløpsanlegg (16 kommuner) i Innlandet som vil få krav om nitrogenrensing ved ny utslippstillatelse.

Innlandet har fem virksomheter som er omfattet BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustri. Fire av disse har midlertidig unntak for BAT-AEL, der utslippsgrensen for nitrogen er en parameter som samtlige av disse virksomhetene har midlertidig unntak for. Virksomhetene har fått frist til 2027 - 2030 til å etterkomme dette kravet. Alle disse næringsmiddelbedriftene har påslipp til offentlig avløpsnett. Renseeffekten til det respektive avløpsrenseanlegget kan bli hensyntatt for å overholde BAT-AEL. Virksomhetene skal ha egen forrensning, samtidig som framtidig renseeffekt ved renseanlegget legges til grunn for å oppnå nitrogenutslippskravet.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Vår vurdering er at den samlede effekten av våre tiltak har bidratt positivt for å komme nærmere målsettingen i 2024. Vi opplever særlig økt interesse for restaurering av natur, både blant kommuner og enkeltbrukere, og vil også trekke fram et økt fokus på kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold i kommunene som særlig viktig. Samtidig er utbyggingspresset i fylket stort, og mange verdifulle naturområder går fortsatt tapt som følge av dette. Vi ser at både veiledningsarbeid og faktiske tiltak i regi av Statsforvalteren har positiv betydning for flere trua arter og naturtyper, og for ivaretagelsen av større økosystemer. Vår vurdering er likevel at det er behov for økte ressurser og økt innsats dersom utviklingen over tid skal gå i riktig retning. Kompetanseheving i kommunene vurderer vi som særlig viktig framover.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå minimum middels kvalitet så snart som mulig

Utbyggings- og brukspresset på villreinens arealer er fortsatt betydelig. Styringssignalene i Stortingsmelding 18 "Ein forbeta tilstand for villrein" er fulgt opp gjennom en restriktiv behandling av arealplansaker.

Lokalkunnskap inn i KLDs arbeid med tiltaksplaner for villrein har vært viktig for å målrette tiltakene og for å sikre lokal aksept.

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gjennom målrettet tilsyn og regulering følger vi opp virksomheter som kan påvirke helse og miljø. De siste årene har vi spesielt fokusert på virksomheter som kan forårsake eutrofiering. I Innlandet har vi vanligvis hatt streng regulering av fosfor for å opprettholde den miljøtilstanden som ble oppnådd etter Mjøssaksjonene.

Avløpssektoren og industrien står nå overfor store investeringer for å møte strengere utslippskrav, spesielt for å redusere nitrogenutslipp. Både Oslofjorden og kravene fra IED er viktige på dette området, i tillegg til forventede krav fra det reviderte avløpsdirektivet. Mange virksomheter har fått unntak fra BAT-AEL mens kommunen arbeider med å innføre nitrogenrensing ved avløpsanlegget.

Vi ser at mange kommuner tilrettelegger for og regulerer et stort antall fritidsboliger, langt utover det avløpsanleggene er dimensjonert for. For å unngå misforhold mellom påslipp og rensekapasitet i høysesongen, gir vi innspill i plansammenheng og tilbakemeldinger på årsrapportene fra avløpsanleggene. Dette er et krevende område for både kommunene og Statsforvalteren, siden kommunen fungerer som både forurensningsmyndighet, planmyndighet og aktør.

Når det gjelder sirkulær avfallshåndtering har vi registrert at de kommunale avfallsselskapene har tilpasset seg nye krav, men vi ser frem til tilsynsaksjonen i 2025 for å få bedre innsikt i utviklingsbehovene for å sikre bedre måloppnåelse fremover. At det etableres gode nedstrømsløsninger for avfallet som samles inn, vil være avgjørende.

For å bidra til bedre sirkulær håndtering av jord- og steinmasser, har vi de siste årene også sett på anlegg som tar imot rene overskuddsmasser. Erfaringer så langt er at det har vært viktig å sette søkelys på mottakskontrollen, slik at det ikke følger med annet avfall enn rene overskuddsmasser. De fleste anlegg som etableres er for å håndtere eget massebehov som ikke kan dekkes av én enkeltdisponering, gjerne med en tidshorison på flere tiår.

Utviklingen går i riktig retning, men det vil ta mange år før vi ser effekten av redusert nitrogen. Vi må fortsette med streng regulering av fosforutslipp, siden dette er den viktigste parameteren for de lokale resipientene.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Regionale miljøkrav i jordbruket

SFIN vil vedta en forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet vinteren 2025. Forskriften er utformet på grunnlag av et omfattende kunnskapsgrunnlag utarbeidet med bistand fra NIBIO. Forskriftsutkast og kunnskapsgrunnlag ble sendt på høring i juni. Det ble avholdt en rekke regionale høringsmøter rettet mot kommuner og næring.

Effektive tiltak i kulturer med potet og grønnsaker har vist seg mer krevende å få på plass. Mulige krav vil bli utredet sammen med andre statsforvaltere i 2025.

Nitrogen - avløp

Det er 10 renseanlegg i Innlandet som skal ha nitrogenrensing. Seks av anleggene har tillatelser fra årene 2016 – 2021, og kan revideres i tidsrommet 2026 – 2031. Dette gjelder renseanleggene Kongsvinger, Rambekk, HIAS, Frya, Skreia og Moelv.

Breiskallen og Elverum renseanlegg har tillatelser som kan revideres nå, men vi venter på avklaringer av om Elverum RA må bygges på ny lokasjon, og om Breiskallen RA skal slås sammen med Rambekk RA på Gjøvik. Dette forventes avklart i løpet av 2025.

Brandbu renseanlegg i Gran kommune fikk oversendt utkast til ny utslippstillatelse høsten 2024. Tillatelsen vedtas i februar 2025 med krav om nitrogenrensing fra 2031.

Lillehammer renseanlegg har hatt krav om 70 % rensegrad for nitrogen i mange år. Utslippstillatelsen er fra 2022.

Øvrige avløpsanlegg

Når det gjelder de resterende 33 kapittel 14-anleggene i Innlandet, har 11 anlegg tillatelser som er mindre enn 10 år gamle og 21 anlegg har tillatelser som er eldre enn 10 år og som dermed kan revideres iht. 10-årsregelen.

Av de 21 anleggene med tillatelser som er eldre enn 10 år, tilfredsstiller 15 stykker i all hovedsak både fosfor- og sekundærrensekravene. Av de 6 anleggene som ikke tilfredsstiller rensekravene, er 3 av dem kjemisk-biologiske anlegg mens de andre 3 anleggene kun har kjemisk rensing. 2 av anleggene har krav om sekundærrensing, mens de siste 4 anleggene ikke har krav om å overholde sekundærrensekravene før 2026.

Vi har gitt to nye utslippstillatelser i 2024. Tyinkrysset RA gikk fra kapittel 13 til kapittel 14, og måtte derfor reguleres gjennom en ny utslippstillatelse fra SFIN. Eidskog RA er et nytt kjemisk-biologisk anlegg som erstattet de to kjemiske renseanleggene Magnor RA og Skotterud RA som ble nedlagt da Magnor RA ble satt i drift.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	2 761	118	47	339

i følge Vann-nett vil 2761 vannforekomster nå miljømålene innen gitte frister. I Innlandet har 76% av vannforekomstene oppnådd miljømålene etter vannforskriften og vi jobber for at tilstanden i disse skal opprettholdes og at flere når miljømålet. I 2024 ble det innført regionale miljøkrav i jordbruket i deler av Gran kommune, hvor 47 vannforekomster ligger i virkeområdet for forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og Gran kommune, Innlandet. Det er ca. 339 vannforekomster som vil få tiltak om regionale miljøkrav for jordbruket i Glåmdalen og Mjøsområdet. Det er noe usikkerheter rundt tallene, da tiltakene ikke ligger inne i Vann-nett ennå. Forventes at forskrift skal tre i kraft f.o.m vinteren 2025. For enkelte vannforekomster vil det trolig ta tid før vi ser virkningen av tiltakene på vannkvaliteten.

Økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall i kommunene (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på
Økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall i kommunene

Vårt inntrykk er at nye krav til ombruk og materialgjenvinning i kommunene er godt kjent. Vi har ikke gjort spesifikke grep utover vanlig oppfølging av avfallsselskapene i 2024.

Vi forventer at nasjonal tilsynsaksjon på området i 2025 vil gi bedre innsikt i utviklingsbehovene for sikre bedre måloppnåelse fremover.

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

Vi gjennomfører hvert år en ROS-analyse av hver enkelt kommunes økonomi. Denne er basert på en helhetlig vurdering av utvalgte KOSTRA tall, informasjon fra budsjett- og regnskapsdokumenter og løpende dialog med kommunene. I sum gir dette oss et godt bilde av kommunenes økonomiske handlingsrom. Vi benytter analysen for å målrette veiledningen og innsatsen overfor den enkelte kommune. ROS-analysen ligger også til grunn for vurderingene våre i fordelingen av skjønnsmidler.

For 2024 vurderer vi at 10 kommuner i Innlandet har et svakt økonomisk handlingsrom, 16 kommuner et godt handlingsrom og 20 kommuner et moderat økonomisk handlingsrom.

Statsforvalteren er bekymret for den økonomiske situasjonen for mange av kommunene i Innlandet. Omstillingsbehovet er stort. Vi er fylket med flest eldre og færrest yngre i befolkningen. Andelen personer over 67 år har økt fra 17 til 21 prosent fra 2014 til 2024. Mens barn og unge har en nedgang fra 21 til 19 prosent. Dette, sammen med andre faktorer, krever omstilling i kommunenes tjenestetilbud. Utfordringer med å rekruttere og beholde kvalifisert personell er betydelig innenfor flere sektorer og særlig innenfor helsesektoren. Utgiftene til helse- og omsorgstjenester øker også til den yngre delen av befolkningen.

22 av 46 kommuner budsjetterte med negativt netto driftsresultat for 2024. Kun åtte kommuner budsjetterte med resultater over 1,75 prosent av

driftsinntektene, slik Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler. Høyere kostnadsvekst og lavere skatteinntekter enn tidligere antatt i 2024, fører til ytterligere innsparingsbehov for mange kommuner inn i 2025

Flere kommuner har de siste årene gjennomført viktige tilpasninger. Mange kommuner har også hatt god inntektsvekst som har styrket det økonomiske handlingsrommet. Samtidig ser vi at forskjellene mellom kommunene øker. Utviklingen i kommuner med lite handlingsrom er bekymringsfull. I løpet av 2023 har den økonomiske situasjonen forverret seg for flere av disse kommunene. 15 av Innlandets 46 kommuner hadde et negativt netto driftsresultat i 2023 og fire kommuner hadde merforbruk de ikke hadde midler til å dekke.

Vi er bekymret for at merskatteveksten kommunene har mottatt som engangsinntekter de siste årene har skjult underliggende utfordringer og manglende omstilling i kommunene. I flere år på rad har skatteinntektene blitt høyere enn anslått og kommunene har fått høye skatteinntekter på slutten av året.

Mange kommuner har de siste årene gjennomført store investeringer for å tilpasse tjenestene. For Innlandet samlet økte netto lånegjelden fra 72 prosent av driftsinntektene i 2017 til 89 prosent i 2022. Økt rente de siste årene betyr at en betydelig større del av inntektene går til å dekke finansutgifter. Flere kommuner har i 2023 og 2024 redusert investeringsnivået. Færre kommuner har lånegjeld over 100% av inntektene i 2023 enn i 2022.

Fortsatt har mange av kommunene i Innlandet reserver til å dekke en omstillingsperiode med noe høyere driftsnivå, men dette kan ikke vare. For flere kommuner er reservene allerede brukt opp og uforutsette hendelser vil kunne føre til økonomisk ubalanse.

Økende risiko for større naturhendelser har vist seg i Innlandet. Dette er utfordrende for alle, men særskilt for de kommunene med lite handlingsrom og svak likviditet.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Statsforvalteren prioriterer å følge opp kommunene i ROBEK, og de kommunene som er i fare for å komme i ROBEK. ROS-analysen legger grunnlaget for oppfølgingen av kommunene. At vi er tilgjengelige for kommunene generelt og har en tett oppfølging av enkelte kommuner spesielt, bidrar til høy grad av tillit og samarbeid mellom embetet og kommunene. God og tett dialog gir en felles forståelse av utfordringene. Det gjør at vi kan treffe bedre med vår veiledning og slik sett bedre bidra til god økonomiforvaltning i kommunene.

Vi ser at det er særlig utfordrende for kommunene med begrenset økonomisk handlingsrom å planlegge langsiktig, og å ta tilstrekkelige grep for å tilpasse utgiftene til inntektsrammene fremover. De fleste kommuner i Innlandet er i en krevende periode med store omstillingsbehov knyttet til demografiutvikling og andre utgiftskrevende forhold. Selv om mange kommuner jobber godt med omstilling og tilpasning av tjenester, vurderer vi det som sannsynlig at vi vil ha flere kommuner i ROBEK i årene fremover.

Innlandet hadde ved inngangen til 2024 to kommuner i ROBEK. Åsnes kommune var meldt inn i ROBEK, etter kommunelovens §28-1 bokstavene c og d. I tillegg ble kommunen meldt inn på bokstav a, etter vedtak om revidert årsbudsjett for 2024. Våler kommune ble meldt ut av ROBEK i 2024, etter vedtak om økonomiplan i balanse.

Vi har i oppfølgingen av ROBEK kommunene vektlagt betydningen av langsiktig planlegging og sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel, handlingsdel og økonomiplan. Ved å følge kommunenes arbeid med tiltaksplaner tett, har vi bidratt til å fremholde betydningen av det langsiktige perspektivet, slik at arbeidet med å gjenopprette balanse skal gjelde på lang sikt og ikke kun for de nærmeste budsjettårene. God budsjettdisiplin og -kontroll har også vært viktig i dialogen med ROBEK-kommunene. For Våler har oppdatert planverk, god budsjettkontroll og gode styringsverktøy vært prioriterte tiltak i kommunen. Dette har bidratt til bedre økonomisk balanse.

Åsnes har over flere år gjennomført tiltak for å gjenopprette balanse i budsjettet og nedbetale merforbruk. Kommunen hadde nedbetalt nesten hele merforbruket fra tidligere år i 2022, og hadde bare et lite restbeløp igjen å dekke i 2023. Så viste regnskapsresultatet for 2023 i stedet et stort merforbruk. Det dårlige resultatet ble kjent for kommunestyret og Statsforvalteren etter at budsjettet for 2024 var vedtatt av kommunen og godkjent av oss.

At det store merforbruket i 2023 ikke ble oppdaget tidligere, er svært bekymringsfullt, og tilsier mangelfull økonomistyring og budsjettkontroll. Som følge av den alvorlige situasjonen, hadde vi hyppige møter med kommunen siden februar 2024 da dette ble kjent. Kommunen fikk beskjed om å umiddelbart gjøre endringer for å sikre bedre økonomistyring og kontroll, i tillegg til å redusere utgiftene betydelig i 2024. Fra midten av mars og frem til sommeren hadde vi tolv møter med kommuneledelsen eller kommunestyret, i tillegg til løpende avklaringer og kontakt. I løpet av høsten har vi hatt flere møter, bl.a. i forbindelse med 2. tertialrapport og status for 2025-budsjettet. Vi møtte kommunestyret i desember, før kommunen skulle vedta 2025-budsjettet. Vi har gitt skjønnsmidler for at kommunen kan bedre kapasiteten til kontroll og budsjettstyring og gjennomføre nødvendige utgiftsreducerende tiltak. Situasjonen er fortsatt bekymringsfull. Gjennomførte og planlagte tiltak ser ikke ut til å gi tilstrekkelig effekt. Statsforvalteren vil fortsatt ha tett oppfølging av kommunen i 2025, og veilede kommunen til å få gjennomført nødvendige tiltak for å få økonomien i balanse.

Vi har i 2024 hatt egne dialogmøter med alle de kommunene som vurderes til å ha svært begrenset økonomisk handlingsrom og være i fare for å havne i ROBEK. Dette gir oss informasjon om de utfordringene den enkelte kommune står i, og vi kan sammen med kommunen avklare hvordan vi best kan bistå kommunen. Dette gjør at vi kan bidra mer målrettet med veiledning. I tillegg får vi informasjon om eventuelle fellestrekk som vi benytter i vår veiledning til alle kommuner. Kommunene gir uttrykk for at det er nyttig med denne oppfølgingen, vi fortsetter med dette i 2025.

I 2024 har vi gjennomgått 2. tertialrapporter for disse kommunene og hadde møter med økonomisjef og kommunedirektør i de kommunene med størst bekymring for store merforbruk. Vi har vurdert forslagene for budsjett 2025 i forkant av kommunestyrenes budsjettbehandling for disse kommunene. For de tre kommunene med antatt store merforbruk i 2024, har vi varslet at vi vil vurdere lovlighetskontroll av budsjettvedtakene for 2025. Vi mener at det kan være behov for strengere oppfølging fra vår side for å tydeliggjøre kravet om realistisk planlegging og budsjettstyring for disse kommunene.

Vi har gjennom 2024 vurdert å delta på kommunestyremøter for flere av de utsatte kommunene. Kommunene gir stort sett tilbakemelding om at innlegg for kommunestyrene er nyttig og bidrar til å understreke alvoret og nødvendigheten av å ta de krevende beslutningene som må til for å bedre den økonomiske situasjonen. Samtidig er det viktig å finne et tidspunkt og budskap som er hensiktsmessig for den enkelte kommune. Det er også viktig fra vår side å få tydelig fram at det er kommunen selv som må finne frem til nødvendige tiltak og gjennomføre disse. Vi ser at det er vanskelig for enkelte kommuner å bli enige om vedtak som sikrer tilstrekkelig reduksjon av utgiftsnivået.

Vi har også i 2024 gjennomført tre digitale fellesmøter og en fysisk samling med økonomisjefene i alle kommuner. De digitale møtene er en arena der de mottar informasjon, kan gi innspill tilbake til oss på innhold og temaer. Fellesmøtene bidrar til erfaringsdeling og kontakt mellom kommunene. Dette er en dynamisk arena som utvikles hele tiden, og bidrar til mer treffsikker informasjon fra vår side. Antall deltakende kommuner er høyt på hvert møte, og viser et behov for å gjennomføre denne typen møter. Innspill og innlegg fra kommunene bidrar også til bedre veiledning fra vår side. Samtidig er disse møtene best egnet til å gi informasjon og dele kunnskap og erfaringer. For å tilrettelegge bedre for diskusjon og samarbeid mellom kommunene, hadde vi en fysisk samling i samarbeid med KS i 2024. De aller fleste ga tilbakemelding om at de ønsket et fysisk treffpunkt i året, og vi ønsker å videreføre dette i 2025. Samlingen bidrar til å dele erfaringer og senke terskelen for å ta kontakt med oss og med andre kommuner.

Vi har i oppfølgingen og veiledningen av kommunene i 2024 lagt vekt på hvordan det langsiktige perspektivet bedre kan inngå i budsjett- og planarbeid. God politisk forankring av kommunens plan- og utviklingsarbeid og tett kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og budsjett og økonomiplan er faktorer som har betydning. Vi ser at mange kommuner jobber godt med å videreutvikle dette i sine kommuner. Ved å legge til rette for deling av erfaringer, ser vi at kommunene lærer av hverandre og tar med innsikt til sin kommune. Mange kommuner bruker nå Framsikt, som fremheves som et godt verktøy for å koble planverk og økonomi bedre. Dette er med på å strukturere både planer og budsjett for mange kommuner og gjør viktig informasjon lett tilgjengelig.

Vi har i 2024 gjennomgått planstrategier og samfunnsdelere for alle kommuner. Her veileder vi kommunene til å bedre koblingen mellom kommuneplan og økonomiplan. Vi gir også innspill for å sikre at kommunens planer kan gjennomføres innenfor kommunens økonomiske rammer.

Skjønnsmidler til ROBEK-kommunene er knyttet til arbeidet med og gjennomføringen av tiltaksplan. Vi har prioritert noe ekstra midler til de to ROBEK-kommunene i 2024. Også de andre kommunene med svakt handlingsrom blir prioritert i tildeling av ordinære skjønnsmidler. Vi mener dette bidrar til å bedre kvaliteten på arbeidet med å gjennomføre nødvendige omstillingstiltak i disse kommunene. De har i utgangspunktet knappe ressurser til utviklings- og planleggingsarbeid. Selv om vi har presisert i tildelingen at midlene skal benyttes til omstillingsarbeid, ser vi at det i flere kommuner benyttes til inndekning for høye driftsutgifter. Vi har derfor for 2025 bedt kommunene om å synliggjøre hvordan midlene til omstilling brukes.

Vi ser at ytre faktorer har stor betydning for kommunenes resultater. Høyere skatteinntekter enn budsjettet og andre mer uforutsette innsparinger eller ekstraintekter kan gjøre store forskjeller på resultatet på kort sikt for kommunene. Samtidig mener vi at den underliggende ubalansen over tid bare kan endres med god og langsiktig økonomiforvaltning i kommunen. Her mener vi at våre virkemidler har en effekt.

Åpen og god dialog med kommunene vil bli prioritert også i 2025. Tett dialog er avgjørende for at embetet kan kjenne situasjonen for den enkelte kommune og veilede og bidra treffsikkert. Vi vil fortsette å prioritere oppfølging av kommunene som er i eller i nærheten av å være i ROBEK også i 2025.

Statsforvalteren har knappe ressurser på området kommunal styring. Ressurser på kommuneøkonomiområdet har oppgaver også på andre områder. I tillegg har vi prioritert oppfølging av kommuner etter naturhendelser fra både 2023 og 2024.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

Kommuner som har slitt med store underskudd over tid fanges opp i vår ROS-analyse og følges opp som beskrevet under 3.1.5.1.1.1. Det er oppfølging av kommuner med store underskudd og som sliter med å komme i balanse, som blir høyest prioritert fra vår side.

Av Innlandets 46 kommuner hadde 15 et negativt netto driftsresultat i 2023 og fire kommuner hadde merforbruk de ikke hadde midler til å dekke. Inndekning av underskuddene har tappet disposisjonsfondene i mange kommuner. Kommuner med store underskudd i fjoråret regnskap følges opp med eget møte tilsvarende kommuner med svakt økonomisk handlingsrom.

Vurdering av våre tiltak for oppfølging av kommunene er omtalt i 3.1.5.1.1.1. Nedenfor følger omtale av eksterne faktorer som bidrar til merforbruk.

Alle kommunene i Innlandet har et betydelig omstillingsbehov der de må tilpasse seg de demografiske endringene, med færre unge og flere eldre. Samtidig øker kostnader til også den yngre delen av befolkningen både innenfor skole- og helsesektoren. Rekruttering av fagpersonell, særlig innenfor helsesektoren, er nå en stor utfordring for flere kommuner. Mange må bruke innleie og overtid, som kan gi store ekstrakostnader for kommunen. Mangel på fagkompetanse er hovedforklaring på merforbruket i 2023 for mange kommuner. Vi oppfordrer kommunene til å vurdere hvordan

de kan bruke sine ressurser effektivt, både på tvers av sektorer og mellom kommuner.

Kommunene viser til at nødvendig omstillingsarbeid har blitt forsinket av forskjellige årsaker de siste årene, spesielt pandemien førte til at omstillingsprosesser ble forskyvet. Den utfordrende økonomiske situasjonen har vært synlig over flere år i kommunenes budsjett- og økonomiplaner, der halvparten av kommunen har budsjettet med negative driftsresultater.

Merskattevekst i mange år på rad har bedret driftsresultatet til kommunene. Selv om resultatene samlet sett kan være gode, har mange kommuner merforbruk innen enkelte tjenesteområder. Flere kommuner rapporterer om store merforbruk på samme tjenesteområder år etter år. Vi har også sett at flere kommuner nå salderer sine budsjetter med en høyere forventet skatteinntang. Vi har advart kommunene mot å legge inn høyere skatteanslag enn regjeringens anslag. Vi er bekymret for at merskatteveksten har skjult underliggende utfordringer og manglende omstilling i kommunene, som nå vil slå hardt ut ved lavere skattevekst.

I tillegg har kostnads- og renteutviklingen de siste årene vært spesielt utfordrende. Mange av kommunene i Innlandet har gjort viktige investeringer for å tilpasse tjenestene. Det er bl.a. investert i felles helsetun med flere tjenester på ett sted og felles skolebygg som erstatter flere små skoler. I tillegg har Innlandet de siste årene hatt smertefulle erfaringer med ekstremvær, og vi ser økt risiko for flom og ras. Det er både behov for investeringer i nye sikringstiltak og vedlikehold for å redusere risiko for ødeleggelser. Store lånefinansierte investeringer gir høy lånebelastning. Kommunene i Innlandet har hatt en høyere lånebelastning enn landsgjennomsnittet de siste årene. Det betyr at rentøkningene de siste årene, rammer hardt.

Flere kommuner har fastrenteavtaler som er i ferd med å gå ut. Dette vil kunne føre til økning i finanskostnadene i årene fremover. Vi anbefaler kommunene å tenke langsiktig og prioritere hvilke investeringer som må gjennomføres det enkelte år. Mange kommuner har tiårige investeringsplaner som legges til grunn i arbeid med budsjett og økonomiplan.

Vi bruker informasjonen fra kommunene om hvilke hovedutfordringer de står overfor, til å gi målrettet informasjon og veiledning til den enkelte kommune og til erfaringsdeling mellom kommuner. Dette er med på å bedre effekten av vår veiledning til kommuner som har store utfordringer med å få budsjettene i balanse.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

I gjennomgangen av budsjetter, økonomiplaner og regnskap ser vi at kommunenes bruk av KOSTRA-tall varierer. I årsmelding og regnskap ser vi at stort sett alle kommuner bruker KOSTRA-tall til å si noe om sin egen utvikling. Flere sammenligner seg med andre kommuner innen samme KOSTRA-gruppe, kommuner i samme region eller i fylket. Et mindre antall kommuner synliggjør KOSTRA-tall som grunnlag for tiltak i budsjett og økonomiplan. Enkelte bruker tallene til å sammenligne kostnadsnivået innen utvalgte tjenesteområder, og fremmer på bakgrunn av det forslag til tiltak.

Flere kommuner bestiller KOSTRA-analyser fra eksterne. Særlig mindre kommuner med begrensede ressurser gir tilbakemelding om at slike analyser er nyttige for styring og prioritering av innsats i kommunen. Analysene brukes som grunnlag for omstillingsarbeidet i kommunene.

Kommunene fastsetter hvert år økonomiske måltall. Vi etterspør hvordan kommunen bruker måltallene i styringen av kommunen. Det er i hovedsak i dialogen med kommunene med svak økonomi vi har fått diskutert dette i 2024. Det varierer i hvor stor grad kommunen synes at måltallene fungerer som gode verktøy til langsiktig styring, særlig når de ønskede målene er langt unna de resultatene de oppnår. Mange kommuner synliggjør godt utviklingen i måltallene i sine budsjett- og regnskapsdokumenter. Flere og flere kommuner bruker nå verktøyet Framsikt. Verktøyet gir bl.a. enkle løsninger for fremstilling av måltall, og vi ser at flere kommuner nå viser utviklingen i egne måltall i sine budsjett- og regnskapsdokumenter. Det er fortsatt forbedringspotensiale ved at flere kommuner også tar med analyser eller vurderinger av utviklingen.

Vi benytter KOSTRA-data aktivt i vår dialog med kommunene, både på fellesarenaer og i møter med enkeltkommuner. Mange kommuner viser til at KOSTRA-data brukes godt som kunnskapsgrunnlag, men at det er potensiale for å bruke dette mer aktivt i styringen. Begrenset kapasitet trekkes frem som utfordring for å kunne bruke KOSTRA-data mer aktivt. I de mindre kommunene er det også mer personavhengig hvor god kjennskap de har til KOSTRA-tallene. Ulik organisering i kommunene og ulik føring, kan gi stor variasjon i KOSTRA-tallene mellom kommuner. Dette gjør at tallene blir vanskelig å tolke og sammenligne med andre.

Vi har i 2024 brukt fellesmøter med økonomisjefene til å diskutere hvilke økonomiske måltall som gir best mulig beskrivelse av kommunenes økonomiske handlingsrom. Møtene er også brukt til å dele gode eksempler på budsjettdokumenter, for å veilede kommunene på bedre bruk av KOSTRA-tall i beslutningsgrunnlag.

Vi ser at kvaliteten på KOSTRA-dataene varierer mellom kommuner. Vi mottar en del spørsmål fra enkeltkommuner om føring av utgifter og inntekter. Spørsmål fra kommunene gjør oss oppmerksomme på aktuelle problemstillinger som vi kan videreformidle til andre kommuner. Hvis vi hadde hatt kapasitet til å prioritere dette høyere, kunne vi bidratt bedre til å heve kvaliteten på KOSTRA-tallene for kommunene i Innlandet.

Vår årlige ROS-analyse for kommuneøkonomi er basert på KOSTRA-tall, innsendte budsjetter, økonomiplaner og regnskap, samt øvrig dialog med kommunene. Sammen med ROS-analyser av KOSTRA-tall på velferdsområdet legger dette også grunnlag for tildeling av ordinære skjønnsmidler. Dette synliggjør vår vektlegging av gode KOSTRA-tall og bidrar til bevissthet rundt tallene også for kommunene. Kommunene er med på å diskutere vår bruk av KOSTRA-tall når vi gjennomgår både ROS-analysen og tildeling av ordinære skjønnsmidler på felles digitale møter. Gode diskusjoner, der kommunene kan dele sine utfordringer og erfaringer både med rapporteringen og bruken av dataene gir læring for kommunene og for

embetet til å gi mer målrettet veiledning videre.

Vi vurderer at det er potensiale for bedre bruk av KOSTRA-tall i styringen for kommunene og mange kommuner kan også ha en mer aktiv bruk av egne finansielle måltall i styringen. Bedre bruk av KOSTRA-tall kan bidra til et felles utfordringsbilde og gir mulighet til å følge utviklingen over tid. Dette kan gi grunnlag for mer treffsikre tiltak og prioriteringer, som igjen er med på å gi en bedre og langsiktig økonomiforvaltning. Tilrettelegging for kunnskapsdeling og samarbeid mellom kommuner er et bidrag for å bedre kompetansen fra vår side. Vi ser at dette er nyttig for kommunene, og vi vil prioritere dette også i 2025.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Vår vurdering er at våre samlede tiltak har bidratt positivt for verdiskapingen i Innlandet. Mye av vårt utviklingsrettede arbeid gjøres gjennom Regionalt partnerskap landbruk, et forum som fungerer godt innen rammene for samarbeid. I 2024 har partnerskapet utarbeidet ny tiltaksplan for jordbruket i Innlandet for perioden 2025-2030, med føringer for virkemiddelbruken og statsforvalteren har ivarett sekretariatsrollen i planarbeidet.

Som et kompetansesenter og i rollen som spissfaglig landbrukskompetanse deltar vi både i konkrete prosjekter, samt arrangerer fysiske og nettbaserte samlinger og kurs for kommunene. Vi deltar også på ulike arrangement i næringa. Det oppleves å være økende interesse i landbruket for klimatilpasning og beredskap, og dette er teamer vi vil fokusere på fremover, sammen med kommunedialog.

Innlandet er tredje størst innen den nasjonale mjølkeproduksjonen, og vi har komplett verdikjede for mjølk i vårt fylke. I tillegg er vi størst i landet på setring. Det gjenstår en stor andel båsfjøs og med dagens ombyggingstakt blir det utfordrende å opprettholde mjølkevolum og seterbruk. Det ble utarbeidet en trendanalyse for Innlandet i 2024 og denne viser at opptil 70 % av mjølkebøndene ikke planlegger ombygging. Kommunene har ulike utgangspunkt, både innen kapasitet og kompetanse, for å kunne mobilisere og veilede. Vi vil prioritere å samarbeide med partnerskapet, kommunene og næringa for å se på mulighetsrommet fremover.

Det har vært rekordhøy avvirkning av skog med tilhørende høye investeringer i de fleste skogkulturraktiviteter. Det er registrert høyeste aktivitet noensinne innen ungsogkopleie, markberedning og nyplantning. Vi ser en tydelig positiv utvikling innenfor de fleste skogkulturtiltak over tid, men vi har fremdeles litt igjen før vi når våre regionale mål, spesielt når det gjelder ungsogkopleie.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Statsforvalterens innsats i det regionale partnerskapet

Gjennom arbeid i det regionale partnerskapet bidrar vi til å følge opp både nasjonale og regionale mål og føringer. Det regionale partnerskapet fungerer godt. Vi opplever å bidra solid inn i samarbeidet der vi bruker vår landbruksfaglige spisskompetanse for å styrke landbruksnæringa og dens verdikjeder i fylket. Både gjennom utviklingsarbeid og som forvalter av tilskudds- og erstatningsordninger og juridiske virkemidler, får vi god innsikt og kompetanse om status og utfordringer i landbruket i fylket.

I 2024 har partnerskapet utarbeidet "Tiltaksplan for jordbruket i Innlandet 2025-2030". Planen er førende for prioritering av de regionale virkemidlene; IBU-midlene (IN), Tilretteleggingsmidlene (FK), Klima- og miljøprogrammet (SF) og Fjellandbruksmidlene (FK Trøndelag/Innlandet). Statsforvalteren har hatt sekretariatsansvaret. Planen som skal vedtas i Fylkestinget i mars 2025.

I forkant av arbeidet med selve tiltaksplanen, fikk partnerskapet utarbeidet en verdiskapnings- og ringvirkningsanalyse og en trendanalyse. Disse har utgjort viktige grunnlag for utarbeiding av planen og videre arbeid med å utvikle jordbruket i Innlandet.

Vi opplever god oppslutning og interesse fra kommunene på våre kompetansetiltak innen næringsutvikling. I samarbeid med Fylkeskommunen og Innovasjon Norge er det gjennomført en rekke webinarer og nettverkssamlinger. Vi har også hatt en større fysisk kommunesamling der temaet var "Matproduksjon og beredskap".

Ut fra vårt oppdrag og rolle, bidrar Statsforvalteren i arbeidet med landbruksbasert næringsutvikling innen mange felt. Følgende nevnes spesielt:

Matgledekorpsset Innlandet: Vi har videreført arbeidet med Matgledekorpsset, mat- og måltidsglede i det offentlige måltid, med spesielt vekt på tverrfaglig samarbeid med helse- og omsorg i vårt embete. Matgledekorpsset som verktøy i kommunedialogen rundt mat er etterspurt blant kommunene på flere nivåer. Vi kan nevne måltidsglede, matsvinn, implementering av systematisk ernæringsarbeid og inspirasjon til å bruke mer norsk og lokalt i de offentlige måltidene. Nytt i år er samarbeid i det regionale partnerskapet om en forsterket satsing på mat- og måltidsglede til barnehager og sfo. I tillegg ønsker vi sammen med Innlandet fylkeskommune å samle alle gode tiltak på mat i det offentlige under en paraply, Matfylket Innlandet.

Offentlige innkjøp av norsk og lokalmat og offentlig innkjøp: Sammen med fylkeskommunen har det i 2024 vært spesielt fokus på å få mer norsk mat og lokalmat i offentlig innkjøp. Vi har satt i gang et prosjekt (pilot) i samarbeid med Gudbrandsdalsmat og Rørosmat hvor hensikten er å bli mer profesjonelle leverandører til det offentlige. I tillegg ønsker vi å øke kompetanse hos kommunene om hvordan de skal få til å handle mer lokalt og norsk.

Matfylke Innlandet og Innlandets Matløfte: I det regionale partnerskapet jobber vi med satsingen Matfylket Innlandet. Et styrket samarbeid mellom landbruk og reiseliv gjør Innlandet til en sterkere matregion. To områder peker seg ut; mer mat fra Innlandet på bordet i Innlandet og rekruttering i hele

verdikjeden. Selskapet Mat og Drikke fra Innlandet er etablert og skal jobbe med marked, omdømme og aktørene i Innlandet. Vi bidrar inn i satsingen med arbeidsinnsats og i tiltak som forsterker satsingen, eksempelvis jobbing mot alle kommunene hvor det inviteres til samarbeid og signering av Innlandets Matløfte.

Beskyttede betegnelser (BB) 2030: Statsforvalteren jobber sammen partnerskapet for å få opp flere BB-er og med å løfte eksisterende. Dette er et krevende arbeid. For å oppnå gode resultater, er det viktig at Norsk Mat bidrar enda sterkere, særlig med å tilrettelegge for konkret veiledning i søknadsprosessen.

Inn på tunet: Vi bidro i 2024 til å synliggjøre Inn på Tunet (IPT) som tilbud i relevante fora og til aktuelle kommuner og tilbydere i Innlandet. Vi gjennomførte interne møter med tre andre statsforvaltere i Norge for å sikre erfaringsutveksling, og iverksatte en prosess for å se vår egen jobbing innenfor IPT i sammenheng med andre tiltak og prosjekter vi er involvert i, både innenfor landbruksområdet og på tvers av embetsoppdraget til SFIN.

Økologisk landbruk: Vi har tatt initiativ til et forprosjekt for økologisk landbruk i Innlandet, hvor vi bidrar aktivt med å sammenstille statistikk og informasjon om økologisk produksjon og verdikjedene. Det planlegges en fylkessatsing for å styrke økologisk landbruk i fylket. Vi har også bidratt til å arrangere samling for småskala grønnsaksprodusenter (STYRK prosjektet), og en fagdag om økologisk landbruk og klima.

Urbant landbruk: Vi styrker kompetansen internt og lærer av arbeidet som gjøres i andre fylker, med mål om å synliggjøre mulighetene for kommunene i relevante fora. Det er noe krevende når det omfatter flere fagområder og rollen vi skal ta er litt uklar.

Fjellandbruk: Midlene er forvaltet i henhold til våre regionale retningslinjer, og blir prioritert til satsinger, tiltak og prosjekter for å styrke fjellandbruket. Forvaltningen av midlene er godt forankret i partnerskapet og koordinert med RT/RK-midlene som forvaltes av Innlandet fylkeskommune. Det har vært god og kontinuerlig kontakt med Nasjonalt senter for fjellandbruk, dette ofte i samarbeid med Innlandet fylkeskommune.

Tamreindrift: I Innlandet er det samisk reindrift i Engerdal og Os kommuner; Elgå Reinbeitedistrikt (Svahken), Riast/Hyllingen (Gåebrien) og Essand (Saanti). Vi er i dialogmøter med kommunene, reinbeitedistriktene/reinlagene og andre aktuelle aktører. Dette gjøres i samarbeid med Statsforvalteren i Trøndelag. I enkelte av tamreinområdene er det et høyt konfliktnivå knyttet til rein som oppholder seg/beiter på områder utenfor reinbeiteområdene og/eller forårsaker beite- tråkkskader på innmark. Det jobbes kontinuerlig med å finne løsninger på disse konfliktenes. I Innlandet har vi også fire tamreinlag: Lom Tamrein, Vågå Tamrein, Fram Reinlag og Filefjell Reinlag. Innlandet er et stort reindriftsfylke, og bare Finnmark produserer mer reinkjøtt i tonn per år. Statsforvalteren i Trøndelag har fag- og forvaltningsansvar for reinbeiteområdene i Innlandet.

Innlandsporteføljen: Gjennom det regionale partnerskapsarbeidet har vi deltatt aktivt i satsingen Innlandsporteføljen. Vi har i 2024 spilt en nøkkelrolle i å sikre framdriften i prosjektet og er tett påkoblet og involvert både i satsingens styringsgruppe, prosjektledelse og arbeidsgruppe. Vi bidrar også med verdifull fagkompetanse og ressurser innenfor områdene jordbruk, skog og tre og areal og klima.

Skogbruk

Aktivitet knyttet til oppfølging av resultatkartlegging og foryngelseskontroll i kommunene er intensivert. Andelen foryngelsesfelter under minste anbefalte plantetall er fortsatt for høy, og vi håper å få noen svar gjennom det pågående nasjonale prosjektet "ForGran". Vi følger prosjektet ForGran tett videre ved å delta i prosjektets styringsgruppe.

Vi er også aktivt med i en rekke andre prosjekter som gir et bedre kunnskapsgrunnlag for skogbruket i Innlandet framover. Her kan nevnes:

- Markberedning og karbon - måling av karbonflux fra skogsjord etter markberedning. Samarbeid med NIBIO, NMBU og næringen.
- Gjennomhogster i fjellfuruskog – produksjon, foryngelse og økonomi. Samarbeid med NIBIO og næringen.
- Innotrad - Bevaring av kulturminner i skogen, finne egnet kvalitetsvirke til bevaringsverdige bygg
- Tvirk - Etablere et nasjonalt kartlag som viser beregnet driftskostnad, raster med 16 m oppløsning. Gjennomføre en heldekkende analyse og kartlegging av tilgjengelige virkesressurser, der eksempelområdene er Trøndelag og Innlandet fylker

Utfordringer for måloppnåelse

Med bakgrunn i nytt kunnskapsgrunnlag og trendanalyse utarbeidet i forbindelse med ny tiltaksplan for jordbruket, vil vi spesielt peke på følgende utfordringer:

1. Melkeproduksjon er den største produksjonen i fylket når det gjelder verdiskaping. Hele 79 % av de som fortsatt har bås fjøs sier det er lite sannsynlig eller usannsynlig at de vil bygge om til løsdrift.
2. Generelt er bøndene mindre fornøyde med inntekt fra drifta i 2024 sammenlignet med 2018, og en større andel sier at resultatet fra drifta har gått i negativ retning.
3. 52 % sier de ikke har tilstrekkelig ferie, og 45 % sier det er utfordrende å få tak i avløser.

For å ta vare på og utvikle matproduksjonen i fylket vårt er dette utfordringer som kan hindre måloppnåelse. Innlandet står for ca. 20-25 % av matproduksjonen i Norge, mens vi har bare rundt 7 % av befolkningen. Det betyr at Innlandets matproduksjonen er en betydelig bidragsyter for nok og trygg mat nasjonalt.

For å kunne opprettholde jordbruksproduksjonene i Innlandet, er det også viktig at vi beholder og styrker fag- og produsentmiljøene når antall bønder minker.

Vi ser gjennom kommunedialogen at mangel på ressurser i kommunene kan føre til liten eller ingen kapasitet når det gjelder å drive utviklingsarbeid. Vi ser også at ressursmangel kan føre til feil i forvaltningsarbeidet.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

SFIN har gjennom 2024 hatt en god dialog med kommunene og vil videreføre dette arbeidet i 2025. Vi fortsetter satsingen på foryngelse gjennom webinarer kombinert med innføring i bruk av SKART, samt oppfølging gjennom skogdager og kalibreringssamlinger. Videre opprettholder vi fokuset på hvordan kommunene bør håndtere avvik som avdekkes under resultatkartleggingen.

SFIN gjennomførte en statusoppfølging av kommunenes resultatkartlegging og foryngelseskontroll midtveis i sesongen. De fleste kommuner var kommet i gang, men en ny oppfølging i høstsesongen avdekket at ikke alle felt var registrert. Samtidig ble det klart at enkelte kommuner ville få utfordringer med å fullføre de siste resultatkartleggingene og kontrollene. Dette har ført til en økning i antall felt som må følges opp i 2024, og SFIN vil derfor ha økt fokus på denne problematikken i 2025 for å snu trenden.

Samtlige kommuner hadde planer om å gjennomføre resultatkartlegging og foryngelseskontroll. I 2024 utgikk 67 felt, hvorav 18 av disse utgikk grunnet manglende oppfølging i kommunene. Hoveddelen av disse tilfellene kan spores til en kommune, hvor sykefravær og bemanningsutfordringer ble oppgitt som hovedårsak, men også i de øvrige kommunene førte lignende utfordringer til at enkelte felt ikke ble kartlagt som planlagt.

For å sikre bedre oppfølging fremover vil SFIN i 2025 legge større vekt på kommunenes gjennomføring av resultatkartlegging, med mål om å redusere antall ikke gjennomførte kartlegginger og forbedre kontrollrutinene. Som tiltak dreier det seg om både webinar og fagdager i felt.

Det er ingen kommuner som ikke har en plan for gjennomføring.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke gjennomførte 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	444	113	397	18	272
Foryngelseskontroll	595	147	471	109	393

Resultatkartlegging: Antall felter med tilfredsstillende foryngelse må sees opp mot de 376 feltene som ikke utgikk. Det er også verdt å merke at en stor andel av feltene uten tilfredsstillende foryngelse har blitt markberedt. Foryngelseskontroll: Antall felter var i utgangspunktet 516, men økte til 595 innen utgangen av året. Antall felter med tilfredsstillende foryngelse per 30.11 er summen av kategori "OK" og "OK, bør følges opp". Antall ikke gjennomførte 30.11 er felter med kategori "Ny".

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	3	6
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	høy	middels
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	4	8

Det er vanskelig å anslå antall møter med enkeltkommunene for 2025, da slike møter/befaringer ofte gjennomføres etter kommunens ønsker og behov, uten lang planleggingshorisont.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Kommunene har varierende kompetanse og ofte for liten kapasitet. Dette påvirker virkemiddelbruken, da det er krevende å ha oversikt og sikre god kvalitet på utførte oppdrag. Behovet for ungskogpleie er vesentlig større enn hva som blir gjennomført, og det krever økt fokus både i form av kompetanse og tilgjengelige ressurser for å lykkes bedre med dette. For veisaker, er det en stor utfordring med så lite tilgjengelige midler. Behovet for midler (selv med en lav sats 25-30%) er 3-4 ganger så stor som tildelingen, og da er det krevende å motivere skogeiere til å jobbe med gode ombyggings-/opprustingsprosjekter. I sum går veistandarden ytterligere nedover.

Statsforvalteren har prioritert samlinger og dialog både med kommunene, skogeierandelslag og andre sentrale aktører i skogbruket i 2024. I starten av året ble det prioritert en runde med 6 regionmøter der Statsforvalteren hadde dialog med, og veiledet kommunene i virkemiddelforvaltningen for året. Disse møtene var også viktige i fordelingen av virkemidler mellom kommunene. En vårsamling sammen med skogeierandelslagene hadde hovedfokus på økt skogkultursatsing og miljøansvar, og var med og skapte en felles forståelse for dette blant hovedaktørene for skogbruket i Innlandet. Statsforvalteren har også gjennomført egne befaringer sammen med enkeltkommuner i utfordrende tilskuddssaker, både veg- og skogkultursaker. Felles kommunesamling for de med skogansvar i kommunene, ble gjennomført i november der aktuelle tema ble tatt opp.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	46	46	0
Skogkultur	46	46	0
Miljøtiltak	46	44	2

Fordeling av de økonomiske virkemidlene til skogsveger og drift til mange små kommuner er utfordrende for å bruke virkemidlene målrettet og rasjonelt. Med Statsforvalterens inntrekking og omfordeling av virkemidler på høsten, utnyttet kommunene alle virkemidlene som ble gjort tilgjengelig i løpet av året på en grei måte. Det inkluderer også tilskudd til taubane, som kom igang igjen etter 3 år uten drift. Når det gjelder midler til skogkultur, ble de opprinnelig tildelte midlene brukt opp i løpet av året. Kommunenes forvaltning av disse midlene har vært tilfredsstillende, og en tilleggsbevilgning gjorde det mulig å opprettholde tilskuddssatsene. For å forbedre forvaltningen fremover vil SFIN opprettholde veiledningen og oppfølging av kommunene, samt sikre en mer målrettet prioritering av midlene.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (oppfølging/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Samtlige 46 kommuner hatt en tilfredsstillende forvaltning av virkemidlene, og SFIN har gjennomført regionale møter med alle kommuner samt opprettholdt et godt samarbeid, noe som har bidratt til en effektiv utnyttelse av midlene. Den lange feltsesongen og høye aktiviteten har gjort det utfordrende å fordele de opprinnelig tildelte tilskuddsmidlene, men en tilleggsbevilgning muliggjorde opprettholdelse av tilskuddsnivået. I 2025 forventes ikke ekstra midler, noe som medfører strengere prioritering av tilskudd for å sikre målrettet bruk av tilgjengelige ressurser. SFIN vil videreføre den tette dialogen med kommunene gjennom regionale møter, bistå med veiledning og følge opp forvaltningen av midlene for å sikre en mest mulig effektiv bruk av virkemidlene til skogkultur.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Alle 46 kommuner har handtert sine oppgaver med virkemidler til infrastruktur tilfredsstillende. Statsforvalteren har hatt fokus på å forvalte virkemidlene rasjonelt med et tydelig mål for resultatoppnåelse, både kvantitativt og kvalitativt, i tråd med NMSK-forskriften. Flere kommuner har få vegsaker og sliter med brukerkompetanse på ØKS som forvaltningsverktøy. Statsforvalteren har derfor hatt fokus på dette og mellom anna gjennomført kurs i bruk av vegbank. Statsforvalteren har også tilrettelagt for utarbeiding av hovedplan for skogsveger i kommunene, men kommunene har vanskelig for å prioritere dette i en hektisk hverdag. Statsforvalteren vil videreføre arbeidet med kompetanseheving og veiledning for kommunene.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Det ble utbetalt tilskudd til miljøtiltak i skog i 12 av innlandets 46 kommuner. Alle utenom en utbetaling gikk til langsiktig bevaring av nøkkelbiotoper, turløyper og rovfugleir. Den siste gikk til skjøtsel i og rundt kulturminner. I to kommuner ble det sendt inn en søknad som ikke ble ferdigbehandlet i kommunen. Statsforvalteren veileder kommunene om tilskuddsordningen på forespørsel. I områder med ferske skogbruksplaner er Statsforvalteren mer aktiv i veiledningen for å sikre at skogeiere med stor belastning får mulighet til å søke om tilskudd til langsiktig bevaring.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Måloppnåelsen vurderes som i hovedsak tilfredsstillende når det gjelder temaer innen kulturlandskap, selv om omfanget av målrettede tiltak for å forbedre tilstanden for truede natur holder seg på et lavt nivå. Vi har hatt flere informasjonstiltak i 2024, og vi vil spesielt fremheve Tilrettelegging for bakkehekkende fugler som har en sterkt positiv utvikling i RMP. Tilskudd til hydrotekniske tiltak og dreneringstiltak har økt i omfang, i tillegg til en positiv trend for forurensningstiltak. Dette grunnet økning i tilskuddssatser og gjennom vår informasjonsvirksomhet.

Vi startet utarbeidelsen av regionale miljøkrav for jordbruket i Innlandet i 2024, og forskriften fastsettes i februar 2025. Arbeidet har hatt bred involvering av næringa og med flere informasjonsmøter i høringsperioden.

Biologisk mangfold har også vært et sentralt tema i arbeidet overfor kommunene, men uten at vi ser tydelige effekter i form av flere tiltak. Vi vil ha miljø som tema for samlinger og møter med kommunene fremover.

Klima og miljø i landbruket har økt fokus i fylket, og det er økning av søknader om KMP-midler i 2024. Vi har gjort tydelige prioriteringer og hatt informasjonstiltak overfor aktuelle søkere.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på
Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

RMP-ordningen ble rullert i 2022 og er innrettet mot regionale miljøutfordringer. Det er en fortsatt økning i tilskudd til beiting av trua naturtyper, noe som kan tenkes å ha sammenheng med nykartlegging av slike arealer i Naturbase. Soner for pollinerende insekter har en betydelig økning etter at omfanget gikk ned i 2023, og økningen knytter seg til bruk av regional frøblanding som først ble tilgjengelig i 2024. Det er en stor økning i tilskudd til tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugler, som vi i samarbeid med BirdLife har lagt mye ressurser i å følge opp. Antall setrer i drift gikk ned med 1,3 %, og siden 2020 er nedgangen mer enn halvert i forhold til de foregående åra. Det flere kommuner som har et stabilt eller litt økende antall setrer i drift.

Det er en økning fra 2023 for ingen jordarbeiding om høsten (5,3 %). For miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel er det en økning på 12 prosent for nedlegging og nedfelling. Det er en god økning for fangvekster, mye fordi fangvekster sådd etter høsting av korn/oljevekster er innført som nytt tiltak i 2023. Det var 26 % flere søkere på klimarådgiving enn i 2023. Det er en fortsatt svak nedgang i antall sau i organisert beitebruk, mens antall storfe har økt de seinere åra.

SMIL-midlene prioriteres ut fra kommunenes egne tiltaksstrategier, som ble rullert i 2024. For SMIL-ordningen ser vi også i 2024 en markant økning i omfanget av tilskudd til hydrotekniske tiltak o.l., og nivået i fjor var dobbelt så høyt som gjennomsnittsnivået i åra 2020-2023. Det er i stor grad enkeltkommuners målrettede arbeid og bistand til planlegging av tiltak som ligger bak økningen. Når det gjelder de øvrige miljøtemaene er det mindre variasjoner fra år til år, men andelen til verneverdige bygninger og kulturmiljøer er drøyt 10 % lavere enn gjennomsnittet fra perioden 2020-2023. Dette er en naturlig følge av at omfanget av hydrotekniske tiltak o.l. Verneverdige bygninger utgjør fortsatt over 43 % av innvilgede SMIL-tilskudd. Utfordringene for ordningen er stadig å oppnå en høyere andel av målrettede tiltak mot store naturverdier, verdifulle kulturmiljøer og andre tiltak av stor allmenn

interesse. Kostnadsvekst, presset økonomi og krav til betydelig egenandeler er også en utfordring for å opprettholde eller øke aktivitetsnivået.

Klima- og miljøprogrammet: Vi prioriterte høyt prosjekter som bidrar til å styrke kunnskapsgrunnlaget og fremmer tiltak rettet mot oppfølging av vannforskriften og tiltaksplanen for Oslofjorden, og mot klimautfordringer i jordbruket og klimavennlig driftspraksis. Spesielt ønsket vi å fremme tiltak knyttet til innføring av regionale miljøkrav og tiltak som kan føre til økt omfang av klimarådgiving på gardsbruk. Vi prioriterte også infotiltak for erosjon og avrenning til vassdrag, god jordhelse og å ivareta og forbedre naturmangfold i jordbrukslandskapet. Det er en økt andel av midlene som går til forurensning til vann, jord og luft, en positiv utvikling da dette er et prioritert område. Vi har hatt en stor økning i antall søknader i år sammenlignet med tidligere år, mer enn den økte bevilgninga kunne svare til. Vi ser at kommuner, rådgivingsapparat og organisasjoner mobiliserer godt for å formidle om klima og miljø tiltak, og flere kommuner enn tidligere utnytter ordningen aktivt.

Tilskudd til drenering: Det ble innvilget 23,4 mill. kroner i tilskudd til drenering. Da tilskuddssatsene økte i 2023, økte interessen for drenering betydelig og det ble større dreneringsplaner pr. foretak, men fortsatt er det stor forskjell mellom kommuner og områder. Vi gjorde en stor innsats på slutten av året ved å omfordele midler mellom kommuner.

Tilskudd til tiltak i beiteområder bidrar aktivt til å fremme en god utnyttelse av utmarksbeiteressursene, og legger til rette for lavere tap og bedre kontroll med beitedyrene. Innlandet er et fylke der utmarksbeiteressursene er av stor betydning, og midlene er prioritert til de viktigste beiteområdene og/eller områder med utfordringer. Bruk av utmarksressursene har positiv innvirkning på kulturlandskapet, naturmangfold og dyrevelferd.

Utmarksbeiteressursene er en avgjørende fôr-ressurs for svært mange gårdbrukere, og kan bidra positivt til redusert miljøbelastning på "hjemmearealene".

Vi ser en reduksjon i antall beitebrukere og beitelag, og dette er en utfordring for de gjenværende mht. tilsyn, sinking, investeringer i beitefelt m.m. Økt bruk av teknologi i beitesammenheng er viktig for å opprettholde aktivt beitebruk. Det er viktig at kommunal forvaltning har ressurser til å jobbe aktivt med å fremme bruk av utmarksbeitene bl.a. gjennom forvaltning av denne ordningen, utarbeiding av beitebruksplaner m.m..

De største utfordringene på miljøområdet de kommende åra overordnet sett, er å øke oppslutningen om tiltak mot avrenning til vann og klimarådgiving, å opprettholde/forbedre tilstanden for naturmangfold og å opprettholde et stort omfang av seterdrift.

Disse utfordringene møter vi bl.a. med å innføre regionale miljøkrav i jordbruket i 2025 og å følge opp kommuner som er motiverte for å arbeide med naturmangfoldtiltak. Vi stimulerer til lokale og regionale informasjonstiltak (møter, markdager, demonstrasjoner osv.) for brukerne gjennom prioriteringer for klima- og miljøprogrammet. Vi bruker også egne arenaer i form av webinarer, kurs/møter med kommunene og konferanser, og vi tar i 2025 sikte på økt tverrfaglig informasjonsarbeid på tvers av miljø og landbruk.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	0 %
Kulturlandskap	12 %
Biologisk mangfold	5 %
Kulturminner og kulturmiljøer	28 %
Avrenning til vann	27 %
Utslipp til luft	23 %
Jord og jordhelse	3 %
Plantevern	1 %
Miljøavtale og klimarådgiving	1 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Vi har brukt de mest aktuelle formene for informasjonskanaler, som er direkte elektronisk kommunikasjon til jordbruksforetak, hjemmeside, Facebook og nettmøter/-kurs for kommunene. Kommunene er den primære informasjonskanalen overfor søkerne. Vi har begrenset kapasitet å drive utadrettet aktivitet for å øke kommunenes kompetanse og å ta initiativ til eller delta i lokale/regionale informasjonstiltak. I 2024 har vi prioritert å holde åpne informasjonsmøter om innføring av regionale miljøkrav, som også bidrar til økt bevissthet om jordbrukets ansvar for vannkvalitet. Vi har ellers lagt vekt på informasjon om naturmangfoldtiltak, i 2024 spesielt med fokus på tiltak for bakkehekkende fugler i jordbrukslandskapet.

Innføring av regionale miljøkrav og tiltak mot avrenning vil også i 2025 bli et hovedtema for informasjon. Vi ønsker også å følge opp naturmangfoldtemaet med vekt på piloter for økt naturmangfold i åkerlandskapet, bakkehekkende fugler, å heve kompetansen om skjøtselsavhengige naturtyper og å søke etter mulige tiltak for naturrestaurering i jordbruksområder. Det er ambisjoner om økt informasjonsaktivitet og nettmøter rettet mot kommunene på tvers av miljø- og landbruksområdet.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	61,5	63,5	64,9	65,3	67,6	67,9	72,0

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Det er et jevnt økende antall søkere på regionale miljøtilskudd de siste fem åra, og en betydelig økning i andelen av foretak med produksjonstilskudd som søkte tilskudd i 2024. Økningen er i stor grad knyttet til tiltak mot avrenning til vann.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Etter en nedgang i 2021 i kjølvannet av pandemien, har det vært en jevn økning i gjennomførte tiltak. Summen av utbetalte tilskudd var 28 % høyere i 2024 enn i 2020
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Summen av innvilgede og utbetalte tilskudd varierer fra år til år, men med en generell økende tendens i perioden.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Utvalgte kulturlandskap: Det var en sterk økning i utbetalte tilskudd fra 2020-21 til 2022, men summen har vært stabil etter dette. Tilskudd til tiltak i beiteområder: Økning av rammen i 2024 har bidratt til større aktivitet og at flere tiltak er blitt gjennomført. Det er fortsatt større etterspørsel etter midler/tilskudd enn det tildelte ramme dekker. Drenering har økt i omfang spesielt etter at satsen økte i 2023. Men det er noen områder og kommuner som har stor etterspørsel mens andre ikke får brukt tildelte midler.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Vi har brukt de mest aktuelle formene for informasjonskanaler, som er direkte elektronisk kommunikasjon til jordbruksforetak, hjemmeside, Facebook og nettmøter/kurs for kommunene. Kommunene er den primære informasjonskanalen overfor søkerne. Vi har begrenset kapasitet å drive utadrettet aktivitet for å øke kommunenes kompetanse og å ta initiativ til eller delta i lokale/regionale informasjonstiltak. I 2024 har vi prioritert å holde åpne informasjonsmøter om innføring av regionale miljøkrav, som også bidrar til økt bevissthet om jordbrukets ansvar for vannkvalitet. Vi har ellers lagt vekt på informasjon om naturmangfoldtiltak, i 2024 spesielt med fokus på tiltak for bakkehekkende fugler i jordbrukslandskapet.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Statsforvalteren i Innlandet har utarbeidet et strateginotat *Barn og unge 2023 «En barndom for hele livet»*. Her finner vi at statsforvalteren skal bidra til en trygg oppvekst for barn og unge i Innlandet ved at nærmiljø og tjenester imøtekommer barn og unges behov. Enheten har gjennom de ulike kompetanseutviklingsordningene jobbet for at barnehage- og skoleeiere får ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset alle barn og unges behov. Vi har i ulike møter informert om retningslinjene for lokal kompetanseutvikling, fått informasjon om ulike utviklingsarbeider som foregår på regionalt-, kommunalt- og enhetsnivå i hele Innlandet. Uviklingsarbeidet spenner fra å arbeide med mer praktisk pedagogisk tilnærming i fag til å heve kompetansen knyttet til særskilte vansker. I alle kommuner er det opprettet et samarbeid med andre tjenester (PPT, helsesykepleier m.fl.) for at sårbare barn og unge på sikt skal få bedre velferdstjenester. Familiens hus er et eksempel på organisering av et tverrsektorielt team.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse når det gjelder vår innsats for at barnehage- og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel. Det er vanskelig å måle effekten av tiltakene på kort sikt. Ut fra den informasjonen vi får gjennom dialog med representantene i samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene, i andre møtepunkter med barnehage- og skoleeiere, barnehagemyndighet, mottatte kompetanseplaner fra alle regioner og i årsrapportering fra partnerskapene 2023-2024 har vi tro på at den pedagogiske praksisen endres til det beste for barnas og elevenes utvikling, læring og trivsel. Kompetansetiltakene er rettet mot ledelsen regionalt-, kommunalt- og enhetsnivå og for ansatte i enheter. Forskning og erfaringer fra arbeidet i tilskuddsordningene viser at det tar tid fra kompetanse påfyll til endret pedagogisk praksis.

Vi mener at tiltakene både i regi av SFIN og i regionene/kommunene/barnehager/skoler må virke over tid for å kunne gi et klart effektbilde. Vi vurderer at de tiltakene vi har gjennomført i 2024 har truffet målgruppene godt. SFIN har registrert stor interesse for deltakelse på de ulike tiltakene, og vi erfarer at kommuner, barnehager og skoler ønsker å nyttiggjøre seg våre veiledningstilbud.

Konkrete beskrivelser av gjennomførte aktiviteter i 2024 kan gis ved forespørsel.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

I Innlandet har alle regionale kompetansenettverk / kommuner / fylkeskommuner og private barnehager/-skoler etablert et partnerskap med et UH-miljø. Det er etablert et samarbeid i partnerskapene om kartlegging / evaluering av behov til å bestemme tiltak basert på lokale vurderinger, synliggjort i behovsmeldinger, 4-årige kompetanseplaner og i årsrapporteringen 2023/2024 fra partnerskapene.

Hovedsamarbeidspart i alle tre ordningen i lokal kompetanseutvikling og i alle partnerskap i desentralisert- og regionale ordning og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, er Høgskole Innlandet (lærerutdanningene, sentrene SELL og SePU). Andre UH-miljøer i partnerskap er:

- Desentralisert ordninger: Steinerhøyskolen - i partnerskap med private skoler - Steinerskolene i Innlandet, NTNU (matematikk senteret) -

partnerskapet Hamar- og Lillehammerregionen, UiS (Læringsmiljøsentret) - partnerskapene Sør-Østerdalregionen og OsloMet i partnerskap med Hamarregionen.

- Kompetanseløftet: UiS (læringsmiljøsentret) i partnerskap med Hamar- og Sør-Østerdalsregionen, Steinerhøyskolen i partnerskap med private skoler - Steinerskolene i Innlandet.
- Regional ordning: UiS (lesesenteret) i partnerskap med Hamarregionen og Steinerhøyskolen i partnerskap med Steinerbarnehagene i Innlandet.

Samarbeidsforum har i *Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet* gitt føringer for arbeidet med kompetansetiltak i partnerskap, blant annet ved å vise til de nasjonale målene i statsbudsjettet, sektormålene og målene og kriteriene for tilskuddsordningene. Her finner vi også forventninger samarbeidsforumene har til de regionale kompetansenettverkene.

I Innlandet er det de regionale kompetansenettverkene som utarbeider behovsmeldingene i samarbeid med et UH-miljø, basert på lokale behov, mål og kriteriene for tilskuddsordningene. Det er de regionale nettverkene som prioriterer tiltak og utarbeider behovsmeldinger for den enkelte tilskuddsordning. Behovsmeldingene sendes til samarbeidsforum via Statsforvalteren.

Alle medlemmene i samarbeidsforum får tilsendt en samlet oversikt over alle behovsmeldingene og kriteriene for ordningene så snart alle er kommet inn etter fristen 1. februar. De kan da selv foreta en vurdering av behovsmeldingene opp mot kriteriene for ordningene.

Innlandet har samarbeidsforumene oppnevnt arbeidsgrupper, som forbereder møtene i samarbeidsforumene. Arbeidsgruppene utarbeider forslag til innstilling basert på behovsmeldingen fra de regionale kompetansenettverkene, og utarbeider en vurdering av om kriteriene i retningslinjene er fulgt opp. Disse blir sendt til alle medlemmene i forkant av innstillingsmøtet i samarbeidsforum.

Vi har også gjennom deltakelse i møter i de regionale kompetansenettverkene møtt veiledere fra de ulike UH-miljøene og fått god informasjon om hvordan partnerskapene arbeider fra kartlegging/evaluering av gjennomførte tiltak, analyse for så å utvikle og gjennomføre tiltak på ulike i nivåer; regioner, kommuner, i enheter, nettverk og fagdager.

Statsforvalteren har i møter i samarbeidsforum og i de regionale kompetansenettverkene informert om den nasjonale retningslinjen for lokal kompetanseutvikling. Vi har gjennom rollen som sekretariat i samarbeidsforum forberedet saker til arbeidsgruppa og samarbeidsforum, og sikret at retningslinjene blir fulgt opp.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse på dette området.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Statsforvalteren er representert i møter i de regionale kompetansenettverkene, og benytter denne arenaen til å bidra til at de involverte tenker helhetlig i utformingen av de kommunale tjenestene. Alle regioner har med sine kommunale eller interkommunale PP-tjenester i arbeidet med Kompetanseløftet.

Statsforvalteren benytter også disse arenaene til å bidra til at regionene og kommunene tenker helhetlig og ser kompetanseløftet for inkluderende praksis og spesialpedagogikk i sammenheng med for eksempel barnevernsreformen, kompetanseløftet 2025 for helse, i implementeringen av velferdslovgivningen og ny opplæringslov.

I Årsrapportering fra partnerskapene i 2023/2024 finner vi at i Kompetanseløftet arbeider alle partnerskap med tema tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene i tillegg til andre tema. Vi ser også i årsrapportering for 2023/2024 fra regional- og desentralisert ordning at arbeidet med Kompetanseløftet danner grunnlaget for arbeidet innenfor disse to ordningene. I en region jobber de regionalt med oppvekstreformen og Kompetanseløftet. Vi har gjennom deltakelse i møter i de regionale kompetansenettverkene fått informasjon om at partnerskapene ser alle tre ordningene i sammenheng og utarbeidet felles tiltak.

I behovsmeldinger, 4-årig planer og i møter med de regionale kompetansenettverkene trekkes andre faggrupper inn i arbeidet i tillegg til PPT, som for eksempel ledere i helsestasjon og barnevern. Vi har fått informasjon at flere og flere kommuner rigger en organisering og strukturer for arbeidet. BTI-modellen og KS Samhandling som virkemiddel er eksempler på verktøy som er tatt i bruk.

I årsrapporten for 2023 fikk vi tilbakemelding på: «*I det videre blir det viktig å videreføre oppmerksomhet på balansen mellom inkludering og tilrettelegging for alle og kompetanse for å møte elever med særskilte tilretteleggingsbehov.*»

Vi har fulgt opp dette ved å informere om mål og kriterier i retningslinjene og at vi har initiert kompetanseheving etter ny opplæringslov. Vi arrangerte en barnehage- og skoleeiersamlingen i september 2024. Et av de faglige innslagene var:

Inkluderings balansekunst ved Marit Uthus NTNU. I dette innlegget stilte hun spørsmål om spesialundervisningen står i veien for inkludering og om det er bakgrunnen for at spesialundervisningen skal reduseres til et minimum. Hun utfordret ideen om at inkludering i ordinære klasser er godt for alle elever alltid, og skisserte nye muligheter med det hun kaller inkluderings balansekunst – mellom individ og fellesskap.

SFIN arrangerte høsten 2024 regionale samlinger om ny opplæringslov, der tema blant annet var individuell tilrettelegging. Målgruppen var skoleeiere, ansatte i skolene med ulike funksjoner og ansatte i PPT. Høsten 2024 ble det også avholdt dialogkonferanser med kommunenes barnehagemyndigheter hvor temaene var spesialpedagogisk hjelp og psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren og Samarbeidsforum skole i Innlandet har med HINN som hovedansvarlig arrangert *SePU-konferansen 2024 En for alle, alle for en!* Tema for årets konferanse var inkludering og pedagogisk analyse. Bakgrunnen for årets tema var at ansatte i barnehager og skoler skal bidra til at alle barn og elever, uavhengig av evner og forutsetninger, trives, lærer og utvikler seg i et inkluderende fellesskap sammen med andre. Konferansen belyste hva inkludering innebærer og hvordan vi kan undersøke barn og elevers opplevelse av inkludering. Ansatte i PPT var også deltakere.

Videre ble oppmerksomheten rettet mot betydningen av at alle ansatte i barnehage og skole er en del av et profesjonelt læringsfellesskap, som sammen med andre aktører, blant annet kan bruke pedagogisk analyse til å forbedre vilkårene for barn og elevers trivsel, læring og utvikling.

SFIN arrangerte i oktober et webinar om *Hvordan snakke med barn om vold og overgrep?* En introduksjon til verktøyene snakkemedbarn.no og jegvet.no. Målgruppen for dette arrangementet var ansatte i barnehage, SFO, skole og helsestasjon.

I behovsmeldingene Kompetanseløftet for 2024 fra de regionale kompetansenettverkene, i årsrapporten 2023/2024, i møter i de regionale kompetansenettverkene og i møter i samarbeidsforum finner vi at sektor har hatt kompetanseheving i følgende temaer knyttet til elever med særskilte behov:

- Inkludering
- Tilrettelegging for barn og elever med spesialpedagogiske behov
- Lærevansker (matematikk og lese- og skrivevansker, nevroutviklingsforstyrrelser (som f.eks. ADHD, Tourettes syndrom, Autisme))
- Bekymringsfullt skolefravær
- Psykisk helse

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse på dette området, da vi har bidratt til at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv, og i hvilken grad PP-tjenesten og andre i laget rundt barnet/eleven blir inkludert i tiltakene. Vi følger opp at kompetansetiltak knyttet til elever med særskilte behov også er tiltak i Kompetanseløftet.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Innlandet har hatt med én kommune i Oppfølgingsordningen 2022-2025 (OO22). Forfasen var skoleåret 2022-2023, og med to påfølgende skoleår med gjennomføringsfase. Vi viser til årsrapportering for 2023 der vi skrev følgende:

«Statsforvalteren vurderer at kommunen i OO22 gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren i forfasen har fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og å identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. Gjennomføringsfasen for dette uttrekket er skoleårene 2023-24 og 2024-25. Det er utarbeidet tiltaksplan som omfatter kompetanseheving knyttet til utvikling av ledelse på alle nivå, bygge kapasitet til å drive bedre tilpasset opplæring og iverksette tidlig innsats og intensivkurs, utvikle systemarbeidet i PPT, og styrke forvaltningskompetanse og praksis både i skolen og kommunen. Statsforvalteren vurderer at arbeidet som ble gjort i denne kommunen i forfasen ga et godt grunnlag for valg av målrettet tiltak og god forankring av ordningen. Statsforvalteren har bedt om rapportering for 2023 og samtidig søknad om nye midler til videreføring og eventuelle nye tiltak for 2024 med frist 1. februar -24.

Kommunen i OO22 startet gjennomføringsfasen høsten 2023 og fortsetter ut skoleåret 2024-25. I forfasen hadde kommunen, gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren, fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. De er nå i gang med konkrete utviklingstiltak med bla. fokus på tidlig innsats, klasseledelse og på arbeide med elever som har utfordringer knyttet til sosialt samspill. Statsforvalteren vurderer at også denne kommunen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbytte.

Statsforvalteren vurderer at deltakelse i ordningen har stor effekt for arbeidet i kommunene. Ordningen bidrar til konkret og målrettet arbeid, og med skreddersøm for den enkelte kommunes utfordringsbilde.»

I løpet av gjennomføringsfasen endret situasjonen seg betraktelig i kommunen/skolen når det gjelder ledelsessituasjonen. I løpet av relativt kort tid sluttet kommunedirektør, kommunalsjef og rektor, samt andre i lederteamet på skolen, og det var stor uro i kommunen/skolen, noe som også kom tydelig fram i både lokale og nasjonale media. Denne situasjonen medførte at det ikke var ledelse til å lede og drive utviklingsarbeidet framover. Statsforvalteren hadde jevnlig og løpende dialog, og innkalte også til fysiske møter. Statsforvalteren satte deltakelsen i ordningen på pause i mai, og etter nøyre vurdering og i dialog med kommunen ble deltakelsen avsluttet i november. Utdanningsdirektoratet ble informert både muntlig og gjennom brev.

Se ellers rapportering pkt. 3.1.7.1.2.2.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

I Oppfølgingsordningen med uttrekk i 2022 har Innlandet med én kommune. Statsforvalteren inngikk avtale med eksterne veiledere for veiledning av kommunen/skolen i forfasen. Etter analysearbeid og valg av tiltak i forfasen har kommunene søkt om midler til tiltak i gjennomføringsfasen høsten 2023, og Statsforvalteren vurderte søknaden og tildelt midler til kommunen. Kommunen valgte å fortsette med veilederne fra forfasen, og eksempler på tiltak i gjennomføringsfasen er: pedagogisk analyse, observasjon og veiledning der hovedfokuset er å forsterke praksis for tidlig innsats i småskolen (ledelse og lærere), klasseledelse (ledelse og lærere ved skolen), lederutvikling (kommunen som skoleeier, skolens ledergruppe, foresatte), utvikle felles praksis rundt arbeid med elever som har utfordringer knyttet til sosialt samspill (lærere, miljøarbeidere, assistenter, ansatte i SFO), videreutvikle PP-tjenestens rolle som systemaktør og støttesystem i skolen (pp-tjenesten, skolens TFP-rådgiver, skolens avdelingsledere).

Kommunen hadde frist 1 februar med rapportering for 2023 og for søknad om midler for 2024.

I årsrapport for 2023 skrev vi følgende: «Deltaker i OO22 er godt i gang med dette arbeidet, og jobber målrettet i tråd med retningslinjene og intensjonen i ordningen. Statsforvalteren har hatt tettere oppfølging av denne kommunen enn de tre kommunene i forrige uttrekk. I både forfasen og fram til nå i gjennomføringsfasen har vi hatt flere møter, dialog og veiledning med kommunen for å bidra til utvikling og framdrift. For deltaker i OO22 mener vi at det har vært helt nødvendig og vært veldig viktig med tanke på forankring både politisk og administrativt i kommunen, forståelse av egen situasjon og framdrift. Vår oppfølging har i hovedsak dreid seg om å være pådriver og stille krav, men også veiledning på mer konkrete tema/saksområder som eksempelvis håndhevningsordningen og spesialundervisning. Vår kjennskap til kommunen gjennom klagesaker/henvendelser er også lagt til grunn for valg av det vi mener er rett bruk av våre virkemidler for denne kommunen. I sluttevaluering etter forfasen svarer kommunen i OO22 at Statsforvalterens viktigste bidrag er tydelighet og klare forventninger om forbedringer, samtidig forståelse for den situasjonen kommunen og ansatte står i. Kommunen trekker også fram reell støtte gjennom å initiere og følge opp kommunens deltakelse i ordningen.»

Gjennom vinteren 2023/2024 oppsto det store utfordringer i kommunen som resulterte i manglende ledelse på både kommunenivå og på skolen. Sentrale personer som kommunedirektør, kommunalsjef, rektor og øvrige i lederstillinger på skolen sluttet, og kommunen sto overfor en omfattende rekrutteringsoppgave. Gjennom hele innsatsperioden, fra oppstart i 2022, har Statsforvalteren ved utdanningsdirektør, underdirektør og seniorrådgiver fulgt kommunen tett. I tillegg til jevnlig og løpende dialog innkalte vi kommunen v/administrativ ledelse til fysiske møter, og det ble bl.a. avholdt møter i april og i mai. Utdanningsdirektøren ble invitert og deltok også på kommunestyremøte i kommunen i april. Gjennom den løpende dialogen og de fysiske møtene ba vi om orientering om status i kommunen/skolen, om hvordan kommunen ivaretok rettssikkerheten for elever på kort og lang sikt, og status og videre arbeid i oppfølgingsordningen.

I mai vurderte og konkluderte Statsforvalteren med at deltakelse i ordningen skulle bli satt på «pause» inntil kommunen fikk på plass personer i de sentrale ledemåneene. Bakgrunnen var manglende kapasitet til å lede og utvikle organisasjonen/enheten for å skape bedre læringsmiljø og læringsresultater i tråd med intensjonen i ordningen. Når ledelse var på plass, ville vi i samarbeid med kommunen vurdere videre deltakelse og arbeid i oppfølgingsordningen. Kommunen fikk derfor utsatt frist til å søke om nye midler for 2024. Utdanningsdirektoratet ble informert muntlig og via e-post om Statsforvalterens vurdering og konklusjon.

Etter sommeren tok vi opp igjen samarbeidet og oppfølgingen av kommunen med møter og dialog. Det ble bl.a. gjennomført møte 4. september med ny kommunalsjef, ny rektor og avdelingsledere der status og videreføring av deltakelse i ordningen ble drøftet. På dette tidspunktet hadde kommunen fortsatt ikke fått rekruttert alle i lederteamet på skolen (bl.a. ass.rektorer). Statsforvalteren hadde ytterligere dialog utover høsten 2024, og senest i uke 45. Statsforvalteren mottok ikke tilfredsstillende rapport/søknad om nye midler til tross for dialog og puring. I november kom Statsforvalteren og kommunen til enighet om at deltakelse i ordningen skulle avsluttes. Bakgrunnen var at kommunen (kommunenivået og skolenivået) trengte noe mer tid til å få etablert ledelse som hadde kapasitet til å lede og utvikle organisasjonen i tråd med intensjonen i ordningen. Kommunen fikk ikke utbetalt støtte til tiltak for 2024, og midlene er tilbakeført til Utdanningsdirektoratet. Vi signaliserte til kommunen at vi ville vurdere om de skulle få en ny mulighet til deltakelse ved uttrekket i 2025. Utdanningsdirektoratet er informert om denne prosessen og konklusjonen både muntlig og gjennom brev. Til tross for utfordringer i kommunen, vil Statsforvalteren presisere at samarbeidet har vært både konstruktivt og godt i hele perioden kommunen har vært deltaker i ordningen.

Statsforvalteren vurderer på generelt grunnlag at deltakelsen i ordningen og vår oppfølging av kommunene er med på å bedre læringsmiljøet og læringsresultatene for elevene på sikt, og at kommunene forbedrer sitt kvalitetsutviklingsarbeid både på eiernivå og skolenivå. Men dette er avhengig av at kommunene har kapasitet til å lede og utvikle organisasjonen i tråd med ordningen, noe deltaker i OO22 ikke hadde.

Statsforvalteren har oppfordret kommunen i oppfølgingsordningen om å vurdere behov for veiledning fra Statsforvalteren. Etter uttrykt ønske/behov har Statsforvalteren veiledet kommunen i løpet av 2024 om bl.a. retten til et trygt og godt skolemiljø og på regelverk om spesialundervisning.

Statsforvalteren har fokus på at deltakelse i oppfølgingsordningen må ses i sammenheng med andre satsinger og tilskuddordningen for lokal kompetanseutvikling, og har orientert om og veiledet om dette i møter med kommunen.

Statsforvalteren har vært en støtte for kommunen for å sikre sammenheng mellom analyser og tiltak kommunen har valgt å igangsette. Veiledere har i hovedsak i forfasen og videre i gjennomføringsfasen, hatt hovedansvaret for dette arbeidet. Ved inngåelse av avtaler med lokalt UH var det avgjørende for Statsforvalteren at eksterne veiledere hadde denne kompetansen slik at de kunne bidra til en god sammenheng mellom analyser og tiltak. Det var også en avgjørende faktor at veileder allerede var involvert i arbeidet gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling.

Gjennom dette mener Statsforvalteren at vi har sikret sammenheng mellom analyser og tiltak i gjennomføringsfasen.

Det vises også til særberetninger i høringsystemet for deltakere/aktører i Oppfølgingsordningen.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehage- og skoleeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehage- og skoleeiers kompetanse ved behov.

Barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp har vært prioriterte områder for SFIN i 2024. Vi har prioritert disse områdene på flere måter; i veiledning, på samlinger og i tilsyn.

I 2024 gjennomførte SFIN dialogmøter med barnehagemyndighet med temaene spesialpedagogisk hjelp og barnehagemiljø. Kommunene fikk selv greie ut om hvordan de jobber med disse temaene. Statsforvalteren bidro med vår kunnskap om hver enkelt kommune, og hva vi ser av generelle trekk for Innlandet som helhet. Dialogen gikk om både hva kommunene ser de får til, og hva som er mer utfordrende. SFIN bidro med spørsmål til refleksjon, og opplevde at kommunene tar med seg innspillene våre videre i sitt arbeid. Denne dialogen bidrar til at kommunene får økt kunnskap om regelverket, og gjennom dette bedre forutsetninger for å etterleve det.

SFIN har arrangert to likelydende fagdager om barnehagemiljø. Fokus i foredragene var tidlig innsats og forebygging – og hvilke muligheter og utfordringer som ligger i dette. Det å lytte til barnets stemme ble også løftet fram.

I forbindelse med innføringen av ny opplæringslov var tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging og skolemiljø to sentrale temaer på de regionale samlinger som vi gjennomførte. Vi la opp til en grundig gjennomgang av regelverket og diskusjon og dialog med sektor. Bred målgruppe, også fylkeskommunen.

Vi har også gjennomført en barnehagemyndighet og skoleeiersamling i 2024 hvor vi hadde faglige innlegg om barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp.

Alle disse veiledningsaktivitetene har nådd bredt ut, og vi bidratt til å skape en helhet ved å se sammenhengen mellom barnehage, grunnskole og videregående opplæring.

Gjennom henvendelser, klagesaker og barnehage- og skolemiljøsakene vi mottar og behandler, får vi kunnskap om hvilke områder vi bør prioritere. I tillegg gjennomfører vi ROS-analyser, som videre er med på å synliggjøre områder som må prioriteres. Henvendelsene, saksbehandlingen og ROS viser at det er behov for veiledning på disse områdene. Videre tilsier også våre ROS-vurderinger at dette er områder det er viktig at vi prioriterer. I våre tilsyn i 2024 har vi derfor valgt å føre tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll, skolemiljø og internkontroll og spesialundervisning og interkontroll.

Basert på tilbakemeldingene vi har fått fra sektor, både for veiledningsaktivitetene og tilsyn- og tilsynsaktivitetene vi har gjennomført i 2024, har vi bidratt til at kompetansen i sektor har blitt styrket.

3.1.1.13 Andre oppdrag

3.1.8.1 forvalte stimuleringsmidler i tiltaket kommunale læringsnettverk for barnevern og oppvekst

Midlene til læringsnettverksprosjekter og prosjekter i hvert av de fire barnevernsledernetverkene i Innlandet ble tildelt.

Vi har gitt stimuleringsmidler til kommuner for utdanning av ICPD-ung, inkl. lokalt nettverk med koordinatorene og forebygging av omsorgsovertakelser gjennom kompetent endringsarbeid i hjemmet. I tillegg har vi støttet tre prosjekter mellom kommuner for styrket fosterhjemsoppfølging. Barnevernsledernetverkene fikk midler til prosjekter for å utvikle og styrke nettverkene.

3.1.8.2 Statsforvalteren skal følge opp at kommunene gjør de endringer og tilpasninger som er nødvendig for å etterleve den nye barnevernsloven.

Kommunene er fulgt opp gjennom dialogmøter, veiledning og informasjon, samt webinarer for å bidra til at den nye loven etterfølges. I tillegg har klagesaker og tilsyn bidratt til normering.

3.1.8.3 Statsforvalter skal tilrettelegge for erfaringsutveksling mellom kommunene om arbeidet med å rekruttere fosterhjem i familie og nære nettverk.

Samarbeid med Bufetats fosterhjemstjeneste ble etablert i starten av året. Det ble avholdt tre møter om oppdraget, og vurdert hvilke tiltak som kunne bidra til å øke rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk. Bufetat ønsket hjelp til å nå ut til mer overordnet ledelse og politisk nivå i kommunene. Vi besluttet derfor å holde et webinar sammen. Innholdet i webinaret skulle bidra til at kommuneledelsen styrte barnevernet i retning av å tenke mer rekruttering i slekt og nettverk ved plassering av barn i fosterhjem. Tittelen på webinaret ble derfor "Våre barn, i vår kommune!", og målgruppen politisk og administrativ kommuneledelse med ansvar for barnevern, barnevernsledere og andre politikere. Kommunalsjef Denis Aggrey fra Stange kommune

ble invitert til å snakke om hvordan de har arbeidet med dette temaet. Stange kommune rekrutterer i familie og nettverk i 60 % av sakene. I tillegg var det innlegg fra Statsforvalteren og fosterhjemstjenesten. Webinaret ble avholdt den 12.09.24.

I tillegg til dette avholdt vi en barnevernsledersamling 26.-27.11.24 på Gjøvik, hvor blant annet fosterhjemsoppfølging var tema. Bufdir deltok og holdt innlegg om fosterforeldres rettigheter.

3.1.8.4 Statsforvalter skal følge opp og understøtte kommunens ansvar knyttet til styring og ledelse av barneverntjenesten.

Hovedsatsningen tilknyttet dette oppdraget har vært å etablere og understøtte barnevernsledernetverk i fylket. Innlandet har 4 nettverk med seks barnevernsledere i hvert. Vi har fulgt opp nettverkene med midler for å gjennomføre aktiviteter, informert om egenvurderingstilsyn med fokus på styringsverktøy, informert om lederutviklingsprogram og avholdt barnevernsledersamling med faglig innhold tilpasset styring og ledelse av tjenesten.

3.1.8.5 Statsforvalteren skal fortsette arbeidet med å gjøre de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen» kjent

Vi har gjennomført et webinar i samarbeid med RVTS 31.10.24, med ca 150 deltakere fra kommunene. I tillegg ble det informert om verktøyene på møter med skoleeiere om ny opplæringslov med rundt 700 deltagere.

3.1.8.6 Statsforvalteren skal bidra til at kommunene ivaretar sitt ansvar for å avdekke og forebygge vold og overgrep.

Forebyggende plan har vært systematisk kartlagt og fulgt opp, og har medført at nesten alle kommuner i Innlandet nå har vedtatt plan. Voldsforebygging har vært tema på webinar, i dialogmøter med kommunene og gjennom våre tilsyn med krisesenterordningen. Vi vurderer at mange kommuner har gode planer og strategier, men at noen har mer å gå på når det gjelder iverksetting og praksis.

3.1.8.7 Kommunedialog - kommunebildeværktøyet

Det har blitt jobbet godt med å implementere kommunebildet i embetet i 2024 og det er etablert en mer grunnleggende forståelse av hvilke muligheter som ligger der.

Erfaringene vi har gjort til nå er at dette arbeidet er svært ressurskrevende, og går på bekostning av andre arbeidsoppgaver. I en hektisk hverdag med knappe ressurser er det vanskelig å prioritere arbeidsoppgaver som ikke er direkte relatert til de sektorfaglige oppdragene. Innføring av nye IT systemer er krevende og tar tid. Arbeidsformer skal endres og endringene må skje på gruppenivå. Vi har lyktes med å få enkelt personer til å benytte systemet, men det gjenstår å få med alle.

Embetet har over flere år arbeidet med å lage ROS analyser for den enkelte kommune. De siste årene har det digitale kommunebildet i større grad blitt tatt i bruk til dette, og da spesielt arbeidsverktøyet og hendelsesloggen. I 2024 ble rapportverktøyet tatt i bruk, og utgjør nå en viktig del av grunnlaget for det oppfølgingsarbeidet og dialogen vi skal ha med kommunene i 2025.

Arbeidet med hendelsesloggen skal prioriteres i 2025. Vi ser at den gir nyttig informasjon til alle på ansvarlig enhet, og på tvers av enhetene. Vi skal også prioritere å ferdigstille kommunebildene for de ti kommunene som har en krevende økonomi.

Kommunebildet har fremdeles enkelte tekniske utfordringer. Det oppleves som forstyrrende i arbeidet når systemet ikke fungerer som det skal. Dialogen med STAF om å løse disse er god, men manglende ressurser gjør at det tar tid for dem å rette opp feil. Datavarehuset bør knyttes opp mot flere offentlige databaser, for å gi tilgang på indikatorer som nå må legges inn manuelt.

Vi deltar i nasjonalt brukerforum og tar med erfaringene fra andre embeter inn i eget arbeid med kommunebildene.

3.1.8.8 Statsforvalteren skal, gjennom sin samordnings- og veiledningsfunksjon overfor kommunene, arbeide aktivt, målrettet og planmessig for at rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse blir oppfylt, slik de er nedfelt i FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Det er opprettet kontaktpersoner i 42 av 46 kommuner i Innlandet. Noen er i startfasen, men det er flere som jobber aktivt nå. Kommunene har fått frist til 28. februar 2025 til å levere en plan for CRPD-arbeidet i sin kommune. Det ble i 2024 avholdt en fagsamling, og det var en samling hvor alle kontaktpersonene var invitert og med innlegg fra SFOS. Dette ble godt mottatt, og det kom ønske om videre teamsmøter for 2025, hvor de får jobbe med bestemte temaer. Det er positivt utviklingen og engasjement og kommunene ser mangfoldet i sitt arbeid.

3.1.8.10

Kommunene Trysil, Åmot, Engerdal og Våler ble i 2024 tildelt midler for å delta som pilot i utprøving av bygdevekstavtaler.

Statsforvalteren i Innlandet ble invitert inn i piloten etter tildelingen fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). Da vi ble kjent med søknaden ble den vurdert til å være relativt umoden, noe som har krevd mye involvering fra vår side. En betydelig del av arbeidet med avtaleutkastet har bestått i å definere mål og konkretisere hva piloten faktisk skal teste ut. Sammen med fylkeskommunen, Husbanken og prosjektleder har vi utgjort en arbeidsgruppe som har gitt innspill til innretning på avtaleutkastet og mulige samarbeidspartnere. Totalt fem personer fra Statsforvalteren innen kommuneøkonomi, helse og omsorgsarbeid, sosialtjenesten og bolig har deltatt i alle eller enkelte møter i arbeidsgruppa. Møtene har i stor grad blitt gjennomført på teams, men tre har vært fysiske heldagsmøter.

Det har blitt avholdt 13 møter i pilotens arbeidsgruppe som har jobbet med innholdet og utformingen av avtaleutkastet, fem møter med KDD og to møter med fylkeskommunen.

Utlegg: kr 3 177 i reisekostnader pga. fysiske møter. I tillegg kommer de timene våre 5 medarbeidere har investert i prosjektet.

I 2025 vil vi være representert i styringsgruppa og referansegruppa til piloten, forutsatt signering av avtaleutkastet. Om, og eventuelt hvordan, vi skal involveres i arbeidet med handlingsplanen er ikke avklart.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Gode og helhetlige tjenester til barn og unge er et langsiktig arbeid med flere innsatsfaktorer. Vi mener utviklingen går i riktig retning, og at vår innsats har betydning for at tjenestene utvikler sin forståelse, samarbeider bedre og i større grad tilbyr helhetlige tjenester til barn og unge som trenger det. Samtidig ser vi fortsatt utfordringer i å knytte tjenestene sammen for de som trenger det mest og Innlandet har fortsatt høyt utenforskap blant barn og unge.

Vår innsats knyttet til barn og unge har hatt effekt i økt vurdering av barneperspektivet i saksbehandling, høy andel kommuner med forebyggende plan med målrettede tiltak, økt kompetanse og midler til gode prosjekter gjennom tilskuddsforvaltningen. Samtidig må arbeidet fortsette både ute i kommunene, i regionalt samarbeid og internt hos oss da måloppnåelsen fortsatt ikke er god nok.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

Barn og unge er et satsningsområde for Statsforvalteren i Innlandet og vi opplever at dette har fokus i kommunene som i mange tilfeller anser håndteringen av utsatte barn og unge som en større utfordring enn eldrebølgen. Vi har imøtekommet utfordringen på mange nivå. Blant annet gir opplæringsfilmene om ungt utenforskap og avgangsfeiring et godt bilde på utfordringen og samarbeid for å finne løsninger. [Nytt program mot utenforskap: - Flere må være tett på | Statsforvalteren i Innlandet - Er du ungdomsforelder og vil vite mer om russ og endret avgangsfeiring? | Statsforvalteren i Innlandet](#)

Vi har det siste året opplevd flere henvendelser fra kommuner om bestemmelsene om samarbeid, samordning og barnekoordinator i velferdstjenestelovgivningen. Vi har på grunn av dette gjennomført webinarer om samarbeidsbestemmelsene, samordning og barnekoordinator. Internt samarbeider enhetene på Velferdsområdet (VO1) godt, og jobber målrettet sammen for å styrke kommunene. Ett eksempel er gjennomføring av webinar om Barnekoordinator-rollen. Arbeidet med og gjennomføringen av webinar ble ledet av enhetene Helse og omsorg og Sosial, mens enhetene Barnevern og familie og Barnehage og opplæring spilte inn og deltok i vurdering og veiledning på ulike problemstillinger og temaer. Det er også blitt gjennomført veiledning overfor enkelt kommuner og veiledning tilknyttet enkelt saker.

Vi har over tid satt fokus på gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge, gjennom tilsyn knyttet til Nav-kontorets ansvar for å ivareta barns behov. Dette både på individ- og systemnivå. Vi mener at dialogen med Nav-kontorene over tid, samt tilbakemeldingen vi gir i våre rettighetsklager knyttet til barnets beste-vurderinger og barneperspektivet, har ført til økt bevissthet i tjenestene og bedre kartlegging og oppfølging av utsatte barn og deres familier. Det har også vært dialog med Nav fylke knyttet til barneperspektivet og barnets beste generelt, og samhandlingsbestemmelsene spesielt.

Fram til ultimo januar 2024 var vi med i regional BTI/BTS-nettverk for Innlandet og Oslo, Akershus, Østfold og Buskerud i regi av KoRus-Øst og RVTS Øst. Samarbeidet ble opprettet i forbindelse med etableringen av BTI/BTS-kommuner, og SFIN trådte inn i nettverket i forbindelse med 0-24 samarbeidet og Pilot for programfinansiering (2019 - 2023). Alle BTI-kommuner kan delta i nettverket, som har fire samlinger årlig. 13 kommuner i Innlandet har publisert en BTI-modell, 8 kommuner har pr. oktober 2024 slike kommuner under etablering, og to kommuner har opprettet kontakt for å få modellen presentert. To kommuner har ikke lenger en aktiv BTI-nettside. KoRus Øst melder tilbake om stor pågang fra nye kommuner i Innlandet, og ønsker SFIN velkommen tilbake i nettverket.

Gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling -Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis får vi informasjon om at alle kommuner er opptatt av det tverrfaglige arbeidet. Kommunene arbeider ulikt fra omorganisering (sammenslåing av flere sektor under samme leder) til å arbeide med ulike modeller for å ivareta det tverrfaglige oppdraget. I denne tilskuddsordningen er det et krav om å etablere et partnerskap mellom regionalt kompetansenettverk/kommune/virksomhet og et UH-miljø for kompetanseutvikling. Ordningen gjelder for alle ansatte som arbeider i oppvekstfeltet, også PPT, Barnvern, Helsepsykiatri m.fl.

I enhet for Barnehage og opplæring er det stor bevissthet omkring problemstillinger og utfordringer kommunene har knyttet til samordning av sine tjenester, og dette er temaer vi arbeider med internt i faggrupper, på tvers av disse og i fellesskap. På denne måten deler vi kompetanse og erfaringer, og stiller styrket i vår veiledning både av kommuner og barn/elever og deres familier. Vi fortsetter dette arbeidet i 2025, og har samarbeid og samordning på agendaen både internt og eksternt.

Enhet helse- og omsorg forvalter betydelige tilskuddsmidler over tilskuddsordningene vi saksbehandler på oppdrag fra helsedirektoratet. Dette gjelder primært ordningene "Oppfølging av barn og unge med psykiske helseutfordringer og rusmiddelrelaterte problemer kap 765 post 60" og delvis ordningen "Kommunalt rusarbeid". Kommunene i Innlandet responderer meget godt på disse ordningene og etablerer, reorganiserer og utvikler sine tiltak rettet mot barn og unge i tråd med forventningene gitt i "Nasjonal veileder psykisk helse barn og unge", "Opptrappingsplanen for psykisk helse" samt Forebyggings- og behandlingsreformen. Oppfølgings- og implementeringsarbeidet skjer i tett samarbeid med de ulike kompetansesentrene,

kommunene, BUPene og organiserers i ulike lokale, regionale og nasjonale nettverksmodeller.

Enhet barnevern og familie har de siste årene særlig hatt fokus på status for implementering av barnevernsreformen og forebyggende plan i dialogen med kommunene. I løpet av 2024 hadde nesten alle kommuner i Innlandet vedtatt forebyggende plan, og veldig mange hadde etablert gode tiltak og metoder for samhandling og koordinering av tjenestene. Dialogmøter, samlinger, webinarer og nettverk for barnevernslederne har lagt til rette for erfaringsutveksling og utvikling. Vi vurderer at det er styrket bevissthet rundt betydningen av helhetlig arbeid og forebygging i kommunene, og at flere har utviklet god tiltak.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Det er vår oppfatning at innsats for å samordne statlige tilsyn har effekt. Vi oppfatter at bruk av tilsynskalender er anerkjent. Muligheten for å registrere inn tilsyn kvartalsvis gjør registreringskvaliteten bedre, men samordningsfunksjonen mer krevende. Det er et større behov for å følge med på omfanget av tilsyn og opprette dialog med kommuner for å bidra til samordning. Vi ser også en klar økning i opplasting av rapporter etter avsluttede tilsyn. Vi har møtepunkter med statlige tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatene to ganger årlig. Disse møtepunktene har fokus på samordning. Forventningen om at tilsyn skal føre til læring og forbedring fremkommer tydeligere i føringer fra overordnet tilsynsmyndighet/direktorat til den enkelte sektor. Vi ser at dette har ført til variasjon i tilsynsmetoder og styrket fokus på at tilsyn skal føre til læring og forbedring faglinje. Vi har i ett tilfelle i 2024 opprettet dialog med kommune som følge av sammenfallende tema i varslet tilsyn og planlagt forvaltningsrevisjon

Vi vurderer at vi har en viktig rolle i samordningen av statlige tilsyn, og at vårt arbeid bidrar til at tilsyn blir bedre samordnet og målrettet.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Vi har etablert dialog og har gjennomført møtepunkter med andre tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatene med målsetting om å samordne tilsynsaktiviteten rettet mot kommunene.

Vi bruker den nasjonale tilsynskalenderen aktivt. De ulike tilsynsmyndigheter har litt ulik årshjul for planlegging av tilsyn. Dette gjør det vanskelig å samordne tilsynene ved årets begynnelse. Samordningen gjøres nå kvartalsvis i samråd med øvrige tilsynsmyndigheter. Vi har ikke hatt henvendelser eller problemstillinger rundt samlet tilsynsbelastning for enkeltkommuner i 2025.

Innsats for samordning av tilsyn over tid og involvering av kontrollutvalgssekretariatene kan ha ført til at det er færre tilfeller av tilsyn som sammenfaller på tid. Vi tror også at vektleggingen på at tilsyn skal ha effekt i form av læring og kvalitetsforbedring kan ha bidratt til at kommunene opplever tilsyn som bidrag til deres forbedringsarbeid og derfor i mindre grad oppfattes som en belastning.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Gjennom de siste årenes endring i tilsynsmetodikken for planlagt tilsyn fra Helsetilsynet, gjennomføres tilsynet i stor grad som et samarbeid mellom tilsynsobjekt og Statsforvalteren. Dette gir mulighet til å be tilsynsobjektene selve se på klagen og finne ut årsakene til feil og mangel og hvordan de skal forebygge slik at det ikke skjer igjen. Dette gir læring underveis i prosessen, og mulighet for umiddelbare tilbakemeldinger.

Vi har ved flere tilfeller tilbudt kommunene fagdager i etterkant av et tilsyn hvor det er avdekket lovbrudd. Disse fagdagene blir en blanding av opplæring og dialog, for å sikre at kommunen har riktig praksis på området framover. Dette gir læring etter tilsyn. Når tilsynene formelt avsluttes, er det på bakgrunn av tilbakemelding fra kommunen om hvordan lovbruddet er rettet. Vi forsikrer oss om at læringseffekten er oppnådd gjennom dialog med kommunen etter gjennomført tilsyn.

Når det gjelder tilsynssaker (ikke planlagt tilsyn), vil læring og tilbakemelding følge metodikken knyttet til de 5 trinnene fra Helsetilsynet. Enten får vi tilbakemelding i brev, eller vi har dialog med kommunen som blir en del av læringen. Vi sprer erfaringer fra tilsyn i relevante fora, som møter med ledere og gjennom relevante webinarer.

Alle barnevernstjenester, med unntak av tre, tok imot invitasjon til å delta i egenvurderingstilsyn i 2024. Barnevernsledernetverkene ble aktivt brukt til å stimulere til deltakelse, veilede og oppfordre til erfaringsutveksling. Vi vurderer at den store deltakelsen og metodikken i dette tilsynet la godt til rette for læring og utvikling.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Det er et generelt inntrykk at klima i et flerårig perspektiv vektlegges mer i alle sektorer. Sett opp mot de nasjonale klima- og energimålene går imidlertid utviklingen med utslippskutt, omstilling og energiomlegging for sakte. Jordbruk og veitransport er de dominerende utslippssektorene i Innlandet. Det er en svak nedgang i utslipp fra begge disse. Nasjonale grep har hatt størst innvirkning på utslipp (eks veitrafikk mtp elbilandel og biodrivstoff, og forbud

mot mineralolje til oppvarming). Samtidig vurderer vi at vår innsats gjennom planarbeid, kompetansebygging og oppmerksomhet bidrar positivt.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Statsforvalteren formidlet forventninger knyttet til SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning til kommunene ved oppstart av planarbeid, både overordna planer og detaljplaner. Vi utarbeidet eget veiledningsmateriell til kommunenes arbeid med nye planstrategier, og her ble føringer i SPR synliggjort som en viktig del av kunnskapsgrunnlaget.

Alle kommuner har klima- og energiplan, men kun ca. 20 av 46 kommuner har relativt ny handlingsdel. Vi oppfordrer kommunene til å sette dette i system, og ny SPR for klima og energi vil gi et bedre grunnlag for å sikre oppfølging av tiltak.

Kommunene stiller relevante krav knytta til naturfare gjennom juridisk bindende planbestemmelser, og noen synliggjør at de har benyttet Klimaprofilene. Vi har en del påpekninger/innsigelser til mangelfulle ROS-vurderinger, men dette blir i all hovedsak fulgt opp av kommunene. Andre aspekter ved klimatilpasning, som naturbaserte løsninger, blir fulgt opp i liten grad. Vi har til de aller fleste planstrategier vi har hatt til uttalelse påpekt at de ikke har synliggjort om klimaendringer gir grunnlag for å oppheve eller lage nye planer.

Kommunenes arbeid med klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommuner og andre myndigheter i fylket integrerer klimahensyn (både utslippsreduksjoner og tilpasning til et klima i endring) på en systematisk måte i alle sine aktiviteter og oppgaver og samarbeider for å nå klima- og miljømålene.

Vi har rapportert på dette i eget notat til Miljødirektoratet 19.09.2024.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Den utfordrende sikkerhetspolitiske situasjonen legges til grunn i all vår aktivitet. Totalforsvarsarbeidet har førsteprioritet, og alt annet beredskapsarbeid tilpasses dette. Spesielt gjelder dette kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner. Totalforsvarsperspektivet benyttes i øvelser, tilsyn, plansaker etter plan- og bygningsloven, samt veiledning. Målet er å ha en generisk struktur som benyttes i alt beredskapsarbeid og krisehåndtering.

Vi arbeider systematisk og helhetlig med å tilpasse oss dette, og har i tråd med analyse av sikkerhetspolitisk krise og krig, vedlegg til FylkesROS (ref. oppdrag i tildelingsbrev) utarbeidet et felles, regionalt rammeverk for systematisk og helhetlig bygging av motstandskraft. Dette rammeverket bygger på NATOs 7 krav til motstandskraft.

Som en følge av den svært omskiftelige sikkerhetspolitiske situasjonen har vi i 2024 hatt spesielt fokus på:

- Kontinuitetsplaner og styrkedisponering
- ROS og overordnet beredskapsplan
- Kritisk infrastruktur og -samfunnsfunksjoner, eks. matforsyning
- Behovet for kunnskap og kompetanse om risikoområdet

Det er verd å nevne at vi nå anser FylkesROS-prosessen som en løpende analyseprosess. På grunn av den høye endringstakten både når det gjelder den sikkerhetspolitiske situasjonen og klimaendringene, er det ikke tilstrekkelig å lage en egen analyse hvert 4. år. Å ha oversikt over risiko i fylket krever kontinuerlig arbeid.

Det er arrangert to fysiske samlinger i 2024 med totalforsvarstema, og begge samlingene har hatt sikkerhetsgraderte tema. I tillegg arrangeres det ugraderte møter, felles med kommunene og FBR, på Teams en gang i måneden. Her tas dagsaktuelle problemstillinger opp. Denne møteserien fortsettes også i 2025.

Det bemerkes at utveksling av sikkerhetsgradert informasjon mellom statlige etater fortsatt er problematisk. Grunnen er både manglende fasiliteter, manglende utstyr og behov for å bedre delingsvilje og -evne. Kommunene bør også settes i stand til å håndtere gradert informasjon bedre enn de er i dag, og ha tilstrekkelig utstyr til dette.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

Statsforvalteren i Innlandet har i 2024 oppdatert fylkesROS-serien, inkludert oppfølgingsplan. Oppfølgingsplanen er videre koordinert med oppdatering av tiltaksplan til "Regional plan for samfunnstryggleik" vedtatt av Innlandet fylkeskommune i 2023. Sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt er håndtert i eget vedlegg, som også er oppdatert og verdivurdert. Dette er tilgjengelig på gradert plattform.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens egen beredskap og regionale samordningsansvar er oppdatert og legges til grunn i embetets arenaer og aktiviteter for det sivil-militære samarbeidet.

Prioriterte tiltak for å styrke totalforsvaret regionalt inngår i beredskapsplanleggingen.

Statsforvalteren har revidert beredskapsplanen med underliggende planer for krisekommunikasjon og tiltakskort. Planen er godkjent pr 16.01.2025.

Vi har for 2024 følgende å rapportere på egen beredskap::

- beredskapsplanen er forankret i embetsledelse, og alle enheter har fått egen opplæringspakke på dette
- vi har løpende beredskapsvakt på embetet
- gjennomført interne øvelser med totalforsvarsfokus for kriseledelsen og beredskapsvakter/stab
- fokusert på internt sikkerhetsarbeid. Kjernepersonell er klarert og vi har økt vår egen kompetanse

Arbeidet med å styrke totalforsvaret er intensivert. Arbeidet har nå førsteprioritet innen beredskap. Det er følgelig laget et såkalt totalforsvarssystem for Innlandet (TFSI) som tar utgangspunkt i NATOs 7 krav til motstandskraft. Det er utarbeidet analyse- og tiltaksprogrammer for disse. Dette arbeidet involverer Fylkesberedskapsrådet samt flere andre aktører, og er godt i gang.

Dette arbeidet danner en kjerne og grunnstruktur alt annet beredskapsarbeid knagges inn på. For eksempel er problemstillinger rundt kritisk infrastruktur nå med i alle kommuneøvelser. Totalforsvarsbehov og -betraktninger er også sentrale i plansaker som omfatter kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner. For eksempel gjelder dette ny mjøsbro og det planlagte Mjøssykehuset, der det ble understreket at Mjøssykehuset også er en kritisk samfunnsfunksjon i krig, og at byggeprosessene må planlegges iht det.

Styrket sivil-militære samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren legger til rette for styrket sivil-militært samarbeid regionalt, inkludert utvikling av det regionale vertslandstøttekonseptet

Å ha et godt sivilt-militært samarbeid regionalt fordrer et god samarbeid også mot nasjonale aktører som for eksempel FOH. Dette arbeidet er godt i gang, både når det gjelder kontakt mot FOH og sivil-militær helseberedskap. Vi har i 2024 deltatt i flere møter og samlinger om dette.

Det er avgjørende viktig både for totalforsvarssamarbeidet og et godt sivilt-militært samarbeid at informasjon deles, både på graderte og ugraderte plattformer. Fortsatt har Statsforvalterne ikke tilgang til militære planer og objekter selv om digitale løsninger for dette finnes hos alle Statsforvaltere. Det er kun godkjenning av tilgang til felles SharePoint-rom som kreves. I dialog med FOH er det nå håp om at tilganger kan gis i løpet av primo 2025.

Det er følgelig også avgjørende at Statsforvalterne har digitale løsninger og fasiliteter til å kunne snakke og digitalt utveksle sikkerhetsgradert informasjon. Det er fortsatt ikke satt av tilstrekkelig ressurser til dette fra DFD, eller nødvendige oppdrag og føringer for å få dette til.

Regionalt samarbeider statsforvalteren med flere militære avdelinger. Lokalisert i Innlandet er Cyberforsvaret (Jørstadmoen), Hæren (Rena og Elverum), Heimevernet (Elverum og Dombås) og Forsvarets personell- og vernepliktsenter (FPVS, Hamar). Det er jevnlig kontakt med disse, men kontakten med Forsvaret skjer hovedsaklig gjennom HV.

Statsforvalteren i Innlandet har fortsatt det gode samarbeidet med HV-05 og forsvarets baser i eget fylket. HV-05 har deltatt på kommune- og fylkesmøter og er en av partene i "regional totalforsvarsgruppe" som har utviklet felles rammeverk for arbeidet med totalforsvaret i Innlandet.

Vi opplever at vår kontakt med Forsvaret i Innlandet (militære anlegg) gjennom HV må videreutvikles for å sikre sivil/militært samarbeid.

I tillegg har vi for andre året bidratt inn i regional HV-øvelse, denne gangen kombinert med kommuneøvelser med samme bakteppe og utfordringsbilde som i militærøvelsen. Dette har gitt gode resultater.

Statsforvalteren har gjennomført kartlegging av helseberedskap i sikkerhetspolitisk krise og krig, i kommunesektoren og primærhelsetjenesten. Dette har

bidratt inn i Helse- og omsorgsdepartementets prosjekt om regional sivil-militær helseberedskapsplanlegging. Kartleggingen inngår som kunnskapsgrunnlag for arbeid med totalforsvarssyemet i Innlandet.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren legger til rette for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Statsforvalteren i Innlandet gjør løpende arbeid for å sikre at oversikt over sårbarheter knyttet til ressurs- og forsyningssituasjonen er tilstrekkelig. Kartlegging av kritisk infrastruktur og -samfunnsfunksjoner ("KIKS-kartleggingen") har gitt verdifull kunnskap om systemene disse ressurs- og forsyningssituasjonen finnes innenfor. Sårbarheten er analysert og kjent gjennom FylkesROS-serien, og følges opp i det videre arbeidet regionalt. Samtidig ser vi at mange av føringene og plattformene for påvirkning på forsyningssituasjonen gjøres nasjonalt, spesielt under NFD-paraplyen. Vi ser hen til utviklingen av NFDs nye samordningsrolle i vårt videre arbeid.

Innlandet fylkeskommune har igangsatt en pilot for matforsyning, og styrking av produksjonsleddene, og statsforvalteren deltar med kunnskapsgrunnlag og samordning i tillegg til å delta i prosjektgruppen.

Statsforvalteren har i 2024 brukt allerede innhentet data om kritiske brukere regionalt til en analyse for drivstoff-forsyning i henhold til oppdrag fra NFD.

Fylkesberedskapsrådet, med underliggende ressursbank og regional totalforsvarsgruppe, brukes aktivt for å diskutere kunnskap om sårbarheter og risikoer knyttet til ressurs- og forsyningssituasjonen..

3.1.2.5 Andre oppdrag

3.2.1.5.1 - Oppfølging av prioriterte læringspunkter etter øvelser og hendelser siste fem år: Embetet har deltatt på møte med DSB i mars 2024, og avventer eget møte med oppfølging fra DSB.

Identifiserte tiltak etter hendelser og øvelser er innarbeidet i virksomhetsplanen og følges opp på linje med øvrige oppdrag.

3.2.1.5.3 - Bistå NFD i arbeidet med drivstofforsyning: SFIN har gjennomført oppdrag med å samle inn data over prioriterte brukere av drivstoff, som ikke tidligere var meldt inn av kommunene. Disse ble lagt inn i kartsystemet fra GEONorge. I tillegg er drivstoffstasjoner i nærheten av disse prioriterte brukerne lokalisert og markert, og deretter merket prioritert for drivstoff ved drivstoffmangel.

3.2.1.5.5 - Bistå nettselskaper med innhenting av informasjon for planlegging og fordeling av energi: SFIN vil sammen med SFOS og SFVT lage en felles pilot for oppfølging av rasjoneringsplaner. Så langt har oppdraget hatt noe treg fremdrift i løpet av året, fordi både statsforvaltere og nettselskaper opplevde at ny veileder for kraftrasjoneringsforskriften fra NVE ga rom for usikkerhet og misforståelser og ville kunne forårsake store forskjeller i de ulike områdene. Det er gjennomført møter i samarbeid mellom SFOS, SFIN, KDSene i våre områder og NVE, noe som har ført til en bedre felles forståelse for forskrift og oppdraget, samt økte muligheter for at alle statsforvaltere og nettleverandører/KDSer vil løse oppdraget på tilnærmet lik måte. Oppdraget videreføres i 2025 i dialog med NVE, nettleverandører og KDSer.

3.2.1.5.6 - Bidra i planleggingen av Øvelse Digital 2025: Statsforvalteren har deltatt i oppstartsmøter for planlegging av øvelsen, og deltar med ressurser i undergrupper som fortsetter planleggingen i 2025.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Måloppnåelsen er bedre enn i 2024 for klagesaker innen for plan- og bygningslovens område. Andelen saker som er behandlet innen fristen har økt og den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned.

Arbeidet med innstramminger i utslippstillatelser i henhold til EU-direktivet skaper bevissthet hos industribedrifter og kommuner til å drive mer kontinuerlig arbeid med å redusere utslipp til de sårbare resipientene. Vi kom ikke i mål innen fristen med å oppdatere tillatelser når det gjelder STS-BREF (overflatebehandling med løsemidler) og WT-BREF (avfallsbehandling).

Vi ser at utviklingen går i riktig retning og at den innsatsen vi legger ned gir resultater. Vi har knappe ressurser på fagområdene som gjøre det krevende å nå målkravene. Det gjør oss sårbare for økning i antall saker og turn-over.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 115 byggesaker i 2024 – noe som er en nedgang fra året før (152). Vi behandlet i tillegg 10 saker som vi overtok fra Møre og Romsdal. Disse er utenfor statistikken. I år har det vært færre saker inn, antakelig som følge av lav aktivitet i fylket. 30 saker (26 %) ble gitt medhold.

Andel byggesaker behandlet innenfor tolvukersfristen har økt fra 78 % i 2023 til 84 % i 2024. Statistikken viser en forbedring i saksbehandlingstid; fra 71 dager i 2023 til 62 dager i 2024. Forbedringene skyldes at vi har jobbet jevnt og målrettet, og hatt ukentlige møter for drøfting og omfordeling. Saksmengden har også vært litt mindre - noe som har gitt bedre kontroll.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 16 %	84 %	115	97

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Halvparten av sakene som var gitt utsatt iverksetting ble avgjort innenfor 6 uker. For inneværende år har vi ambisjoner om å behandle *alle* saker tidsnok. Det gjelder både anmodningen om utsatt iverksetting, og den underliggende klagesaken. Det er viktig å fatte avgjørelse i slike saker raskt. Å nå målet fordrer at vi har god oversikt over sakene, og prioriterer dem så fort de kommer inn.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 50 %	50 %	4	2

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi hadde ingen saker om ekspropriasjon til behandling som førsteinstans i 2024.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi hadde ingen saker om ekspropriasjon til behandling som klageinstans i 2024.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

God fremdrift og kvalitet i regulering av utslipp etter forurensningsloven (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

God fremdrift og kvalitet i regulering av utslipp etter forurensningsloven, i tråd med skjerpede krav gjennom EØS-avtalen

Vi mener at effekten av arbeidet vårt med innstramminger i utslippstillatelser i henhold til EU-direktivet skaper bevissthet hos industribedrifter og kommuner til mer kontinuerlig arbeid med å redusere utslipp til de sårbare resipientene i Innlandet, og hvilken betydning dette har, ikke bare her i Innlandet, men også for arbeidet med å redde Oslofjorden. Vi er ikke helt i mål med å oppdatere tillatelser i henhold til frister når det gjelder STS-BREF (overflatebehandling med løsemidler) og WT-BREF (avfallsbehandling), status er nærmere beskrevet under. Utfordringene hos oss med å komme i mål, er og vil være nok saksbehandlingskapasitet til dette arbeidet.

Næringsmiddelindustri (FDM), frist 2023: Det er fem virksomheter i Innlandet som er omfattet. Fire anlegg fikk oppdaterte tillatelser innen fristen. Tre av disse anleggene har midlertidig unntak fra BAT-AEL. Det siste anlegget fikk oppdatert tillatelse i 2024. Også dette anlegget har midlertidig unntak fra BAT-AEL.

Slakterier og animalske biprodukter (SA), frist 2027: Det er to virksomheter i Innlandet som er omfattet. Begge virksomhetene har fått pålegg med frist

1. mars 2025 om å sende oss informasjon om virksomheten tilknyttet BAT-konklusjonene for at vi kan vurdere behovet for å oppdatere tillatelsene.

Overflatebehandling med løsemidler (STS), frist 2024:

Det er fem anlegg i Innlandet som er omfattet. Anleggene ble fulgt opp gjennom 2024, men pga. kort tid for hele prosessen har vi ikke lyktes med å ferdigstille tillatelsene innen utgangen av 2024. Det har vært behov for nærmere avklaringer underveis, samt at anleggene også har trengt tid for å kunne jobbe med avklaringene. Ingen av anleggene har tillatelse etter forurensningsloven fra tidligere.

Tre anlegg fikk forhåndsvarsel om utkast til tillatelse i slutten av november 2024. Vedtak om tillatelse for disse anleggene blir sendt ut i januar/februar 2025.

For de to resterende anleggene er det lagt opp til å få ut utkast til tillatelse i løpet av januar/februar 2025.

Trebaserte plater (WBP), frist 2019: Det er ett anlegg i Innlandet som er omfattet. Virksomheten fikk oppdatert tillatelse i 2019.

Avfallsbehandling (WF), frist 2022: Innlandet har 30 anlegg som er omfattet. Ett anlegg fikk oppdatert tillatelse i 2024. Det er nå 28 anlegg som har oppdaterte tillatelser. Vi forventer at alle anleggene har oppdaterte tillatelser i løpet av 2025.

Intensivt fjørfe – og svineavl (IRPP), frist 2021: Innlandet har ett anlegg som er omfattet. Dette anlegget fikk oppdatert tillatelse i 2022.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vi vurderer måloppnåelsen samlet sett til å være god. Vi jobber systematisk og målrettet i dialogen med kommunene. Gjennom dialog opparbeider vi gjensidig tillit som igjen er viktig i arbeidet med forbedringer. Vi oppfatter at det er knapphet på ressurser i en del av kommunene i Innlandet. Dette gjør landbruksforvaltninga i kommunene sårbar, særlig i mindre kommuner.

Gjennom risikoanalyser identifiserer vi områder for videre arbeid. Det er god sammenheng i arbeidet over år og det gir resultater som går i riktig retning. Statsforvalteren sin innsats medvirker tydelig til den positive utviklinga ved god måloppnåelse.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Vi har fokus på god internkontroll, både internt og hos kommunene. Det er utarbeidet rutinebeskrivelser og foretatt risikovurderinger av de fleste tilskuddsordninger. Disse blir kontinuerlig videreutviklet.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	6
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	2
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfellesskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	31
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	2
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	807933

Kontrollen som er gjennomført gjelder produksjonsårene 2021 og 2022. Det gjenstår kontroll av foretak med kombinert svineproduksjon og verpehøner for 2022. Et vedtak gjelder produksjonsåret 2020. Det er også fattet ett vedtak i januar 2025 for produksjonsårene 2021 og 2022 for et foretak med fjørfeproduksjon. Og det arbeides med vedtak i to saker til som gjelder året 2021.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	16
Saker funnet i orden	16
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll i hht. liste fra Landbruksdirektoratet om inntekt fra jordbruk og skogbruk

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Delvis	Ja	Erfarte risikopunkter kontrolleres som del av saksbehandling av hver søknad. Sikrer dermed at vedtak om tidligpensjon er i samsvar med regelverket. Rutinebeskrivelse under utarbeiding
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Kontroll ved søknadsbehandling bidrar til å oppdage feil og mangler.
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Sikrer riktig bruk av tilskuddet.
Stimuleringstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Søknadene sjekkes nøye i forbindelse med søknadsbehandlinga
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Ja	Opplysninger i alle søknader blir vurdert i saksbehandlingen
Erstatning etter offentlige pålegg	Nei	Ja	God effekt av kontroll av alle felt og vedlegg i søknadene.
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	God effekt av kontroll av alle felt og vedlegg i søknadene.
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Nei	Ja	God effekt av kontroll av alle felt og vedlegg i søknadene.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Ja, sikrer bedre kontroll med rentemiddelbruken
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	God effekt, følger standard uttrekk av av kontrollfelt
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Tilskudd kommer til riktig person
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger	Ikke aktuell	Nei	

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

Internkontrollsystemet omfatter ordningene der vi er førsteinstans og de ordningene der kommunene fatter vedtak.

I Statsforvalteren sine tiltak for å ivareta kontroll med kommunene inngår informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, fysiske og digitale møter med kommunene. Temabasert kartlegging i produksjonstilskudd ble gjennomført i 2024 med tema «Avkortinger for feilopplysninger.»

Internkontroll er også tema i alle forvaltningskontrollene, der vi etterspør skriftlige rutinebeskrivelser som kommunen har for ordningene som kontrolleres. Disse ordningene var i 2024 nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK), skogfondsordningen, utvalgte kulturlandskap (UKL), produksjonstilskudd (PT), regionalt miljøtilskudd (RMP), gardskart (AR5) og sjukdomsavløsning (SA). Vi ser også på etterlevelsen av kommunens rutiner.

I 2024 har Statsforvalteren gjennomført forvaltningskontroll i 13 kommuner, som utgjør 28 % av Innlandets 46 kommuner. Vi ser noe svakheter i saksbehandlingen, og det går særlig på synliggjøring av vurderinger og begrunnelse for vedtak. Dette kommer tydeligst fram i saker med påviste regelbrudd. RMP fremstår som en ordning som er vanskelig både for søker og saksbehandler. Vårt fokus må ligge på at det er riktig beløp som utbetales.

Likebehandling har betydelig fokus i kommunene og det blir ivaretatt. Vanlig jordbruksproduksjon har fått litt ekstra oppmerksomhet i 2023 og 2024. Vi ser noe ulik praksis mellom kommunene i vurderingen av vanlig jordbruksproduksjon.

Vi har utført forvaltningskontroll av alle våre kommuner som forvalter utvalgte kulturlandskap (7 stk.). Resultatene er stort sett gode på dette temaet. Det blir gjort mye godt faglig arbeid på feltet, men for de fleste områder er det utfordrende å få tiltak i hele bredden av forvaltningsmålene.

Kommunene arbeider individuelt med internkontroll i produksjonstilskudd, og flere har uttrykt ønske om maler å bruke.

For skogordninger går enkelte avvik igjen hos flere av kommunene som har hatt forvaltningskontroll. Dette gjelder spesielt manglende praktisering av forhåndsgodkjenning av kostnader til vegvedlikehold over 4 kr/m, som var et avvik i alle kommunene. Flere kommuner hadde gjennomført for få risikobaserte kontroller av tiltak som mottok utbetaling av NMSK-tilskudd eller skogfond. 3 av 4 kommuner hadde gitt tilskudd til vegprosjekter uten å skrive tilsagnsbrev. Manglende skriftlig delegering av budsjett-disponeringsmyndighet var også et vanlig avvik.

Vårt generelle inntrykk er at det er mange avvik knyttet til forvaltning av skogfond og NMSK-tilskudd til vegprosjekter. De fleste kommuner får lite mengdetrening i saksbehandling av vegprosjekter, dette gir økt risiko for saksbehandlingsfeil.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Engerdal	Gardskart (AR5), Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Funnet 4 avvik og 5 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Avvik er lukka.	Avslutta
Gjøvik	Gardskart (AR5), Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Funnet 9 avvik og 9 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Avvik er lukka.	Avslutta
Nordre Land	Gardskart (AR5), Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA. NMSK og skogfond.	Funnet 21 avvik og 13 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt. Avvik er lukka.	Avslutta
Søndre Land	Gardskart (AR5), Produksjonstilskott (PT), Regionalt miljøprogram (RMP) og sjukdomsavløsning SA.	Funnet 10 avvik og 9 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Våler	Utvalgte kulturlandskap, UKL	Funnet 1 avvik og 10 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Os	Utvalgte kulturlandskap, UKL	Ingen avvik og 3 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Ringsaker	Utvalgte kulturlandskap, UKL	Funnet 1 avvik og 4 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Vågå	Utvalgte kulturlandskap, UKL	Ingen avvik og 7 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Stor-Elvdal	Utvalgte kulturlandskap, UKL	Ingen avvik og 4 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Gran	Utvalgte kulturlandskap, UKL	Funnet 1 avvik og 3 merknader. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	
Dovre og Lesja	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak (NMSK) og skogfond	Funnet 4 avvik og 1 merknad. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	Kommunen jobber med å lukke avvikene.
Stor-Elvdal	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak (NMSK) og skogfond	Funnet 5 avvik og 1 merknad. Fullført forvaltningskontroll og rapport er sendt.	Kommunen jobber med å lukke avvikene.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	8	28 %	13	46

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Det er utarbeidet rutinebeskrivelse og gjort en risikovurdering av denne oppgaven, og vi mener dette ivaretar kravet til gode rutiner for tildeling og fjerning av brukertilganger til systemene.

Kontroll med tilgangene til Ldires fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Tilganger blir gitt ved at vi mottar en epost fra leder i kommunen. Disse blir arkivert i Elements. Vi spør da samtidig om noen har sluttet og skal slettes. Kontroll av brukertilganger gjennomføres i februar/mars hvert år. Det sendes da en liste over tilganger via epost til alle kommuner. Kommunene gjennomgår og kontrollerer listene og gir tilbakemelding. Det skjer at kommunene ikke gir tilbakemelding når noen har sluttet eller gått over i annen stilling, så da fanges dette opp i den årlige kontrollen.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Kontroll av brukertilganger gjennomføres i februar/mars hvert år. Det sjekkes også om noen har sluttet når kommunene ber om tilgang til nyansatte.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Årsaken til avvikene vi har hatt er manglende tilbakemelding fra kommunene om ansatte som har sluttet eller endret arbeidsoppgaver. Vi har ikke registrert at det har forekommet misbruk ifb med at tilganger ikke har blitt slettet.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har rutiner som sikrer at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Vi har hatt flere webinarer de siste åra der vanlig jordbruksproduksjon har vært tema. Vi hadde fagmøte om sau og webinar om ammekuproduksjon i 2022. Vanlig jordbruksproduksjon var også tema på forvaltningskontrollene i 2023 og 2024. Vi gir også løpende veiledning overfor kommunene. Vi gjennomførte temabasert kartlegging i 2022.

Det er mangelfull vurdering og oppfølging i enkelte kommuner, spesielt for sau og ammegeit. I over halvparten av tilfellene med låg avdrått på sau i 2024 antar vi at kommunen ikke har vurdert dette opp mot forskriftens § 2 siden det ikke er lagt inn noen kommentar i eStil-PT som viser om kommunen har vurdert dette.

75 foretak med sau hadde ikke levert lammeslakt i 2024, 62 av disse foretakene fikk likevel PT til sau. Av 201 foretak med låge slaktevekter lam eller lågt antall lammeslakt per søye fikk 190 foretak PT til sau. Ca. 90 % av foretak med låg avdrått fikk innvilget PT til sau. 34 av 46 kommuner har ikke avslått noen søknader med låg avdrått på sau. 50 foretak med ammegeit hadde ikke levert kjøslakt, av disse fikk 29 foretak likevel PT til ammegeit.

Noen kommuner avslår ingen søknader etter § 2 ved låg avdrått/leveranser. Noen kommuner har avslått PT til alle foretak med låge leveranser.

Vanlig jordbruksproduksjon i mjølkeproduksjon på ku og geit blir vurdert. I omlag halvparten av sakene er forklaringa/vurderingene relativt bra, mens det i halvparten av sakene gjøres dårlige vurderinger.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vanleg jordbruksproduksjon har vært tema for forvaltningskontrollene i 2023 og 2024. Tema på flere møter med kommunene de siste åra
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Det er mangelfull vurdering og oppfølging i en relativt stor andel av kommuner. Hvis det ikke kommer opp varsel i søknaden blir § 2 ofte ikke vurdert. En del kommuner gjør imidlertid gode vurderinger

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Noen saker er unntaksvis godt vurdert av kommunene, mens vurderingene i en relativt stor andel av sakene er mangelfulle. Kommunene gjør ingen konkret vurdering av om vilkår i § 2 er oppfylt.

SF har hatt oppfølging av disse sakene som tema på møter med og webinarer for kommunene de siste åra, vi gir løpende veiledning på forespørsler fra kommunene og har sendt over eksempler på saker som er behandlet hos SF eller Ldir.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Antall klagesaker innen helse, omsorg og sosial har økt siste året, og de fleste vedtak stadfestes. Det er veldig få klager på rettigheter innen somatikken, noe som kan peke på at de fleste får oppfylt sine rettigheter, muligens med lang ventetid. Innen barnevern har antall klager fra barn gått noe ned, og flere klager får medhold. Barna involveres i stor grad i klagesaksbehandlingen. Vi ser en tendens til større forventninger i befolkningen til at deres rettigheter blir ivaretatt, og til at de benytter seg av klageretten. Samtidig omhandler mange av henvendelsene konflikter eller kommunikasjonsutfordringer, snarere enn lovbrudd, og disse er det ofte hensiktsmessig at kommunene selv forsøker å løse og lære av. Vi ser også en økende tendens til at medias søkelys rettes mot feil som begås i tjenestene og at ansatte utsettes for kritikk gjennom sosiale medier. Oppsummert opplever vi at befolkningen i Innlandet får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester i høy grad og utviklingen går i riktig retning. Befolkningens tillit til tjenestene er vanskelig å vurdere ut fra antall klager og kan betraktes som varierende.

Gjennom høy måloppnåelse på antall tilsyn og saksbehandlingstider bidrar vi til høyere grad av tillit til tjenestene. Høy stadfestelsesgrad på rettighetsklager viser at befolkningen får sine rettigheter oppfylt. Tillit til vår saksbehandling gir også overslag til tillit til tjenestene. Tilsyn som peker på forbedringsområder og bidrar til læring gir økt tillit til tjenestene. Vi kan bli enda bedre på å informere befolkningen om resultat av oppfølging av tilsyn gjennom gode kommunikasjons tiltak.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Det har gjennom flere år iverksatt flere tiltak for å få til flest mulig samtaler, med god kvalitet, under tilsynsbesøk på barnevernsinstitusjoner i innlandet. Disse ble videreført i 2024. Vi har blant annet lagt stor vekt på at barna skal få god informasjon i forbindelse med våre tilsynsbesøk. Dette har vi gjort gjennom å sende egne varselbrev i forkant av tilsynet med bilde av tilsynsførerne som kommer på besøk. I tillegg har vi laget film med informasjon om tilsynet, og introduksjonsfilmer med alle ansatte som utfører tilsyn på barnevernsinstitusjoner.

Vi har videre gode erfaringer med å ha faste tilsynsførere på institusjonene, slik at barna kjenner de som kommer på besøk fra Statsforvalteren. Samarbeidet og dialog med institusjonene er god, og de bidrar med å gi barna informasjon om tilsynet.

Vi drar på tilsynsbesøk når barna er hjemme, fortrinnsvis om ettermiddagen og kvelden. Under tilsynet får barna utdelt et visittkort fra tilsynsførerne, med bilde og en QR-kode som er linket opp til Statsforvalteren sin nettside. Visittkort blir lagt igjen til de som ikke er til stede, i tillegg til at de får tilbud om å bli oppringt i etterkant. Det medførte at vi fikk tilbudt de aller fleste barn en samtale.

Statistikken for 2024 viser at vi fikk utført tilsynssamtaler med 58 % av barna, som er et høyt tall sammenliknet med det nasjonale. Samlet vurderer vi derfor at Statsforvalteren i Innlandet har lagt godt til rette for at barn på barnevernsinstitusjon får uttale seg.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	5 %	85 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	2 %	82 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	15 %	95 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Vi har ikke hatt saker i metode 4 i 2024

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	0 %	80 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Kommentar til tabellen nedenfor, med målkrav knyttet til tilsynsmetode 5: SFIN har hatt en sak med tilsynsmetode 5. Vi åpnet saken i 2023 men avsluttet den ikke før i 2024. Derfor ble det avvik på behandlingsmåte 5 begge årene ettersom vi verken behandlet den innen 5 mnd i 2023 eller i 2024. Dette er den eneste 5-saken vi har hatt etter at de nye tilsynsmetodene ble innført. I tillegg til utfordring med å få inn etterspurt dokumentasjon fra Nav-kontoret, skjedde det mye underveis i saken som krevde mer oppfølging fra oss. Saken ble avsluttet i mars 2024.

SFIN har hatt betydelig fokus på arbeidet med tilsynssaker. Vi har etablert gode strukturer for å fange opp og håndtere problemstillinger og risiko for svikt gjennom tilsynsrollen. Vi har også stor oppmerksomhet på at tilsynsressursene må anvendes slik at effekt av tilsyn fører til styrket kvalitet i de sosiale tjenestene. Vi har avsluttet 19 tilsynssaker i 2024. Arbeidet med tilsynssaker utføres i tråd med veileder for tilsynssaker og differensiering mellom de 5 behandlingsmåtene som fremgår av Helsetilsynets veiledning.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	-50 %	0 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

ingen avvik

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	8 %	98 %
Helse/omsorg	90 %	2 %	92 %

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Målet er nådd.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	9 %	99 %

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

I 2024 behandlet Statsforvalteren i Innlandet 30 klager som gjaldt tvang og begrensninger i barnevernsinstitusjoner og 1 klage fra barn på omsorgssenter. Av disse ble 77 % behandlet innen fristen på en måned.

Statsforvalteren prioriterer å behandle klager fra ungdom som bor på barnevernsinstitusjon og omsorgssenter høyt. Vi opplever imidlertid at flere saker er komplekse, og krever ytterligere informasjonsinnhenting. Vi ser spesielt at klager som gjelder utøving av fysisk tvang og begrensninger i medhold av omsorgsansvaret er komplekse. Vi har i år i større grad prioritert å ta kontakt med ungdommene i forbindelse med klagesaksbehandlingen. I alvorlige klagesaker har vi også reist ut til institusjonen for å ha en fysisk samtale med barnet. Dette kan ha medført lenger saksbehandlingstid i enkelte saker.

Det gjøres alltid en avveining mellom hensynet til å behandle sakene raskt, opp mot behovet for en grundigere behandling. De pågående begrensningene prioriteres og behandles raskt.

Statsforvalteren har allerede innført flere tiltak for å korte ned saksbehandlingstiden i klager fra ungdom på institusjon. Vi har blant annet konkretisert overfor institusjonene hvilken informasjon vi har behov for, slik at institusjonen kan sende dette så raskt som mulig.

Av 31 behandlede klager, ble det gitt helt eller delvis medhold i 12 klagesaker. Dette er en økning fra i fjor, der det ble gitt medhold i fire av totalt 44 klagesaker. Vi ser at antall klager har gått ned fra i fjor. Til tross for en nedgang, anses antallet som adekvat, og vi har ikke spesiell grunn til å tro at antallet burde vært høyere. Statsforvalteren fortsetter likevel å minne om at institusjonene alltid skal informere om klageadgang, og informerer også om dette i tilsynssamtaler med alle barn.

Ellers har vi forholdsvis tett oppfølging med institusjonene, har åpen og god dialog og utfører alle tilsynsbesøk. Vi gjennomfører også barnesamtaler med 58 % av beboerne under institusjonstilsynene.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 13 %	77 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøvd og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Det utarbeides en plan tidlig i året som inneholder oversikt over nye vedtak og vedtak vi vil følge opp etter en konkret risikovurdering. Planen er fulgt opp og gjennomført.

Resultatmål SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 275 poeng

Målet er nådd.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
275	4	279

Resultatmål SFIN og SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.6.2 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 65 poeng

Et tilsyn avlyst. Gjennomføres i 2026.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	- 11	54

*Et tilsyn ble utsatt til 2026. Ikke erstattet med nytt tilsyn.***Resultatmål SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.7.2 i TB)****Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 90 poeng

Vi har krav om 90 tilsynspoeng, men dette er ikke innfridd. I tråd med Helsetilsynets prioriteringsliste, har vi prioritert rettighetsklager og tilsynssaker foran planlagte tilsyn. Som følge av dette, har vi innfridd kravet til rettighetsklager og har god ivaretagelse av tilsynssaker, men har ikke oppnådd målkravet for planlagt tilsyn.

Vi har i 2024 hatt et veldig høyt antall rettighetsklager etter sosialtjenesteloven, når vi ser dette opp mot befolkningsgrunnlaget og sammenlignet med øvrige embeter. Vi anser likevel at området for årets landsomfattende tilsyn, økonomisk rådgivning, er ivare tatt gjennom øvrig aktivitet mot Nav-kontorene, for eksempel opplærings- og veiledningsaktivitet.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
90	- 51	39

3.1.3.4 Andre oppdrag

Internkontrollen er en integrert del av det vi ser på ved tilsyn og kontroll i kommunene og tilknyttet opplæring til tjenestene. Internt tilsynsforum er vår arena der alle tilsyn og kontroller vi gjennomfører blir koordinert.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Heller ikke i 2024 nådde vi målkravet for opprettelse av vergemål. Det var et krevende år for vergemålsenheten. Flere ansatte sluttet, inkludert nytilsatt leder. Vi rekrutterte tre nye medarbeidere. Videre ble det rekruttert ny leder internt fra annen enhet i embetet, som skal fungere som leder av vergemålsenheten inntil videre. Mye tid og kapasitet har dermed også dette året gått med til ansettelse og opplæring. En stilling står foreløpig ubesatt. Dette for å gi handlingsrom for overtidsbruk, sommervikarer for blant annet gjennomføring av den årlige kontrollen av vergeregnskapene mv.

Det var først i oktober at vi nådde kravet om å behandle 80% av søknadene om opprettelse av vergemål innen 90 dager. Målkravet for behandling av klagesaker ble imidlertid nådd. Søknader om stadfestelse av ikrafttredelse av fremtidsfullmakter, søknader om bruk av kapital samt søknader om godtgjørelse og utgiftsdekning fra vergene er behandlet innen akseptable frister. Vi har også hatt god oversikt over sakene der personen som har verge, har ønsket å avslutte vergemålet. Vi har etter hvert fått relativt kort saksbehandlingstid på de sistnevnte sakene. Det ble gjennomført et høyt antall samtaler med de det var søkt vergemål for. Vi har også dette året lagt vekt på at vergene gjennomfører e-læringskurs i forbindelse med oppstart av vergeoppdraget. Dette har gitt gode resultater, med 886 gjennomførte kurs. Kontrollen med vergeregnskapene ble utført og ferdigstilt innen fristen.

Saksbehandlingstiden for flere av de øvrige sakene, særlige bytte av verge, søknader om statsforvalterens godkjenning til ulike disposisjoner, samt skiftesaker, har imidlertid vært for lang. Det har også vært utfordrende å være tilstrekkelig tilgjengelig og håndtere ulike type henvendelser som gjelder

mer generelle spørsmål, herunder råd og veiledning. Tilsyn med verger har heller ikke dette året latt seg prioritere.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Totalt for 2024 er 55% av sakene behandlet innen 90 dager. I oktober behandlet vi 86% av sakene innen fristen, og i desember 79% av sakene. At vi ikke klarte målkravet i foregående måneder, skyldes ressursmangel som beskrevet ovenfor.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
55 %	80 %	- 25 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Totalt for 2024 er 82 % av sakene registrert som behandlet innen fristen på 60 dager.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
82 %	80 %	2 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Embetet mottok et uttrekk på 436 vergeregnskap for kontroll. Fristen ble overholdt for gjennomgang av alle regnskapene. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra revisor.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Statsforvalteren la stor vekt på å gjennomføre samtaler med personer det var søkt vergemål for, før avgjørelse i saken ble truffet. Styringsverktøyet PowerBI bekrefter også et relativt høyt antall slike samtaler gjennomført. Vi fortsetter å ha fokus på gjennomføring av slike samtaler for å innhente personens synspunkter, ønsker og vilje. Også i øvrige enkeltsaker forsøker vi å kartlegge vergehavers vilje så langt det er mulig.

Ved rekruttering, opplæring, veiledning og tilsyn av verger legger vi stor vekt på å understreke at vergemålet er frivillig. Videre blir vergehavers selvbestemmelsesrett understreket, herunder at vergene skal rådføre seg med vergehaver å søke å kartlegge vergehavers synspunkter og behov.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og flere verger har gjennomført e-læringskurs.

Vi legger stor vekt på å informere nye verger om vergens rolle og viktigheten av vergehavers selvbestemmelsesrett. Vi gjennomførte dette året også kurs for de faste vergene, to kurs vår og ett kurs høst 2024. Det var god oppslutning. Et av temaene på vårens kurs var vergens rolle i straffesaker, særlig om støtteordninger og ytelser i NAV. På høstens kurs var blant annet vergens rolle i saker etter helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 om bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming, tema.

Alle nye verger blir bedt om å ta introduksjonskurset og øvrige e-læringskursene for verger på vergemal.no. Dette gjøres i samtalen med den

enkelte verge, og i våre vedtak om oppnevning av vergen.

Vi ser at antallet gjennomførte kurs blant vergene i Innlandet var relativt høyt i 2024.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Saker hvor vergehavere ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Vi har hatt god oversikt over saker der vergehaver har meldt inn at han eller hun ikke lenger ønsker å ha verge. Gjennom året har saksbehandlingstiden bedret seg betraktelig, og mot slutten av året var saksbehandlingstiden på om lag en måned.

Midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 3.3.2.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Vedtak om midlertidig fratakelse av rettslig handleevne er straks bragt inn for tingretten.

Statsforvalteren har i 2024 ikke hatt saker der det er blitt truffet vedtak om midlertidig fratakelse av rettslig handleevne. Vi har imidlertid hatt saker til vurdering av dette. I november 2023 oversendte vi stevning til tingretten i løpet av 14 dager etter at vedtaket om midlertidig fratakelse av rettslig handleevne ble truffet.

3.1.3.7 Barnehogemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

For å bidra til å øke forståelsen, formidlingen av etterlevelsen av regelverket i sektor, har vi i 2024 gjennomført flere tiltak. Basert på vår kunnskap om tilstand i sektor, både via henvendelser, saksbehandling og vår ROS, har vi kunne følge opp våre barnehager og skoler med ulike virkemidler. Vi har jobbet aktivt med å ta i bruk revidert Metodehåndbok i vårt arbeid i 2024.

Gjennom dialog med kommunene ser vi at det er ulik kompetanse når det kommer til regelverksetterlevelse. Dette gjelder både forståelse og kjennskap til særlovgivningen, men også til forvaltningsloven. Gjennom dialogmøter om ulike tema fra lovverket bidrar vi til at kommunene forstår, formidler og etterlever regelverket.

For å styrke forståelsen, formidlingen og regelverksetterlevelsen i sektor har vi i 2024 gjennomført flere veilednings- og tilsynsaktiviteter. Dette har vi gjort gjennom skoleeier- og barnehogemyndighetssamling, regionale samlinger, dialogmøter, webinarer og fysiske og digitale veiledningsmøter med barnehogemyndighet, skoleeiere og kommuner. Vi erfarer at disse veiledningsaktivitetene bidrar til økt forståelse for regelverket, som igjen fører til bedre regelverksetterlevelse i sektor.

Vi har en utstrakt veiledning av kommuner gjennom året og vi opplever økt antall henvendelser fra kommunene på faglige problemstillinger i etterkant av regionale samlinger og det gir oss bedre mulighet til å veilede på regelverket og sikre etterlevelse. Vi får henvendelser fra alle nivå, og veileder etter hvem som henvender seg og hva slags type sak henvendelsen gjelder.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehogemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere.

Vår kunnskap om regelverksetterlevelsen i sektor skaffe vi oss gjennom bruk av ulike kilder. Dette er bl.a. statistikk som GSI, Elevundersøkelsen og BASIL, henvendelser vi får gjennom året, generell saksbehandling, klagesaker og media. Vår generelle kjennskap til kommunene inngår også i vårt kunnskapsgrunnlag. Informasjon fra tidligere tilsyn samt forvaltningsrevisjoner er også aktuelle kilder. Videre fører vi også systematiske oversikter over saker og henvendelser. Disse gir oss en god oversikt over hvilke henvendelser og saker som kommer inn.

Disse kildene blir systematisert i våre interne ROS-analyser, og er med på å danne et bilde av sektor. Dette bruker vi aktivt i valget mellom veiledning og tilsyn. I 2024 har vi også hatt et utviklingsarbeid knyttet til registrering og oppfølging av løpende risikovurderinger gjennom året. Dette har ført til at vi i større grad har benyttet oss av kommunelovens § 30-3 for å innhente informasjon. Ut ifra informasjonen som vi allerede hadde, sett opp imot informasjonen som vi mottok, ga oss et grunnlag for å kunne velge mellom virkemidlene veiledning eller tilsyn. Informasjonen kunne også inngå i den mer langsiktige ROS eller at vi tok informasjonen til etterretning uten videre oppfølging.

Valg av virkemiddel vil være et resultat av vår vurdering av risikoen og konsekvensene av mulige regelverksbrudd. Tilsynsaktiviteter, som § 30-3, benytter vi når vi har behov for mer kunnskap om regelverksetterlevelsen på spesifikke områder/temaer.

Høyere risiko og konsekvens kan trekke i retning av tilsyn som virkemiddel. Der vi ser lavere risiko, kan veiledning være et egnet virkemiddel.

Når det gjelder tilsyn og tilsynsaktiviteter, erfarer vi at dette i stor grad fører til endring av praksis. Hvis vi gjennom tilsyn oppdager brudd på regelverket, pålegger vi kommunen å rette, slik at regelverket blir fulgt. I flere av tilsynene vi gjennomførte har vi fått tilbakemeldinger fra kommunene om at tilsynsprosessen har vært lærende, og har bidratt til endring av praksis. Flere av våre tilsyn blir fulgt opp med mulighet for veiledning både i rettesfasen og i etterkant av at tilsynet er lukket.

I flere tilfeller erfarer vi at veiledning er et viktig virkemiddel for å øke regelverksetterlevelsen. Veiledning som virkemiddel er målrettet og konkret, og kan raskt føre til endring av praksis, da spesielt innenfor saksbehandling eller spesifikk forståelse av regelverket. Mer generell veiledning, slik vi gir på samlinger, er med på å bidra til økt forståelse i sektor, slik at regelverksetterlevelsen styrkes.

Vi benytter oss av ulike former for veiledning, basert på behov vi avdekker og forespørslar fra sektor. Veiledning gis både på et overordnet nivå og ned på den enkelte kommune/skole/barnehage. Med overordnet veiledning, f.eks gjennom regionale samlinger eller skole og barnehagemyndighetssamlinger, har vi mulighet til å nå ut til mange med informasjon om regelverket. På denne måten sikrer vi at flere mottar informasjonen, og vi inviterer til og prioriterer dialog med sektor på slike samlinger, slik at det er muligheter for oppklaring. Vi opplever at det er stor etterspørsel fra sektor om veiledning, både en-til-en, men også i form av samlinger som handler om regelverket. Dersom vi ser at det er behov for veiledning på særskilte områder tar vi også initiativ til å veilede på ulike temaer, f.eks gjennom webinar.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Risikobildet i starten av året baserer seg på en systematisk sammenstilling og ROS-analyse av sektor. I dette arbeidet benytter vi flere ulike kilder for å få en oversikt over risikobildet: tall fra GSI, BASIL, Elevundersøkelsen og henvendelsene vi har fått. Risikobildet baserer seg både på utvikling over tid, og på nåværende tidspunkt. Dette arbeidet ligger til grunn for det planlagte arbeidet for veilednings og tilsynsaktiviteter i løpet av året. Gjennom året, får vi også kunnskap om risikoområder som må følges opp.

I 2024 har vi i større grad benyttet oss av § 30-3 for å få mer informasjon om tilstand i sektor. Dette har vært en treffsikker og effektiv måte å øke regeletterlevelsen og håndtere risiko i sektor. I 2024 har vi sendt ut syv § 30-3-brev til kommunene, hvor vi har bedt om redegjørelse eller innhenting av informasjon. Basert på det vi mottok fra kommunene valgte vi i noen tilfeller å gå videre med tilsyn, mens vi i andre tilfeller fulgte opp kommunene med veiledning.

På flere områder har vi også benyttet oss av veiledning for å håndtere risiko. På noen områder har vi oppdaget feil regelverksforståelse, og vi har da veiledet kommunene direkte innenfor området det gjelder. På andre områder, har vi opplevd usikkerhet knyttet til regelverksforståelse hos flere. Vi har da løftet og klargjort regelverket f.eks via webinar eller som informasjonsskriv vi har sendt ut til kommunene. Med innføringen av ny opplæringslov var det også noe usikkerhet knyttet til hva endringene ville bety i praksis. Gjennom regionale samlinger vi har gjennomført har vi veiledet om hva disse endringene betyr, og slik sett imøtekommet usikkerheten knyttet til dette.

For restrisikoen, og risikobildet ved slutten av året, har vi en oppsummering av hva vi har gjort, og hvordan vi opplever at aktivitetene har fungert. Dersom vi ser at det er områder det fortsatt er risiko knyttet til, tar vi med oss dette i planleggingen av neste års aktiviteter, med mindre risikoen er av en slik karakter at det kreves umiddelbar handling.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Veiledning på telefon og e-post

Et tiltak for å heve kompetansen hos skoleeiere og skoleledere på hva som gir et trygt og godt skolemiljø, er veiledning på telefon og e-post. Da vi er førsteinstans i denne type saker, er vi opptatt av at denne veiledningen blir generell. Våre saksbehandlere opplever å få mange henvendelser fra både kommuner og skoleledere som ønsker veiledning om skolemiljø på denne måten, og vi tilstreber å være tilgjengelig for slik type veiledning. Vi erfarer å få positive tilbakemeldinger etter slik veiledning.

Webinar fra Udir til sektor

I forbindelse med innføringen av ny opplæringslov og endringene i kapittel 12, hadde vi et eget webinar for skoleeiere med tema skolemiljø i ny opplæringslov. Hensikten var å styrke forståelsen av regelverket og sikre en enhetlig praksis og tolkning. Webinaret inkluderte dialog med skoleeierne underveis. Det inngikk i en rekke på tre webinarer, som ble avsluttet med et digitalt møte der skoleeierne kunne stille spørsmål om alle temaene i den nye loven. Tilbakemeldingen fra deltakerne var at webinaret var informativt og godt, og at innholdet skulle videreformidles til skolelederne. Vi så også at

dette ble en nyttig inngang til regionale samlinger der temaet var ny opplæringslov.

Sju regionale samlinger

I forbindelse med innføring av ny opplæringslov, har vi høsten 2024 gjennomført sju regionale samlinger, der ett av temaene var skolemiljø og endringene i kapittel 12 i opplæringsloven. Samlingene skulle bidra til å styrke forståelsen av regelverket, og sikre en enhetlig praksis og tolkning i kommunen og på skolen. Målgruppen for samlingene var skoleeiere, skoleledere, ressurspersoner og PPT. Gjennom vårt arbeid med håndhevingsordningen og gjennomførte tilsyn, har vi observert betydelige variasjoner i kompetansen knyttet til arbeidet med å sikre et trygt og godt skolemiljø. Disse forskjellene finnes både mellom skoler i samme kommune og mellom ulike kommuner. Våre funn viser et stort behov for veiledning og kompetanseheving knyttet til aktivitetsplikten. På bakgrunn av dette valgte vi å inkludere veiledning om disse temaene i våre samlinger.

Noen av de gjentakende funnene som gjelder skolens og kommunens arbeid med aktivitetsplikten er:

- Skolene har en høy terskel for hva de definerer som en skolemiljøsak, noe som fører til at saker ikke håndteres tidlig nok.
- Når saker ikke anerkjennes som skolemiljøsaker, får de utvikle seg over tid og blir mer komplekse for den enkelte elev.
- Undersøkelser i de ulike sakene settes i gang for sent og tilpasses ikke alltid den spesifikke saken.
- Det er uklarheter rundt hvilke undersøkelser som skal gjennomføres, samt hvem som har ansvar for gjennomføring og oppfølging.
- Tiltak utarbeides uten en tydelig forankring i analysen av de gjennomførte undersøkelsene.
- Dokumentasjonen varierer i kvalitet, og manglende systematisk dokumentasjon svekker oppfølgingen av sakene.
- Aktivitetsplaner avsluttes for raskt. Skolene har en oppfatning om at det er negativt for dem å ha flere elever med aktivitetsplan.

Samlingene var preget av dialog med faglig fokus, engasjement og erfaringsdeling. Deltakerne ga uttrykk for at dette var gode samlinger som både var oppklarende om det nye regelverket og også for skolens arbeid med aktivitetsplikten.

Erfaringsmessig ser vi at samarbeidet mellom skoler, kommuner og Statsforvalteren i håndhevingsordningen kan være utfordrende. Dette erfarte vi også under disse samlingene. Skolemiljø var det temaet som vakte mest engasjement fra deltakerne. Våre erfaringer viser at enkelte skoler og kommuner opplever Statsforvalterens rolle som kontrollorientert, noe som skaper avstand. Skoler og kommuner gir også uttrykk for at krav til dokumentasjon og systematikk overstiger deres kapasitet, noe som gir press og usikkerhet. Mange etterlyser mer dialog og veiledning for en felles forståelse av regelverket og bedre samhandling. Med bakgrunn i dette så vi det også som viktig å bruke denne samlingen til å bygge gode relasjoner ut mot skoler og kommuner. Vi ser at dette er et område der vi har et potensiale for forbedring, og at dette er noe vi arbeider målrettet med. Etter samlingen fikk deltakerne tilsendt materialet som ble brukt, slik at de aktivt kunne anvende det i sitt arbeid med å formidle det faglige innholdet og sikre forståelse og etterlevelse av regelverket.

Prioritering av saksbehandling etter håndhevingsordningen har medført at vi har vært nødt til å skalere noe ned våre forebyggende aktiviteter som kan bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Utgangspunktet for året 2025 i lys av de prioriteringene som vi la til grunn i 2024 og de resultatene som vi har oppnådd, legger grunnlaget for at vi skal dreie mer av vår oppmerksomhet inn mot aktiviteter som skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Samling for skoleeiere og barnehagemyndigheter i Innlandet

Vi gjennomførte en barnehage- og skoleeiersamling i september 2024. Skolemiljøgruppa hos oss hadde et innlegg om arbeidet med trygt og godt skolemiljø. Innlegget var et kort faglig innlegg der vi belyste utfordringer i skolens arbeid med skolemiljøsaker. Vi understreket hvor viktig det er at skolen iverksetter aktivitetsplikten umiddelbart når det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, da slike saker er tidssensitive. De ansatte som arbeider nærmest eleven, må involveres sammen med skolens ledelse for å sikre en helhetlig oppfølging. Det er essensielt å ha en felles forståelse av hva det betyr at en elev ikke opplever trygghet og trivsel. Aktivitetsplikten og kapittel 12 i opplæringsloven kan sees som et viktig verktøy for å sikre at alle elever har et trygt og godt skolemiljø. Økten som omhandlet skolemiljø inneholdt også gruppeoppgaver der deltakerne drøftet caser fra skolehverdagen. Tilbakemeldingene fra flere av deltakerne var at dette var veldig rettet mot arbeidet med enkeltsaker, og at de på skoleledernivå ikke deltok i dette arbeidet ute i praksis. Andre mente derimot at det var nyttig gruppearbeid. Vi mener det er nødvendig at skoleeiere skal kunne støtte skolene, sikre riktig etterlevelse av regelverket, fremme enhetlig praksis og bidra til at alle elever opplever en trygg, inkluderende og god skolehverdag, i dette arbeidet er det viktig at de har kompetanse og kjennskap til konkret arbeid innen skolemiljø og aktivitetsplikten. Det ble oppfordret til at innlegget vårt med tilhørende oppgaver er noe skoleeier bør videreformidle, og bruke sammen med sine skoleledere.

På samlingen holdt Marit Uthus, førsteamanuensis i spesialpedagogikk ved Institutt for lærerutdanning ved NTNU, et foredrag om temaet inkludering. Tittelen på foredraget var «Inkluderings balansekunst», og Uthus tok for seg det å navigere og finne balansen mellom å fokusere på det individuelle og å ha en ren fellesskapstankegang. Denne «balansekunsten» er en utfordring for skoler og kommuner, både i skolemiljøsaker og ellers i skolehverdagen. Vi fikk flere svært gode tilbakemeldinger på foredraget i etterkant av samlingen.

Veiledning til to enkeltkommuner

Vi har i 2024 hatt veiledningsmøter med to enkeltkommuner for å bidra til at skolene i kommunen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Kommunene fikk veiledning ut fra en ROS-vurdering av kompetansebehovet. I ROS-vurderingen har vi både sett på håndhevingssaker, andre

tilbakemeldinger fra foreldre og egne erfaringer gjennom tilsyn og dialog direkte med kommunene. Vi rettet veiledningen mot skoleledernivå (rektor og avdelingsledere). Vi veiledet konkret om aktivitetsplikten og de enkelte delpliktene, og hvordan skolene kan jobbe med en skolemiljøsak i praksis. Veiledningen ble godt mottatt, og det var god dialog om ulike problemstillinger. Det er vanskelig å si noe om effekten av dette isolerte tiltaket og på kort sikt. Tiltaket må ses i sammenheng med andre tiltak mot kommunene, og vi forventer en effekt av samlede tiltak på noe lenger sikt.

Oppdaterte animasjonsfilmer om skolemiljø og håndhevsingsordningen

Vi har oppdatert og tilpasset våre to animasjonsfilmer, «Retten til et trygt og godt skolemiljø» og «Statsforvalterens saksbehandling i skolemiljø saker», til den nye loven og den justerte håndhevsingsordningen. Filmene ble relansert til skolestart høsten 2024. Målgruppen for filmene er elever, foreldre, skoler og skoleeiere. Vår erfaring er at filmene blir brukt i ulike fora som blant annet klassens time, personalgrupper og foreldremøter, og dermed er spredningseffekten større enn selve visningstallene. De oppdaterte filmene har høye visningstall, henholdsvis 1299 og 515 visninger. Vi har fått tilbakemeldinger fra kommunene om at disse filmene er et godt virkemiddel i arbeidet med å sikre forståelse og etterlevelse av regelverket.

Læringsmiljøprosjektet

I Læringsmiljøprosjektet (LMP) har vi hatt med deltakere i pulje 2-8. I pulje 7 deltar en kommune med en skole og en barnehage. I pulje 8 deltar en kommune med alle sine skoler og barnehager. Statsforvalteren deltar i styringsgruppemøter i kommunene ved behov eller ønske fra deltakerne. Statsforvalteren deltar også på fagsamlinger med Udir, deltakerkommunene og deres veiledere.

Tema i prosjektet er hvordan man kan fremme og utvikle et trygt og godt barnehage- og skolemiljø og hvordan man kan forebygge, avdekke og håndtere mistriksel og krenkelser. Regelverkskompetanse, organisasjonsutvikling, ledelse og positive barnehage- og skolekulturer er trukket fram som viktige elementer i dette utviklingsarbeidet.

De positive tilbakemeldingene fra deltakerne understreker viktigheten av faglig utvikling og støtte i arbeidet med å forebygge og håndtere mistriksel og krenkelser. For deltakerkommunene direkte betyr det økt innsikt og forståelse for hvordan fremme trygge og gode barnehage- og skolemiljøer, slik at flere barn og elever trives i barnehage og skole.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

I april 2024 arrangerte Statsforvalteren to likelydende Fagdager om barnehagemiljø med målgruppe barnehagelærere (styrere og pedagoger), PPT og barnehageeier. Fokus i foredragene var tidlig innsats og forebygging – og hvilke muligheter og utfordringer som ligger i dette. Det å lytte til barnets stemme ble også løftet fram.

Vi vurderer dette tiltaket til å ha fungert godt. Vi arrangerte fagdage på to ulike steder i fylket for å gjøre reiseveien kortere for deltagerne. Dette resulterte i god påmelding. De to foredragsholderne fikk gode tilbakemeldinger fra deltagerne.

Vi inviterte også kommunene til dialogmøter – hvor kommunene ble utfordret til å informere om hvordan de jobber med barnehagemiljø. Målet var en dialog rundt hvordan barnehagemyndighet følger opp dette arbeidet, og hva regelverket betyr i praksis. Generelt kan vi si at kommunene har fokus på området barnehagemiljø gjennom at de har laget planer for dette. Samtidig observerte vi at de har litt lavt fokus på selve regelverket og hva det faktisk innebærer. Blant annet opplevde vi at mange kommuner ga tilbakemelding på at de ville diskutere terskelen for å opprette en skriftlig plan, på nytt.

I møtene med kommunene ga de uttrykk for at dette var nyttige møter, og at temaet var relevant. De informerte også om at de nå var mer bevisst på hva som kreves etter regelverket. Vi vurderer derfor at tiltaket fungerte etter intensjonen.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Statsforvalteren i Innlandet hadde i 2022 og 2023 utfordringer når det gjaldt å ivareta kravet til rask saksbehandling i skolemiljø sakene. Dette er nærmere beskrevet i årsrapporten for 2022 og 2023. Vi har i 2024 iverksatt ytterligere virkemidler/tiltak for å redusere restansene og få ned saksbehandlingstiden. Når det gjelder mer systematiske og generelle virkemidler/tiltak for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid, viser vi til punkt 3.3.3.1.3.4 under.

I etterkant av et møte vi hadde i februar med direktoratet, om håndhevsingsordningen, gjorde vi flere endringer for å følge opp tilbakemeldingene fra direktoratet. Det viktigste grepet var å ta ut spørsmålet om eleven er hørt av skolen og skolens og vår vurdering av barnets beste, som egne vurderingstemaer i vedtakene. Disse vurderingene ble i stedet kortet ned og flettet inn i vurderingen av delpliktene. Dette førte til kortere vedtak som etter hvert ble raskere å skrive. Vi var samtidig opptatt av å få fram sammenhengen mellom å høre eleven og vurdere dens beste og oppfyllelse av aktivitetsplikten, og har jobbet med å videreutvikle vedtakenes veiledende og modellerende funksjon for foreldrene, skolen og skoleeieren. Vi mener at gode vedtak som konkret vurderer om skolen har oppfylt aktivitetsplikten til elevens beste og som også peker på både hva skolen har gjort bra og hva

som eventuelt mangler for å ivareta eleven, er med på å gi retning for skolens videre arbeid sammen med eleven og foreldrene.

Videre har vi i perioden fra april og ut desember 2024 hatt en midlertidig telefonvaktordning for alle skolemiljøhenvendelser og meldinger inn. En av saksbehandlerne har besvart og veiledet alle telefoner inn på vegne av saksbehandlerne i skolemiljøgruppa. Formålet med ordningen var å skjerme de øvrige saksbehandlere og frigjøre tid for å skrive og følge opp vedtak raskere. Denne saksbehandleren har også håndtert de fleste skriftlige meldinger og satt i gang nye saker eller skrevet avvisningsvedtak. Dette har bidratt til færre avbrytelser og større ro for de øvrige saksbehandlerne til å skrive vedtak. Vår statistikk viser at vi umiddelbart ved iverksettelse av dette tiltaket sendte ut betydelig flere vedtak per måned.

For å få ned restansene mest mulig før ny opplæringslov trådte i kraft, la vi også ned en ekstra stor innsats på vedtaksskriving sommeren 2024. Dette hadde effekt, og gjorde at vi kunne komme raskt i gang med å behandle sakene som kom inn etter ny opplæringslov.

Planla for redusert tilsynsaktivitet

Et annet virkemiddel for å få ned saksbehandlingstiden har vært å redusere tilsynsaktiviteten. Det ble derfor planlagt kun to tilsyn om skolemiljø i Innlandet i 2024. Det ene av disse ble avlyst på grunn av ressurs-situasjonen. Vi gjennomførte likevel ett hendelsesbasert tilsyn ut fra løpende ROS i tillegg til det ene planlagte tilsynet.

Vurdering av effekt

Vi ser at den samlede innsatsen vår i behandlingen av skolemiljø saker har ført til en kraftig nedgang i saksbehandlingstiden vår fra 2023 til 2024. Dette har vi fått til selv om antallet meldinger i 2024 fremdeles er høyt. Saksbehandlingstiden er ikke direkte sammenlignbar med 2023 fordi håndhevsordningen ble justert i ny opplæringslov høsten 2024. Vi vurderer likevel at en betydelig nedgangen i gjennomsnittlig behandlingstid i stor grad kan tilskrives vår prioritering av skolemiljø saker og den samlede innsatsen vår over tid på området. Det er et resultat av prioriteringer og tiltak som har fått virke over tid og en intensivering av tiltak i 2024. Utviklingen er svært gledelig, og er viktig for å nå målet med ordningen; at eleven raskt skal få hjelp og får det trygt og godt på skolen.

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Når det gjelder mer spesielle tiltak for å få ned saksbehandlingstiden, vises det til redegjørelsen under punkt 3.3.3.1.3.3.

Vi har i perioden fram til ny opplæringslov trådte i kraft, videreført vår praksis fra 2023 med å avgrense vurderingstemaene i vedtakene til kun undersøkelsesplikten og tiltaksplikten i saker der vi ser at dette er mulig og forsvarlig ut fra meldingen vi har fått.

Fra våren 2024 har vi også bedt kommunen/skolen om selv å sende kopi av dokumentasjonen til melder/foresatte samtidig som dokumentasjonen sendes til oss. Til tross for at vi har fått en del henvendelser fra skoler for veiledning angående sladding av dokumentasjon på grunn av taushetsplikt, opplever vi at dette tiltaket har frigjort mer tid til vedtaksskriving. Dette er derfor en praksis vi vil fortsette med.

Vi opplever at de tiltak vi har iverksatt for å få ned saksbehandlingstiden har hatt god effekt.

Vi har i 2024 fått 163 innkomne meldinger. Tilsvarende tall for 2023 (183) og 2022 (149).

Vi har ferdigbehandlet 185 saker, herav fattet 150 vedtak i 2024. Tilsvarende 183 saker (133 vedtak) i 2023, og 112 saker (82 vedtak) i 2022.

Tilrettelagt informasjon til eleven

Etter at ny lov trådte i kraft, og vi har fått kortere saksbehandlingstid, sender vi nå ut et felles brev om uttalerett til dokumentasjon og tilbud om barnesamtale. Brevet inneholder informasjon til foreldrene om retten til å uttale seg om skolens dokumenter for å opplyse saken, og er vedlagt et eget barnevennlig brev til eleven. Brevet til eleven er etter inspirasjon fra andre embeter, og gir tilrettelagt informasjon om vår rolle, elevens rettigheter og et tilbud om samtale med oss eller å skrive et brev til oss. Dette gjør at vi raskere får avklart tidspunkt for ev. barnesamtale. De fleste barnesamtaler gjennomføres på Teams. Vi ser at mange elever takker ja til samtale med oss, og dette brevet kan være et ledd i å ufarliggjøre slike type samtaler.

Gode rutiner og maler

Vi har gode og etablerte interne rutiner i skolemiljø saker, og vi har revidert og oppdatert disse i 2024 i forbindelse med ny opplæringslov. Vi har også oppdatert/revidert alle maler i henhold til ny opplæringslov og ny saksbehandlingsveileder fra Udir, både på bokmål og nynorsk. Disse er alle under løpende evaluering med mulighet for å foreslå forbedringer. Dette bidrar til å gjøre skriveprosessen for vedtak enklere og raskere.

Den enkelte skolemiljø saken ivaretas alltid ved at det er en pedagog og en jurist som sammen vurderer og følger opp saken, og vi rullerer på hvem som samarbeider noe som bidrar til å gi en nivellert praksis. I et eget felles skjema (saksoversikt) har vi også mulighet for å notere ned særtrekk for den enkelte sak i et skjema, slik at det skal bli lettere å finne fram til sammenlignbare saker. Det gjelder for eksempel saker som grenser opp mot spesialundervisning eller der det er bekymringsfullt fravær. Vi mener dette bidrar til økt effektivitet, men at det også, sammen med drøftinger i fagmøter, gir trygghet og forutsigbarhet for foreldre/elever og skole/skoleeier når det gjelder nivellering og likebehandling i saksbehandlingen. På interne møter går vi også gjennom oversendte klagesaker og uttalelser vi mottar fra Utdanningsdirektoratet.

Vi har utarbeidet brevmaler for foreløpige meldinger på begge målformer, som sendes ut dersom vi ikke får behandlet saken innen en måned etter at den er mottatt. I den foreløpige meldingen informerer vi om når vedtak i saken kan forventes, og dette skjer enten i form av en konkret dato eller uketall. Når partene får tilstrekkelig informasjon om saksgangen og når de kan forvente svar, bidrar dette til å redusere antall henvendelser og tid brukt på spørsmål om dette.

Vi har et internt system for oppfølging av saker etter at vedtak er fattet. Dette gjelder både der vi pålegger skolen retting og der vi ev. fatter vedtak med pålagte tiltak. Når vedtak er sendt ut, oppretter vi et notat i saken og saken med frister legges inn i saksoversikten som alle saksbehandlere i skolemiljøteamet oppdaterer fortløpende, mens vi påser at kommunen oppfylles det vi har pålagt i vedtaket. Dette bidrar til å sikre at sakene blir fulgt opp fortløpende og at saker kan avsluttes så raskt som mulig.

Vi har også et svært godt samarbeid med de andre embetene i Region Øst og dette bidrar til forbedring og likebehandling av skolemiljø saker.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Vi har over flere år jobbet systematisk med å redusere antall vedtak med feil fra skoleeier. I 2023 hadde vi ei webinarrekke om skolebytte, skoleskys og spesialundervisning der saksbehandlingsregler var tema, i tillegg til veiledning av noen kommuner som etterspurte kurs i forvaltningskompetanse. Vi ser fortsatt at det er varierende kjennskap til forvaltningsloven og de saksbehandlingsreglene som gjelder for enkeltvedtak. Vurdering av barnets beste er noe vi ser flere kommuner har et forbedringspotensiale på og som en del av det systematiske arbeidet gir vi tilbakemeldinger i vedtakene våre.

Vi har hatt forvaltningskompetanse på de regionale samlingene med ny opplæringslov og hatt dette som tema på samling for skoleeier og barnehagemyndighet. Vi driver med utstrakt veiledning ut mot kommuner og skoler når det gjelder behandlingen av både vedtak og klagesaksbehandling. Det er også gjennomført tilsyn med vedtak og saksbehandlingen på opplæringslovens område.

Vi la ut informasjon om behandling av klager på standpunkt karakterer på våre hjemmesider og informasjonen ble også sendt til skoleeiere.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Vi har arbeidet systematisk i flere år for å få en bedre kjennskap til sektor, og for at sektor skal bli bedre kjent med oss. Målet med dette arbeidet har vært at barnehagemyndigheten skal ta kontakt med oss for tidlig veiledning ved usikkerhet, spørsmål om hvordan en sak skal behandles, eller spørsmål om saksbehandlingsregler. Arbeidet har blant annet bestått av fysiske regionsamlinger i 2023 og dialogmøter på Teams i 2024. Temaer på møtene med barnehagemyndighet har bl.a. vært saksbehandlingsregler i forvaltningslov og utvalgte temaer fra barnehagelov. Resultatet av å ha jobbet med å skape nærhet til sektor har ført til at Statsforvalteren blir kontaktet i spørsmål om saksbehandling og faglige råd på ulike områder. Vi opplever at vi blir kontaktet oftere og tidligere enn før. Vi veileder også i større omfang enn tidligere, både på telefon og avtalte Teams-møter med barnehagemyndighet. Vi vurderer at å være tett på og være tilgjengelig for veiledning og drøftinger, har ført til bedre vedtak som har færre rettsanvendelses- og saksbehandlingsfeil. Antallet klagesaker har gått ned. Vi legger til grunn at veiledning og tett dialog med barnehagemyndigheten har vært med å påvirke dette.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

SFIN gjennomførte en regionturne med 7 regionmøter høsten – 24. Veiledningen og dialogen rundt implementering av ny opplæringslov med blant annet temaet spesialpedagogisk tilrettelegging anser vi som et målrettet tiltak. Vi hadde også en webinarrekke i forkant av regionmøtene for å forberede skoleeiere på ny opplæringslov.

SFIN hadde planlagt tre tilsyn med spesialundervisning og internkontroll i 2024. Vi gjennomførte et tilsyn våren - 24. Vi opplevde god dialog med tilsynsobjektet, og fikk tilbakemelding på at kommunen har hatt en god læreprosess gjennom tilsynsperioden. Vår vurdering er at tiltaket (tilsynet) resulterte i økt mulighet for at skoleeier sikrer at elever får det tilbudet det har krav på.

Vi har hatt en tilsynsaktivitet gjennom kommuneloven § 30-3 inn mot en regional PP-tjeneste. Tiltaket er ikke avsluttet på rapporteringstidspunktet.

Vi har gjennomført behandling av klagesaker på vedtak om spesialundervisning og individuell tilrettelegging og på gjennomføring av spesialundervisning. Vår vurdering er at vi har hatt god dialog med kommuner og/eller foreldre i forbindelse med klager der de har tatt kontakt for veiledning om prosess, eller utdyping/forklaring på vurderinger.

Vi har også gitt løpende veiledning gjennom henvendelser fra foreldre, PPT, skoleledere og skoleeiere.

Vi ser en økning i antall henvendelser som vi setter i forbindelse med regionmøter, der vi var tydelige på at terskelen skal være lav for å kontakte oss.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Vi inviterte kommunene til dialogmøter – hvor kommunene ble utfordret til å informere om hvordan de jobber med spesialpedagogisk hjelp. Målet var en dialog rundt hvordan barnehagemyndighet følger opp dette arbeidet, og hva regelverket betyr i praksis.

I møtene med kommunene ga de uttrykk for at dette var nyttige møter, og at temaet var relevant. Vi vurderer derfor at tiltaket fungerte etter intensjonen.

Vi har også behandlet innkomne klagesaker og gjennomført tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Bakgrunnen for tilsynene var informasjon vi hadde, og hvordan vi vurderte risikoen. Begge kommunene ble pålagt retting, og har gjennomført dette.

Gjennom klagesaksbehandling, tilsyn, samlinger, veiledning og å svare på henvendelser har vi over tid gitt barnehagemyndigheten økt kompetanse på regelverket. Vi ser at kvaliteten på saksbehandlingen i klagesakene har blitt bedre. Dette gir seg utslag i at vi får færre klagesaker på dette feltet.

Generelt kan vi bemerke at kommunene har stort fokus på spesialpedagogisk hjelp, og at Statsforvalteren ser effekten av at vi over tid har hatt fokus på dette temaet i vår kontakt med kommunene. Flere kommuner har nå gått inn og ansatt en spesialpedagog i flere/alle kommunenes barnehager i tillegg til grunnbemanning. Dette mener kommunene selv bidrar til økt kompetanse i barnehagene og økt forutsigbarhet for barna. Dette er også en måte for kommunene å sikre seg nødvendig kompetanse. Alle kommunene melder om problemer med å få tak i riktig kompetanse dersom de får fravær som går over tid.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

Statsforvalteren i Innlandet gjennomførte høsten 2024 regionale møter med alle kommunene hvor Individuelt tilrettelagt opplæring var et av hovedtemaene. Det ble i den forbindelse veiledet kort om fritak for fag.

Det er publisert en egen info-sak på embetets nettsider om fritak fra opplæringsplikten i grunnskolen.

Det gjennomføres løpende veiledning ved henvendelser fra kommunene og foresatte.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Statsforvalteren i Innlandet har utarbeidet et veiledningsskriv til fylkeskommunen som tar for seg grensegang mellom individuelt tilrettelagt opplæring og helse. Dette var et tverrfaglig samarbeid mellom enhetene Barnehage og opplæring og Helse og omsorg. Dette for å avklare ansvarsforhold og sikre at elevene får den individuelle tilretteleggingen de har behov for. Vi vet at dette er en nasjonal utfordring, spesielt i overgangen fra grunnskolen til videregående skole hvor ansvaret mellom individuelt tilrettelagt opplæring og helse deler seg mellom kommune og fylkeskommune.

Vi gjennomførte høsten 2024 et eget regionalt møte med Innlandet fylkeskommune som ett av de sju regionmøtene om ny opplæringslov. Et av hovedtemaene på dette møtet var individuelt tilrettelagt opplæring.

Vi har også deltatt på SePU-konferansen hvor lærere fra fylkeskommunen deltok. Temaet for konferansen var inkludering og pedagogisk analyse. Bakgrunnen for årets tema var at ansatte i barnehager og skoler skal bidra til at alle barn og elever, uavhengig av evner og forutsetninger, trives, lærer og utvikler seg i et inkluderende fellesskap sammen med andre. Konferansen belyste hva inkludering innebærer og hvordan vi kan undersøke barn og elevers opplevelse av inkludering.

I tillegg til dette deltok Statsforvalteren på et internseminar hos fylkeskommunen der vurdering og tilrettelegging var tema.

Statsforvalteren registrerer at vi får få klagesaker om individuell tilrettelegging i videregående opplæring, men gjennomfører en del veiledning på temaet som følge av henvendelser.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Vi vurderer at vår innsats i 2024 har hatt effekt ved å gjøre Læreplanen for Kunnskapsløftet kjent og vi har fått informasjon og ser i klagebehandlingen om at den etterleveres i praksis. Vi har hatt dialog med skoleeiere om innføring og bruk av LK20/LK20-S. Vi har veiledet om regelverket i møte med skoleeiere og lærere. Vi har i 2024 planlagt en fagdag for lærere i samarbeid med HINN, for å ivareta oppdraget fra departementet om å styrke skolens arbeid med LK20.

Tilskuddsordningene Dekomp og Kompetanseløftet

I desentralisert ordning for kompetanseutvikling og i Kompetanseløftet for inkludering og inkluderende praksis har SFIN bidratt til at arbeidet med læreplaner blir løftet opp. Vi har fått informasjon om at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for kunnskapsløftet, men at det er behov for å holde tema varmt.

I 2024 har vi fått informasjon gjennom samarbeidsforum, de regionale kompetansenettverkene, behovsmeldinger og årsrapporteringen fra regionene, som viser at skoleeiere har kompetansehevingstiltak som ses i sammenheng med overordnet del og de nye læreplanene i LK20/LK20-S.

Tilskudd fagfornyelsen

I 2024 fikk Statsforvalteren et tilskudd fra Udir, øremerket fagfornyelsen. Statsforvalteren i samarbeid med samarbeidsforum skole og HINN avklarte bruken av midlene. Vi ville arrangere en tilskuddskonferanse – Realisering av LK20 – invitasjon til fag, som ble gjennomført 03.01.25. HINN v/ SELL fikk oppdraget. Intensjonen med fagdagen var å inspirere lærere i Innlandet til å ta i bruk handlingsrommet i læreplanene på en måte som realiserer intensjonene i LK20 så godt som mulig. Det ble både plenumsøkter og parallellsesjoner i fag, med tilpassede økter for lærere fra barnetrinn og ungdomstrinn.

Plenumsdelen hadde følgende innhold:

- Verdiløftet og sammenhenger i læreplanverket v/ Knut Gustav Andersen, Udir.
- LK20 i praksis – eksempler fra en ungdomsskole og en barneskole
- Læreres handlingsrom i LK20 v/Christina Mølsted og Ana Lucia Da Silva, INN
- Å realisere intensjonene med tverrfaglige tema, innenfor og på tvers av fag v/Kathinka Blichfeldt, INN
- Intensjoner om mestring, mening og tilhørighet for hver eneste elev v/Charlotte Duesund, INN

Det var fagparalleller i 9 fag. I fagparallellelene arbeidet deltakerne med hvordan de gjennom sin planlegging og praksis kan legge til rette for å realisere intensjoner i faget (i tråd med fagets relevans, kjemeelementer og kompetansemål) samtidig som de ivaretar sentrale prinsipper for læring, utvikling, dannelse og praksis i overordnet del.

Det var ca 250 lærer og ansatte i PPT som deltok på fagdagen.

Sentralt- og lokalt gitt eksamen

Statsforvalteren har gjennom vinteren/våren hatt fokus på å veilede og trygge kommuner/fylkeskommunen på gjennomføring av eksamen. Vi sender bl.a. ut brev til alle kommuner i januar der vi presiserer skoleeiers ansvar for gjennomføring av eksamen, minner om frister og behovet for sensorer. Statsforvalteren deltok på Innlandet fylkeskommunens eksamenskonferanse i januar 2024 der vi orienterte om aktuelle saker/temaer, bl.a. ved å vise til informasjon på Udir.no om tekniske krav, og behovet for tilstrekkelig antall sensor.

Statsforvalteren har hatt to spørringer til kommuner/fylkeskommunen knyttet til eksamensgjennomføring i tråd med oppdrag/føringer fra Utdanningsdirektoratet:

- januar 2024: Spørring til kommuner og fylkeskommunen om eksamensgjennomføringen våren 2024 der det var seks risikotemaer: sensorrekuttering og risiko, manglende tilrettelegging, feil informasjon til kandidatene og feil ved praktisk gjennomføring, feil ved teknisk gjennomføring av eksamen lokalt, mangel på sikkert eksamensnett, og bruk av ikke-tillatte hjelpemidler og KI-verktøy offline.
- Mars/april 2024: Tiltak under våreksamen 2024 for grunnskolen. Tema: gjennomføring av testeksamen, teste og sikre nettressurser som er tilgjengelig under eksamen, øke vaktholdet og kontrollere, stille krav til teknisk gjennomføring ved alle ungdomsskoler, stille krav til tiltak ved alle ungdomsskoler for å forhindre utdeling av feil materiell, obligatorisk sensorskolering, tiltak for å forhindre muntlig og muntlig-praktisk eksamen avlyses.

Oppsummering og Statsforvalterens vurdering ble oversendt Utdanningsdirektoratet innen fristene. Disse spørringene viste at kommunene/fylkeskommunen vurderte det til å være liten risiko for at eksamen ikke skulle bli gjennomført i tråd med regelverk/føringer, og liten risiko for å få for få sensorer.

Statsforvalteren gjennomførte tilsyn med Innlandet fylkeskommune i perioden januar-mai i tråd med oppdrag/føringer fra Utdanningsdirektoratet. Tilsynet gikk ut på å kontrollere at fylkeskommunen gjennom sin internkontroll sikrer at eksamen blir gjennomført i tråd med regelverket og læreplanen i fag. Tilsynet ble gjennomført på bakgrunn av en nasjonal risikovurdering etter gjennomføring av eksamen 2023, og Statsforvalteren kontrollert alle de tre temaene Udir. oppga; skolen melder til eksamen alle elever som tar del i opplæringen i de fagene som bli avsluttet med eksamen, kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler og kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføring av eksamen på eksamensdagen. Tilsynet avdekket at fylkeskommunen oppfyller regelverket på området, og vi avsluttet tilsynet med tilsynsrapport 23.april 2024, med frist for fylkeskommunen å gi en

uttalelse på rapporten 13. mai. Tilsynsrapporten ble oversendt postmottaket i Utdanningsdirektoratet 24. april 2024.

Gjennom disse aktivitetene og løpende veiledning vurderer Statsforvalteren at vår oppfølging av kommuner/fylkeskommuner bidro til økt bevissthet/forståelse av regelverket og føringer for gjennomføring av eksamen. Vår oppfatning og vurdering er at skoleeiere ble godt forberedt på å ivareta tekniske krav for en sikker gjennomføring av digital eksamen og til at tilstrekkelig antall sensorer ble rekruttert til å ivareta sensursvaret både for sentralt gitt og lokalt gitt eksamen.

I etterkant av eksamensgjennomføringen våren 2024 kan vi slå fast at eksamen forløp uten større utfordringer. Statsforvalteren vurderer at skoleeiere ivaretok de tekniske krav, og både vi og kommunene/fylkeskommunen hadde tilstrekkelig antall sensorer til å ivare ta sensursvaret.

Klager på standpunkt karakterer

Hvor mange klager på standpunkt karakterer i fag har dere behandlet etter vårens standpunkt vurdering (totale antallet)?	Antall behandlede klager på standpunkt karakterer hvor karakteren ble opphevet/klageren fikk medhold (totale antallet)?	Hvilke fag utmerker seg med høy klageandel og/heller høy medholdsprosent?
64	52	kroppsøving (høy medholdsprosent)

Tabellen over viser klager på standpunkt karakterer i offentlige og private grunnskoler. Fordeling antall klager på trinn: Fag: 3 klager på 8.trinn, 23 klager på 9.trinn og 38 klager på 10.trinn. Orden og oppførsel: 2 klager. Mottatt fra skolen nye vedtak i 48 av 52 klager.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse på SFO-området.

SFIN har våren 2024 innhentet en redegjørelse fra skoleeiere om tilstanden i SFO. Tilbakemeldingene fra sektor viser at alle kommuner og deres SFO-er har tatt i bruk rammeplanen.

Det er variasjon i hvor tett på skoleeiere har vært for å sikre at rammeplanen for SFO er tatt i bruk og forstått av ansatte i SFO. I mange kommuner har rektor fått hovedansvaret for å implementere rammeplanen for ansatte i SFO.

Kompetansehevingen for ansatte i SFO varierer:

- Deltatt på den nasjonale samlingen i regi av Udir
- Ansatte arbeider sammen med kompetansepakke om trygt og godt miljø i SFO
- Planleggingsdag (er)
- Etablert felles nettverk for SFO-ledere i kommunen/regionene.

Vi har fått tilsendt ulik dokumentasjon fra kommunene som kvalitetsplan for SFO, Årsplaner og periodeplaner.

I tillegg har vi bidratt til at skoleeiere og skoler forstår og tar i bruk rammeplanen ved å legge ut informasjon om rammeplanen for SFO på vår hjemmeside. I tillegg har vi lagt ut informasjon og veiledning knyttet til endringene i moderasjonsordningene, samarbeidet mellom SFO og helse- og omsorgssektoren og overgangen fra barnehage til SFO.

Vi har informert i regionale kompetansenettverk om rammeplanen og endringer og nyheter for SFO i 2024.

11.-12.09.24 arrangerte SFIN en samling for barnehagemyndighet og skoleeiere. Et tema i denne samlingen var Rammeplan SFO og informasjon om ny opplæringslov knyttet til SFO.

Vi har anbefalt SFO-eiere å bruke ressursene på udir.no.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehage- og skoleeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehage- og skoleeiers kompetanse ved behov.

Barnehage og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp har vært prioriterte områder for SFIN i 2024 ut i fra en oppdragene og det risikobildet vi har sett. Vi har prioritert disse områdene på flere måter, i veiledning, på samlinger og i tilsyn.

I 2024 gjennomførte SFIN dialogmøter med barnehagemyndighet med temaene spesialpedagogisk hjelp og barnehagemiljø. Kommunene fikk selv greie ut om hvordan de jobber med disse temaene. Statsforvalteren bidro med vår kunnskap om hver enkelt kommune, og hva vi ser av generelle trekk for Innlandet som helhet. Dialogen gikk om både hva kommunene ser de får til, og hva som er mer utfordrende. SFIN bidro med spørsmål til refleksjon, og opplevde at kommunene tar med seg innspillene våre videre i sitt arbeid. Denne dialogen bidrar til at kommunene får økt kunnskap om regelverket, og gjennom dette bedre forutsetninger for å etterleve det.

SFIN har arrangert to likelydende fagdager om barnehagemiljø. Fokus i foredragene var tidlig innsats og forebygging – og hvilke muligheter og utfordringer som ligger i dette. Det å lytte til barnets stemme ble også løftet fram.

I forbindelse med innføringen av ny opplæringslov var tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging og skolemiljø to sentrale temaer på de regionale samlinger som vi gjennomførte. Vi gjennomførte 7 regionale dagssamlinger for kommunene, fylkeskommunen og de private skolene i Innlandet for å øke regelverksforståelsen og ha dialog med sektor. Målgruppen for samlingene var skoleeiere, skoleledere og lærere med ansvar for individuelt tilrettelagt opplæring/spesped. ansvarlige samt PPT. Totalt var det om lag 600 deltakere på samlingene. For å sikre lik praksis og forståelse av regelverket valgte vi å ha de samme temaene på alle samlingene. Disse var: internkontroll, tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging og skolemiljø. Samlingene bidro til god dialog, interesse og videre oppfølgingspunkter i arbeidet med det nye regelverket. Gjennom involvering av kommuner og skoler, før under og etter samlingene, har vi bidratt til å øke forståelsen for regelverket. Blant annet ble kommunene oppfordret til å komme med spørsmål og problemstillinger i forkant av samlingene. I tillegg har vi gjennomført en webinarrekke og digitale dialogmøter der kommunene kunne stille spørsmål. Det var lagt opp til en grundig gjennomgang av regelverket og diskusjon og dialog med sektor.

Vi har også gjennomført en barnehagemyndighet og skoleeiersamling i 2024 hvor vi hadde faglige innlegg om barnehage og skolemiljø og spesialundervisning, og spesialpedagogisk hjelp.

Alle disse veiledingsaktivitetene har nådd bredt ut, og vi har bidratt til å skape en helhet ved å se sammenhengen og helheten mellom barnehage, grunnskole og videregående opplæring.

Gjennom henvendelser, klagesaker og skolemiljøsakene vi mottar og behandler, får vi kunnskap om hvilke områder vi bør prioritere. I tillegg gjennomfører vi ROS-analyser som er med på å synliggjøre områder som må prioriteres. Henvendelsene, saksbehandlingen og ROS viser at det er behov for veiledning på områdene barnehage- og skolemiljø, spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Våre ROS-vurderinger viser at dette er områder det er viktig at vi prioriterer fremover. I våre tilsyn i 2024 har vi derfor valgt å føre tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll, skolemiljø og internkontroll og spesialundervisning og interkontroll.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte skoleeier i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Statsforvalteren i Innlandet deltar som observatør i det nasjonale nettverket for modulstrukturert videregående opplæring for voksne. Som følge av dette har vi nå tettere dialog med Karriere Innlandet.

Vi har deltatt på fagdag med alle karrieresentere i Innlandet i 2024 hvor vi holdt et innlegg med tittelen "Sammen om ny opplæringslov". Overordnet tema for fagdagen var Voksnes læring i møte med ny opplæringslov. Vi deltok under gruppearbeid og spørsmål/svar. Statsforvalteren har planlagt en egen samling for fylkeskommunen og kommunene i starten av 2025.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Måloppnåelse for vår støtte til nasjonale myndigheter, fylkeskommunens og kommunenes arbeid med bosetting og integrering vurderes til tilfredsstillende. Arbeidet har delvis vært organisert under beredskap og er nå i normal drift slik at utviklingen vurderes å gå i riktig retning. Vår støtte har bidratt til at bosetting og integrering gjennomføres på best mulig måte i fylket.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Vi har i 2024 bidratt til at kommunene har vært godt forberedt på bosetting av flyktninger. Bosettingsgraden i Innlandet var god, med 91% av vedtatte bosettingsplasser. Gjennom deltagelse i møter med nasjonale myndigheter og eget arbeid med kontinuerlige oppdateringer på ankomst av flyktninger, har vi kunnet formidle prognoser og hva kommunene må forberede seg på.

Vi har også bistått fylkeskommunen med kunnskapsgrunnlag vi har om kommunene når anmodningstall skal fordeles.

Vi gjennomførte rapportering på tjenestekapasitet fra kommunene i januar, februar, mars, april og oktober. Med bakgrunn i data fra rapportering, gjennomførte vi møter med flyktningekoordinatorer i kommunene med påfyll fra regionale og nasjonale aktører, hvor relevante regelverksendringer og problemstillinger vært tema i tillegg til å gi samtlige en felles situasjonsforståelse. SFIN har vært tilgjengelig for henvendelser fra kommunene knyttet til utfordringer de har stått ovenfor, i bosetting- og integreringsarbeidet. Vi har ved behov meldt opp problemstillinger til nasjonale myndigheter for avklaring og evt. behov for endringer

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Beredskapshendelser og øvelser: Statsforvalteren skal gjennomføre evalueringer av alle øvelser og hendelser.

Evaluering etter hendelser

Evaluering etter hendelser vektlegger samvirke i krisehåndtering.

Håndtering av ekstremværet "Hans" og ekstremnedbør september 2024 er evaluert. Deltakere i evalueringen har vært berørte kommuner, statsforvalteren, regionale beredskapsaktører, frivillige redningsorganisasjoner og andre berørte.

Rapportene viser at systemet vi har opparbeidet for krisehåndtering fungerer godt. Tidlig varsling og igangsetting av møteserier der fylkesberedskapsrådet, kommunene og media deltar i samme møte fører til tidlig og god felles situasjonsforståelse og tid til å gjøre forberedende tiltak.

- Feb Evalueringsrapport etter ekstremværet «Hans» i 2023 ferdigstilt
- Des Evalueringsrapport etter ekstremværet i september 2024.

Evaluering etter øvelser:

- Mar Evalueringsrapport etter øvelse Øystre Slidre – «Cyberangrep»
- Aug Evalueringsrapport etter øvelse «Skibladner» – fullskala samvirkeøvelse
- Nov Øvelse «Birkebeiner» Rendalen kommune og Tynset kommune øvde totalforsvar.
- Des Evalueringsrapport etter øvelse «Rød snø» for kriseledelsen hos Statsforvalteren i Innlandet. Diskusjonsøvelse «totalforsvar»

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Krav om 90 tilsynspoeng er ikke innfridd, kun 39 tilsynspoeng er oppnådd. I 2024 har det vært et veldig høyt antall rettighetsklager etter sosialtjenesteloven, når vi ser dette opp mot befolkningsgrunnlaget og sammenlignet med øvrige embeter. I tråd med Helsetilsynets prioriteringsliste, har vi prioritert rettighetsklager og tilsynssaker foran planlagte tilsyn. Som følge av dette, har vi innfridd kravet til rettighetsklager og har god ivaretagelse av tilsynssaker, men har ikke oppnådd målkravet for planlagt tilsyn. Vi anser likevel at området for årets landsomfattende tilsyn, økonomisk rådgivning, er ivare tatt gjennom øvrig aktivitet mot Nav-kontorene, for eksempel opplærings- og veiledningsaktivitet.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Utover at et tilsyn ikke ble gjennomført med spesialisthelsetjenesten, så har vi ikke avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

På vergemålsfeltet har saksbehandlingstiden for flere sakstyper vært for lang. Dette gjelder særlig saker om bytte av verge, søknader om statsforvalterens godkjenning til ulike disposisjoner (med unntak av bruk av kapital), samt skiftesaker. Det har også vært utfordrende å være tilstrekkelig tilgjengelig og håndtere ulike type henvendelser som gjelder mer generelle spørsmål, herunder råd og veiledning. Tilsyn med verger har heller ikke dette året latt seg prioritere.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjøre rede for

- de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva statsforvalteren gjør med utfordringene.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet.

Statsforvalteren og Nav Innlandet har løftet kvalifiseringsprogrammet (KVP) som tema i resultat- og utviklingsdialoger med Nav-kontorene, og i vårt samarbeidsforum med Nav Innlandet. Vi har også hatt temaet i nettverkssamlinger, opplæringer, samt i den øvrige dialogen med Nav-kontorene. I tillegg har vi hatt kvalifiseringsprogrammet som et hovedpunkt i kommunebildene, samt i samhandling med Nav Innlandet. Dette er for å styrke forankringen.

Flere kommuner hos oss har ikke deltagere i programmet og enkelte befolkningsrike kommuner bør ha potensiale for å øke antallet i programmet. Stadig flere kommuner melder om manglende ressurser til å jobbe med rekruttering og oppfølging av deltagere. Kommuneøkonomien er under press og flere antyder at kommuneledelsen «brems» rekruttering av deltager på grunn av dette.

Den største utfordringen er fortsatt kommunenes manglende fokus på kvalifiseringsprogrammet. Vi har påbegynt arbeidet med å bedre dette i 2024, og vi merker noe økt fokus, men vi må fortsette med dette arbeidet i 2025.

Vi må ha et felles løft og sikre at vi får kartlagt flere aktuelle kandidater som får prøvd sin rettighet, og som kan delta i programmet og i mindre grad belaster sosialhjelpsbudsjettene. Vi anser at kunnskap om programmet og hva det kan bety for verdiskapingen og dermed lavere utbetaling av sosialhjelp, ikke har tilstrekkelig fotfeste i de politiske miljøene. Det samfunnsøkonomiske perspektivet må løftes.

Vi ser gjennom grunnopplæring, og verktøyene i kompetansekassen, at Nav-kontorene har fått økt fokus på KVP. Det at vi har nettverk gjør at vi kan dele og spre erfaring, men vi er bekymret for forankringen i Nav-kontorene.

Statsforvalteren i Innlandet har også vært med å bidratt til et notat som er sendt Arbeids- og velferdsdirektoratet i forbindelse med departementets evaluering av kvalifiseringsprogrammet.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal, på bakgrunn av innsikt og opplæringstiltak, gi en overordnet vurdering av kommunenes bruk av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

De fleste Nav-kontor stiller vilkår etter sosialtjenesteloven §§ 20 og 20a etter en konkret og individuell vurdering.

Aktiviteter det stilles vilkår om er blant annet søke jobber, møte opp på et jobbsenter/aktivitetssenter, møte til samtaler, og delta på ulike tiltak. Det er stor variasjon mellom kontorene.

SFIN vurderer at de fleste aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning. Vi ser også at Nav-kontor som har tilgang på kommunale tiltaksplasser (ofte lavterskeltiltak), har en fordel knyttet til aktivitetsplikten. Det er stor variasjon i tilgangen på kommunale tiltaksplasser for de ulike Nav-kontorene. Noen Nav-kontor samarbeider i regioner, og har tilgang til flere ulike kommunale tiltaksplasser, mens andre ikke har tilgang til noen.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Spesialistene på økonomisk rådgivning i Innlandet har deltatt på ulike digitale samlinger i regi av regionkontaktene, gjennom hele året. Ansatte ved SFIN har også deltatt på flere av disse møtepunktene. Videre ble det gjennomført digitalt basiskurs i økonomisk rådgivning for veiledere i Nav-kontor den 23.09.2024 (ca. 100 deltakere), samt en fysisk lunsj-til-lunsj fagsamling i økonomisk rådgivning 26. og 27.09.2024. Denne samlingen var primært for spesialistene i Nav-kontorene, men det ble også åpnet for deltakelse fra økonomiske veiledere nivå 2 (totalt 41 deltaker fra ulike Nav-kontor). Seksjonssjef ved Namsfogden i Innlandet deltar fremdeles både på basiskurs og fagsamlinger, noe som medvirker til å opprettholde tett kontakt og senker terskelen for dialog mellom Namsfogden, Nav og SF.

Det er vår vurdering at iverksatte aktiviteter og samlinger har ivarettet kommunenes presenterte behov for opplæring på dette området i 2024.

Videre gjennomføres det landsomfattende tilsyn på området økonomisk rådgivning i Nav (2024 og 2025). Siden økonomisk rådgivning er en lovpålagt tjeneste som gjelder hele Nav-kontoret og som alle ansatte har ansvar for å ivareta, intervjuer vi ansatte og ledere på tvers av avdelinger og arbeidsoppgaver. Vår vurdering er at tilsynet derfor blir en form for opplæring, der det settes særlig fokus på viktigheten av helhetlig og individuell oppfølging av den enkelte bruker - med mål om å forebygge sosiale problemer og sikre varig tilknytning til arbeidslivet. I tillegg avdekker tilsynet om ansatte og ledere har en helhetlig tilnærming til og forståelse for tjenesten økonomisk rådgivning, herunder om de tilbyr økonomisk rådgivning som en tjeneste med ulike nivåer og kompetansekrav. Videre settes det krav til helhetlig oppfølging, der hele virkemiddelapparatet til Nav tas i bruk.

SFIN avdekket ikke lovbrudd i våre 2 tilsyn på økonomisk rådgivning i 2024. Dette var fordi Nav-kontorene vi undersøkte sikrer lik praksis hos ansatte og ledelse, på tvers av avdelinger og oppgaver. Videre fordi de samarbeider på tvers og snakker sammen med brukerne, de identifiserer behov for bistand og gir individuell oppfølging ut fra hastegrad og alvorlighetsgrad.

Vi vil i 2025 følge særlig med på de Nav-kontorene som har hatt utskiftning av og/eller fravær av gjeldsrådgivere/økonomiske rådgivere over noe tid. Videre vil også Nav Innlandet bli invitert til å delta på planlagte aktiviteter og fagsamlinger på dette området i 2025.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke, har effekt.

Det er et fagnettverk for arbeidsinkludering av utsatte unge i Innlandet. Dette er et samarbeid med Nav Innlandet, Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren. Nettverket har deltakere fra alle fylkets Nav-kontor, og det er gjennomført digitalt møte ca. hver 5. uke. Innholdet i møtene har vært informasjon om utvalgte tema knyttet til oppfølging av utsatt ungdom, ønsket av Nav-kontorene, samt deling av praksis knyttet til blant annet gjennomføring av kartleggingssamtaler, lokale tiltak for å ivareta aktivitetsplikten og hvordan ulike opplæringstilbud kan benyttes. Samhandlingsbestemmelsene, ungdomsgarantien, kvalifiserings-programmet og inkluderingskompetanse har vært noen av temaene.

Tilbakemeldingen fra Nav-kontorene er at denne tilretteleggingen for erfaringsutveksling er viktig for å øke kompetansen hos veilederne. Oppfølging av ungdom er også fast tema i resultat- og utviklingsdialog med Nav-kontorene, hvor vi møter ledelsen. Disse møtene er i regi av Nav Innlandet, men Statsforvalteren inviteres med, og får sette tema på dagsorden. Selv om disse møtene ikke er å anse som opplæringsaktivitet, vil temaene som settes på dagsorden der, påvirke opplæringsaktivitet og fokusområder i Nav-kontorene.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan NAV-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Alle Nav-kontor i Innlandet benytter digital søknad om sosiale tjenester, og alle kontorene, med unntak av 4 av 46 kommuner, har innsynsløsning til sine innbyggere. Digitale tjenester sikrer i stor grad tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, men det er viktig å vurdere konsekvensene for de ikke-digitale brukerne når det gjelder muligheten for kontakt med Nav-kontoret. Åpningstider, mulighet for drop-in og tilgjengelighet på telefon tjenester er alternativer som må bidra i sikringen av disse brukerne. Vi anser at dette i stor grad vil ivaretas framover, ved at Nav fylkesleddet har fått tydeligere føringer på å følge opp tilgjengeligheten for 2025 gjennom mål- og disponeringsbrev. I tillegg fanger SFIN opp og har en oversikt over eventuelle utfordringer brukere har med tilgjengelighet til tjenestene, gjennom vår telefonvakt.

SFIN har deltatt i Stimulab-prosjektet, som har sett på mulighetene for en mer effektivisert prosess i klagebehandlingen av sosialhjelpssaker. Som følge av dette har vi sett at den korte søknaden som ble lansert, allerede er tatt i bruk av brukere i Innlandet. Denne løsningen vil forenkle prosessen for den aktuelle brukergruppen. Det jobbes med løsning for digital klage, som vi anser positivt, siden det vil kunne forenkle klagemuligheten for brukerne.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

SFIN sine forskjellige tiltak i løpet av året, har sikret en bedre fremdrift i prosjekter i Innlandet med tilskuddsmidler for utvikling av de sosiale tjenestene i Nav, og også prosjekter med skjønnsmidler på området. Vi har gjennom samarbeid på tvers med andre statsforvalterembeter gjennomført digital opplæring om prosjektledelse, fire ganger i 2024. Vi har også i samarbeid med flere statsforvalterembeter og Nav fylkesleddet planlagt og gjennomført en erfaringsdelingkonferanse med vel 80 deltakere. Målgruppen var ledere og deltakere i prosjektene. Samlingen hadde innovasjon som hovedtema, og totalt 16 læringsverksteder som omhandlet utfordringer og muligheter i de forskjellige prosjektene. Evalueringene fra disse to tiltakene viser høy skår på alt fra faglig innhold til nytteverdi for deltakerne. Vi har ellers veiledet og fulgt opp Nav-kontor gjennom skriftlig og muntlig tilbakemelding på søknader og rapportering. Selv om vi har redusert en-til-en-oppfølgingen i år, grunnet lavere kapasitet, har vi hatt dialogmøter med enkelte Nav-kontor/prosjekt som

har ønsket å drøfte spørsmål, endringer og/eller status i prosjektene. Vi har også tatt initiativ til å blant annet utvikle et regionalt samarbeidsprosjekt mellom Nav-kontorer i seks kommuner, i samråd med Nav Innlandet. Informasjon om muligheten til å søke tilskuddsmidlene og tilbud om søknadsstøtte er gitt til kommuner og Nav-kontorer i starten av året.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Integreringsloven:

10 klager, hvorav 1 medhold og 9 er stadfestet

2 av klagesakene gjaldt stans av program

1 sak gjaldt trekk pga fravær

4 saker om opptak i intro, 3 sak gjaldt utvidet tid

Introduksjonsloven

1 klage som er stadfestet og som gjaldt utvidet tid

Midlertidig kapittel 6A:

5 klagesaker, hvorav 3 er stadfestet og 2 er opphevet

4 saker gjaldt utvidet tid, 1 sak gjaldt stans av program

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

2 klagesaker som er stadfestet og gjelder fritak for avsluttende prøve i norsk og samfunnskunnskap.

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

I Innlandet ble det i 2024 avholdt to statsborgerseremonier, en på Elverum og en på Lillehammer.

Sendt ut totalt 1210 invitasjoner og 200 nye statsborgere møtte på seremoniene. 85 på Elverum og 115 på Lillehammer. Disse fikk ha med seg to gjester hver (3 hvis det var små barn).

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Antall deltakere og årsverk i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter integreringsloven 1. og 2. halvår 2024:

1. halvår: 3 300 deltakere - 197,4 årsverk

2. halvår: 2 869 deltakere - 182,8 årsverk

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Innlandet har fire krisesentre som er lokalisert i nærheten av de store byene. I tillegg benytter noen kommuner seg av Romerike Krisesenter som ligger i Viken.

Det er til dels lange avstander til krisesentrene for kommunene i ytterkantene av Innlandet. Alle kommunene i Innlandet har imidlertid en avtale med et krisesenter. Innholdet i avtalene varierer, og det er også variasjon i omfang og hyppighet på oppfølging av og samarbeid med krisesentrene.

Vi har årlige digitale møter med alle krisesentrene og har i 2024 også vært på besøk til to av sentrene. Informasjon vi blir kjent med på møtene, blir en del av vår ROS-analyse av kommunenes oppfølging av et helhetlig krisesenter tilbud. Tre krisesentrene vil få nye ledere i løpet av 2025.

Alle krisesentrene er tilrettelagt for å ta i mot kvinner, menn og barn, mens de i realiteten ikke har mulighet for å ta i mot personer i aktiv rus, eller med store psykiske lidelser.

SFIN hadde i 2024 tilsyn med en kommune som har et krisesenter lokalisert, samt med de kommunene som har avtale med og benytter seg av det samme krisesenteret. Totalt var dette ni kommuner. Tilsynet ble gjennomført ved egenvurdering fra kommunene, som innebærer at kommunene selv foretok en gjennomgang av egen styring og praksis for oppfølging av lovkravene.

SFIN vurderer egenvurderingstilsyn som nyttig og nødvendig for kommunene. Gjennom tilsynet får kommunene anledning til å samle aktuelle samarbeidsinstanser, drøfte dagens praksis og vurdere hva som fungerer godt og hva som må forbedres. Resultatene viser at det er ulikt hvordan kommunene vurderer sitt ansvar for oppfølging av barn på krisesenter og ansvaret for reetablering etter endt opphold på krisesenter. Flere bør forbedre sin styring. Tilbakemeldinger fra kommunene er at de opplever egenvurderingstilsyn det som nyttig.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	46
Antall krisesentertilbud i fylket	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	8

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Statsforvalteren har i 2024 gitt 1175 separasjonsbevillinger. Vi har gitt 630 skilsmissebevillinger etter § 21 og 12 skilsmissebevillinger etter § 22. Avslag ble gitt i 13 søknader om skilsmisse etter § 21, og 4 avslag etter § 22. Det er gitt avvisning i 50 saker om separasjon, 15 saker om skilsmisse etter § 21 og 8 saker om skilsmisse etter § 22.

I løpet av nyåret av 2024 fikk vi nytt fagsystem for behandling av separasjon og skilsmissesaker. Tallene for antall bevillinger vil da for 2024 bli noe høyere, da bevillinger telles for hver part og ikke pr sak, slik det ble rapportert på tidligere.

Vi ser at antallet henvendelser/uttalelser til saker på dette feltet i større grad kommer inn via "sikker melding" til Statsforvalteren. Dette oppfordres også partene til i veiledningssamtaler.

Når det gjelder søknad om godkjenning av utenlandsk skilsmisse har vi innvilget henholdsvis 48 saker om anerkjennelse. I saker om fritak for dokumentasjon av skifte har vi innvilget 12 saker og gitt avslag i 3. Vi har hatt en økning på dette feltet sammenlignet med tall for 2023.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvigelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ektskapsloven	Separasjon, jf. § 20	1 225	1 175	0	50	51 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	658	630	13	15	69 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	24	12	4	8	25 %
Ektskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ektskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ektskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	15	12	3	0	0 %
Ektskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ektskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ektskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	48	48	0	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Det er kun fattet ett vedtak etter barneloven i 2024. Dette skyldes etter vår oppfatning at ordningen med stadfestelse av foreldreavtaler og klage avslag på krav om opplysninger er lite kjent.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	1

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Statsforvalteren får en del henvendelser fra foreldre om samarbeidsproblemer i forbindelse med samvær og andre forhold som gjelder barna. Det kommer også noen henvendelser fra offentlige instanser som har spørsmål om foreldres rett til innsyn og rett til å samtykke på vegne av barna.

Det er også noen henvendelser fra foreldre som klager på manglende hjelp på familievernkantorene, og uttrykker at de ansatte er partiske.

Tilsyn med familievernkantorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Statsforvalteren har ført tilsyn med ett familievernkontor i 2024. Det var med familievernkontoret Innlandet Vest, avdeling Lillehammer. Dette ble gjennomført som et skriftlig egenvurderingstilsyn med tema opplysningsplikt til barneverntjenesten. Det ble ikke funnet lovbrudd.

Vi har også behandlet to tilsynssaker etter henvendelse fra enkeltpersoner. Sakene ble avsluttet etter dialog mellom klager og familievernkontoret.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022
3	1	1	1

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barnevernstjenester i Innlandet er tilknyttet en formalisert vaktjeneste som er tilgjengelig hele døgnet, hele året utenom tjenestenes ordinære åpningstider. Kommunene har organisert vaktberedskapen gjennom interkommunale ordninger, enten etter samarbeidsmodell eller vertskommunemodell. Ordningene ser ut til å fungere godt, vi er ikke kjent med at akuttberedskapen ikke er ivaretatt. Barnevernstjenestenes tilgjengelighet på dagtid er imidlertid noen steder ikke god nok. Dette gir en viss risiko, som vi ser vi behov for oppfølging av i 2025.

På bakgrunn av rapporteringer fra kommunene, ulike møter, kartlegginger, tilsyn og klagesaksbehandling gjøres en ROS-vurderinger av kommunene i egne skjema. Videre gir møtepunkter med barnevernsledere og kommunene gjennom blant annet ledernetverk, fagsamling og dialogmøter, innsikt i situasjonen. Vi har videre jobbet med utforming av digitale kommunebilder i 2024.

Vår vurdering er at barnevernstjenestene jevnt over driver med god kvalitet, med noen unntak og sårbarheter. Det er kommuner i Innlandet som har svak økonomi, levekårsutfordringer i befolkningen og utskiftninger blant de ansatte i barnevernstjenesten. Enkelte av disse strever med å oppfylle lovkrav og holde god nok kvalitet på alle områder. Disse følger vi opp med veiledning, dialog og rekruttering til kompetansetiltak fra Bufdir. Samtidig er det kommuner og barnevernstjenester i Innlandet som er godt styrt, med kompetente ansatte og god stabilitet. Nettverk for barnevernslederne bidrar til at de sterke kommunene kan dele erfaringer, metoder og gi lederstøtte til de sårbare.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Saker mottatt i 2024: 396 (334 i 2023)

Av disse:

Tillatelser: 341

Avslag: 54

Opphevelser: 1

Saker som kom inn i 2024 som ikke var ferdigbehandlet ved årsskiftet: 22

Disse sakene er i utgangspunktet raske å behandle, men krever uforholdsmessig mye ressurser fordi vi sjelden har de opplysningene vi trenger for å behandle søknaden.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Saker om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene:

Antall saker: 10

Innvilget: 6

Avslag: 2

Avsluttet med veiledning: 2

Saker om typisk turiststed:

Antall saker: 5

Innvilget: 3

Avslag: 1

Avsluttet med veiledning: 1

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

For at kommunene skal klare å tilrettelegge for god samordning, bør det være omforent og nedfelt hvordan dette skal fungere. Statsforvalteren arbeidet aktivt i 2024 for å følge opp kommunenes forebyggende plan. Vår gjennomgang viser at 43 av 46 kommuner har utarbeidet en plan for det forebyggende arbeidet for utsatte barn og unge og deres familier. Av disse har 26 dokumentert at planen er politisk behandlet i kommunestyret.

Et velfungerende samarbeid handler om å bruke hverandres ressurser og kompetanse. Innholdet i kommunene sine forebyggende planer varierer, herunder hvor konkrete de er når det gjelder ansvarsdeling og tiltaksbeskrivelse. Samtlige planer gir oversikt over mål, møtearenaer og ansvarlige tjenester i kommunen. Statsforvalteren opplever i ulik grad hvordan politisk og administrativ ledelse i kommunene har bevissthet, eierskap og kunnskap på feltet for barn og unge. Dialogmøter og tilbakemeldinger viser ofte godt engasjement, men ikke alle har kommet like langt i gjennomføring og tiltaksutvikling. Ressurssituasjon, kompetanse og kapasitet spiller også sterkt inn.

Alle tjenester i kommunene skal være opplyst om og kjent med endringer innen velferdsområdet. Kommunene gir også på hver sin måte uttrykk for å være opptatt av kompetanseheving for å sikre et godt samordnet tjenestetilbud. Statsforvalteren har i 2024 hatt en del saker og henvendelser med spørsmål om hvilke instans som skal være ansvarlig. Flere av kommunene kan trenge mer kompetanse på rammer for koordinering og samarbeid, herunder hvordan dette skal løses effektivt innen budsjettfordeling og organisering. Det er mange steder behov for flere og bredere tilgang på tiltak lokalt, og videre også flere interkommunale samarbeid om dette.

Statsforvalteren har i 2024 gjort en innsats med å etterspørre og stimulere til bevissthet om samarbeid og samordning, gjennom fagsamlinger, arbeid med nettverk, webinarer og dialogmøter. Statsforvalteren har kartlagt status for forebyggende plan, og hatt dette som tema i forbindelse med utforming av kommunebilder i 2024. Embetet som helhet har en omforent forståelse for at satsing på dette feltet er nødvendig og har et samhandlingsfokus i all vår saksbehandling og kommuneoppfølging.

Psykisk helse og rus (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalter skal gi en kort og overordnet vurdering av hvorvidt kommunenes arbeid på psykisk helse- og rusfeltet utvikles i tråd med Opptrappingsplanen for psykisk helse og Forebyggings- og behandlingsreformen på rusfeltet.

Statsforvalteren i Innlandet har bidratt til å gjøre Opptrappingsplanen for psykisk helse og Forebyggings- og behandlingsreformen kjent i kommunene. Dette i samarbeid med de ulike kompetansemiljøene og bruker- og pårørendeorganisasjoner, i tillegg til brukerstyrte tiltak. Metodene har vært regionale samlinger samt flere ulike digitale tilbud. Kommunene responderer godt på de ulike tiltakene og viser evne og vilje til omstilling. Aktiviteten knyttet til de ulike tilskuddsordningene som Statsforvalteren forvalter er meget god og søknader og rapporter viser oss utvikling i retning av større fokus på tilgjengelighet, utvikling av gode tiltak med lav terskel, styrke kompetanse og større forståelse for styrket samhandling mellom de ulike tjenestenivåene.

Psykisk helse og rusfeltet i kommunene opplyser til oss at kommuneøkonomien og negativ befolkningsutvikling og dermed utfordringer med å skaffe- og beholde nødvendig spisskompetanse er utfordrende. Dette i kombinasjon med en opplevd nedbygging av psykisk helsevern og TSB som utfordrer kommunene spesielt ift barn/unge og ROP gruppa.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Innlandet har i flere år hatt en betydelig kompetansemangel i helse- og omsorgssektoren. Sett i lys av demografiutviklingen i Innlandet med stadig flere eldre i behov av tjenester, samt utfordring med utenforskap og yngre ressurskrevende brukere, er dette noe Statsforvalteren følger nøye. Innlandet er et

av fylkene hvor vi allerede ser tydelig endring i form av et stort antall eldre og mangel på ressurser i helse- og omsorgsektoren. Fraflytting av ung arbeidskraft er også en utfordring.

I arbeidet med forvaltning av kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet (KTT) gjør Statsforvalteren skjønnsmessige prioriteringer i den hensikt å bidra til å øke andelen utdannede helsepersonell i fylket. I 2024 har vi tilbudt alle kommunene i Innlandet et dialogmøte knyttet til bruk av midler fra tilskuddet. I møtene har vi snakket om strategisk kompetanseplanlegging, spissing av søknad i forhold til behov og gjennomføringsevne i kommunene. Vi satte også på agendaen hvordan se sammenhengen mellom kompetanseplan og de ansatte som deltar på kompetansehevende tiltak og utdanning. Veiledning på hvordan kommunene kan få benyttet midlene tildelt for 2024, samt ubrukte midler fra 2023 er også gjennomført i kommunedialogen. Som et faktagrunnlag før vi møtte kommunene benyttet vi oss av indikatorer og vurderinger gjort i kommunebildeværktøyet. Alle fikk anledning til å komme med tilbakemeldinger på hva de ønsker av bistand/veiledning fra Statsforvalteren i Innlandet i 2025 igjennom et Forms skjema. Dette med tanke på virksomhetsplanleggingen for 2025.

Vi har tildelt midler fra KTT til fire praksiskontor piloter jamfør Helsedirektoratets anbefalinger i veileder for praksiskontor. Pilotene er plassert i Dovre, Nord-Fron, Nord-Aurdal og Gran. Fokus i arbeidet til praksiskontorene er å sikre god og tilstrekkelig veilederkompetanse, samt nok kvalifiserte praksisplasser. Dette på bakgrunn av at vi ser at tjenesteforløpet dreies i både kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Noe som vanskeliggjør tilpasning av praksisplasser. Piloten gir oss en bedre oversikt over praksisplasser og veiledningskompetanse i kommunene, men det er en utfordring spesielt i spesialisthelsetjenesten og få nok praksisplasser for å oppfylle RETOS krav.

Vi har samordnet egen innsats ut mot kommunen i dialog med våre samarbeidspartnere, dette for å vise at tverrsektorielt arbeid er nødvendig i planleggingen av å sikre nok og riktig kompetanse. Dette arbeidet er gjort i regi av Kompetansenettverk Innlandet. Nettverket er definert som en aktivitet i den strategiske handlingsplanen til Kompetanseforum i Innlandet Fylket. Vi ser også kompetansesituasjonen i Innlandet i sammenheng med Bolig for velferd, Boligutvikling i distriktene og Bygdevekstavtalen da satsningsområder her er bolig til de som bor og arbeider i Innlandet, samt å bidra til å skaffe tilstrekkelig kompetanse i helse- og omsorgsektoren. Utvikling og ivaretagelse av egne ansatte har vi satt på dagsorden i dialogen med kommunene. Vi har eksempel på at en kommune har avsatt midler i budsjettet til å lønne ansatte som er villig til å ta helsefaglig utdanning. De anser dette som et nødvendig virkemiddel for å få økt kompetanse i kommunen. Vi foreslår å løfte dette til et nasjonalt tiltak på lik linje med det som lærere har hatt over tid.

Vi vurderer utdanningstilbudet i fylket fortsatt som godt. Utdanningsinstitusjonene i Innlandet har tilpasset seg behovet ute i kommunene og arbeidet frem ulike fleksible utdanninger. For eksempel har Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) med støtte fra KTT, utviklet en fleksibel sykepleieutdanning. Høgskolen i Innlandet (HINN) har i 2024 arbeidet med å øke tilgangen på desentraliserte praksisplasser i Gudbrandsdalen, Valdres og Hadeland med støtte fra KTT. Statsforvalteren vurderer at Innlandet, med sitt særpreg av å være utkant fylke, med store geografiske avstander og lang vei til campus, må styrke utdanningstilbudet enda mer der folk bor. Det desentraliserte og fleksible studietilbudet innen helse og omsorgsfag må utvides. Samtidig ser vi at det også er krevende tider økonomisk for utdanningsinstitusjonene, NTNU har besluttet nedleggelse av ergoterapiutdanningen på Gjøvik. Dette er ikke i samsvar med nasjonale føringer om mer innsats knyttet til forebyggende og helsefremmende arbeid innenfor sektoren.

Som et ledd i å styrke lederkompetansen i helse- og omsorgsektoren, og imøtekomme oppdraget med å bidra til implementeringen av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgssektoren, har vi videreført opplæringsprogrammet God ledelse i praksis (GLIP). Dette er et modulbasert program der deltakerne får lære mer om forskriften. I 2024 startet kull 2 i programmet. Cirka 600 personer har nå deltatt. Arbeidet med E-læringsmodulen knyttet til GLIP fortsetter og forventes ferdigstilt 2025.

Tannhelse

Vi har tilsyn på området ernæring, der munnhulen er en del av tilsynet. Vi ser at flere kommuner har inngått et samarbeid med Fylkeskommunal tannhelse for opplæring av ansatte i sykehjem/hjemmetjeneste. Matgledekorpsset har fokus på retningslinjer for underernæring der stell av munnhulen er en del av undervisningsopplegget. Vi planlegger nytt samarbeidsmøte med tannhelsetjenesten i 2025.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Embetet har i 2024 sluttført 46 tilsyn. I tillegg er 23 saker som ble initiert av Sivilrettsforvaltningen i 2022, avsluttet uten nærmere gjennomgang etter at vergene besvarte utsendt spørreskjema.

Det opprettes en tilsynsaktivitet når vi mottar bekymringsmeldinger fra vergehaver, pårørende, kommunens tjenesteapparat eller eventuelt andre. Vi oppretter også tilsynssaker etter regnskapskontrollen dersom det avdekkes forhold som kan tilsa at vergen ikke utøver oppdraget i samsvar med sitt mandat eller regelverket.

Vi har i 2024 hatt for liten kapasitet til å gjennomføre tilsyn med verger. Dette har medført at det fortsatt er tilsyn som ble igangsatt i 2024 og tidligere år, som ikke er sluttført.

Hvordan tilsynssakene behandles varierer ut fra sakens art og kompleksitet. Som hovedregel anmoder vi vergen om en uttalelse og ber om en

ytterligere redegjørelse og eventuelt dokumentasjon på enkelte punkter. I tilsyn etter regnskapskontroll der det er mistanke om mislighold, gjennomgås i mange tilfelle vergeregnskapene tilbake i tid.

Fra PowerBi fremgår følgende om funn i tilsynene for 2024:

Avsluttet uten tilsynssak: 37 (inkludert 23 saker initiert av SRF i 2022, se over, 3 saker er dobbeltregistrert).

Avsluttet etter innledende undersøkelser: 15

Avvik: 5

Ingen funn: 7

Observasjoner: 2

Øvrige: 3

I alle saker der det er ført tilsyn, er det gitt veiledning, både i samtale med verge og gjennom våre skriftlige vurderinger i tilsynsrapporten. Statsforvalteren har i 2024 fratatt 4 verger oppdraget etter at det er ført tilsyn. I en av disse sakene endte saken med en politianmeldelse.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Det er utfordrende å gi en fullverdig vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Kompetansen varierer mellom vergene. Den varierer også mellom verger som er nærstående til personen som har verge, og mellom alminnelige og faste verger. Vi registrerer blant annet at det er en liten andel verger som ikke leverer vergeerklæringen, økonomisk status, og/eller den årlige vergerapporten slik de skal innen 30.4. hvert år, og må derfor veiledes og purres på. I søknader om statsforvalterens samtykke til å gjennomføre ulike disposisjoner er det ofte nødvendig å minne vergen på å dokumentere hva vergehavers ønsker og vilje er i saken. Flere verger henvender seg om hvordan de skal bruke vergefullmakten og ikke minst opptre digitalt på vegne av vergehaver. Flere gir også uttrykk for ønske om mer konkret veiledning om hvordan de skal gå fram ved oppstart av oppdraget. Statsforvalteren veileder på telefon, e-post og i brev. Vi henviser også til informasjonssidene og e-læringskursene på vergemal.no. Dette er noe vi vil fortsette med. I tillegg gjennomførte vi kurs både vår og høst 2024 for de faste vergene. Det samme vil vi gjøre i 2025.

Vi får et høyt antall henvendelser fra vergene våre, digitalt via Altinn. I tillegg har vergene i vårt fylke gjennomført et relativt høyt antall e-læringskurs. Vi forventer at økt kompetanse hos vergene vil føre til færre bekymringsmeldinger, og dermed færre tilsynssaker. Videre vil det kunne føre til en økning i antall søknader til Statsforvalteren som er bedre opplyst, noe som igjen vil føre til mer effektiv og raskere saksbehandling hos oss. God kompetanse hos vergene vil ikke minst være nødvendig for at personer med verge opplever å få realisert sine rettigheter og plikter, og dermed får den hjelpen de har behov for.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2023, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene som kom i i 2022 og 2023.

Tall i () er fra 2023.

SFIN behandlet 808 (910) søknader om fri rettshjelp i 2024, hvorav 596 (653) gjaldt advokaters egeninnvilgelse av fritt rettsråd. Vi innvilget selv 110 (145) rettsråd og ga bevilging til fri sakførsel i 14 (15) saker. Totalt 108 (101) søknader ble helt eller delvis avslått, hvorav 96 fritt rettsrådsaker og 12 søknader om fri sakførsel. (Antall avslag inkluderer 20 saker hvor advokatens egeninnvilgelse ble omgjort)

Saksbehandlingstiden varierte noe, men de fleste stykkpriskravene i egeninnvilgelsessakene ble behandlet innen 2-3 uker, og søknader innen 4-6 uker. Ved årsskiftet var restansen 35 saker. Noen saker hadde lengre saksbehandlingstid fordi det var nødvendig å innhente mer dokumentasjon.

Total ble kap.post 047001 belastet med ca.kr. 6,5 millioner i 2024. Dette er en nedgang fra 2023 hvor det ble utbetalt totalt ca. kr. 6,9 millioner.

Fra 2022 til 2023 var det en klar oppgang i utbetalinger fra ca. 4,6 millioner til ca. 6,9 millioner. Oppgangen fra 2022 til 2023 antas i det vesentlige å være knyttet til økte inntektsgrenser. Det ser ut til at det ikke vært noen ytterligere effekt i 2024 av at inntekts- og formuesgrensene ble endret i 2022 og 2023. Nedgangen i antall saker og utbetalinger fra 2023, er vi ikke sikre på hva som er årsaken til. Noe av årsaken kan være lønnsutviklingen, som gjør at færre innbyggere har oppfylt inntektskravet i 2024 enn i 2023.

Utbetaling i i kontrollkomisjonssakene utgjorde ca. kr. 1 139 000 i 2024. Dette er noe mer enn i 2023, hvor utbetalingen utgjorde ca. kr. 1 million. Antall saker for kontrollkomisjonen hvor det er utbetalt salær til advokaten er økt fra 73 i 2023 til 139 i 2024.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	808	782	26
Innvilgede søknader	700	686	14
Avslåtte søknader	108	96	12

Innkommende saker 843- restanse på 35 søknader

Retts hjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	5
Antall restanser	35

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er angitt i antall uker og gjelder søknader, og ikke behandling av egeninnvilgelser.

Forliksråd (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten

- gi en overordnet redegjørelse for arbeidet som er utført i forbindelse med oppnevning av medlemmer til forliksråd og tilsyn med forliksråd.
- gi en overordnet vurdering av eventuelle forhold som departementet bør være kjent med i forbindelse med utredningen av forliksrådsordningen, jf. Stortingets vedtak nr. 445 (2022-2023).

I Innlandet er det 15 forliksrådet, hvorav 9 er felles for flere kommuner. SFIN sendt ut informasjonsbrev i mai til alle kommunene om valg av nye forliksrådsmedlemmer. Det har vært nødvendig med en del veiledning til kommunene i tillegg til dette.

I seks tilfeller har vi ikke godkjent valget av forliksrådsmedlemmer, og kommunestyrene måtte foreta valget på nytt. Grunnen til dette var i to av sakene at medlemmene ikke oppfylte aldersvilkårene. I de øvrige sakene var problemet at det ikke framgikk hvilken plassering medlemmene skulle ha, at det ikke framgikk hvilke kommuner som skulle ha medlemmer i forliksrådet denne perioden, eller at vedtaket delegerte myndighet til formannskapet de ikke hadde lov til å delegere. Vi oppfatter at det er et problem at kommuner med felles forliksråd ikke samarbeider/samordner seg tilstrekkelig før hvert kommunestyret fatter sine vedtak.

Flere av kommunene overholdt ikke fristen for å velge medlemmer innen 15. oktober, men oppnevning var på plass for alle forliksrådene innen slutten av desember. Vi bruker ellers tid på å sørge for at dommerforsikringene blir signert. Selv om det står i vedtaksbrevene at kommunene må sørge for dette, må vi ofte purre en eller flere ganger på dette. Vi har ellers en inntrykk av at ikke alle kommunene sjekker om utelukkelsesgrunner foreligger, herunder om vandelsvilkåret er oppfylt.

SFIN har ikke hatt noen tilsyn med forliksrådet, utover å oppnevne medlemmer. Ut fra vårt arbeid har vi liten innsikt i hvordan forliksrådet fungerer i praksis, og hvordan rettssikkerheten blir ivaretatt. Det er derfor vanskelig å gi en overordnet vurdering av eventuelle forhold som departementet bør være kjent med i forbindelse med utredningen av forliksrådsordningen, jf. Stortingets vedtak nr. 445 (2022-2023). Vi oppfatter imidlertid at det ofte er politikere og tidligere politikere som blir oppnevnt som medlemmer, og at det kanskje ikke er så stort fokus på hvem som er mest egnet til å sitte i forliksrådet. Et kompetansekrav, eks. juridisk kunnskap, ville styrket rettssikkerheten. Videre har vi fått tilbakemelding fra enkelte kommuner at det er vanskelig å finne egnede medlemmer fordi det er mye arbeid i ft. godtgjørelsen, og at man bare unntaksvis får kompensert for tapt arbeidsinntekt.

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)**Rapportere på****Samfunnssikkerhet i plan**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivaretatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivaretatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

Vi gjennomgår alle kommunale arealplaner, det vil si kommuneplaner og reguleringsplaner som Statsforvalteren har på høring, for å sjekke at risiko- og sårbarhetsanalyser er utført og at de er i tråd med veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ga ut i 2017. De fleste planer har risiko- og sårbarhetsanalyse som er utarbeidet i tråd med veilederen, men noen planer mangler tilfredsstillende oppfølging av farer og uønskede hendelser som er avdekket i analysen. Dette følger vi opp gjennom å gi faglige råd og/eller innsigelser.

Noen kommuneplaner, dvs. arealdelen, har ikke tilfredsstillende risiko- og sårbarhetsanalyser for kommunens areal som helhet, mens risiko- og sårbarhetsvurderinger er utført for foreslåtte utbyggingsområder i planen. I slike tilfeller fremmer vi innsigelse til planforslaget på dette punktet.

Innsigelser som gjelder mangler knyttet til samfunnssikkerhet fører i hovedsak fram, det vil si at krav til risiko- og sårbarhetsanalyse og oppfølging i planen har blitt ivarettatt. Vi stiller krav om oppfølging av analysen ved at risiko- og sårbarhetsreduserende tiltak skal være synlig i analysen og i planen.

Hensyn til klimaendringer og klimatilpasning er viktige tema for vår gjennomgang av kommunenes planer. Klimatilpasning skal synliggjøres i planene og blir nå ivarettatt i de fleste planene der dette er aktuelt.

Over tid ser vi at samfunnssikkerhet får stadig større oppmerksomhet i kommunenes planer etter plan- og bygningsloven.

Samtidig ser vi at Totalforsvaret og viktig kritisk infrastruktur i stadig større grad må tas hensyn til når det gjelder samfunnssikkerhet og beredskap i arealplanleggingen. Som eksempel nevner vi at vi i vår uttalelse til varsel om oppstart av arbeid med reguleringsplan for nytt Mjøssykehus i Moelv i Ringsaker kommune påpekte at sykehuset har en viktig beredskapsfunksjon og er en kritisk samfunnsfunksjon i hele krisespekteret fra fred til krig. Vi understreket derfor viktigheten av at risiko- og sårbarhetsanalysen må omfatte all viktig infrastruktur som kreves for å holde sykehuset i drift i hele krisespekteret. Konsekvenser av bortfall av enkeltfunksjoner og tiltak for å redusere konsekvenser må beskrives der dette er relevant for reguleringsplanen. Framdrift for gjennomføring av ny E6 og dobbeltspor på jernbanen er ikke avklart og det er derfor viktig at flaskehals og hindringer for utrykningskjøretøyer, ansatte og pasienter til og fra sykehuset blir vurdert i risiko- og sårbarhetsanalysen.

Vi nevner også som eksempel at vi i 2024 fremmet innsigelser til reguleringsplan for E6 fra Moelv og nordover langs Mjøsa i Ringsaker og Gjøvik kommuner. Innsigelsen for Gjøvik var blant annet begrunnet med manglende og redusert framkommelighet i nordgående kjørefelt ved 200-årsflom i flom i Mjøsa. Innsigelsen for Ringsaker gjeldt blant annet manglende vurderinger av flomutsatt vegstrekning som har kan ha betydning for framkommelighet til Mjøssykehuset som behandles i egen reguleringsplan. Vi understreket også betydningen av at alternative adkomster til det planlagte sykehuset blir sikret gjennom reguleringsplanen for ny E6.

I våre uttalelser til kommuneplanenes samfunnsdeler påpeker vi at den må omfatte mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap som er basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser. Over tid har vi sett forbedringer i kommunenes samfunnsdeler når det gjelder dette. De fleste planforslag har samfunnssikkerhet og beredskap som tema, men i noen tilfeller er det forbedringspotensial når det gjelder utforming av mål og strategier.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?
 - Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner der det er aktuelt.

Problemstillinger knyttet til storulykkebedrifter har kun vært aktuelt i én plansak i 2024; dette gjaldt endring av reguleringsplan der eventuelle konsekvenser av nærliggende storulykkebedrift ikke var vurdert og avklart i risiko- og sårbarhetsanalysen. Etter vår innsigelse ble det avklart at planområdet ikke ble berørt av storulykkebedriften. Dette ble dokumentert i risiko- og sårbarhetsanalysen.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoelementer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS

Statsforvalteren i Innlandet sin FylkesROS-serie er gjennomgått, og oppfølgingsplan revidert i 2024. Serien inneholder hovedrapport og gradert vedlegg.

Aktivitet i 2024:

- Embetets beredskapsplan er oppdatert og revidert i 2024. Denne tar til en vis grad inn over seg behov for egenberedskap. Kapasitet og krisehåndteringsevne er justert i tråd med nytt risikoområdet.
- Funn fra analyse av sikkerhetspolitisk krise og krig er fulgt opp, og det er etablert felles totalsforvarssystem for Innlandet.

Overgang til nye energibærere er ikke analysert i fylkesROS-serien, men behovet for felles kunnskapsgrunnlag er åpenbart tilstede også i Innlandet. Dette er spesielt knyttet til kontinuitetsplaner i totalforsvaret under risikoområdet sikkerhetspolitisk krise og krig, der det er uklart hvilken energibærer som vil være begrensende faktor (strøm eller drivstoff). SFIN håper nasjonale myndigheter kan veilede på dette knyttet til felles plangrunnlag i sivil sektor, jf. totalberedskapsmeldingen. Risikoer knyttet til en slik overgang fremstår derfor på nåværende tidspunkt å være lite hensiktsmessig å analyserer regionalt eller lokalt, da vi ikke vet hvordan ulike prioriteringssystemer og sårbarheter i forsyningskjeder vil påvirke den nasjonale tilgangen til innsatsfaktorene.

Vår interne strategi omkring FylkesROS ble endret i 2024. FylkesROS anses nå som en løpende og kontinuerlig prosess, og ikke som et prosjekt hvert 4 år. Klimaendringene og endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen skjer nå så fort at en fireårig syklus ikke er tilstrekkelig for å ha tilfredsstillende oversikt over risikobildet. Funn i dette arbeidet vil kontinuerlig overføres og vurderes tatt med i den årlig revisjonen av handlingsprogrammet til Regional plan for samfunnsstryggleik og beredskap i regi av Innlandet fylkeskommune.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Dette er informasjon som vi ikke har nå. Vi legger opp til å skaffe oversikt over dette i løpet av 2025 fra de berørte kommunene.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Vi har anmeldt to forhold på miljøområdet i 2024, h.h.v. etter villtoven og etter naturmangfoldloven. Se for øvrig eget brev.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema for 2023 (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2023.

Rapportering gjøres i tabell og i samsvar med veiledning på Statsforvalternett.

Statsforvalteren har fremmet følgende innsigelser knyttet til miljøtema. Flere innsigelser er overlappende og gjelder samme reguleringsplan eller overordna plan.

Naturmangfold: 13 innsigelser, 1 innsigelse er løst i år.

Støy: 14 innsigelser, 8 innsigelser er løst i år.

Vassdragshensyn: 11 innsigelser, 3 innsigelser er løst i år.

Friluftsliv: 1 innsigelse.

ATP: 5 innsigelser, 1 er løst i år.

Klima: 1 innsigelse.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til målet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av resultater av prosjektene.

I 2024 tildelte vi 19,4 mill. kroner av skjønnsmidlene for Innlandet til innovasjons- og fornyingsprosjekter. Vi mottok totalt 39 søknader med et samlet søknadsbeløp på 50,2 mill. kroner. Feil i søknadsbeløp for et prosjekt forklarer avviket til samlet beløp på 49,8 mill. kroner i søknadsportalen. Vi ser stor variasjon i hvem som søker, antall prosjekter de ulike kommuner er involvert i og hvilke kommuner som samarbeider. Alle regioner har kommuner som prosjektsøker. I 2024 var det flere prosjekter der kommunene samarbeider på tvers av regioner.

Vi tildelte midler til 18 prosjekter totalt i 2024, hvorav 7 var videreføring av allerede igangsatte prosjekter, mens 11 var nye. Prosjektskjønnsmidlene er tildelt etter departementets retningslinjer.

Vi har videreført kriterier og prioriteringer fra tidligere år. De siste årene har vi gitt skjønnsmidler til flere store prosjekter som nå er godt i gang og som i utgangspunktet skal gå over flere år. Vår hovedprioritet for 2024 var at prosjektene skal bidra til en mer effektiv og fremtidsretta kommunesektor.

Prosjektene som ble prioritert i 2024 er vurdert til å bidra godt til fornying og innovasjon i kommunene, slik at kommunene kan levere bedre tjenester til innbyggere og næringsliv. Prosjektene er i hovedsak større samarbeidsprosjekter mellom flere kommuner, som innebærer at mange av kommunene i Innlandet er involvert. Vi har også lagt vekt på at prosjektene samlet skal gi en bred tilnærming til utfordringer innenfor våre prioriterte satsingsområder, og at vi har en viss geografisk fordeling av prosjekter mellom kommuner og regioner. For nye prosjekter er særlig prosjektets overføringsverdi og innovative element vektlagt. I tillegg har vi vektlagt kvaliteten på prosjektplan og søknad og at prosjektene er godt forankret i kommunene.

De nye prosjektene i 2024 er bl.a. innenfor områder som beredskap, modell for tjenesteutvikling mellom kommuner/helseregioner og Sykehuset Innlandet, kunstig intelligens og viktige, større samarbeidsprosjekter som for eksempel arbeidet med felles landbruksplan for 12 kommuner for å redusere miljø- og klimapåvirkningene fra landbruket.

Ved å være tydelig på krav og våre prioriteringer har vi hatt mål om å bidra til å heve kvaliteten på søknadene, stimulere kommunene til å tenke mer helhetlig og i samarbeid og øke overføringsverdien av prosjektene. Vi ser at bl.a. kravet om samarbeid og god forankring bidrar til mer gjennomarbeidede søknader. Vi vurderer at overføringsverdien til andre kommuner også er større for prosjektene nå enn tidligere.

Vi har styrket eierskap til og forankring av prosjektene internt innenfor de aktuelle fagområdene. Dette gjør at vi får fulgt opp gjennomføring av prosjektene og resultatene. Vi har fortsatt potensiale for å bidra bedre til erfaringsdeling fra prosjekter mellom kommunene, og vi vil fortsette med å videreutvikle og forbedre vårt bidrag med dette i 2025.

Rapportering

Av flere grunner har det vært en del forsinkelser i gjennomføringen av prosjektene i de siste årene. I løpet av de to siste årene er nå mange av prosjektene fra tidligere år ferdigstilt og kommunene har fått avsluttet rapporteringen i prosjektskjønnsbasen. Mange gode prosjekter har gitt nye løsninger som flere kommuner har tatt i bruk og videreutvikler.

Det er stor variasjon i kvaliteten på rapportene fra kommunene. Enkelte rapporter er kortfattet og gir liten informasjon om hvilke resultater som er oppnådd. De fleste rapportene redegjør godt for gjennomføring og måloppnåelse. Vi har over flere år hatt en ambisjon om å følge opp rapportene bedre og har gjort tiltak for å tilrettelegge for bedre oppfølging.

Å tildele til færre og større prosjekter de siste årene, har gitt bedre oversikt og mulighet for bedre oppfølging av de prosjektene som nå gjennomføres. Vi har også prioritert å få på plass bedre rutiner internt for ansvar og oppfølging av prosjektene i embetet. Dette gir bedre mulighet for å følge opp rapportene som leveres, bedre kvalitet på rapporteringen og dermed også bedre muligheter for kunnskapsdeling. Vi har ambisjon om å jobbe videre med forbedringer i 2025.

Flere av prosjektene har høy overføringsverdi til andre kommuner. Vi har formidlet resultatene fra utvalgte prosjekter på møteplasser vi har med både ordførere/kommunedirektører, økonomisjefer, sektorledere og etablerte fagnettverk. For å ta ut potensialet for fornyingsarbeidet i kommunene ytterligere må vi styrke oppfølgingen av prosjektene og bli enda mer bevisst på å formidle resultater på relevante arenaer. Dette vil vi videreutvikle i 2025.

Kort om prosjekter innenfor området Velferd

Innenfor velferdsområdet prioriterte vi å videreføre flere større prosjekter i 2024. Flere viktige prosjekter ble også ferdigstilt i 2023. Et eksempel, er samarbeidsprosjektet *Utvikling av lokale tiltak for utsatte barn og unge*. Prosjektet har resultert i opprettelsen av det interkommunale familieterapeutiske hjelpetiltaket «RFT» - relasjonsfokustert familieterapi. Tiltaket er i tråd med Oppvekstreformens intensjoner om lokal tiltaksutvikling. Gjennom å redusere konflikter internt i familien og eksternt kan behov for institusjonsplassering forebygges. Tiltaket er nå etablert som fast drift, og behandler saker fra barneverntjenestene i de samarbeidende kommunene. Prosjektet viser hvor hensiktsmessig det er at kommuner samarbeider om kompetanse- og ressurskrevende tiltaksutvikling som er for stort for den enkelte barneverntjeneste.

Kort om prosjekter innenfor området Klima og miljø

Innenfor klimaområdet tildelte vi i 2024 bl.a. midler til prosjekt for å utvikle en felles landbruksplan for de 12 kommunene i Gudbrandsdalen. Felles landbruksplan skal redusere miljø- og klimapåvirkningene fra landbruket, bidra til å styrke naturmangfoldet og teste ut denne metoden for samarbeid mellom 12 kommuner, med mål om økt samarbeid på flere områder. Landbruk er en stor næring i regionen, og står for ca. 1/3 av klimagassutslippene. Det er positivt at kommunene i Gudbrandsdalen, gjennom Gudbrandsdalstinget, selv setter seg i førersetet for å bidra til omstilling i næringen. Dette kan bidra til å belyse, og også få aksept for, både utfordringer og mulige forbedringstiltak innen næringen.

Vi har de siste årene prioritert å støtte videreutvikling av arbeidet for kommuner som kan bygge på erfaringer fra viktig fornyingsarbeid innenfor klima- og

miljøområdet. Blant andre har Hamar og Gjøvik opparbeidet seg viktig kunnskap innenfor gjenbruk og Smart City-tenkning som mange andre kommuner kan dra nytte av.

Kort om prosjekter innenfor området Effektiv kommunesektor

Vi ser av søknadene at mange kommuner ønsker støtte til å videreutvikle sine interkommunale samarbeid. Vi har bl.a. støttet prosjekt til kommunene i Kongsvingerregionen for å se mer strategisk på de ulike samarbeidskonstellasjonene for kommunene i regionen. Vi har også støttet et prosjekt i Dovre og Lesja for å bedre omstillings- og utviklingsevnen innenfor interkommunale samarbeid.

Statsforvalteren videreførte også støtten til fellesprosjektet Digi Innlandet i 2024. Dette har vært en viktig prioritering de siste årene, og vi har med i år tildelt 11,6 mill. kroner til prosjektet over fire år. Prosjektet har mål om å gi et samlet digitaliseringsløft for kommunene i Innlandet. Prosjektet skal bidra til økt digitalisering gjennom mer effektiv innføring av fellesløsninger for alle kommuner i fylket og koordinere videreutvikling av eksisterende og nye fellesløsninger. Erfaringsdeling og videreutvikling av omforente løsninger har vært viktige delmål for prosjektet, der resultatene foreløpig er gode. Arbeidet går over i egenfinansiert drift i 2025.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Vi har i tillegg til det som er rapportert i tabell, avvist 3 klager etter koml. § 27-1 første ledd fordi vedtaket ikke var et endelig vedtak. Vi har også hatt 2 saker som ikke ble tatt opp til behandling på eget initiativ. Disse sakene blir ikke synliggjort i rapporteringen slik den er lagt opp, men krever også noe saksbehandling.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	4	4	8
På eget initiativ	0	1	1

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Henvendelsene vi får om kommunalrettslige temaer spenner seg over flere temaer. Det er som tidligere rapportert fortsatt flest henvendelser om habilitet. Det har i 2024 også vært noe veiledning om regler rundt uttreden og fritak og hvordan fylle opp plassene til de som er gått ut av organet. Vi har også veiledet om valgbarhet, spesielt til kontrollutvalget og § 23-1 tredje ledd bokstav f og g. Det har også vært mange henvendelser med spørsmål til prosess i skolestruktursaker.

Vi hadde i 2024 spesielt en lovlighetsklage som tok mye ressurser. Den gjaldt Vestre Toten kommunestyres vedtak om salg av eiendom til underpris til Raufoss fotballklubb, og spørsmål om dette var i strid med reglene om offentlig støtte. Denne saken ligger nå til behandling i ESA. Vi stiller spørsmål ved om slike saker burde vært omfattet av § 27-2 andre ledd og da ikke være gjenstand for lovlighetskontroll. Lovlighetskontroll av skolestruktursaker blir det flere av. Sakene kan være omfattende da de har ofte vært i prosess over lengre tid, og dermed har stor dokumentmengde. De skaper også mye engasjement, og det er henvendelser fra både media og privatpersoner som berøres av vedtaket. Lovlighetsklagen vi tok opp på eget initiativ og opphevd, gjaldt vedtak om å bosette et nærmere angitt antall av flyktninger fra Ukraina, noe tilsvarende lovlighetskontrollen som SFOS utførte.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Kommunene i Innlandet har mange interkommunale samarbeid. Mange av kommunene er små med begrensede ressurser, og har behov for samarbeid

på flere områder for å løse alle oppgaver tilfredsstillende og minske sårbarheten.

Utfordringer med å rekruttere fagpersonell innenfor flere områder gjør at kommunene bør vurdere samarbeid, også får å sikre tilstrekkelig kompetanse i tjenestene fremover.

Flere kommuner og regioner arbeider med håndbøker i interkommunalt samarbeid for å styrke politisk og administrativt eierskap og for å utvikle effektiv organisering og styring. Kommunene har også jobbet med å tilpasse avtalene om samarbeid til ny kommunelov. Vi støtter fortsatt enkelte kommuner med skjønnsmidler til å videreutvikle løsninger for gode samarbeid.

Interkommunale samarbeid kommer under press når økonomien blir strammere. Det oppleves som mer krevende, men helt nødvendig å effektivisere også de interkommunale samarbeidene. Det er viktig at det er klare avtaler og rapporteringsrutiner mellom de samarbeidende kommunene for å sikre god dialog om helt nødvendige tilpasninger.

De store interkommunale samarbeidene (med mange kommuner involvert) finner vi innen tekniske områder; brann, renovasjon, vann og avløp. Disse er oftest organisert som IKS. Nesten alle kommuner er med i slike samarbeid. Innen områdene PPT-tjeneste, barnevern, samfunnsmedisin og KAD-plasser er det interkommunale samarbeid organisert som vertskommunesamarbeid. Planlegging, GIS, regnskapstjenester og beredskap er også områder hvor det er etablert interkommunale samarbeid, omfanget er foreløpig mindre enn på de andre områdene som er beskrevet også her er det vertskommunesamarbeid som er fremtredende.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentleglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentleglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentleglova.

Det kom inn 71 klagesaker etter offentleglova i 2024. Av disse realitetsbehandlet vi 42 klager. De resterende 29 sakene er klager etter offl. 32 andre ledd som vi oversendte kommunen for behandling. Det har vært en klar økning i antall arbeidskrevende saker fra tidligere år, særlig saker som gjelder innsyn i anbudsdokumenter. Seks saker som omhandlet innsyn i anbudsdokumenter ble behandlet i løpet av året, mens det ikke kom inn noen slike saker i 2023. I disse sakene er det ofte et stort volum og det kan være vanskelige vurderinger om taushetsplikt for forretningshemmeligheter i medhold av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2. I en sak vi behandlet i 2024 var det ca. 970 sider dokumenter som var helt eller delvis sladdet. Et eksempel på en arbeidskrevende sak av en annen type gjaldt krav om innsyn i dokumenter i en varslingssak. Også i denne saken var det en stor mengde saksdokumenter det ble begjært innsyn i, og det var vanskelige vurderinger om hvor mye som skulle sladdes for å beskytte varslerens identitet.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Vi har samordnet innsigelser i 32 plansaker i løpet av 2024. Disse ble fremmet av NVE, Mattilsynet, Bane NOR og Statens vegvesen. I 21 av disse sakene hadde også Statsforvalteren innsigelser.

Vi har ikke avskjært innsigelser fra andre statlige etater i 2024, men interne prosesser har, i noe grad, ført til at innsigelser fra embetets egne fagavdelinger har blitt avklart -og ikke fremmet for kommunen.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har <u>oversendt</u> innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>avskåret</u> av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater <u>fremmet</u> for kommunen
Antall planer totalt	63	1	0	63
Statsforvalteren	55	1	0	55
Avinor				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg				
BaneNor	3	0	0	3
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet	7	0	0	7
NVE	12	1	0	12
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	10	0	0	10
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi behandlet 115 byggesaker, hvorav 30 ble gitt medhold. I tillegg behandlet vi 10 saker for Møre og Romsdal. Disse er ikke registrert i «vår» Sysam.

18 saker ble ikke avgjort innen fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 62 dager, mens gjennomsnittlig overskridelse på de utløpte sakene var 8 dager – kortest i landet. Vi avtalte lengre frist i én sak.

Viser ellers til kommentarene under «Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)»

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
115	30	18	8	3	1	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2024 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Rapporteringen i Sysam viser at vi har behandlet 42 klager på reguleringsplan i år. Det er fem flere enn i fjor. 7 klager ble gitt medhold. Om lag 86 % av klagen ble behandlet innenfor tolv uker.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	42
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	73
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	6
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	7

Samarbeid om prioriterte innsatsområder i 'Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024) (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Det bes om en vurdering av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk, Alle trenger et trygt hjem (2021-2025):

- Ingen skal være bostedsløse
- Barn og unge skal ha gode boforhold
- Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor

Hjelpetekst:

Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Statsforvalteren i Innlandet løser dette oppdraget gjennom «Bolig for Velferd Innlandet» (BfVI) som startet før pandemien, og som er etablert i drift. Dette er et stabilt samarbeid, hvor vi har unngått å "starte på nytt", som vi hører er tilfellet for noen av embetene som var med i det avsluttede forsøket med å få Husbankens ansatte i embetet.

Statsforvalteren leder en arbeidsgruppe som består av 5 regionale aktører: Husbanken Øst, Innlandet fylkeskommune, Nav Innlandet, Nav Hjelpemiddelsentralen Innlandet og Statsforvalteren i Innlandet. Vi tilbyr samordnet bistand til alle kommuner i Innlandet med utgangspunkt i «Alle trenger et trygt hjem» (framover "Bustadsmeldinga"), og de respektive aktørenes oppdragsbrev. Dette inkluderer å se ulike strategier i sammenheng, og som følge av det har vi med deltakere fra Statsforvalteren i arbeidsgruppa som jobber med alle målgruppene i strategien. Vi har det siste halvåret jobbet med å kople oss tett sammen med reformen "Bo trygt hjemme". Vi ser også tiltaksmidler og prosjektmidler i sammenheng, og retter helhetlig innsats mot kommunene. Samordningen kommer også kommunene til gode ved at vi deler informasjon gjennom webinarer et par ganger i året, og nyhetsbrev annenhver måned. I nyhetsbrevet får kommunene lenker og informasjon fra alle aktører samlet på det boligsosiale området. Innspill til plan ivareta ved at aktørene i BfVI gir innspill på boligsosialt område, ved at representanter fra gruppa involveres når plangruppa hos Statsforvalteren får slike planer til uttalelse. Vi tilbyr nettverkssamlinger for kommunene 4 ganger i året, hvor kommunene involveres i hvilke tema som skal settes på agendaen.

Vi har også benyttet BfVI som arena for å implementere boligsosial lov i Innlandet. Mot slutten av 2024 har vi presentert BfVI i to interkommunale politiske råd i Innlandet, hhv i Sør-Østerdal og Nord-Østerdal, for å bistå kommunene med å forankre det boligsosiale arbeidet på øverste politiske nivå. Dette arbeidet vil vi fortsette med i 2025.

I 2024 gjennomførte vi en undersøkelse som ble sendt til alle 46 kommuner i Innlandet, hvor vi undersøkte plassering av ansvaret for boligsosialloven (lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet). 34 kommuner besvarte undersøkelsen. Her kommer det fram at det er stor variasjon i organiseringen i kommunene, og at kommunene må sørge for å ivareta samordning der ansvaret er plassert hos mange ulike avdelinger i kommunen. Spredt ansvars plassering er hovedregelen for ansvars plassering i Innlandet. Vi ser også at flere kommuner pr. sommeren 2024, svarte at ansvaret for å fatte vedtak etter loven og ansvaret for å utføre tjenesten etter loven, ikke var plassert. Dette er altså etter at loven har vært iverksatt i 1 år. Dette resultatet er til tross for utstrakt informasjons- og opplæringstiltak i regi av Statsforvalteren, og vi vurderer dette som bekymringsfullt. Uten tilsynshjemmel og oppdrag om videre opplæring i loven, har vi få virkemidler, men vi fortsetter innsatsen gjennom BfVI.

Vi vurderer at vår regionale samordning i Innlandet er viktig for kommunenes utvikling av det boligsosiale arbeidet. Vi hadde ikke fått til en så god jobb uten å være samordnet på regionalt nivå. Kommunene tar kontakt med oss og deltar aktivt i nettverkene vi tilbyr, og dette tar vi som bekreftelse på at de opplever vår bistand som nyttig.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

SFIN har ikke hatt noen klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet i 2024. Vi har hatt henvendelser både fra kommuner og brukere, hvor vi har gitt veiledning. Som vi har rapportert under punkt 7.3.6.6.1, er vi bekymret for hvor godt kjent loven er i ALLE kommuner i Innlandet. Vi vet at mange kommuner har hatt søknader og har skrevet vedtak. Vi er også kjent med at det er kommuner som har mottatt klagesaker, men i alle disse tilfellene ser det ut som klagen er imøtekommet, da ingen er sendt til Statsforvalteren for behandling. Grunnen til at vi er kjent med at kommunene har hatt klager, er en undersøkelse vi sendte alle kommuner i Innlandet med svarfrist sommeren 2024, hvor vi blant annet spurte om kommunene hadde mottatt klager etter boligsosialloven. Det er få kommuner som har hatt klagesaker. Vi har også hatt ett tilfelle hvor en bruker sendte en klage på boligsosialloven direkte til Statsforvalteren, og hvor vi oversendte den til aktuell kommune for behandling. Ut fra tilbakemeldingen fra aktuell kommune, var det tydelig at kommunen ikke var kjent med boligsosialloven, til tross for at vi har gitt mange tilbud om opplæring i ulike fora for hele Innlandet.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming er et tema som blir ivarettatt i våre planuttalelser. Dette var også tema på vår plan og bygningslovkonferanse

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

Gjennom nøkkeltallrapportering er det rapport på blant annet lønnsforskjeller etter kjønn, alder, heltid/deltid og stillingskoder. Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov.

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/ rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og strekker oss langt når det kommer til individuell tilrettelegging for våre ansatte. Vi har fokus på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner med bl.a. mulighet for hjemmearbeid. Vi er opptatt av å ha løsninger som ivaretar en god balanse mtp fleksibilitet samt det å kunne møtes fysisk for å styrke kultur og arbeidsmiljø.

Vi har fokus på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosessen. Alle rekrutterende ledere må gjennomføre DFØ sitt e-læringskurs om mangfoldsrekruttering.

Partene hos SFIN har fra et tett og godt samarbeid, og gjennomfører årlig evaluering av samarbeide og aktiviteter i tråd med ARP.

Vi gjennomfører jevnlige medarbeiderundersøkelser, og jobber systematisk med oppfølging.

Viser ellers til nærmere redegjørelse om vernetjeneste, AMU mm under kap. 4.2.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljøsaker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12.

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12 i kalenderdager. Statsforvalteren skal kun rapportere på saker etter opplæringsloven § 9 A-6 andre ledd første punktum. Vi viser til epost av 5.2.25.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid alle saker (brutt + ikke brutt /A+IA):

Gjennomsnitt: 67 kalenderdager

Median: 66 kalenderdager

Ikke brutt aktivitetsplikt/elev går på skolen (A)

Gjennomsnitt: 76 kalenderdager

Median: 76 kalenderdager

Ikke brutt aktivitetsplikt/elev går ikke på skolen (IA)

Vi har ingen saker med denne kombinasjonen

Brutt aktivitetsplikt/elev går på skolen (A)

Gjennomsnitt: 67 kalenderdager

Median: 67 kalenderdager

Brutt aktivitetsplikt/elev går ikke på skolen (IA)

Gjennomsnitt: 66 kalenderdager

Median: 59 kalenderdager

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Viser til tabellrapportering.

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentarer
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Vestre Slidre kommune	L		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de henviser barnet til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehageloven krever det?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Vestre Slidre kommune	L		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Vestre Slidre kommune	L		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Vestre Slidre kommune	L		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Vestre Slidre kommune	L		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Vestre Slidre kommune	L		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Grue kommune	L	Grue barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	2	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Grue kommune	L	Grue barne- og ungdomsskole	Digitalt tilsyn	2	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Innlandet fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	4	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Innlandet fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	4	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Innlandet fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	4	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Øystre Slidre	L	Rogne skule	Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialundervisning?	

Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Øystre Slidre	L	Rogne skule	Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Øystre Slidre	L	Rogne skule	Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Østre Toten	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de henviser barnet til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehageloven krever det?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Østre Toten	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Østre Toten	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Østre Toten	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Østre Toten	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Østre Toten	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Annet	Annet	Østre Toten Kommune	M	Skreia Ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Statsforvalteren undersøkte om Østre Toten kommune sikrer retten til gratis offentlig grunnskoleopplæring.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Statsforvalteren i Innlandet ser en markant økning i antall klager om skoleskyss i forhold til 2023. Årsaken til dette er at Innlandet fylkeskommune (Innlandstrafikk) har skjerpet kravene til skoleskyss som en følge av en intern gjennomgang av rutiner og praksis for å oppnå større grad av likebehandling i fylket. Antall klagesaker som er opphevet har økt fra ca. 5% til ca. 43% fra 2023 til 2024. Vi vil ta en intern gjennomgang av hva som kan være årsaken til økningen.

Vi skal ha et møte med saksbehandlere på skoleskyss hos fylkeskommunen i starten av 2025.

Statsforvalteren ser en økning i antall klager på standpunkt i fag. Vi ser at størstedelen av differansen fra 2023 består av enkeltelever som har klaget på flere av sine standpunkt karakterer.

Vi har en økning i antall søknader om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk. I slutten av 2023 gjennomførte Statsforvalteren et møte med fylkeskommunal PPT om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk. Vi ser økningen som et resultat av at både elever og PPT har blitt bedre kjent med ordningen.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	2	0	2	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 35	2	0	2	0	0
Barnehageloven § 37	7	0	6	1	0
Barnehageloven § 38	0				
	11	0	10	1	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 3-6	5	0	2	3	0
Inntak, § 3-1	1	0	0	1	0
Standpunkt i fag	3	0	0	3	0
	9	0	2	7	0

En klage på avslag om bytte til privatskole har blitt avvist. Antall klagesaker på spesialundervisning har holdt seg stabilt fra i fjor. Det er ikke registrert klagesaker på skyss fra privatskoler i år, men det har vært noe veiledning knyttet til skoleskyss.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven (privatskoleloven)	12	12	0	0	0
	12	12	0	0	0

Det er kun mottatt søknader om fritak fra vurdering i fag fra private videregående skoler i 2024.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 5-1 (ny lov §§ 11-5 og 11-6)	12	5	1	4	2
Bortvisning, § 2-10 (ny lov § 13-1)	2	0	0	2	0
Skoleplassering, § 8-1 (ny lov § 2-6)	19	1	13	4	1
Skyss, § 7-1 (ny lov § 4-1)	85	1	47	37	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11 (ny lov § 2-2 fjerde ledd)	2	0	2	0	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2 (ny lov § 19-5)	1	1	0	0	0
Utsatt skolestart, jf. § 2-1 tredje ledd (ny lov § 2-1 første ledd, jf. § 2-4 andre ledd)	1	0	0	1	0
Standpunkt i fag	61	0	12	46	3
Standpunkt i orden og oppførsel	2	0	1	1	0
Sum	185	8	76	95	6

En av de avviste sakene om skolebytte handler som skolebytte til privatskole. En av de opphevede sakene for individuelt tilrettelagt opplæring er som sette-statsforvalter. Vi ser en økning i antall klager på standpunkt i fag.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven (Kapittel 9 i ny forskrift til opplæringsloven)	39	38	0	0	1
	39	38	0	0	1

Statsforvalteren har stadfestet 7 saker om skoleskyss for elever i videregående opplæring. Vi har opphevet et vedtak om avslag på godkjenning av fag fra utvekslingsår.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Vi har tatt utgangspunkt i punkt 2 og 5 i retningslinjene for tilskuddsordningene.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse knyttet til tilskuddsordningen for barnehage og skole.

2. Å legge til rette for lokalt samarbeid mellom barnehager og skoler og universiteter og høyskoler.

SFIN har siden oppstart av ordningene bidratt til at alle de regionale kompetansenettverkene har etablert et samarbeid, med et eller flere UH-miljøer. Det er etablert samarbeid på regionalt- og kommunalt nivå og ute i enheter. Hovedsamarbeidspartneren i Innlandet er Høgskolen i Innlandet som også har representanter i samarbeidsforumene.

5. Å fatte vedtak og tildele midler til tilskuddsmottakere i tråd med samarbeidsforumets innstilling.

Statsforvalteren har god innsikt i alle behovsmeldingene og innstillingen fra samarbeidsforumene. I forkant av utarbeidelse av tilsagnsbrev foretar vi en vurdering av om alle kriteriene i ordningene er innfridd.

Vi bruker Utdanningsdirektoratets mal for tilsagnsbrev og utbetaler tilskuddene innen fristen og gjennom tilskuddsportalen. Vi sender tilsagnsbrevet ut til vertskommuner for de regionale kompetansenettverkene / kommuner / barnehager / UH-miljø.

Redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen.

SFIN har informert om nasjonale-, sektor- og målene for tilskuddsordningene og kriteriene i tilskuddskonferansen 2024, møter i samarbeidsforum og ved behov i de regionale kompetansenettverkene. SFIN er også godt i gang med å informere samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene om prosessen om overgang til ny kommende kompetanseutviklingsordning.

Vi sikrer oss i godt tid før årsrapporteringen hvem som er rapporteringsansvarlig for at alle har tilgang til rapporteringssystemet. Lenken til rapporteringssystemet blir sendt til kontaktpersonen, sammen med informasjon om kjennetegnene på måloppnåelse og at de må innhente vurdering fra aktuelle UH-miljø.

I årsrapporteringen fra partnerskapene 2023-2024 i Innlandet vurderer partnerskapene at kompetansetiltakene blant annet har bidratt til ønsket praksisendring, økt felles oppmerksomhet om temaene/målsettingene, økt samarbeid i enhetene og at tiltakene gjennomføres som planlagt.

Barnehage- og skoleeiers ansvar for å legge til rette for kompetanseutvikling for sine ansatte, jf. rammeplanen for barnehage og opplæringsloven.

Vi får kunnskap om hvordan barnehage- og skoleeier legger til rette for kompetanseutvikling for sine ansatte, gjennom:

- deltakelse i de regionale kompetansemøtene
- tilsendt behovsmeldinger
- 4-årig kompetanseplaner
- årsrapportering fra partnerskapene

Tiltakene er forankret i barnehagens og skolens behov, identifisert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomhetene.

SFIN har gjennom dialog med eiernivå fått informasjon om at de er sitt ansvar bevisst knyttet til at enhetene har prosesser for involvering av ansatte knyttet til kartlegging/evaluering av gjennomførte tiltak, analyse og utforming av tiltak identifisert gjennom lokale prosesser. Flere regionale kompetansenettverk har i samarbeid med det aktuelle UH-miljø utarbeidet evalueringer eller nye kartlegginger alt etter deres behov, som ansatte i virksomhetene har svart på. UH-miljøet har i etterkant utarbeidet en oppsummering eller en rapport. Dette er noe av kunnskapsgrunnlaget som brukes ved neste prosess for utarbeidelse av kompetansebehov. Årsrapportering fra partnerskapene 2023-2024 og behovsmeldingene fra 2024 viser at ansatte er involvert i virksomhetene.

Samiske perspektiver er ivare tatt i de lokale prioriteringene av kompetansebehov.

I årsrapporteringene fra partnerskapene i 2023/2024 blir det samiske perspektivet vurdert som ikke aktuelt tema i partnerskapene 2024.

SFIN har i samarbeidsforum og i de regionale kompetansenettverkene informert om at det samiske perspektivet må vurderes i prosessen med å bestemme kompetansetiltak i partnerskapet for 2024.

Tiltakene er planlagt og gjennomført i partnerskap mellom barnehage- og skoleeiere og UH

Vi har innhentet kunnskap om at tiltakene er planlagt og gjennomført i partnerskap mellom barnehage- og skoleeiere og UH, gjennom:

- behovsmeldingene
- deltakelse i de regionale kompetansenettverkene
- fra årsrapporteringen fra partnerskapene.

I Innlandet er eiernivå opptatt av at kommunene/enhetene prioriterer arbeidet med kompetanseheving, og at dette arbeidet må gå over tid for at praksisendring skal bli etablert. Alle de regionale kompetansenettverkene har utarbeidet 4-årige kompetanseplaner.

UH-miljøene er tett på virksomhetene / kommunene / de regionale kompetansenettverkene i prosessen med å gjennomføre kartlegginger/evalueringer, analyse og utarbeidelse av tiltak og evaluering av gjennomførte tiltak. Dette ligger til grunn for nye behovsmeldinger.

Samarbeidende UH har brukt erfaringene gjennom partnerskapet som et bidrag til å videreutvikle lærerutdanningene

I årsrapporteringen fra partnerskapene 2023-2024 finner vi at partnerskapet mellom UH og praksisfeltet bidrar til å styrke lærerutdanningene. Vi trekker fram beskrivelser som underbygger dette:

«HINN og læringsmiljøsenderets prosjekter knyttet til lokal kompetanseutvikling gir erfaringer, innsikt og kompetanse som vi anvender direkte inn i både grunnutdanning, masterutdanning, lederutdanning og rektorutdanning. Kunnskapen fra partnerskapet anvendes også i samhandling internt i UH-miljøene og skaper læring gjennom samarbeidet mellom UH-miljøer.»

Det kommer også fram i årsrapporteringen at HINN ikke fullt ut utnytter sitt potensiale til intern læring i forbindelse med tilskuddsordningene. Men dette er de bevisst. HINN har under Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk (LUP) nå samlet lærerutdanningene og de ulike sentrene. Veiledere knyttet til tiltak i ordningene for lokal kompetanseutvikling er fra både lærerutdanningene, Senter for livslang læring (SELL) og Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU). Dette gjør at veiledere fra lærerutdanningene kan ta med erfaringene fra praksisfeltet inn i lærerutdanningene og erfaringer kan deles mellom ansatte i LUP.

For kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis gjelder også:

Det er gjennomført helhetlige kompetansetiltak som omfatter laget rundt barna og eleven

Vi får gjennom behovsmeldingene, de 4-årigesplanene fra de regionale kompetansenettverkene og Årsrapportering fra partnerskapene 2022-2023 informasjon om hvilke kompetansebehov partnerskapene har prioritert i Kompetanseløftet ut fra kartlegging og analyse. Etter vår vurdering er disse tiltakene i tråd med målet for kompetanseløftet. 8 partnerskapene arbeider med og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt elevene. Systemrettsamarbeid med PPT er et annet området 6 partnerskap arbeider med.

Vi vurderer å ha tilfredsstillende måloppnåelse i Innlandet i arbeidet med vurdering av måloppnåelse.

Vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

I tilbakemeldingen på årsrapporten for 2023 fikk vi tilbakemelding på: «Statsforvalter trekker frem at det er utfordrende for små private og små offentlige barnehager samt små skoler å delta som følge av kapasitet. Dette er noe statsforvalter fortsatt bør ha oppmerksomhet på fremover».

Vi får fortsatt informasjon i møter med skoleeiere, at det er en utfordring for små/fådelte skoler å delta i kompetanseutvikling. Dette skyldes mangel på kvalifiserte lærere, sykefravær og at det ikke er mulig å innhente vikarer. Det er en utfordring i Innlandet knyttet til blant annet antall søkere til lærerutdanningene. Vi har fått informasjon om at det er stor interesse for deltidsstudiene, og at dette kan være et tiltak for å få kvalifiserte lærere i de små barnehagene og skolene i våre kommuner.

Et tiltak Statsforvalteren sammen med nasjonalt- og regionalt nivå, arbeidstaker organisasjonene og andre framsnakker viktigheten av læreryrket. Vi må legge til rette for å utvikle et positivt syn på læring og hvor viktig det er at barn og unge i Innlandet oppnår yrkes- eller studiekompetanse.

SFIN vurderer at tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform i Innlandet.

I Innlandet er det opprettet regionale kompetansenettverk der barnehageeier, barnehagemyndighet og skoleeier er representanter fra alle kommuner, i tillegg til UH, representant fra arbeidstakerorganisasjonene og andre. I Innlandet deltar alle kommuner, men ikke alle barnehager og skoler, i regional- og desentralisert ordning og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

NTG, både grunnskole og videregående skole deltar i desentralisert ordning. De søker midler for sine skoler i det aktuelle fylket og har inngått partnerskap med Høyskolen i Innlandet (HINN). Videre har de foretatt kartlegginger i skolene og de utarbeider langsiktig kompetanseplan. De har også et strategidokument for kompetanseutvikling.

I Innlandet er det opprettet et eget kompetansenettverk for privatskolene. Skoleeier NTG har organisert seg i et eget nettverk og er ikke deltakere i dette nettverket. Skoleeier for Steinerskolene har organisert seg i egne nettverk og deltar derfor ikke i kompetansehevingen i regi av kompetansenettverket i Innlandet. Det er bare Montessori skolene i Innlandet som deltar i kompetansehevingen i regi av nettverket og i partnerskap med HINN. Det er noen få skoler som ikke deltar i desentralisert ordning, og hovedårsaken at de har ulike pedagogiske plattformer og opplever at felles kompetanseheving ikke er aktuelt.

Private Steiner barnehager i Innlandet har slått seg sammen i et nettverk hvor de har utarbeidet felles planer for utvikling av kompetanse i sine barnehager.

Kapasitetsutfordringer er den største årsaken til at små private og offentlige barnehager ikke deltar i regionale ordning, dette har vi fått informasjon fra barnehageeiere skyldes sykefravær, mangel på kvalifiserte barnehagelærere og fagarbeidere. Noen kjedebarnhager har egne kompetanseplaner som de er forpliktet til å følge opp, så det kan oppleves som for omfattende å delta også i regional kompetanseutvikling. I Samarbeidsforum og i de regionale nettverkene er det stor bevissthet på å få med de private barnehagene.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	6	2	8
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	14	7	21
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	22	9	31
Totalt	42	18	60

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	85 000	1
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	390 000	3
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	2 355 000	16
Totalt	2 830 000	20

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
---------------------------	----------------------	-------	---------------------------------	-------	----------------------	-------

Desentralisert ordning	Å være ressursperson i egen organisasjon og Kollektiv kompetanse i inkluderende praksis og frikjøp av lærere	HINN	2 029 688	Gjøvik kommune vertskommune for regionen	560 000	Koordinator	140 000
Desentralisert ordning	Inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring	HINN	200 000	Ringsaker kommune vertskommune for regionen	6 756 970		0
Desentralisert ordning	Inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring: Tenkende klasserom	NTNU - Matematikksenteret	700 000	Hamar regionen	0		0
Desentralisert ordning	Inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring: Skolebasert utviklingsarbeid - bred inngang	OsloMet	1 600 000	Hamar regionen	0		0
Desentralisert ordning	Lærende profesjonsfelleskap: - Tilrettelegge for inkludering og tilpasset opplæring gjennom klasseledelse med vekt på: 1. strukturledelse 2. læringsledelse Profesjonsutvikling og kapasitetsbygging for å lede og utvikle en datainformert og inkluderende praksis i skolene. (Observasjon og analyse, forebygging/ tidlig innsats, inkludering, progresjon i læring - planarbeid) Foreldresamarbeid Fravær	HINN	1 100 000	Kongsvinger kommune vertskommune for regionen	0		200 000
Desentralisert ordning	Fellesskapende didaktikk, Inkludering gjennom å planlegge sosial og faglig læring, skolebasert oppfølging	HINN	1 194 952	Lillehammer regionen	0		0
Desentralisert ordning	Styrke ledelse i utviklingsarbeidet, styrke den kollektive forståelsen av lærerrollen og utøvelse av den	HINN	481 500	Nord-Fron kommune vertskommune for Midt-Gudbrandsdalsregionen	72 950	Koordinator	18 238
Desentralisert ordning	"Laget rundt barnet" med Oppvekstreformen og Kompetanseløftet i hovedfokus - Kompetanse- og kapasitetsbygging. Tiltak og gjennomføring	HINN	100 000	Sel kommune vertskommune for Nord-Gudbrandsdalsregionen	0		200 000
Desentralisert ordning	Flerspråklig nettverk - fagdag for regionen Veiledning, lesing og skriving Begynneropplæring SFO-nettverk (implementering av rammeplanen) Relasjonsbasert klasseledelse Arbeide med atferdsvansker	HINN	398 546	Tynset kommune vertskommune for Nord-Østerdalsregionen	88 133	Koordinator	22 033
Desentralisert ordning	Fådeltpedagogikk	UiN Universitet i Nord	150 000	Nord-Østerdalsregionen	0		0
Desentralisert ordning	Inkluderende og trygt læringsmiljø - alle barn og unge skal føle tilhørighet og lære i et fellesskap og KOKS	HINN	578 578	Elverum kommune vertskommune Sør-Østerdalsregionen	479 052		0
Desentralisert ordning	Inkluderende og trygt læringsmiljø - alle barn og unge skal føle tilhørighet og lære i et fellesskap og KOKS	UiS Læringsmiljøsentret	140 000	Sør-Østerdalsregionen	0		0
Desentralisert ordning	Inkludering: Skolene i Valdres har en felles forståelse for hvordan en kan få til god inkludering i praksis i hver enkelt skole	HINN	413 000	Nord-Aurdal kommune vertskommune for Valdresregionen	191 564	Koordinator	47 890
Desentralisert ordning	Videreføring av arbeidet i profesjonelle lærende fellesskap ved 23 videregående skoler og videreføre veiledning og samlinger	HINN	2 152 379	Innlandet fylkeskommune	0		0
Desentralisert ordning	Ledelse av profesjonsfelleskapet analyse og kartlegging	HINN	500 000	NTG-Stiftelsen (Innlandet)	0		100 000
Desentralisert ordning	Profesjonsfelleskapet som arena for kompetanseutvikling. Utvikle og forbedre samarbeidsstrukturer for å fremme kollektiv kompetanseutvikling for igjen å bedre elevenes læring og utvikling. KI i undervisning og vurderingsarbeid. Vurderingspraksis og undervisningspraksis i tråd med vurderingsforskrift og opplæringsloven. Endring av undervisningspraksis og vurderingspraksis for å ta imot de mulighetene og begrensningene KI gir.	HINN	116 000	Create Lillehammer	0		0
Desentralisert ordning	Felletiltak: skolekonferanse tiltak meldt i samarbeidsforum	HINN	1 627 800	Samarbeidsforum - Kompetanseheving for ansatte i grunn- og videregående skoler i Innlandet	0		0
Kompetanseløftet	Fagdag og digital ressurs med May Britt Drugli Tema: "Å snakke med barn" og "Å snakke med foreldre Kommunale prosessveiledninger ut fra lokale behov med temaer som "Ledelse av tverrfaglige møter", "Plan for det allmenpedagogiske", "Samarbeid og samhandling", "utvikling av familiens hus" - Utvikling av Regional digital ressursbank - Digital "Etterutdanning av språk og leseveiledere i barnehage og skole" - Interkommunalt samarbeid PPT "prosessutvikling" - Utviklingsprosess Vestre Toten og Gjøvik PPT "Nevrovariasjon" og frikjøp av lærere	HINN	2 350 000	Gjøvik kommune vertskommune for Gjøvikregionen	673 711	Koordinator	168 428
Kompetanseløftet	Inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring	HINN	1 770 000	Hamar kommune vertskommune for Hamarregionen	343 712	Koordinator	85 928
Kompetanseløftet	Tidlig innsats og inkludering gjennom barns språkutvikling Spesialpedagogikk og inkluderende praksis	UiS Læringsmiljøsentret	1 018 100	Hamarregionen	0		0
Kompetanseløftet	Inkludering og tidlig intervensjon	HINN	950 000	Kongsvinger kommune vertskommune for Kongsvingerregionen	142 400	Koordinator	35 600
Kompetanseløftet	Inkludering opplæring: Kompetanseutvikling i skoler og barnehager og for alle ansatte i laget rundt om å fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn, inkludert barn med behov for særskilt tilrettelegging. -Barnas verneombud - barn med behov for spesiell tilrettelegging	HINN	959 138	Øyer kommune vertskommune for Lillehammerregionen	240 000	Koordinator	60 000
Kompetanseløftet	Styrke samarbeidskompetansen for å kunne bygge et godt lag rundt barna og elevene og se kompetanseløftet i sammenheng med rammeplan for barnehagen og fagformyelsen.	HINN	348 000	Nord-Fron kommune vertskommune for Midt-Gudbrandsdalsregionen	180 000		0
Kompetanseløftet	"Laget rundt barnet", med Oppvekstreformen og Kompetanseløftet i hovedfokus. Opplegg og ledelse SEPU	HINN	800 000	Sel kommune vertskommune for Nord-Gudbrandsdalsregionen	0	Koordinator	350 000
Kompetanseløftet	Kompetansepakker Bekymringsfullt skolefravær Evaluering av 4-årsplan og kartlegge og ny 4-årig plan Opplæring i veiledning av pedagogisk analyse og snakke med barn	HINN	527 094	Tynset kommune vertskommune for Nord-Østerdalsregionen	228 710	Koordinator	57 178
Kompetanseløftet	Kompetansehevende tiltak i henhold til plan (Fagdager, Veiledning til observasjon i barnehage og skole, Digital veiledning spesifikke tema)	HINN	290 000	Elverum kommune vertskommune Sør-Østerdalsregionen	360 000	Koordinator	90 000
Kompetanseløftet	Kompetansehevende tiltak i henhold til plan (Fagdager, Veiledning til observasjon i barnehage og skole, Digital veiledning spesifikke tema)	UiS Læringsmiljøsentret	406 000	Sør-Østerdalsregionen	0		0

Kompetanseløftet	Samhandling: Valdreskommunene skal styrke sin samhandling og forebyggende innsats for at flere unge i Valdres skal få riktig og koordinert hjelp tidlig nok og lenge nok. Kartlegging, analyse og utviklingstiltak	HINN	720 000	Vestre Slidre kommune vertskommune for Valdresregionen	232 000	Koordinator	58 000
Kompetanseløftet	Fremtidens PPT, å fortsette samarbeidet med SELL HINN for å videreutvikle PPT-ledemettnetverket. Dette innebærer bistand til fasilitering, holder fast i prosesser, drive prosesser fremover og sørge for kompetanseheving fra UH-sektoren	HINN	200 000	Hamar kommune vertskommune for Hamarregionen	100 000		0
Kompetanseløftet	Kartlegging, analyse og utviklingstiltak	HINN	1 350 000	Innlandet fylkeskommune	0		0
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet: 2023-25: Tema Inkluderende praksis og kultur for mangfold. De tre steinerskolene i Innlandet har inngått et partnerskap med Steinerhøyskolen om et fylkesoverskridende treårig tiltak innenfor Kompetanseløftet	Steinerhøyskolen	300 000	Nasjonalt nettverk for Steinerskolene øremærket Steinerskolene i Innlandet	0		0
Regional ordning	Valdresregionen - Inkluderende: Barnehagene i Valdres har en felles forståelse for hvordan en kan få til god inkludering i praksis i hver enkelt barnehage.	Høyskolen i Innlandet	385 000	Valdresregionen v/Etnedal kommune	250 000	Ja	50 000
Regional ordning	Sør-Østerdal - Inkluderende og trygt læringsmiljø - alle barn og unge skal føle tilhørighet og lære i et felleskap.	HINN, SePU og Universitetet i Stavanger	1 004 000	Sør-Østerdalsregionen v/Trysil kommune	570 000	Ja	50 000
Regional ordning	Nord-Østerdal - Sårbare barn, kompetansepakker, Styrking av ledelse i barnehager, Nettverk for minoritetsspråklige og koordinator	Høyskolen i Innlandet	276 746	Nord-Østerdalsregionen v/Tynset kommune	113 114	Ja	95 714
Regional ordning	Nord-Gudbrandsdal - "Laget rundt barnet" med Oppvekstreformen og Kompetanseløftet i hovedfokus.	Høyskolen i Innlandet	350 000	Nord-Gudbrandsdal 6K v Sel kommune	250 000	Ja	150 000
Regional ordning	Midt-Gudbrandsdal - Styrke ledelse av utviklingsarbeid - utvikle den kollektive og individuelle kompetansen i barnehagen	HINN	470 000	Midt-Gudbrandsdalen v/Nord Frøn kommune	154 547	Ja	80 000
Regional ordning	Kongsvingerregionen - Lærende profesjonsfellesskap på alle nivå 3 workshops, læringskaravane, pedagogisk vandring + koordinering av arbeidet i re-komp	HINN	700 000	Kongsvingerregionen v/Kongsvinger kommune	200 000		0
Regional ordning	Lillehammerregionen - Felles styremettnetverk i regionen. Ledelse av barnehagebaserte utviklingsprosesser. Utvikling av kvalitet og inkluderende praksis i alle barnehager i Lillehammer kommune. Koordinator	HINN	550 000	Lillehammerregionen v/Lillehammer kommune	420 000	Ja	150 000
Regional ordning	Hamarregionen v/Ringsaker - Hamarregionen v/Ringsaker - TIIBS - tidlig innsats og inkludering gjennom barns språkutvikling	Universitetet i Stavanger	200 000	Ringsaker kommune	383 766	Ja	215 056
Regional ordning	Gjøvikregionen - Ledelse av utviklingsarbeid i egen barnehage - HINN - veiledning i enkeltbarnehager. Koordinator og frikjøp	HINN	1 423 827	Gjøvikregionen v/Vestre Toten kommune	1 000 000	Ja	0
Regional ordning	Gjøvikregionen - Ledelse av utviklingsarbeid i egen barnehage - Dialogkonferanse - Frikjøp og koordinator	HINN	600 000	Gjøvikregionen v/Gjøvik kommune	215 000	Ja	100 000
Regional ordning	Hamarregionen v/Hamar kommune - Fysisk aktivitet	HINN	100 000	Hamarregionen v/Hamar kommune	53 500		0
Regional ordning	Hamarregionen v/Stange kommune - Utvikle lærende møter på regionsnivå - Stange kommune på vegne av regionen. + Lek og Læringsmiljøer (voksenrollen) - Stange på vegne av Stange og Løten. + Observasjon - Stange på vegne av regionen.	HINN	1 722 500	Hamarregionen v/Stange kommune	352 000	Nei	0
Regional ordning	Lillehammerregionen v/Øyer kommune - Mangfold og flerspråklighet. + Barnehagens digitale praksis - Frikjøp av ressurspersoner i 5 barnehager	HINN	174 000	Lillehammerregionen v/Øyer kommune	200 000		0
Regional ordning	Steinerbarnehagene i Innlandet - Språk og kommunikasjon i Steinerbarnehagene (Barnehager i Hamarregionen, Lillehammerregionen og Gjøvikregionen)	Steinerhøyskolen	264 000	Regionene fordeler en pro rata andel til steinerbarnehagene i sin region - Etter vedtak i samarbeidsforum	0		0

Summen for koordinator er ca beløp da den ikke er beregnet i alle regioner

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Kommunen i OO22 startet gjennomføringsfasen høsten 2023. I forfasen hadde kommunen, gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren, fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. De kom i gang med konkrete utviklingstiltak med bla. fokus på tidlig innsats, klasseledelse og på arbeide med elever som har utfordringer knyttet til sosialt samspill. Statsforvalteren vurderte at kommunen jobbet med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbytte.

I løpet av første året i gjennomføringsfasen endret situasjonen seg betraktelig i kommunen/skolen når det gjaldt ledelsessituasjonen. I løpet av relativt kort tid sluttet kommunedirektør, kommunalsjef og rektor, samt andre i lederteamet på skolen, og det var stor uro i kommunen/skolen, noe som kom tydelig fram i både lokale og nasjonale media. Denne situasjonen medførte at det ikke var ledelse til å lede og drive utviklingsarbeidet framover. Statsforvalteren satte deltakelsen i ordningen på pause i mai, og etter nøye vurdering og i dialog med kommune ble deltakelsen avsluttet i november. Utdanningsdirektoratet ble informert både muntlig og gjennom brev.

Statsforvalteren vurderer på generelt grunnlag at deltakelse i ordningen og vår oppfølging av kommunene er med på å øke læringsmiljø og læringsresultater for elevene på sikt, og at kommunene forbedrer sitt kvalitetsutviklingsarbeid både på eiernivå og skolenivå. Men dette er avhengig av at kommunene har kapasitet til å lede og utvikling organisasjonen i tråd med ordningen, noe deltaker i OO22 ikke hadde.

Vi er av den oppfatning at ordningen bidrar til konkret og målrettet arbeid, og med skreddersøm for den enkelte kommunes utfordringsbilde. I tidligere

sluttrapportering for deltakere i oppfølgingsordningen er tilbakemeldingene på ordningen meget gode. Kommunene uttrykker tydelig at de er fornøyde og at dette er en riktig og viktig måte å jobbe på, og at flere kommuner bør få en slik mulighet. Dette er også Statsforvalteren i Innlandet sin klare oppfatning.

Se for øvrig rapportering på punktene 3.1.7.1.2.1 og 3.1.7.1.2.2

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2024.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene var 1,0 årsverk lavere enn i fjor. Det ble fortsatt benyttet mye ressurser til saksbehandling av søknader om tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjonen etter produksjonsåret 2023, men ressursbruken var noe lavere enn i 2023. Frigjorte ressurser inngikk i arbeid med utarbeiding av ny forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Innlandet.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2024.	39.3
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2024.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	5.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	5.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2024 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	17.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2024 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodatablan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

13 kommuner har oppdatert rutinebeskrivelsen for ajourhold av AR5 i 2024.

Rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5 er del av forvaltningskontrollene. Kommuner der det gjennomføres forvaltningskontroll og det identifiseres rutinebeskrivelse som er mangelfull, må oppdaterer rutinebeskrivelsen før kontrollen får status avsluttet. Dette bidrar til kvalitetsheving av kommunenes arbeid med AR5.

43 av 46 kommuner har tilgang til AR5WEB, og alle med tilgang har tatt tjenesten i bruk. I 2024 ble det oppdatert 1 393 flater ved bruk av AR5WEB. Bruken av AR5WEB bidrar til at endringer kan registreres raskere.

Kommunene har totalt lagt til 12 428 nye flater og slettet 4 906 flater. Dette arbeidet bidrar til kvalitetsheving av AR5.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodatablan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	2	0	46

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Anmeldelse er ikke vurdert

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

En relativt stor andel av sakene fra Mattilsynet blir oversendt i desember-januar (6 saker av i alt 17 i 2024). Dette er noe sent sett i forhold til at sakene krever ei omfattende behandling i kommunen, i en ellers travel periode. Det varierer i hvilken grad kommunen blir orientert av Mattilsynet om saker på et tidlig stadium.

Mattilsynet blir orientert om behandlinga av produksjonstilskuddet i få av sakene - mangelfulle rutiner hos kommunene.

Saksbehandlere hos SF deltar på mange møter med Mattilsynet og kommunene i ulike områder av fylket, med tema samarbeidsavtalen og gjensidig informasjon. Vi har ett møte per år med avdelingslederne hos Mattilsynet.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	6	6	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	13	7	0	6
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0	0

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	13	13	5	13

Statsforvalteren deltar på møter på alle kontorstedene til Mattilsynet med unntak av et kontorsted.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det er ingen aktive pelsdyrprodusenter pr 31.12.24.

Statsforvalteren håndterte i 2024 søknader om kompensasjon for riving og opprydding, og kompensasjon for lavere årlig alderspensjon.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	17	2	5	10
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	2	0	0	2
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen

Etter sammenslåingen har praksis i det som tidligere var Hedmark og Oppland fylker blitt mer ensartet. Fagmiljøet er noe større og vi har bedre og flere interne diskusjoner enn tidligere.

Tilgjengelige ressurser for å håndtere løpende oppgaver er ok, men sårbar for fravær. Det er tidvis utfordrende å oppfylle krav til ekstern veiledning mot kommunene i form av kurs/webinar, da det er tidkrevende å planlegge og gjennomføre. På dette punktet er det ikke åpenbart at vi har klart å hente ut en klar gevinst etter sammenslåing, fordi antall saker og henvendelser nå kommer fra dobbelt så mange kommuner som før sammenslåingen.

Vi stiller for øvrig spørsmål ved om det fortsatt er meningsfullt å rapportere om gevinstrealisering på dette området seks år etter sammenslåingen og med en rekke endringer blant såvel ledere som medarbeidere.

Husdyrkonsesjon

Sammenslåingen av fylkene har gitt gevinster ved at det er blitt likebehandling innen kontroll og saksbehandling. Vi er en liten faggruppe som diskuterer ulike problemstillinger noe som styrker arbeidet i.f.t. veiledning og forvaltningspraksis. Det er utarbeidet rutinebeskrivelser for arbeidet med kontroll og søknadsbehandling. Det er en utfordring å følge opp driftsfellesskapssaker da slike saker er svært ressurskrevende.

Fagområdet har et stort potensiale for forbedring/effektivitet med et bedre regelverk. Datagrunnlaget for kontroll harmonerer ikke med dagens regelverk. Arbeidet med å få tilgang til tilstrekkelig dokumentasjon i kontrollarbeidet er omfattende og tidkrevende. Det nye fagsystemet har også et forbedringspotensial.

Kontroll og oppfølging av produksjonstilskudd, PT, og regionalt miljøtilskudd, RMP

Vårt forbedringsarbeid går på flere felt.

1. Statsforvalteren har utviklet internkontrollsystem, IK, for egen førstelinje virksomhet, med rutinebeskrivelser for vårt arbeid.
2. Det er utviklet et felles helhetlig opplegg for arbeid med PT og RMP i fylket. Arbeidet har pågått ei tid og det er en kontinuerlig prosess som pågår. Det er på plass en enhetlig praksis i arbeidet.
3. Vi jobber bevisst med informasjon ut mot kommunene, her bruker vi vår hjemmeside, e-post, digitale og fysiske møter.
4. Gjennomfører forvaltningskontroll basert på utvalg ut fra risiko for feil. Under dette arbeidet kontrollerer vi også kommunens internkontrollsystem for AR5, PT, RMP, SA (sjukdomsavløsning) og UKL (utvalgte kulturlandskap).
5. Vi dreier vårt arbeid i ei dialogbasert retning. Vi gjør våre funn kjent før møtet med kommunen, på den måten kan begge parter være forberedt til møtet og vi oppnår bedre resultat sammen.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2024.

Se tabeller under

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	21	1	19	1
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0			
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	6	2	4	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	1	1	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	0	2	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	2	0	2	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	4	3	0	0	0	0	1	0	Sak registrert som "ingen pålegg" er satt i bero i 2 år grunnet spesielle omstendigheter. Skal følges opp sommeren 2026.
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	21	1	0	19	0	0	0	1	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	21	10	6	5	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	1	0	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	14	11	3	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	6	1	2	3	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	1	0	0	0	0	0	0	1	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	0	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	2	0	0	2	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	1	0	0	0	0	0	0	Saken gjaldt i utgpkpt. omdisponering, men ble endret til delvis fritak for driveplikt underveis. Registrert som drivepliktsak i årsrapporten.
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	2	2	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Totalt 3 saker. Totalt er 1,9 dekar tillatt omdisponert. To av sakene gjelder areal til pumpehus i forbindelse med oppgradering av kommunalt VA-anlegg. En sak gjelder 0,2 dekar fulldyrka jord tillatt omdisponert til kommunal veg.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	4	3	1	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	2	2	0	0

Av de to klagesakene til Landbruksdirektoratet, ble en stadfestet og en opphevet. Opphevingen skyldes at de nødvendige forutsetningene for å fatte vedtak om driftsenhet ikke forelå.

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	1	1
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	4	0	0	2	2
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

To av sakene ble forhåndsvarslet i desember 2023, men omgjort i rapporteringsåret 2024. Forhåndsvarslingen i de to sakene er dermed rapportert i årsrapporten for 2023. Kun ett av de fire vedtakene ble påklaget til Landbruksdirektoratet. (Direktoratet stadfestet Statsforvalterens omgjøringsvedtak i januar 2025.)

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ingen saker SFIN har behandlet som førsteinstans.
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	0	

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Tapstallene for sau var økende i 2024, både i region 3 og 5, samtidig som sluppet sau på utmarksbeite i fylket som helhet har vært svakt nedadgående. Den geografiske differensieringen fungerer godt for region 5, og beitenæringen i rovviltprioritert sone gjennomfører i stor grad driftsmessige tilpasninger. I region 3 er det beitedyr i hele regionen, og det er fremdeles krevende å få beitenæringen med på driftsmessige tilpasninger i rovviltprioriterte områder. For å nå målet om reduserte tap er det særlig behov for tåpsforebyggende tiltak i Nord-Gudbrandsdalen, både en sterkere satsing på tidlig nedsanking, men også på mer effektiv skadefelling av jerv.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Landbrukets verdensarvordning for Røros Bergstad og circumferensen omfatter kommunene Holtålen og Røros i Trøndelag, og kommunene Os, Tolga og Engerdal i Innlandet. Forvaltningsansvaret på regionalt nivå ligger hos Statsforvalteren i Trøndelag. Statsforvalteren i Innlandet jobber tett sammen med Statsforvalteren i Trøndelag, Verdensarvrådet, regional kulturminneforvaltning, Riksantikvaren, kommunene m.fl. i forvaltning av ordningen. Utarbeiding av forvaltningsplan for området blir koordinert med øvrige regionale planer som berører området.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Denne problemstillingen har vært et sentralt tema i forvaltningskontrollen av UKL-kommunene som ble igangsatt i 2024, og vurderingene baserer seg delvis på resultatene herfra. Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Det er stor aktivitet i området, og tilskuddsordningen bidrar godt til å ivareta målsettingene. Utfordringen i forvaltningen av ordningen ser først og fremst ut til å være å få et større omfang av tiltak innenfor noen av miljøtemaene, spesielt kulturmiljø/verneverdige bygninger og biologisk mangfold. Koppangøyene UKL: Området er relativt nytt i UKL-sammenheng. Det er så langt lagt vekt på bl.a. grunnleggende kartlegginger og utarbeiding av forvaltningsplan. Bruken av tilskuddsmidlene viser en jevn fordeling mellom de fleste av miljøtemaene, men det er så langt begrenset med vanlige enkelttiltak. Finnskogen UKL: Midlene har i stor grad bidratt til å styrke formidling av kulturarven, kompetanseutvikling og å få et godt kunnskapsgrunnlag. Det er en sterk tematisk og geografisk skjevfordeling av søknader og viktig at kommunen arbeider for økt tiltaksaktivitet på tema og i delområder som har vært lite representert med søknader. Kartleggingsprosjekt for bygningsmiljø bør bidra til dette. Helgøya UKL: En meget stor andel av tilskuddene er brukt på ferdsel/friluftsliv bl.a. tilrettelegging av et viktig friområde. Kommunen har også lagt sterk vekt på at ordningen må oppleves som relevant for jordbruket, bl.a. gjennom å prioritere tilskudd til vatningsanlegg. Utfordringen ser først og fremst ut til å være å få inn flere søknader som også ivaretar alle målene for området. Stølsvidda UKL: Tiltak rettet mot aktiv drift og spesielt aktiv stølsdrift er høyt prioritert. En svært stor andel av tilskuddene går til landskapsskjøtsel, som ved siden av å være viktig for jordbruksdrift også bidrar til å ivareta naturmangfoldet. Det er fortsatt meget lav oppslutning om tiltak for å ivareta verneverdige bygnings-/kulturmiljøer. Gran UKL: Tiltak for istandsetting av verneverdige bygninger dominerer. Det er viktig å få en mer balansert bruk av tilskuddsmidlene på forskjellige miljøformål. Det kan kreve en mer aktiv mobilisering eller egne initiativ fra kommunen for å få fram flere tiltak innenfor tema som er lite representert, ikke minst naturmangfold. Har åpnet for og fått søknader om støtte til fjerning av piggråd. Nordherad UKL: Her dominerer tiltak for landskapsskjøtsel. Andelen tilskudd til tiltak på verneverdige bygninger er sterkt redusert i forhold til tidligere. Det er viktig å få en mer balansert bruk av tilskuddsmidlene på forskjellige miljøtema, bl.a. tiltak retta mot naturmangfold.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Vi oppfatter status som relativt uforandret. Antallet setter i drift går langsomt nedover. Det pågår kartlegging av løer og buer i utmarka som kan gi grunnlag for bedre bevaring av disse. Koppangøyene UKL: Kommunens arbeid med forvaltningsplan, kartlegging og informasjon bør ha bidratt til å styrke status for verdiene. Finnskogen UKL: Stor aktivitet knyttet til kartlegging, kurs og formidling av kulturmiljø og kulturarv bør ha bidratt til å styrke spesielt kulturmiljøverdiene. Helgøya UKL: Vi oppfatter status som relativt uforandret. Kommunen støtter kartlegging av insekter med tilskudd, noe som kan bidra til økt bevisstgjøring om tiltak som bedrer forholdene for disse. Stølsvidda UKL: Vi oppfatter status som relativt uforandret, og antallet aktive støler med mjølkeproduksjon ser ut til å være stabilt de siste åra. Gran UKL: Vi oppfatter status som relativt uforandret. Nordherad UKL: Vi oppfatter status som relativt uforandret. Ny kartlegging av sjeldne lavarter med kjerneområde i Nord-Gudbrandsdalen i fjor påviser at noen lokaliteter i Nordherad er truet av gjengroing. Det pågår prosesser for vern av nye arealer som naturreservat. Samtidig har kommunen sagt fra seg ansvaret for lokal forvaltning av verneområder.
Er det positive trender i områdene?	Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Vi kjenner ikke til spesifikke trender som har gjort seg gjeldende i fjor. Koppangøyene UKL: Vi kjenner ikke til spesifikke trender som har gjort seg gjeldende i fjor, og det er for tidlig å si noe mer konkret om trender etter kun to år som utvalgt kulturlandskap.. Finnskogen UKL: Vi kjenner ikke til spesifikke trender som har gjort seg gjeldende i fjor. Helgøya UKL: Vi kjenner ikke til spesifikke trender som har gjort seg gjeldende i fjor. Stølsvidda UKL: Vi kjenner ikke til spesifikke trender som har gjort seg gjeldende i fjor. Gran UKL: Vi kan trekke fram at flere års arbeid for å legge til rette for vipe og andre bakkehekkende fugler har gitt gode resultater og bidratt til nyttig kunnskap om dette for fylket ellers. Nordherad UKL: Det har over tid vært god rekruttering av nye/ynge brukere ved salg og generasjonsskifte.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Vi kjenner ikke til spesielle trusler eller utfordringer utover de som gjelder generelt om gradvis avgang av aktive gardsbruk og setrer. Koppangøyene UKL: Vi kjenner ikke til spesielle trusler eller utfordringer utover de som gjelder generelt om krav til økt effektivitet og større sammenhengende arealer, som kan gi utfordringer for å ivareta kantsoner/mosaikklandskap. Finnskogen UKL: Vi kjenner ikke til spesielle trusler eller utfordringer utover de som gjelder generelt i regionen om mangel på beitedyr som kan holde viktig, gammel kulturmark i hevd. Helgøya UKL: Det er ingen spesielle, kjente trusler mot aktiv drift, men få bruk med beitedyr gjør det sårbart med tanke på gjengroing av verdifulle arealer. Stølsvidda UKL: Faren for avgang av aktive støler, knyttet til frafall av mjølkebruk pga. bruksstruktur og store investeringsbehov ved overgang til lødrift. Det er også en del byggetiltak på støler og hytter som over tid vil kunne endre helhetlige stølsmiljøer. Gran UKL: Vi kjenner ikke til spesielle trusler eller utfordringer utover det betydelige presset for effektivisering i jordbruket, som også skaper et press for arrenderings-/dyrkingstiltak i dette området. Har gjennomført et forprosjekt om fangdammer som kan føre til slike tiltak. Nordherad UKL: Vi kjenner ikke til spesielle nye trusler eller utfordringer, bortsett fra de generelle som gjelder å opprettholde antallet aktive bruk med beitedyr og å ivareta de mest sårbare og sjeldne naturtypene, jf. kartlegging av sjeldne lavarter omtalt ovenfor.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Vi kjenner ikke til nye næringsutviklingstiltak utover det vi har rapportert tidligere år. Det store prosjektet for framføring av nettstrøm er nå sluttført og er et viktig grunnlag for fortsatt seterdrift. Koppangøyene UKL: Vi kjenner ikke til nye næringsutviklingstiltak utover at det er planlagt en opprusting av fellesveger på øyene, som det også er innvilget tilskudd. Vegene er viktige for fortsatt drift av arealene. Finnskogen UKL: I regi av Finnskogen natur- og kulturpark har det pågått et verdiskapingsprosjekt som også vil følges opp framover. Her inngår blant annet oppfølging av kommunenes kulturminneplaner, og utvalgte kulturlandskap har også vært involvert. Helgøya UKL: Vi kjenner ikke til nye næringsutviklingstiltak utover det vi har rapportert tidligere år. Det er mange dagsturister og lagt til rette for friluftsliv, men bare én bedrift som har pr. i dag driver besøksvirksomhet. Det er et aktivt og utviklingsorientert jordbruk i området. Stølsvidda UKL: Stor turisme og flere overnattingsbedrifter er mye basert på områdets landskapsverdier. En støl driver servering og «åpen støl». Ordningen er mye brukt til investeringer i støls- og beitedriften. Gran UKL: Det er mye turisme i området gjennom mange år, mye basert på områdets landskapsverdier og særegne kulturmiljøer. UKL-ordningen har neppe hatt stor direkte betydning for utvikling av virksomheten, men bidrar til områdets omdømme. Nordherad UKL: Ordningen har gjennom mange år blitt brukt aktivt i forbindelse med utvikling og fornying av tradisjonell, beitebasert jordbruksvirksomhet. Det har også vært flere prosjekter delvis finansiert med UKL-midler rettet mot småskalaproduksjon, formidling og besøksvirksomhet.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Ja. Koppangøyene UKL: Ja. Finnskogen UKL: Ja. Helgøya UKL: Ja. Stølsvidda UKL: Ja, men er laget før oppstart som UKL og rullering er satt i gang. Gran UKL: Ja, men er laget før oppstart som UKL og bør nulleres. Nordherad UKL: Ja

Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Generelt dekker forvaltningsplanene og prioriteringene alle deltema og fanger opp viktige natur- og kulturmiljøverdier. I praksis er det likevel tilgangen av søknader som er avgjørende for fordelingen av midler. Utfordringen er å få inn et større omfang av søknader, spesielt slike som er målrettet mot naturmangfold og bygninger og kulturmiljøer som har mindre privat interesse eller driftsmessig nytteverdi. Det er behov for et mer aktivt påvirkningsarbeid eller egne initiativ fra kommunene for å oppnå dette, men denne oppgaven er meget krevende å følge opp for kommuner som er presset på ressurser. Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Forvaltningsplanen gir en grundig gjennomgang av verdier og er godt forankret i kommunen og blant aktuelle aktører, og flerårige tiltaksplaner for prioritering av midlene baserer seg på forvaltningsplanen. Kommunen vil prioritere setring og elektronisk sporing/digitale gjerdet for beitedyr. Koppangssøyene UKL: Planen vil sammen med tiltaksdelen være førende for prioriteringer av tilskudd. En må nok jobbe proaktivt for å få inn gode søknader og skape aktivitet. Legger vekt på jordbruksdrift, kantvegetasjon og flomsikring. Finnskogen UKL: Revidert forvaltningsplan er vedtatt politisk i kommunene. Tiltaksdelen er førende for prioritering av midlene de enkelte år/perioder. Skilting av alle delområdene er et satsingsområde, i tillegg til spesiell oppfølging av Hytjanstorpet for å sikre verdiene der. Helgøya UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd, men kommunen peker på utfordringen med å gjøre den relevant for flere av gardbrukerne som ikke har spesielle natur- og kulturmiljøverdier. Fokuserer på biologisk mangfold og verneverdige bygg framover. Stølsvidda UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd. Det er likevel vanskelig å få inn søknader som retter seg mot verneverdige bygningsmiljøer og spesielle naturverdier. Gran UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd, men det er bl.a. få søknader rettet mot naturverdier og andre tiltak som ikke er relatert til drift og gardstun. Nordherad UKL: Forvaltningsplanen er rettet mot alle deltema og er førende for prioriteringene av tilskudd, og i stor grad har tilfanget av søknader dekket opp de forskjellige deltemaene, sett over flere år.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	På regionalt nivå er det god dialog mellom Statsforvalteren og fylkeskommunens kulturvernhhet. Det er i hovedsak Statsforvalteren som har direkte dialog med områdene, og vi følger dem opp med faglig og annen bistand avhengig av etterspørsel etter dette. I 2024 ble det igangsatt forvaltningskontroll av UKL-arbeidet i alle kommunene, og den sluttføres i januar/februar 2025. Dette har også bidratt til god dialog om utfordringer i områdene. Vangrøftdalen og Kjurrudalen UKL: Det er her et veletablert og godt fungerende samarbeid mellom aktuelle aktører både på lokalt og regionalt nivå. Statsforvalteren har god dialog med området. Koppangssøyene UKL: Vi har inntrykk av at det er en godt fungerende organisering lokalt. Statsforvalteren har vært mye involvert i startfasen fram til ferdig utarbeidet forvaltningsplan og har god dialog med området. Finnskogen UKL: Vi oppfatter at de fire kommunene har et bra samarbeid, og tre kommuner er direkte involvert i saksbehandlingen. Statsforvalteren har god dialog med området. Helgøya UKL: Området har en godt fungerende lokal styringsgruppe med grunneiere og representanter for kommunen. Statsforvalteren har god dialog og med området. Stølsvidda UKL: Området har en godt fungerende lokal styringsgruppe med representanter for de to sameiene og fjellstyret og representanter for de to kommunene. Statsforvalteren har god dialog med området. Gran UKL: Området har en fungerende arbeidsgruppe med flere grunneiere og representanter for kommunen, men kommunen uttrykker at det er for liten kapasitet til å følge opp arbeidet på den måten en skulle ønske. Statsforvalteren har vært lite involvert etter at kommunen overtok forvaltningsansvaret, men har hatt mer dialog med området de to siste åra. Nordherad UKL: Området har en egen organisasjon, Nordheradsprosjektet, som har vært pådriver i arbeidet gjennom mange år og sitter i styringsgruppa sammen med kommunen. Statsforvalteren har hatt relativt lite dialog om UKL-forvaltningen de siste åra.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursfordelingen på kapittel 1520.01 i embetet er fortsatt forholdsvis stabil ved sammenlign mellom 2023 og 2024, men det er enkelte endringer i tildelingen fra 2023.

På AID-området er det en reduksjon sammenlignet med 2023, dette som en følge av styrt bemanningsreduksjon og økt bruk av lønn på fullmakter.

Det er en liten økning på BFD som en følge av mindre vakanser og andre tiltak for oppnå resultatmålene på dette fagområdet.

Ressursbruk knyttet til Kunnskaps departementet viser en liten nedgang fra 2023, dette er knyttet til økt disponering av fullmakter.

Største økningen er endringen knyttet til etableringen av DFD, og en tilsvarende reduksjon på KDD dette gjør at sammenligningen på disse områdene noe mangelfull.

En annen større endring er knyttet til Justis og beredskaps-departementet, der finansieringen av vergemål er lagt inn i rammen. I tillegg er det en økning i kostnader på dette området knyttet til blant annet etablering av en beredskapsvakt ordning.

Endringer på andre departementsområder er en følge av tilpasning til budsjettfordelingsmodell og disponering av mottatte belastningsfullmakter. Det vil være nødvendig med en ytterligere harmonisering mellom departementsområdene og budsjettfordelingsmodellen.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2024	Driftskapittel 2023	Fagdep. 2024	Fagdep. 2023
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 500	6 418	4 577	4 051
Barne- og familiedepartementet	9 316	8 221	2 082	1 939
Helse- og omsorgsdepartementet	27 082	28 498	8 226	7 214
Justis- og beredskapsdepartementet	25 258	10 451	1 303	14 640
Klima- og miljødepartementet	31 999	31 706	9 973	9 949
Kommunal- og distriktsdepartementet	17 285	60 788	162	111
Kunnskapsdepartementet	13 915	15 382	16 475	14 784
Landbruks- og matdepartementet	32 506	32 403	708	651
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	44 861	0	0	0
Andre	768	546	318	161
Sum	207 490	194 413	43 824	53 500

Tallene stemmer med regnskapet. Drift kap 1520.01 er summen av kap.152001+452002. Fagdep. er lønnskonto 5000-5899 på alle fagkapitler, unntatt kap.1520. Noen endringer fra 2023. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) ble opprettet fra 01.01.24. Det medførte flytting av resultatområde 600 og 604 fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) til DFD. Vergemål ble rammeoverført fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) til DFD fra 01.01.2024. En verneområdeforvalter er overført fra belastningsfullmakt til driftsrammen fra 2024. Embetet har hatt endringer i belastningsfullmakter fra de fleste departement i 2024.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Det vurderes at Statsforvalteren i Innlandet leverer gode tjenester til oppdragsgivere og innbyggere innenfor rammene embetet har til rådighet og at embetet dermed løser samfunnsoppdraget på forsvarlig måte med tilfredsstillende måloppnåelse og balansert ressursbruk. Ressursmessig besluttet embetet et budsjett med innsparingskrav på 6,59 mill. i 2024. Det ble vurdert som moderat risiko, men høyere enn normalt.

Risikobasert styring og løpende økonomikontroll gjennom året gir gode forutsetninger for økonomistyring. Gjennom 2024 ble det meste av innsparingskravet gjennomført og embetet rapporterte med 3000 kroner i merforbruk.

Det er gjennom 2024 meldt få kritiske avvik i oppgaveløsningen. De fagområdene som har avvik iht. krav i tildelingsbrev og hovedinstruks er under oppfølging.

Ved utgangen av 2024 er det på vergemålsområdet og tilsyn på sosialområdet som embete ikke har klart resultatmålene. I 2024 har det vært et veldig høyt antall rettighetsklager etter sosialtjenesteloven. Embetet har derfor prioritert rettighetsklager og tilsynssaker foran planlagte tilsyn.

I 2023 ble det gjort gjennomgang av ressursbruk på alle fagområder opp mot budsjettfordelingsmodellen. Dette legges til grunn i videre bemanningsplanlegging og oppgaveløsning i årene som kommer. Det er på noen områder ikke samsvar mellom oppdrag og ressurser fra oppdragsgivere. Dette gjelder spesielt oppdrag fra AID, JD og KDD.

Se ellers Statsforvalterens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

3.6 Andre forhold

I 2024 forberedte og gjennomførte Statsforvalteren i Innlandet to besøk fra Kongehuset. Kronprinsen var tilstede på Beitostølen Helsesenter i forbindelse med deres årlige arrangement. Kronprinsessen hadde lagt sitt litteraturtog til Innlandet og stoppestedene var Elverum og Alvdal. Stort besøk på begge steder.

I 2024 ble det delt ut 8 Kongens fortjenstmedaljer. Det var fem menn og tre damer som ble tildelt denne utmerkelsen. Andelen av kvinner som mottok medaljen var større i 2024 enn i 2023 noe som er gledelig.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Statens mål- og resultatstyring er grunnleggende styringsprinsipp i SFIN. Embetets viktigste styringsverktøy er instruks for Statsforvalteren, årlig tildelingsbrev (TB) og Hovedinstruks. Dette, sammen med en flerårig strategisk plan med 6 strategiske fokusområder er grunnlag for virksomhetsplanleggingen. Vår styring og planlegging skal være helhetlig og tilpasset aktuelle risikoområder.

Den overordnede styringen i embetet skjer gjennom ledergruppen i ledermøter og i virksomhetsområdenes lederteam. For å utvikle helhetlig ledelse ser vi viktighet i å knytte enhetsledere tettere sammen på tvers av virksomhetsområdene. Lederforum er et utvidet lederorgan med alle ledere i embetet hvor overordnede mål og prioriteringer er tema i tillegg til å være en arena for utvikling. Samarbeidsutvalget er en viktig arena for å sikre medvirkning i både planleggings- og gjennomføringsprosesser.

Embetets virksomhetsplanlegging skjer i alle virksomhetsområder og enheter hvor det også er høy grad av involvering av medarbeidere. Planprosessen skal ivareta planlegging, prioritering og vurderinger i både oppstrøms- og nedstrøm prosesser. Til virksomhetsplanlegging ligger systematisk risikostyring på alle nivå.

Iht. styrings-årshjul utarbeides årlig budsjett som sammen med overordnet virksomhetsplan og risikostyring utgjør hovedelementene i årlig virksomhetsstyring. Budsjett salderes pr. 31. mai og 31. august. En økonomisk langtidsplan utarbeides/ revideres hvert år og viser hoveddisponeringer i et flerårig perspektiv. I 2022 ble det for årene 2023-2026 lagt til grunn en nedbemanningsplan på 10-12 årsverk, i 2024 økt til 20 stillinger. Dette for å sikre en bærekraftig økonomi og nødvendig handlingsrom for utvikling av organisasjonen i årene som kommer. Nedtrekk av stillinger medfører behov for tydeligere prioriteringer, både med tanke på hvilke oppdrag som kan gjennomføres og ikke, samt omfang og ambisjonsnivå.

Prinsipper for delegering hos Statsforvalteren i Innlandet innebærer betydelig grad av delegering av fag, personal og budsjettansvar til direktørene og videre til enhetslederne.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring (ROS) er en integrert del av mål- og resultatstyringen i virksomhetsområdene og embetet. Risikovurderinger gjennomføres i alle enheter og virksomhetsområder i forbindelse med virksomhets- planleggingen, ved budsjettalderinger og løpende gjennom året. Overordnet Risikovurdering for embetet gjøres tre ganger i året, samt at ROS-kartet gjennomgås i forbindelse med revidering av virksomhetsplan og budsjett to ganger årlig. I 2024 har områder med risiko vært relativt stabilt, enkelte områder går tidvis inn og ut av ROS-kartet. Saksbehandlingstider og restanser er lave og i hovedsak innenfor det som er forventet. Embetet har således god kontroll på dette.

Det er utarbeidet kontinuitetsplan for embetet som en følge av pandemien, og denne gjennomgås årlig og revideres ved behov.

Embetet brukte kvalitetssystemet Risk Manager til avvikshåndtering og delvis til ROS-oppfølging frem til januar 2024. Embetet tok i bruk et nytt avvikssystem i oktober 2024. Godkjente rutiner, prosedyrer og andre styringsdokumenter er samlet i et styringsbibliotek, og risiko og sårbarhetsanalyser gjennomføres etter lokal mal.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Økonomistyring, virksomhetsplanlegging og overordnet risikostyring følger embetes årshjul. Dette viser roller, ansvar og frister, og bidrar til internkontroll på området. Det er utarbeidet budsjettstyringsprinsipper som beskriver hvilke fullmakter som tilligger de ulike rollene i embete.

Det utarbeides ulike styringsrapporter fra Unit4 ERP Web i regnskapsoppfølging. Lederne har tilgang til systemet og kan selv tilpasse egne rapporter for oppfølging av ulike prosjekter. Det vurderes at embetet i 2024 hadde tilfredsstillende økonomistyring og kontroll jf. økonomireglementet.

Statsforvalteren i Innlandet brukte Riskmanager som avvikssystem frem til januar 2024, deretter ble det fra STAF sin side etablert et midlertidig avvikssystem som var fungerende frem til oktober 2024. Embete tok i bruk et nytt avvikssystem fra oktober 2024.

Embetet har rutiner for å melde avvik. Det er relativt få avvik som meldes i systemene. Vi vil i 2025 gjennomføre tiltak for å sikre at avvikssystemet brukes i større grad og fungerer etter formålet. Der feil og mangler avdekkes iverksettes korrigerende tiltak.

Vi ser at Intranettsiden til embetet også er et viktig verktøy i internkontroll, både hva gjelder informasjonsspredning, tilgjengeliggjøring av styringsdokumenter, retningslinjer, møtereferater etc. Saksbehandlingsverktøyet Elements, VERA (vergemål) og Losen (for oppdrag tilknyttet helsetilsynet) brukes av embetet og utgjør internkontroll av saksflyt og restanser, journalverdig dokumentasjon og arkivproduksjon.

Informasjonssikkerhet ivaretas i samarbeid med STAF gjennom veiledning, tilrettelegging og koordinering. For å styrke arbeidet med informasjonssikkerhet- og personvern har embetet i 2024 rekruttert ny seniorrådgiver for informasjonsforvaltning og digital utvikling.

Det foreligger rutiner for varsling av kritikkverdige forhold, mobbing og trakassering etc., og psykososialt arbeidsmiljø kartlegges bl.a. i forbindelse med vernerunder, medarbeidersamtaler og medarbeiderundersøkelser. Rutinene for varsel av kritikkverdige forhold er revidert høsten 2024.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Statsforvalteren i Innlandet er en relativt stor organisasjon og arbeidsplass for 244 medarbeidere.

Bemanningsfaktoren er fortsatt moderat til høy i henhold til økonomiske rammer. Bemanning ble vurdert på nytt i forbindelse med bemanningsplan for nytt embete fra 1. januar 2019 og siden revidert gjennom plan for nedbemanning i 2022.

Endringer i budsjettfordelingsmodell og rammetildeling til Statsforvalteren har medført et behov for å vurdere bemanningsfaktoren på nytt. Det er tidligere estimert et behov for en reduksjon på 10 - 12 årsverk innen 2026. De siste års nedtrekk i rammene til Statsforvalteren medfører et behov for ytterligere reduksjon av stillinger, behovet er ytterligere 8- -10 årsverk.

Samlet sett er kompetansen hos de ansatte hos Statsforvalteren i Innlandet svært høy, vi er å anse som en kompetansebedrift. Embetet har i dag tilstrekkelig kompetanse til å løse de oppgaver og oppdragene vi har, men har fortsatt en sårbarhet for nøkkelpersonell på enkelte områder. I forbindelse med risikostyring og virksomhetsplanlegging vurderes dette og det rettes tiltak for å sikre oppgaveløsningen.

Det jobbes løpende med å rekruttere nye medarbeidere ved vakanser. Vi vektlegger gode jobbanalyser og ønsker å legge til rette for kompetanseoverføring til nye medarbeidere.

Søkermasse i forbindelse med rekruttering er tidvis god, og vi jobber for og ønsker at Statsforvalteren i Innlandet er en attraktiv arbeidsplass i regionen. Lønnsmessig er det krevende å være konkurransedyktige når man sammenligner seg med andre regionale etater og kommuner, og det fører til særlig press ved ansettelse innenfor enkelte stillingsgrupper, eksempelvis jurister. Dette er noe som jobbes videre med i videreutvikling av vår lokale lønns- og rekrutteringspolitikk.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr, med enkelte unntak som for eksempel utstyr som brukes til produksjon av sendinger og digitale møter. I tillegg eier embetet noe IKT utstyr som ikke er av standard vare som brukes opp mot kommunikasjon og GIS arbeid.

Annet utstyr er blant annet kameraer og ulike typer feltutstyr der det er relevant. Det har også blitt investert en del studioutstyr som embetet bruker til opptak og direkte sendte kurs, webinarer og konferanser.

I forbindelse med ombygging og flytting i nye lokaler i 2020, ble det gjort en del investeringer, hovedsakelig knyttet til møbler og annen innredning. Det er også en del kunst og prydgjenstander som benyttes til utsmykning av embetets lokaler. Embetet har tidligere hatt avtale med House of Control om registrering av eiendeler. Denne avtalen er sagt opp, og registrering og oversikt over eiendeler gjøres i egen regi.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonens revisjonsrapport for 2023 er uten merknader, det fremgår at gjeldende regnskapsføring og internkontroll gir et dekkende bilde av at virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2023 og kapitalposter pr 31. desember 2023 og er i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Ansvars- og rolledeling for informasjonssikkerhet mellom STAF og embetene er forbedret, og status og tiltak knyttet til forbedringsarbeid i informasjonssikkerhet må skje i tett samhandling med STAF. Det er etablert et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet for alle embetene og STAF, dette er under stadig utvikling.

Embetet setter et enda større fokus på arbeidet med Informasjonssikkerhet i 2025, og har rekruttert en ny medarbeider som vil ha særlig fokus på dette temaet i årene som kommer.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Embetet har retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Statsforvalteren har universelt tilrettelagte kontorlokaler og høy grad av individuell tilrettelegging gjennom bl.a. fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner med utstrakt mulighet for hjemmearbeid.

Mangfoldsrekruttering: Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn å søke. Vi har fokus på kvalitet i rekrutteringsprosessene våre, og ledere skal alltid vurdere hvorvidt en stilling kan lyses ut gjennom traineeprogrammet. Alle rekrutterende ledere må gjennomføre e-læringskurs om mangfoldsrekruttering.

Vi opplever at vi har få søkere med innvandrerbakgrunn som både har de faglige kvalifikasjonene og som også kan kommunisere godt på norsk. Vi har hatt personer i arbeidspraksis hos oss også i 2024. Vi har også hatt flere studenter som jobbet hos oss i sommermånedene.

Vi er opptatt av en god "onboarding", og opplever at de nytilsatte er godt ivarettatt gjennom gode rutiner, fadderordning og opplæring. Vi gjennomfører jevnlig undersøkelse blant våre nytilsatte samt de som skal slutte, for å lære hva vi evt. kan forbedre.

Arbeidsmiljøutvalg: SFIN sitt arbeidsmiljøutvalg (AMU) hadde seks møter i 2024, som er en økning med to møter i året mot 2023. Dette har vært for å

øke fokuset på arbeidsmiljøarbeid og koble AMU ytterligere opp mot dette arbeidet. Sentrale tema har vært utarbeidelse og oppfølging av handlings- og målplan for AMU 2024, oppfølging av prosess for endring i kontorlokaler, nye retningslinjer for hjemmekontor ordningen, inneklima, implementering av avviks- og forbedringssystem, oppfølging av ROS og oppfølging av verneunder, valg av nye verneombud og hovedverneombud.

Bedriftshelsetjeneste: Embetet har gjennom 2024 hatt god kontakt med vår bedriftshelsetjeneste, Falck BHT. De har sammen med HR og ledere vært aktivt inne i oppfølging på individnivå og har gjennomført førstehjelpskurs med de ansatte på begge våre lokasjoner. BHT er fast medlem av AMU. Embetet strekker seg langt for å ivareta ansatte i ulike livssituasjoner og med ulike utfordringer.

Medarbeiderundersøkelse: Høsten 2024 gjennomførte embetet medarbeiderundersøkelsen MUST. Undersøkelsen viser at vi har en sunn organisasjon, med høy grad av psykologisk trygghet, med flere områder som enhetene skal jobbe med videre som bevaringsområder. Enhetene har med seg arbeidet med MUST inn i VP-arbeidet. Det er likevel områder å forbedre og forsterke. Denne gangen har man sammenlikningsgrunnlag fra MUST gjennomført i 2022.

4.3 Fellesføringer 2024

Systematisk arbeid med klima, natur og energi

Vår virksomhet er Miljøfyrtårnsertifisert. I 2024 utarbeidet vi rutiner for å følge opp det interne klima-, energi og miljøarbeidet med tiltak. En tverrfaglig klimagruppe på embetet utarbeider årlig forslag til handlingsplan, som deretter behandles og vedtas i ledermøte. Som en del av dette blir det også laget en kortfattet årsrapport på feltet. Vi får gjennomført årlige klimagassregnskap, for scope 1, 2 og 3. Disse viser at det er innen transport vi har størst potensiale for å redusere klimagassutslipp. Dette er fulgt opp på ulike måter i 2024, og vil bli videreført i 2025 sammen med andre tiltak, totalt 15 tiltak.

Generelt forventer vi økte utfordringer i ulike sektorer grunnet klimaendringer, med behov for økt oppfølging fra vår side. Konsekvenser av klimaendringer er tatt inn i fylkesROS og i plansaksbehandlingen. Hendelser som følge av klimaendringer, som flom og skred, kan redusere framkommelighet og kommunikasjon. Vi har systemer som sikrer at vi ivaretar våre nødvendige funksjoner ved slike hendelser for begge våre lokasjoner.

Tilsetninger - Funksjonsnedsettelse mv.

Embetet har ikke lyktes med å øke antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse i 2024. Vi hadde ingen tilsetninger der den som ble tilsatt opplyste om funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring.

Under inkluderingsdugnaden i 2020 og 2021 hadde i snitt 12.1 % av de vi tilsatte nedsatt funksjonsevne. Vi jobbet den gang aktivt med å nå målene for inkluderingsdugnaden.

Vi har også i 2024 hatt fokus bl.a. på å tilby arbeidspraksis for personer i ovennevnte kategori. Med videre fokus på bl.a. nedbemanning siste to år, har det vært krevende å samtidig skulle jobbe for å øke antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse. Vi satte ikke klare mål for antall nytilsatte i målgruppen i 2025.

Vi anerkjenner vårt samfunnsansvar, tar godt vare på ansatte med funksjonsnedsettelse, og vil fortsette arbeidet med å legge til rette for inkludering og mangfold i vår organisasjon.

Redusere konsulentbruken

Regnskapet for 2024 viser at embetet samlet brukte 607.000 til konsulenttjenester, dette er en nedgang fra 2023.

Forsvarsbygg gjennomførte rådgivning for 113.000 i 2024

Embete kjøpte Konsulenttjenester innen juss – juridisk bistand for 63.000 kroner i 2024

Øvrige kostnader er knyttet til ekstern bistand i forbindelse med kjøp av konsulenttjenester innenfor miljøområdet, herunder nasjonalparkforvaltning, besøkstrategier osv, dette er kostnader som i hovedsak er belastet fullmakter, samlet kostnad på kroner 430.000.

4.4 Andre forhold

Høsten 2024 mottok embetet en anonym bekymringsmelding angående kritikkverdige forhold knyttet til Statsforvalterens atferd og rolleutøvelse, senere vurdert som et varsel etter arbeidsmiljølovens bestemmelser. Saken ble, i henhold til interne rutiner, overført til departementet for videre oppfølging. Saken har medført stor belastning på embetet, særlig på de som har vært direkte berørt, men også på øvrige medarbeidere. Konklusjon i saken forelå først i februar 2025, og embetet vil måtte bruke mye tid og ressurser på gjenopprettende tiltak i året som kommer.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Faktorene som i økende grad påvirker vår evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt er:

- En endret sikkerhetspolitisk situasjon og økt trusselbilde
- Trang kommuneøkonomi
- En stadig eldre befolkning med flere over 65 år enn yngre under 20
- Manglende tilgang på rett kompetanse og arbeidskraft i både offentlig og privat sektor
- Mange som står utenfor arbeidsliv og utdanning
- Økte rettigheter hos individer og økte forventninger til tjenester
- Klimaendringer og behov for tilpassing
- Press på arealer og tap av natur
- Digitale muligheter
- Etterspurte grønne ressurser og naturverdier

Faktorene har betydning for tjenesteproduksjon, omstilling og for strategisk samordning av tiltak mellom flere aktører i Innlandet. Kravene blir så omfattende at kommunene ikke klarer å håndtere det ut fra egen kompetanse og ressurser, det kan tvinge fram en strukturendring over tid. Vi ser at statlig sektortenkning og sterkere individretting setter kommunene under press og bidrar til et økende forventningsgap mellom hva kommunene kan levere og hva det er forventet at de skal bidra med. Uforholdsvis mye ressurser blir rettet mot å løse disse utfordringene, det som taper er arbeidet med å legge til rette for en helhetlig samfunnsutvikling. Tilsvarende blir våre ressurser låst mer mot klagesaksbehandling på bekostning av rollen som kompetansesenter og støttespiller for utviklingen i kommunene og Innlandssamfunnet.

Flere kommuner i Innlandet vurderer en annen fylkestilhørighet enn i dag. Dette vil utfordre målene om regional balanse og likeverdige tjenestetilbud, og er krevende for regionale aktører som fylkeskommune, sykehus, statsforvalter m.v. Etter inndelingsloven kan fylkestilhørighet for kommuner avgjøres enkeltvis. Vi ser at Gran kommuner som søker om å bytte fylke bør få gjøre det, i hovedsak fordi de kommunene de samarbeider mest med allerede har byttet fylke. Flytting av en og en kommune i randsonen av et fylke vil påvirke utviklingskraften til avgivende fylke samlet sett. Det bidrar også til en ytterligere sentralisering og kan bidra til at demografiske utfordringer i fylket kan få enda større kraft.

I løpet av 2024 har vi fått to universiteter i Innlandet etter at Høgskolen i Innlandet fikk godkjent sin søknad høsten 2024. Dette vil ha mye å si for utviklingskraften i Innlandet og tilgangen på kompetanse både til offentlig og privat sektor. Det er også varslet en sterkere satsing på forsvar og totalforsvar, begge deler vil få stor betydning for motstandskraft, men det vil også ha veldig stor betydning for den regionale utviklingen. Det vil være viktig for oss å sette av tid og ressurser for å bidra til at Innlandssamfunnet får nytte av disse satsingene.

Vi ser at mye er i endring samtidig. Det stiller store krav både til oss og aktørene som vi samarbeider med. Mer sammensatte og komplekse utfordringer gjør at ulike fagområder må sees mer i sammenheng og stiller større krav til vår samordningsrolle. Det er viktig at vi har nok kapasitet og kommer tidlig inn for å bidra til gode og helhetlige løsninger og effektiv ressursbruk. Samtidig må vi som embete videreutvikle kommunikasjon og arbeidsmetoder som fremmer brukerinvolvering, dialog, digital nærhet og tilstedeværelse for brukere og våre nærmeste samarbeidspartnere.

Den digitale transformasjonen går fort, det er helt nødvendig at statsforvaltningen henger med i den digitale utviklingen. I årene som kommer vil Statsforvalteren i Innlandet bruke mye tid og ressurser på å utvikle vår digitale modenhet. Dette handler ikke bare om å ta i bruk ny teknologi, men å utvikle lederskap, organisasjonskultur, kapasitet og samhandlingsevner slik at vi kan utnytte og bidra til å utvikle teknologi på best mulig måte. Utnyttelse av KI som integrert del i oppgaveløsning av samfunnsoppdraget er vesentlig i denne sammenheng.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Statsforvalternes evne til å løse samfunnsoppdraget på lengre sikt er som nevnt i kap. 5.1 avhengig av at vi beholder og videreutvikler den helhetlige rollen vi i dag har ovenfor kommunene, fylkeskommunen og andre regionale aktører. Vår evne til å nå fastsatte mål og resultater er avhengig av at vi er en relevant og kompetent samarbeidspartner med lokal kompetanse. Vi er også avhengig av oppdragsgivernes prioriteringer av oppdrag og tillit til at Statsforvalterne finner den beste måten å løse oppdraget på. I tillegg må vi ta i bruk teknologi som kan bidra til økt effektivitet og kvalitet.

Tilpasning til budsjettfordelingsmodell de siste årene, samt statsbudsjettets "oppgavekutt" ved inngangen til 2024 ga embetet større utfordringer i å opprettholde kapasitet. Dette, sammen med fremtidige effektiviseringskrav, gjør at vi fra 2023 til 2026 må gjennomføre bemanningsreduksjon med 20 årsverk. Det gjøres for å opprettholde økonomisk bæreevne og for å ha handlingsrom til utvikling og innovasjon, noe vi mener er viktig i et lengre perspektiv. Dette er et omstillingsarbeid hvor endringsledelse er helt nødvendig.

Kompetente og engasjerte medarbeidere er viktig premisse for evne til å løse samfunnsoppdraget. Vi har et godt arbeidsmiljø og medarbeidere som er både kompetente og faglig motivert. Dette er imidlertid alltid ferskvare. Utfordringen vil være å rekruttere og beholde ansatte i et stadig strammere arbeidsmarked. Statsforvalteren vil ikke være lønnsledende, men vi må ha et konkurransedyktig lønnsnivå, faglige spennende oppgaver og et utviklende arbeidsmiljø for å sikre nødvendig kompetanse fremover. Dette har et kontinuerlig fokus internt, men vi vil også være avhengig av nødvendige økonomiske rammer fremover og videreutvikling av statens arbeidsgiverpolitikk.

Vi må tilpasse oss framtidens arbeidstakere som har helt andre krav til arbeidslivet. Fjernarbeid, digital kommunikasjon og fjernledelse er faktorer som kan sikre tilgang på riktig kompetanse, høy produktivitet og utvikling. Men vi ser også at relasjoner bygges på tvers av fag og arbeidsmetoder i en fysisk

arbeidshverdag, og som over tid vil svekkes med høy andel «digital arbeidshverdag». Dette må embetet holde fokus på.

Digital transformasjon fører til organisasjonslæring og kan på sikt føre til effektivitet i oppgaveløsning og utvikling av nye arbeidsmetoder. Statsforvalteren i Innlandet mener derfor det er viktig å fortsette å videreutvikle digitalt lederskap og å øke digital transformasjonstakt. Det vil ha betydning for Statsforvalternes evne til å nå fastsatte mål og resultater.

5.3 Andre forhold

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Innlandet.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Innlandet. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra koordineringsembetene på henholdsvis HR og økonomi.

For nærmere omtale av nøkkeltall vises det til kap.4.2 på personalområdet og kap.3.4 på økonomiområdet. Se også ledelseskommantar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	4 412.0
Budsjettavvik (%)	2.1 %

Statsforvalteren i Innlandet fikk tildelt kr 4 415 000 i kompensasjon for lønnsoppgjør i 2024. Utbetalingen av lønnsoppgjøret for 2024 blir ikke utbetalt før i 2025 pga brudd i lønnsforhandlingene i 2024. Budsjettavvik uten kompensasjon lønnsoppgjør 2024 er et lite merforbruk på kr 3 202 (0,0%).

Husleie

Husleie (tusen kr)	23 637.0
Husleie (% av driftsutgifter)	11.4 %

Økning i husleie pga justering av konsumprisindeks og avregning felleskostnader fra 2021 og 2023. Embetet betaler husleie på flere lokasjoner. Husleie i % av driftsutgifter er redusert med 0,1% fra 2023.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	120 554	78 743	41 811

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
152001	207 493
152021	6 685
Post 01 (unntatt 152001)	13 112
Post 20-29 (unntatt 152021)	114 445
Post 30-39	26 719
Post 40-49	0
Post 60-69	130 277
Post 70-79	46 429
Post 80-89	5 134

Beløp i 1000. Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	3 622.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6.6 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	762.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	4.1 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 860.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.9 %
Antall legemeldte sykedager for menn	593.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	3.2 %
Avtalte arbeidsdager for menn	18 589.7
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 363.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	6.5 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	36 422.6
Antall egenmeldte sykedager for menn	169.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.9 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	475.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.3 %

Vi ser fortsatt en økning i sykefraværet fra foregående år. Årsakene til fravær følges opp tett. Det vil videre bli jobbet tett med ledere for å jobbe aktivt forebyggende og målrettet med dette. HMS- og AMU-arbeid, i samarbeid med vemelinjen vil bli brukt i det målrettede arbeidet.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	162.0	66.9 %	80.0	33.1 %	720 802.0	762 518.0	94.5 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	4.0	57.1 %	3.0	42.9 %	1 192 189.0	1 295 544.0	92.0 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	51.7 %	14.0	48.3 %	971 092.0	954 906.0	101.7 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	104.0	68.9 %	47.0	31.1 %	706 196.0	715 559.0	98.7 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	31.0	72.1 %	12.0	27.9 %	630 502.0	601 150.0	104.9 %
Kategori 5: Kontorstillinger	8.0	88.9 %	1.0	11.1 %	555 616.0	506 067.0	109.8 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Læringer	0.0	0.0 %	1.0	100.0 %	0.0	195 000.0	0.0 %

Merk at vi i år, som siden 2021, har valgt å legge våre avdelingsdirektører under kategori 2. Dette fordi de ikke er en del av vår ledergruppe (der direktørene og embetsledelsen sitter), og for at tallene skal være mer sammenlignbare med andre embeter. (Samtidig gir denne måten å inndele på noe skjevt inntrykk på kategori 2, da avdelingsdirektører er i samme gruppe som bl.a. prosjektledere og fagdirektører). Vi har hatt en svak negativ utvikling på likelønn i 2024. Kvinners andel av menns lønn var i 2024 94,5 mot 96,1 i 2023. Vi er nå på samme nivå som 2022. Sammenlignet med de andre embetene er vi ganske gjennomsnittlig.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Totalt antall årsverk	209.5
Totalt antall årsverk for kvinner	135.4
Totalt antall årsverk for menn	74.1
Totalt antall årsverk for faste stillinger	202.3
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	3.6
Sum andel administrasjon	6.3 %
Økonomi	4.3
Lønn	0.9
Personal	3.2
Resepsjon/sentralbord	2.6
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	2.1
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Vi har 5,8 færre årsverk i 2024 sammenlignet med 2023. Grenseoppgang mellom fag og administrative oppgaver er krevende. Hos SFIN er administrative tjenester lagt til ett virksomhetsområde. I nøkkeltallene finner man derfor bare igjen ansatte i dette virksomhetsområdet. Virksomhetsdirektør er fordelt på personal og annet. Underdirektør er fordelt på økonomi, resepsjon og annet. Annet for disse to betyr virksomhetsstyring. Under andre adm. oppgaver er også øvrig virksomhetsstyring og driftsoppgaver. Andel administrasjon er marginalt høyere enn i 2023, dette er knyttet opp mot høyere sykefravær i aktuelle enheter i 2023.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Turnover i prosent	7.0 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	244.0
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	17.0
Totalt antall ansatte som sluttet	24.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	6.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	18.0

Vi ser en økning i turnover fra 3.9% i 2023, mot 7.0 i 2024. Tallet i 2022 var 7.2%. Vi har i 2024 færre pensjoneringer, fra 13 i 2023, mot 6 i 2024. Av de totalt 24 som sluttet i sine faste stillinger, er det 6 pensjonister. Av de ansatte som sluttet, inkludert pensjonister, ble 3 ansatte ikke erstattet.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	162	82	244
Sum antall deltidsansatte	8	5	13
Sum antall midlertidige ansatte	5	2	7
Sum antall ansatte med personalansvar	11	12	23
Ufrivillig deltid	0	0	0

Vi har fortsatt et lavt antall midlertidig tilsatte, også få midlertidig tilsatte sammenlignet med andre embeter. Vi har ingen ansatte som jobber ufrivillig deltid.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	207 490.0
Administrativ kostnadsdekning	8 821.0
Brutto driftsutgifter	216 311.0
Lønn kap.152001	177 986.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	82.3 %

Tall i 1000 kr. Lønnsandel av brutto driftsutgifter har økt med 1,7% fra 2023. Brutto driftsutgifter har økt med ca 9,3 mill. kr og lønn har økt med ca 11,2 mill. kr fra 2023. Administrativ kostnadsdekning er redusert med ca 3,75 mill. kr og det skyldes i hovedsak at Vergemål ble rammeoverført til driftskapittel 1520 fra 01.01.2024. Lønnsoppgjøret for 2024 blir ikke utbetalt før i 2025, så det er ikke med i tallene for 2024.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Sum antall ansatte	248
Antall ansatte under 20 år	1
Antall ansatte 20 - 29 år	11
Antall ansatte 30 - 39 år	47
Antall ansatte 40 - 49 år	56
Antall ansatte 50 - 59 år	77
Antall ansatte over 60 år	56
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	21
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	932
Antall kvinner i foreldrepermisjon	9
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	14
Dagsverk foreldrepermisjon menn	270
Antall menn i foreldrepermisjon	4

Vi har som tidligere en hovedvekt av ansatte over 50 år. Fordelingen av foreldrepermisjon fordelt på kjønn er tilnærmet lik som 2023. Aldersfordeling samt uttak av foreldrepermisjon fordelt på kjønn er gjenkjennbart med tallene hos andre embeter. Obs: DFØ Innsikt gir ulikt antall ansatte på ulike rapporter. Antall ansatte er derfor ulike på tabell 332 og 323.